

Úřední věstník

Evropské unie

C 11

České vydání

Informace a oznámení

Svazek 56

15. ledna 2013

Oznámení č.	Obsah	Strana
	I Usnesení, doporučení a stanoviska	
	USNESENÍ	
	Evropský hospodářský a sociální výbor	
	484. plenární zasedání ve dnech 14. a 15. listopadu 2012	
2013/C 11/01	Usnesení Evropského hospodářského a sociálního výboru k tématu Více Evropy k předložení na zasedání Evropské rady ve dnech 22. a 23. listopadu 2012	1
	STANOVISKA	
	Evropský hospodářský a sociální výbor	
	484. plenární zasedání ve dnech 14. a 15. listopadu 2012	
2013/C 11/02	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k tématu Zapojení sdružení spotřebitelů do vytváření a fungování jednotného trhu (stanovisko z vlastní iniciativy)	3
2013/C 11/03	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k tématu Zásady, postupy a opatření pro provádění čl. 11 odst. 1 a čl. 11 odst. 2 Lisabonské smlouvy (stanovisko z vlastní iniciativy)	8

CS

Cena:
4 EUR

(Pokračování na následující straně)

Oznámení č.	Obsah (pokračování)	Strana
2013/C 11/04	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k tématu Zapojení a účast starších lidí ve společnosti (stanovisko z vlastní iniciativy)	16
2013/C 11/05	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k tématu Posílení sociálního postavení romských občanů v Evropě a jejich začleňování (dodatkové stanovisko)	21

III Přípravné akty

EVROPSKÝ HOSPODÁŘSKÝ A SOCIÁLNÍ VÝBOR

484. plenární zasedání ve dnech 14. a 15. listopadu 2012

2013/C 11/06	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu směrnice Rady, kterou se mění směrnice 2006/112/ES o společném systému daně z přidané hodnoty, pokud jde o zdanění poukázek COM(2012) 206 <i>final</i> – 2012/0102 (CNS)	27
2013/C 11/07	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu směrnice Rady, kterou se mění směrnice 2006/112/ES o společném systému daně z přidané hodnoty, pokud jde o mechanismus rychlé reakce proti podvodům v oblasti DPH COM(2012) 428 <i>final</i> – 2012/0205 (CNS)	31
2013/C 11/08	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se mění nařízení (EU) č. 1093/2010 o zřízení Evropského orgánu dohledu (Evropského orgánu pro bankovníctví), pokud jde o jeho vztah k nařízení Rady (EU) č. .../..., kterým se Evropské centrální bance svěřují zvláštní úkoly týkající se politik, které se vztahují k obezřetnostnímu dohledu nad úvěrovými institucemi COM(2012) 512 <i>final</i> – 2012/0244 (COD) a ke sdělení Komise Evropskému parlamentu a Radě – Plán ustavení bankovní unie COM(2012) 510 <i>final</i>	34
2013/C 11/09	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k zelené knize o stínovém bankovníctví COM(2012) 102 <i>final</i>	39
2013/C 11/10	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru ke sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů Strategie pro elektronické zadávání veřejných zakázek COM(2012) 179 <i>final</i>	44
2013/C 11/11	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru ke sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů – Modernizace státní podpory v EU COM(2012) 209 <i>final</i>	49
2013/C 11/12	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru ke sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů: Evropský program pro spotřebitele – zvýšení důvěry a podpora růstu COM(2012) 225 <i>final</i>	54

I

(Usnesení, doporučení a stanoviska)

USNESENÍ

EVROPSKÝ HOSPODÁŘSKÝ A SOCIÁLNÍ VÝBOR

484. PLENÁRNÍ ZASEDÁNÍ VE DNECH 14. A 15. LISTOPADU 2012

Usnesení Evropského hospodářského a sociálního výboru k tématu Více Evropy k předložení na zasedání Evropské rady ve dnech 22. a 23. listopadu 2012

(2013/C 11/01)

Na plenárním zasedání konaném ve dnech 14. a 15. listopadu 2012 (jednání dne 15. listopadu 2012) přijal Evropský hospodářský a sociální výbor (EHSV) toto usnesení 187 hlasy pro, 28 hlasů bylo proti a 28 členů se zdrželo hlasování.

EHSV prohlašuje, že v souvislosti s probíhající krizí musí EU obnovit **důvěru v dynamický model růstu** a v **legitimitu svého rozhodovacího procesu**. Musíme budovat **silnou, udržitelnou, sociální** a konkurenceschopnou Evropu.

EHSV proto požaduje:

v budování Evropy. Za tímto účelem je naléhavě nutné urychleně provést ustanovení článku 11 Smlouvy o EU týkající se tohoto pilíře zastupitelské demokracie.

— „**více Evropy**“, v níž se jednotlivé státy vzájemně podporují a jsou silnější jako celek. Po měnové unii musí nyní následovat unie politická, s jednotnou hospodářskou, finanční a sociální politikou a politikou v oblasti zaměstnanosti, z níž budou mít prospěch občané. **Rozpočet EU** by měl být takový, aby poskytoval správné pobídky pro konkurenceschopnost a růst, a tím i větší zaměstnanost. Rozpočet EU je třeba posílit a podpořit prostřednictvím mechanismů vlastních zdrojů, jednotné politiky soudržnosti, do níž by byla aktivně zapojena občanská společnost, a Evropské investiční banky, jejíž úlohou by bylo důrazněji zasahovat. EHSV proto vyzývá hlavy států a předsedy vlád, aby na evropském summitu ve dnech 22. a 23. listopadu dosáhly výsledku, díky němuž bude možné tyto úkoly splnit.

— **zapojení občanské společnosti** do procesu formulace politik a rozhodnutí EU. Jde o klíčový nástroj nejen pro posílení demokratické legitimacy evropských institucí a činnosti EU, ale také pro stimulaci stále většího společného porozumění toho, k čemu Evropa slouží a kterým směrem se ubírá, a obnovení důvěry v evropskou integraci tím, že bude evropským občanům zajištěna plná účast

— udržitelné investice do dovedností, infrastruktury, sociální ekonomiky, služeb a produktů by se měly promítnout do národních programů reforem a měly by být prováděny v podobě **paktu o sociálních investicích** spolu s **plánem evropské hospodářské obnovy** zaměřeném na skutečné vytváření pracovních míst, jenž by byl koordinován s národními plány rozvoje. Jen tak může být strategie Evropa 2020 úspěšná. **Investice do energie a průmyslové výroby šetrných ke klimatu** spolu s vytvářením zelené ekonomiky přispějí k řešení dlouhodobých problémů změny klimatu a zajištění udržitelného rozvoje.

— podporu společných opatření v eurozóně za účelem stabilizace dluhu a podpory obnovy v celé EU. ECB by měla být povzbuzována v tom, aby prováděla svůj program nákupu dluhopisů, jehož cílem je stabilizovat výpůjční náklady v eurozóně, jak oznámil její prezident. V tomto ohledu se musí program samozřejmě uskutečňovat za respektování pravomocí ECB. EIB by rovněž měla být podporována v tom, aby vydávala projektové dluhopisy s cílem stimulovat růst. EHSV vítá rozhodnutí 11 členských států zavést daň z finančních transakcí. V této souvislosti žádá EU, aby více

podporovala transparentnost a bojovala proti šedé ekonomice, daňovým podvodům a únikům a korupci v rámci EU a mimo ni. Aktivita v eurozóně by měla zůstat přístupná těm členským státům, které si přejí vstoupit do měnové unie.

- **uskutečnění fiskální, bankovní a finanční unie**, která je nezbytným podpůrným pilířem **hospodářské a měnové unie**. K provádění těchto opatření je nutný **sociální dialog** a dialog s organizovanou občanskou společností.
- podporu malých a středních podniků s cílem znovu dosáhnout růstu, vycházející z iniciativy Small Business Act. Je nutné využít plný potenciál jednotného trhu, včetně otevření sektoru **služeb** a úlohy **sociální ekonomiky**, odstranění bezdůvodné administrativní zátěže a podpory přístupu k informační oblasti a jejím novým digitálním technologiím, financování, úvěrům, kapitálovým, pracovním a technologickým trhům a finančním nástrojům EU a úvěrovým zárukám pro **malé a střední podniky a podnikatele**.
- **posílení ochrany a práv na obranu spotřebitelů**, zejména těch nejvíce znevýhodněných, jež jsou vystaveni situacím předluženosti, nejistoty, extrémní chudoby a vyloučení.
- vytvoření skutečného trhu práce umožňujícího mobilitu a využití odborných znalostí tam, kde jsou potřebné. **Dokončení jednotného trhu pro odborníky** by mělo být součástí provádění strategie Evropa 2020.
- aby byla **dána příležitost mladým lidem**: EHSV bude nadále vybízet EU, aby podporovala Evropu zaměřenou na výzkum a inovace, dále investovala do evropských vzdělávacích systémů a zachovala výši prostředků nezbytnou pro financování a posilování programů mobility mládeže, jako je

Erasmus. EHSV vyzývá Komisi, aby stáhla svůj návrh rozpočtu EU, pokud členské státy, které neustále hovoří o investicích a růstu, nepodpoří rozpočet EU a víceletý finanční rámec stimulující investice do budoucnosti. Jsou nezbytná opatření na povzbuzení malých a středních podniků, aby přijímaly mladé zaměstnance, kteří jsou nezaměstnaní a mohou jim chybět zkušenosti.

- **podporu konkurenceschopnosti evropského hospodářství** prostřednictvím inovací a stabilního financování výzkumu a vývoje, pomocí politiky v oblasti odborné přípravy a asistence zaměřené na vedení a zaměstnance malých a středních podniků a mikropodniků, politiky na podporu investic, přístupu na trhy a také pomocí snížení administrativních překážek. To rovněž usnadní obnovu evropského průmyslu, který je důležitým odvětvím pro růst a pracovní místa.
- přátelské právní prostředí, které by s sebou neneslo zbytečné náklady na administrativu a dodržování předpisů. Hospodářské právní předpisy by měly být jasné, spravedlivé a přiměřené. To je důležité pro naprosto všechny podniky, avšak zvláště pro malé a střední podniky.
- zvláštní úsilí, aby byla EU ve svém sousedství vnímána jako **aktivní a globální partner**. Stejný význam má v tomto smyslu to, aby **mezinárodní obchodní politika** prosazovala své hodnoty podporou **udržitelného rozvoje** a zapojení občanské společnosti mj. zřizováním **orgánů občanské společnosti monitorujících provádění obchodních dohod**.
- **rovné postavení mužů a žen**. To je nutné zaručit uplatňováním právních předpisů týkajících se rovnosti žen a mužů a zásady rovných příležitostí. Stále přetrvává 17 % rozdíl ve mzdovém ohodnocení mužů a žen za tutéž práci, ženy a mládež jsou navíc nejvíce postiženy současnou krizí.

V Bruselu dne 15. listopadu 2012.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Staffan NILSSON

STANOVISKA

EVROPSKÝ HOSPODÁŘSKÝ A SOCIÁLNÍ VÝBOR

484. PLENÁRNÍ ZASEDÁNÍ VE DNECH 14. A 15. LISTOPADU 2012

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k tématu Zapojení sdružení spotřebitelů do vytváření a fungování jednotného trhu (stanovisko z vlastní iniciativy)

(2013/C 11/02)

Zpravodaj: **pan Hernández BATALLER**

Dne 19. ledna 2012 se Evropský hospodářský a sociální výbor, v souladu s čl. 29 odst. 2 jednacího řádu, rozhodl vypracovat stanovisko z vlastní iniciativy k tématu

Zapojení sdružení spotřebitelů do vytváření a fungování jednotného trhu.

Specializovaná sekce Jednotný trh, výroba a spotřeba, kterou Výbor pověřil přípravou podkladů na toto téma, přijala stanovisko dne 30. srpna 2012.

Na 484. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 14. a 15. listopadu 2012 (jednání dne 14. listopadu 2012), přijal Evropský hospodářský a sociální výbor následující stanovisko 141 hlasy pro, 2 hlasy byly proti a 5 členů se zdrželo hlasování.

1. Závěry a doporučení

1.1 V současných podmínkách a s ohledem na to, že rychlost růstu, k níž docházelo v minulosti, se hned tak nevrátí, je nezbytné zaměřit pozornost hospodářských a finančních politik Unie na spotřebitele, v souladu se sdělením Komise Evropa 2020 – Strategie pro inteligentní a udržitelný růst podporující začlenění. Úloha, kterou na trhu zastávají nezávislé a silné spotřebitelské organizace, je zásadní; je třeba je vybavit nezbytnými lidskými, hmotnými a technickými zdroji, aby mohly plnit svou funkci, tedy chránit práva a zájmy spotřebitelů.

1.2 Právo spotřebitelů sdružovat se k ochraně svých zájmů je uznáno primárním právem v článku 169 SFEU; uznává se tedy předpisem na evropské úrovni, že spotřebitelské organizace hrají nenahraditelnou úlohu garantů důvěry a rozvoje jednotného evropského trhu.

1.3 Aniž by tím bylo dotčeno uplatňování zásady subsidiarity, EHSV vyzývá Komisi, aby se ujala iniciativy za účelem stanovení společných minimálních práv pro spotřebitelské organizace; z těchto práv by vyzdvihl právo být konzultovány a vyslyšeny prostřednictvím svých zástupců, právní nebo administrativní vymezení práv a zájmů spotřebitelů formou předběžného slyšení a konzultace k opatřením, která se týkají práv či

zájmů chráněných právním předpisem na vnitrostátní či unijní úrovni, a právo na účast v oblasti regulace služeb obecného hospodářského zájmu.

1.4 Skutečnost, že poskytovatelé služeb obecného hospodářského zájmu sdílejí společnou základnu spotřebitelů těchto služeb, včetně mnoha ohrožených spotřebitelů, vyžaduje zvláštní přístup ke specifickým každého trhu (s plynem, vodou, elektřinou atd.), přičemž se nesmí vytratit ucelený pohled na všechny tyto služby, vzhledem k tomu, jaké dopady mohou mít jako celek na kvalitu života a rodinné rozpočty, což jsou aspekty, pro něž jsou spotřebitelské organizace zvláště relevantní. U vadných služeb by se měl zavést podobný systém jako u vadných výrobků (RAPEX), aby mohla sdružení spotřebitelů prostřednictvím své sítě upozorňovat spotřebitele na existenci takových služeb.

1.5 Panují obrovské rozdíly, pokud jde o přístup k informacím a odbornou znalost fungování trhů se službami obecného hospodářského zájmu, v souvislosti s tvorbou cen, hodnotami, aspekty přístupu k sítím a formou, jakou se odrážejí na spotřebitelích, neboť se jedná o problematiku sice technické a komplexní povahy, avšak nepochybného významu pro spotřebitele a organizace, které je zastupují.

1.6 Obvykle mají spotřebitelé potíže se srovnáváním služeb spíše než produktů. Obzvláště komplikované je to v případě služeb obecného hospodářského zájmu. U těchto služeb bývají smluvní podmínky velmi rozdílné – jako například metodika pro určování sazeb – a navíc pokud jde o doplňování různých prvků nad rámec samotných služeb, musí je regulační orgány řádně vysvětlit, musí být konzultovány s organizacemi zastupujícími zájmy spotřebitelů a spotřebitelé je musí pochopit.

1.7 Výbor se domnívá, že by Komise měla pobídnout členské státy a vnitrostátní regulační orgány, aby podporovaly transparentnost, informovanost a rozhodování, ale i diskusi o zájmech, které jsou ve hře – nabídka/poptávka (regulovaná hospodářská odvětví) – a pozitivní diskriminaci organizací zastupujících zájmy spotřebitelů v zájmu jejich zapojení do diskusí a konzultativních orgánů regulátorů za stejných podmínek, jaké mají hospodářské subjekty, aby tak bylo zajištěno posílení jejich postavení a potažmo postavení spotřebitelů.

2. Úvod

2.1 Tímto stanoviskem z vlastní iniciativy má EHSV jakožto evropský orgán, který je hlasem organizované občanské společnosti, v úmyslu podtrhnout nutnost přijmout humanistické pojetí jednotného trhu a hájit hospodářskou demokracii⁽¹⁾ se všemi důsledky, zejména ve smyslu konzultace, účasti a transparentnosti rozhodovacích procesů, regulace služeb obecného zájmu, přístupu k informacím a reprezentativnosti a zapojení, konzultace a zastoupení spotřebitelů v rámci regulace služeb obecného hospodářského zájmu, k nimž patří rovněž finanční služby.

2.2 V souladu se sdělením Komise *Evropa 2020 – Strategie pro inteligentní a udržitelný růst podporující začlenění*, jejímž cílem je *postavit spotřebitele do středu zájmu jednotného trhu*, musí mít spotřebitelé možnost důvěřovat svým vnitrostátním i evropským organizacím, že jsou schopny je ochránit a že mají prostředky, znalosti a nástroje na to, aby jednaly v jejich zájmu. V tomto ohledu je konečným cílem pravidel, která mají zajistit, aby hospodářská soutěž na vnitřním trhu nebyla narušována, zvýšení blaha spotřebitele⁽²⁾.

2.3 EHSV konstatuje, že za současných okolností je zásadní postavit spotřebu do středu zájmu politik EU a vytváření jednotného trhu, proto musí být spotřebitelské organizace nezávislé a silné. Výbor si uvědomuje, že zachování hospodářské rovnováhy vyžaduje, aby byly tyto organizace schopny v plné míře

zastávat úlohu protiváhy na trhu, a doporučuje Komisi, aby výrazně navýšila financování, zejména proto, aby se mohly vybavit nezbytnými prostředky specializace⁽³⁾.

2.4 EHSV zdůrazňuje a uznává, že rozdíly mezi členskými státy se promítají také do způsobu, jakým je pojmána role organizací spotřebitelů, způsob jejich uspořádání, jejich prostředky, míra jejich znalostí a odbornosti, či reprezentativnost, již mají zajišťovat. Přestože existují organizace evropského charakteru (např. BEUC, ANEC), s ohledem na význam vnitrostátních organizací pro spotřebitele a pro jednotný trh se EHSV domnívá, že je zcela zásadní řešit jejich problémy z unijní perspektivy.

EHSV rovněž podněcuje spolupráci mezi organizacemi zastupujícími profesionály a spotřebitele jako privilegovanou formu dialogu, s cílem nalézt vyváženější řešení pro rozvoj trhu, a podporuje fóra na národní i unijní úrovni, která sledují tento cíl.

3. Evropští spotřebitelé – vnitrostátní zastupitelské organizace

3.1 Evropské instituce v dostatečné míře uznaly význam důvěry spotřebitelů pro úplné dotvoření jednotného trhu. Od prvního programu pro politiku ochrany spotřebitelů z roku 1975⁽⁴⁾, v němž členské státy potvrdily své odhodlání zvýšit úsilí v zájmu spotřebitelů, je výslovně uznáváno právo být zastoupen a vyslyšen. Následné programy vždy potvrdily cíle a práva obsažená v těch předchozích, a to až do schválení tzv. strategických plánů ochrany spotřebitelů, v nichž se stanoví přiměřené zapojení spotřebitelských organizací do politik Společenství, a to jak z hlediska obsahu, tak z hlediska postupů.

3.2 Podle těchto programů a plánů měli mít spotřebitelé a jejich zástupci kapacitu a zdroje nezbytné k tomu, aby mohli bránit svá práva za stejných podmínek jako ostatní zainteresované strany trhu, z toho důvodu bylo nutné přezkoumat mechanismy zapojení organizací do přípravy politik Společenství.

3.3 Ve stávajícím strategickém plánu⁽⁵⁾ se nicméně posílení sdružení spotřebitelů na evropské úrovni již jako hlavní cíl spotřebitelské politiky nevyskytuje a zájem se soustředí na posílení spotřebitelského hnutí v rámci členských států. Dosud však bohužel nebyly nikdy na úrovni Unie vyhodnocovány výsledky dosahování cílů těchto plánů, pokud jde o zapojení spotřebitelů.

⁽¹⁾ Úř. věst. C 175, 28.7.2009, s. 20.

⁽²⁾ Rozsudek Soudu prvního stupně (pátého senátu) ze dne 7. června 2006, Sbírka rozhodnutí 2006, strana II-01601.

⁽³⁾ Úř. věst. C 181, 21.6.2012, s. 89.

⁽⁴⁾ První předběžný program Společenství pro politiku ochrany a informování spotřebitelů, schválený Radou dne 14. dubna 1975.

⁽⁵⁾ COM(2007) 99 final.

3.4 Komise, Rada i Evropský parlament se v posledních letech zasadily o strategii posílení postavení jednotlivých spotřebitelů, s jejíž pomocí doufaly v posílení důvěry na vnitřním trhu. Konkrétní provedení této strategie vyžadovalo kombinaci přezkumu *acquis* v oblasti ochrany spotřebitele a tendence k maximální harmonizaci v typických oblastech spotřebitelské politiky na straně jedné a na straně druhé maximální uplatnění koncepce průměrného spotřebitele ⁽⁶⁾, „běžně informovaného a přiměřeně vnímavého a bystrého jedince ⁽⁷⁾“, což znamená, že zákonnost stojí na klamném tvrzení, že existuje ideální, informovaný a uvědomělý spotřebitel, který ovšem podle statistik neexistuje.

3.5 Dostupné údaje ukazují, že mnozí spotřebitelé zdaleka nejsou tak aktivní, informovaní a jistí, jak by konkurenční a inovativní trh vyžadoval. Ve skutečnosti většina evropských spotřebitelů necítí důvěru a nemá pocit, že se v těchto záležitostech vyzná ani že je chráněna ⁽⁸⁾.

3.6 Zároveň pokud jde o spotřebitele jako celek, byl evropský přístup velmi zdrženlivý. Konkrétní opatření EU týkající se organizací zastupujících spotřebitele jsou dost zřídka, a proto EHSV vyzývá Komisi, aby předložila konkrétní návrh týkající se kolektivní žaloby, nástroje obrovského významu na ochranu zájmů spotřebitelů jak na vnitrostátní, tak na evropské úrovni.

3.7 Právo spotřebitelů sdružovat se k ochraně svých práv je zakotveno v článku 169 Smlouvy, a proto je zásadně důležité na evropské úrovni uznat, že organizace zastupující spotřebitele hrají jedinečnou a nenahraditelnou úlohu garantů důvěry a rozvoje jednotného evropského trhu, což je důvodem k tomu, aby byla v rámci celostátních politik členských států zakotvena některá společná základní práva a zásady, aniž bude dotčena samostatnost členských států při utváření národních politik.

3.8 V lednu 2011 Evropská poradní skupina spotřebitelů označila za hlavní důvody nezbytnosti silných spotřebitelských organizací následující:

- a) počet evropských rozhodnutí s dopadem na spotřebitele na vnitrostátní úrovni;
- b) skutečnost, že evropské instituce těmito organizacím stále více naslouchají;

⁽⁶⁾ Ve svých stanoviscích ji EHSV často kritizoval.

⁽⁷⁾ Viz věc C-220/98 ze dne 13. ledna 2000, Estée Lauder Cosmetics vs. Lancaster Group, a věc C-210/96 ze dne 16. července 1998, Gut Springenheide e Tusky.

⁽⁸⁾ Consumer Empowerment in the EU (Posílení postavení spotřebitelů v EU), SEC(2011) 469 final.

c) právo spotřebitelů být vyslyšeni při tvorbě politik, jež se jich dotýkají;

d) nerovnováha mezi finančními prostředky, které mají k dispozici zástupci profesí a zástupci spotřebitelů v rozhodovacím procesu, která má za následek větší či menší zapojení a vliv samotných sdružení ⁽⁹⁾.

EHSV už uvedl a opakuje svůj postoj, pokud jde o požadavky, jež by měly splňovat organizace spotřebitelů ⁽¹⁰⁾.

3.9 Bez silných spotřebitelských organizací nezávislých na politické a hospodářské moci, které by se aktivně podílely na volném a konkurenceschopném trhu a požadovaly transparentnost informací a hájily individuální i kolektivní zájmy spotřebitelů, je těžší vybudovat důvěru evropských spotřebitelů.

4. Právo konzultace a právo na účast v orgánech regulátorů služeb obecného hospodářského zájmu

4.1 Organizace spotřebitelů jsou klíčovými spojenci při obnovování důvěry spotřebitelů a budování vnitřního trhu, a proto EHSV vyzývá Komisi, aby se ujala iniciativy za účelem stanovení společných minimálních práv pro spotřebitelské organizace, zvláště právo být konzultovány a vyslyšeny prostřednictvím svých zástupců, právní nebo administrativní vymezení práv a zájmů spotřebitelů formou předběžné konzultace k opatřením, která se týkají jejich práv či zájmů chráněných právním předpisem na vnitrostátní či unijní úrovni, a právo na účast v oblasti regulace služeb obecného hospodářského zájmu.

4.2 Jelikož v tomto stanovisku není prostor k projednání všech náležitostí, jež je třeba příslušným organizacím spotřebitelů zaručit, zdůrazňuje EHSV zejména:

- a) **právo být** prostřednictvím svých zástupců **konzultovány a vyslyšeny** v souvislosti s právní a/nebo správní vymezení práv a zájmů spotřebitelů formou předběžných slyšení a konzultací k opatřením, která se týkají práv či zájmů chráněných právním předpisem na vnitrostátní či unijní úrovni;
- b) právo na **účast** v oblasti **odvětvové regulace**, zejména **služeb obecného zájmu**, služeb nezbytných pro život ve společnosti, u nichž spotřebitelé ve skutečnosti nemají na výběr, zda jich využijí, či nikoli.

⁽⁹⁾ Evropská poradní skupina spotřebitelů – Zpráva o sledování ukazatelů spotřebitelského hnutí (Report on monitoring indicators of the consumer movement).

⁽¹⁰⁾ Viz odstavec 3.5 stanoviska EHSV: musí být právníkou osobou, musí být neziskové, musí mít ve stanovách uvedeno jako hlavní cíl své existence hájení a zastupování zájmů spotřebitelů, musí respektovat zásady demokratické organizace a demokratické metody, musí být finančně nezávislé a musí být nezávislé ve vztahu k politickým zájmům (Úř. věst. C 221, 8.9.2005, s. 153).

4.3 EHSV připomíná, že Lisabonská smlouva v protokolu č. 26 o službách obecného zájmu a v článku 36 Listiny základních práv hovoří o významu služeb obecného zájmu pro Evropskou unii, která stanoví zásady jejich pojetí. Současně připomíná, že služby obecného hospodářského zájmu nemohou být ponechány trhu (nebo případně za jiných podmínek, pokud jde o kvalitu, bezpečnost, cenovou dostupnost, rovnost přístupu a všeobecnou přístupnost), bez zásahu veřejného sektoru. Specifický závazek veřejné služby vzniká poskytovateli na základě pověření a na základě kritéria obecného zájmu, čímž je zajištěno poskytování služby za podmínek umožňujících splnění jejího cíle ⁽¹⁾.

4.4 Mnohé ze služeb obecného hospodářského zájmu, jako elektřina a plyn, voda nebo komunikace, byly tradičně poskytovány státem, který vlastnil soustavy pro zásobování; diskuse se často týkala rizik (zdravotních, bezpečnostních, environmentálních), strategických politik, přírodních zdrojů daného státu nebo procesu liberalizace trhů, jako například trhu s energiemi.

4.5 Z pohledu spotřebitele se ústřední otázky týkají záruk bezpečnosti dodávek a přístupu s tím, že téměř jediným rozhodujícím faktorem spotřebitelské volby je cena.

Jestliže mají spotřebitelé již nyní větší potíže s porovnáváním služeb než produktů, o to svízelnější je tento úkol, pokud jde o smluvní podmínky, jež často nejsou řádně vysvětleny, jako například právě metodika stanovení sazeb a cen, jež je rozsáhlá a vedle samotné služby zahrnuje řadu složek. Navíc tato metodika není projednávána ani vnímána organizacemi zastupujícími zájmy spotřebitelů.

U vadných služeb by se měl zavést podobný systém jako u vadných výrobků (RAPEX), aby mohla sdružení spotřebitelů prostřednictvím své sítě upozorňovat spotřebitele na existenci takových služeb.

4.6 Středisko pro sledování trhu s energiemi rozepisuje cenu energie do tří velkých skupin: první je energie, přeprava a distribuce (sítě), dále „ostatní daně“ a konečně DPH, u které srovnává různé členské státy. Navzdory tomu, že není specificky stanoveno (přestože je to povinné), z čeho se v jednotlivých zemích skládá skupina nazvaná „ostatní daně“, je takové rozepsání cen možné u dalších služeb obecného hospodářského zájmu (například vody nebo komunikaci), a bylo by tedy užitečné, kdyby bylo uvedeno i pro další odvětví.

4.7 Evropská komise vypracovala studie podrobně zkoumající ceny některých služeb obecného hospodářského zájmu, v

nichž zdůraznila údaje poskytnuté střediskem pro sledování trhu s energiemi a ve kterých došla mimo jiné k těmto závěrům:

a) Většina členských států nadále reguluje ceny pro domácnosti a postupy tohoto odvětví způsobující komplexnost souvisejících účtů v oblasti elektřiny velmi komplikuje vstup nových konkurentů a poskytovatelů, k nimž by spotřebitelé mohli přejít.

b) Sazby mohou představovat významný dodatečný zdroj příjmů; jejich výše dlouhodobě roste a odráží se v účtech, které platí domácnosti i průmysloví spotřebitelé.

4.8 Je pravda, že navzdory existenci mnoha různých regulačních orgánů a evropských pobídek k transparentnosti jejich rozhodování zde na straně organizací spotřebitelů panují obrovské rozdíly v přístupu k informacím a v odborných znalostech o fungování těchto trhů se službami obecného hospodářského zájmu, zejména pokud jde o tvorbu cen, hodnoty v nich zahrnuté nebo přístup k sítím a formu, jakou jsou přenášeny na spotřebitele.

4.9 EHSV se domnívá, že Evropská komise musí vést členské státy a vnitrostátní regulační orgány k tomu, aby nejenom propagovaly transparentnost informací a rozhodovacího procesu, ale zároveň vytvářely podmínky pro rovnováhu protichůdných zájmů – regulovaných hospodářských odvětví a spotřebitelů – a to podporou a pozitivní diskriminací organizací zastupujících zájmy spotřebitelů (například prostřednictvím specifické odborné přípravy, monitorování, finanční podpory).

4.10 Účast organizací spotřebitelů v rovnoprávné pozici s hospodářskými subjekty v diskusních fórech a poradních orgánech je podle názoru EHSV nejvhodnějším mechanismem, který v prostředí konkurenčního trhu zajistí posílení postavení organizací spotřebitelů, a tímto způsobem i posílení postavení samotných spotřebitelů ⁽¹²⁾.

4.11 EHSV si však je vědom, že důležitější než tato rizika je zajistit přísun konkrétních poznatků v komplexních oblastech, které mají značný dopad na kvalitu života spotřebitelů, což zajistí pouze účinné zastoupení.

⁽¹²⁾ Odkazuje se na údaje Eurobarometru č. 51.1 z roku 1999, v němž mezi nejčastějšími odpověďmi na otázku: „Který z následujících úkolů by podle Vašeho názoru měl být prioritou pro sdružení spotřebitelů (10 možností, pouze jedna odpověď, včetně Nevím)?“ bylo: 1. šíření informací (26,8 %), 2. pomoc a praktické rady (25,4 %), 3. ochrana spotřebitelů (19,2 %) a 4. reprezentace spotřebitelů (7,3 %).

⁽¹⁾ COM(2011) 900 final.

4.12 Evropské instituce mohou a měly by podněcovat účast organizací spotřebitelů v regulačních orgánech a diskuzních fórech – s důrazem na diskusní fóra o sazbách a cenách ⁽¹³⁾ – nejen proto, aby prokázaly nezávislost a transparentnost regulačního procesu, zejména pokud jde o sazební strukturu, ale také aby přispěly k aktivnímu občanství a posílení organizací spotřebitelů.

4.13 Je pravda, že tato problematika se dostává mírně do popředí – ve směrnicih o společných pravidlech pro vnitřní trh s elektřinou a zemním plynem ⁽¹⁴⁾ se uvádí: „Při zachování své nezávislosti, aniž jsou dotčeny konkrétní pravomoci regulačního orgánu, a v souladu se zásadou zlepšování právní úpravy, regulační orgán při výkonu povinností uvedených v odstavci 1, je-li to vhodné, konzultuje s provozovateli přepravní soustavy a případně úzce spolupracuje s jinými relevantními vnitrostátními orgány.“ Zapojení organizací zastupujících spotřebitele a diskuse s nimi se však nedoporučují ve všech konkurenčních prostředích.

4.14 Sazební struktura v konkurenčním prostředí podmiňuje nejen přístup poskytovatelů služeb, ale protože přímo ovlivňuje cenu, může vést také k vyloučení a imobilitě (co se týče přecházení k jiným poskytovatelům) spotřebitelů ⁽¹⁵⁾.

4.15 Cenový aspekt a nutnost diskuze o sazební struktuře, z níž cena vzniká, se zástupci spotřebitelů byly v kontextu

regulace přehlíženy a chybějí v unijních aktech, které se touto otázkou zabývají (např. výše uvedené směrnice). Nicméně údaje střediska pro sledování trhu s energií jasně ukazují, že nad rámec ceny těchto služeb nesou spotřebitelé a podniky náklady (daně a jiné náklady), což poškozují konkurenceschopnost podniků a zvyšuje zranitelnost spotřebitelů v rámci vnitřního trhu.

4.16 V oblasti služeb obecného hospodářského zájmu existují alternativy, které mají přímý vliv na náklady, které se nakonec odrazí v ceně, již platí spotřebitel. EHSV se domnívá, že zdravá konkurence na jednotném trhu a ochrana spotřebitelů jsou dobrým důvodem pro zásah unijních institucí ve smyslu zajištění větší transparentnosti cenotvorby základních služeb obecného hospodářského zájmu a monitorování vývoje různých cenových složek a sazeb. Z tohoto důvodu je nutné členské státy a vnitrostátní regulační orgány podněcovat k podpoře aktivní účasti organizací zastupujících spotřebitele a MSP na rozhodnutích, která vedou ke stanovení sazeb ⁽¹⁶⁾.

4.17 EHSV nakonec připomíná, že pro zástupce spotřebitelů bude obtížné dosáhnout nějakého efektu bez záruky v podobě možnosti kolektivní žaloby. Vyzývá proto Komisi, aby obnovila proces týkající se zavedení mechanismu evropské kolektivní nápravy.

V Bruselu dne 14. listopadu 2012.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Staffan NILSSON

⁽¹³⁾ Pokud jde o základní veřejné služby bez rizika pro zdraví a bezpečnost spotřebitelů – kterých je dnes již málo a týkají se telefonních služeb a elektřiny –, téměř jediným rozhodujícím faktorem spotřebitelské volby je cena.

⁽¹⁴⁾ Směrnice 2009/72/ES a 2009/73/ES (Úř. věst. L 211, 14.8.2009, s. 55 a s. 94).

⁽¹⁵⁾ Viz čl. 32 odst. 1 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/72/ES.

⁽¹⁶⁾ Úř. věst. C 318, 29.10.2011, s. 155.

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k tématu Zásady, postupy a opatření pro provádění čl. 11 odst. 1 a čl. 11 odst. 2 Lisabonské smlouvy (stanovisko z vlastní iniciativy)

(2013/C 11/03)

Zpravodaj: **pan JAHIER**

Dne 14. července 2011 se Evropský hospodářský a sociální výbor, v souladu s čl. 29 odst. 2 jednacího řádu, rozhodl vypracovat stanovisko z vlastní iniciativy ve věci

Zásady, postupy a opatření pro provádění čl. 11 odst. 1 a čl. 11 odst. 2 Lisabonské smlouvy.

Specializovaná sekce Zaměstnanost, sociální věci, občanství, kterou Výbor pověřil přípravou podkladů na toto téma, přijala stanovisko dne 3. září 2012.

Na 484. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 14. a 15. listopadu (jednání dne 14. listopadu 2012), přijal Evropský hospodářský a sociální výbor následující stanovisko 168 hlasy pro, 3 hlasy byly proti a 7 členů se zdrželo hlasování.

Nic nelze bez lidí, nic nepřetrvá bez institucí.

Jean Monnet

1. Závěry

1.1 EHSV se domnívá, že je zásadně důležité vypracovat návrhy konkrétních iniciativ, aby jednotlivé instituce EU přijaly v rámci svých pravomocí opatření k učinění příslušných kroků k provedení čl. 11 odst. 1 a 2 Smlouvy o EU. Tento proces musí být chápán jako příležitost k rozšíření a posílení struktur pro dialog s občanskou společností na evropské, ale i vnitrostátní, regionální a místní úrovni.

1.2 Jádrem demokracie je i nadále zastupitelská demokracie. Participativní demokracie je doplňkovým přístupem a není v žádném případě alternativou k zastupitelské demokracii, na níž spočívají všechny naše společnosti. Ani občanský dialog není konkurencí k sociálnímu dialogu – každý z nich má v souladu s ustanoveními Smlouvy svou přesně definovanou a nezaměnitelnou úlohu.

1.3 Je nezbytné uskutečnit skutečnou participativní demokracii, kterou stanoví Smlouva o EU a která respektuje hodnoty a identitu Evropské unie. Vzhledem k současné hospodářské, sociální a politické krizi je pro zvýšení demokratické legitimacy Evropské unie v očích jejích občanů mimořádně důležité plně provést článek 11. Větší transparentnost, větší smysl pro převzetí odpovědnosti a větší účast občanů a organizované občanské společnosti jak na národní, tak i evropské úrovni konec konců Evropě umožní odstranit extremismus, hájit její demokratické hodnoty a vytvořit „osudové společenství“.

1.4 Uplatňování čl. 11 odst. 1 a 2 Smlouvy o EU musí být chápáno jako rozhodující příležitost učinit více, než jen konzultovat a zapojovat občanskou společnost – to se již od doby, kdy byla v roce 2001 vydána bílá kniha o evropské správě věcí

veřejných, stalo běžnou praxí. Byly již vypracovány nejrůznější postupy pro zapojení občanské společnosti, z nichž některé přesáhly rámec pouhého sdílení informací a mohly by být považovány za vhodné příklady sloužící jako základ pro strukturovaný rámec evropského občanského dialogu podle čl. 11 odst. 1 a 2.

1.5 EHSV proto doporučuje následující:

- Evropská komise by měla vypracovat hloubkovou studii stávajících postupů pro zapojení občanské společnosti do tvorby politik na evropské úrovni. Tato studie by měla zhodnotit účinnost současného systému strukturované spolupráce a předložit doporučení pro obecný rámec, jenž by určil, jak by veškeré instituce EU měly uplatňovat čl. 11 odst. 1 a 2. EHSV a přímo zainteresované strany by se na této studii měly podílet, co se týče jejího koncipování, provádění a šíření výsledků;
- společný transparentní rejstřík, společný nástroj Evropského parlamentu a Komise, by měl být k dispozici i Radě. V budoucnu by se mohl stát účelným nástrojem k určení zainteresovaných stran evropského občanského dialogu;
- evropské instituce by měly vytvořit jednotnou databázi informací o kontaktech, konzultacích a dialogu s občanskou společností. Mělo by se rovněž naplánovat předkládání výroční zprávy jakožto účelného komunikačního nástroje, jenž znázorní rozsah iniciativ v oblasti participativní demokracie prováděných v EU;

- EHSV by měl provést interní hodnocení účinnosti, významu a vnímání své spolupráce s organizacemi občanské společnosti a zjistit, kde by se dalo docílit zlepšení;
- EHSV by měl vytvořit databázi podrobných informací o organizacích občanské společnosti podílejících se na práci EHSV a o tom, z jaké funkce se této práce účastní;
- EHSV by měl plně využít nový Protokol o spolupráci mezi EHSV a Komisí z února 2012, aby se více zapojil do určování evropských priorit, pracovních programů a klíčových politik;
- EHSV by měl přezkoumat a obnovit činnost své styčné skupiny pro evropskou občanskou společnost, aby rozšířil účast a přispěl k lepšímu provádění čl. 11 odst. 1;
- EHSV by se měl společně se všemi ostatními přímo zainteresovanými stranami – a zejména s institucemi EU – podílet na pořádání velké výroční akce, a aktivně tak přispívat k agendě politických priorit EU. Politický dopad takové akce by ještě více vzrostl, kdyby byla zároveň pořádána společná konference vnitrostátních parlamentů 27 členských států a Evropského parlamentu. První výroční akce by se mohla konat před volbami do EP v roce 2014, což by umožnilo konsolidovat prvky, které jsou evropským občanům, voličům a zvoleným zástupcům společné.

1.6 Význačné a stále intenzivnější úsilí EHSV o budování evropského veřejného prostoru tak bude moci podpořit a propagovat stále aktivnější úlohu Komise, Rady a Evropského parlamentu při provádění čl. 11 odst. 1 a 2 Smlouvy o EU, a tím přispět k zavedení postupů a docílení výsledků, jež ocení všechny evropské instituce i organizace občanské společnosti.

2. Úvod

2.1 Evropský hospodářský a sociální výbor (EHSV) učinil v uplynulých 12 letech značný pokrok ve vymezení evropského občanského dialogu, jeho doplňující funkce k zastupitelské demokracii a jeho rozlišovací povahy vzhledem k sociálnímu dialogu. Občanský dialog byl definován jako demokratický proces a proces utváření veřejného mínění, který může mít různé formy podle toho, jaké subjekty se ho účastní. EHSV se shodl na definici subjektů a koncepcí občanského dialogu a jeho vztahu k participativní správě⁽¹⁾.

⁽¹⁾ Dobré shrnutí těchto koncepcí je uvedeno v dokumentu *Participatory democracy in 5 points*, který vypracovala skupina III EHSV v březnu 2011: <http://www.eesc.europa.eu/?i=portal.en.publications.15525>.

2.2 EHSV rovněž potvrdil zásadu subsidiarity na evropské úrovni, navrhl přesné schéma 14 kvalitativních a kvantitativních kritérií pro posouzení reprezentativnosti organizací občanské společnosti, které se musí účastnit horizontálního, vertikálního a odvětvového občanského dialogu, a přesně definoval rozdíl mezi konzultací (proces shora dolů) a občanským dialogem (proces zdola nahoru nebo spíše cirkulační proces). Přispěl tak k institucionálním výdobytkům, které jsou nyní stvrzeny v článku 11 Smlouvy o EU⁽²⁾.

2.3 Smlouva o EU, která vstoupila v platnost v prosinci 2009, stvrzuje formální uznání úlohy participativní demokracie (občanský dialog, konzultace, evropská občanská iniciativa). Ustanovení článku 11⁽³⁾ doplňují a zesilují klíčové zaměření na zastupitelskou demokracii (články 10 a 12)⁽⁴⁾, výsledkem čehož je inovační evropský model demokracie.

2.4 Nyní je třeba se zaměřit na konkrétní uplatňování článku 11 a zejména je třeba se začít zabývat odstavci 1 a 2, neboť postup konzultace uvedený v odstavci 3 je již dostatečně podrobně rozpracován a evropská občanská iniciativa již byla upravena⁽⁵⁾. Historie EHSV nás totiž poučila, že účinné struktury pro dialog vyžadují přesný právní rámec a institucionální kontinuitu.

2.5 V březnu 2010 vyzval EHSV Komisi, aby „předložila také zelenou knihu o občanském dialogu o konkrétním provádění čl. 11 odst. 1 a čl. 11 odst. 2, aby uskutečnila reflexi o již existující praxi, blíže definovala postupy a zásady, ohodnotila je a spolu s organizovanou občanskou společností zavedla zlepšení a zvláště vybudovala jasné struktury“⁽⁶⁾. O rok později, tedy v roce 2011, byly na mimořádné schůzi skupiny III v EHSV na téma *Jaké jsou vyhlídky participativní demokracie v Evropě?* tyto požadavky opět vzneseny a byl schválen „plán pro participativní demokracii“⁽⁷⁾.

⁽²⁾ To vše je podrobněji popsáno v publikaci *Participative democracy: a retrospective overview of the story written by the EESC*: <http://www.eesc.europa.eu/?i=portal.fr.events-and-activities-participatory-democracy-prospects-compend>.

⁽³⁾ Čl. 11 odst. 1: Orgány dávají vhodnými způsoby občanům a reprezentativním sdružením možnost projevit a veřejně si vyměňovat své názory na všechny oblasti činnosti Unie. Odstavec 2: Orgány udržují otevřený, transparentní a pravidelný dialog s reprezentativními sdruženími a s občanskou společností. Odstavec 3: Za účelem zajištění soudržnosti a transparentnosti činnosti Unie vede Evropská komise s dotčenými stranami rozsáhlé konzultace. Odstavec 4: Nejméně jeden milion občanů Unie pocházejících z podstatného počtu členských států se může ujmout iniciativy a vyzvat Evropskou komisi, aby

⁽⁴⁾ Čl. 10 odst. 1 stanoví, že „fungování Unie je založeno na zastupitelské demokracii“ a čl. 10 odst. 3 říká, že „každý občan má právo podílet se na demokratickém životě Unie. Rozhodnutí jsou přijímána co nejotevřeněji a co nejbližší občanům.“

⁽⁵⁾ <http://ec.europa.eu/citizens-initiative/public/welcome>. V každém případě bude do roka třeba provést rozsáhlé hodnocení toho, jak evropská občanská iniciativa funguje v praxi. Do tohoto hodnocení je třeba zapojit i organizovanou občanskou společnost.

⁽⁶⁾ Úř. věst. C 354, 28.12.2010, s. 59.

⁽⁷⁾ <http://www.eesc.europa.eu/resources/docs/roadmap-final-for-web.pdf>.

2.6 EHSV konstatuje, že s výjimkou postupu konzultace a nařízení o evropské občanské iniciativě, které vstoupilo v platnost 1. dubna 2012, nebyl v jednotlivých institucích pozorován žádný vývoj ohledně ustanovení týkajících se občanského dialogu (čl. 11 odst. 1 a 2) a že ani požadavek vypracování příslušné bílé knihy dosud nenašel kladný ohlas.

2.7 V celé Evropě se navíc rozšířila strukturální hospodářská krize, která zpochybňuje základy evropské integrace a navíc přizívá dvojí nebezpečný fenomén. Na jedné straně se jedná o návrat k mezivládním jednáním v souvislosti s hledáním řešení krize, což zvyšuje četnost evropských summitů, na straně druhé o zvyšující se odstup občanů a jejich organizací od institucí EU. Kromě toho zde panuje obecný dojem, že EU nejenže není s to nalézt východisko z krize, ale zavádí úsporná opatření, která se dotýkají života všech evropských občanů, a přitom nevede s různými subjekty organizované občanské společnosti prakticky žádný dialog o rozhodnutích, která činí. Zdá se, že nepochopení a odstup tedy roste, a připravuje tak půdu pro nebezpečnou diskreditaci institucí Evropské unie.

2.8 EHSV je přesvědčen, že dynamický impuls, který dodala Smlouva o EU, jakož i řada různých témat a priorit, které se nyní nachází na politickém programu Evropské unie, vyžadují silnou a přesvědčivou obnovu metody Společenství. K tomu může dojít pouze za předpokladu, že tato metoda bude posílena a obnovena, že bude prohloubena parlamentní demokracie, která je základem evropských institucí, a že bude zahájeno nové období přímé účasti občanské společnosti, díky níž vzroste evropská identita a zájem občanů. Větší zapojení občanů prostřednictvím občanského dialogu jak přímo, tak i prostřednictvím zastupujících organizací, jak je stanoveno v článku 11, bude klíčovou výzvou pro budoucnost evropské integrace. Jde totiž o převzetí odpovědnosti, o zapojení, transparentnost a větší demokratickou legitimitu rozhodovacích procesů.

2.9 Článek 11 a jeho provádění je proto cenným nástrojem k uskutečnění této dynamiky participativní demokracie a EHSV má bezesporu zkušenosti nezbytné k tomu, aby v tomto procesu posilování aktivní evropské demokracie mohl plnit funkci katalyzátoru a úzce při tom spolupracovat s různými institucemi EU a s nejvýznamnějšími evropskými a národními sítěmi organizované občanské společnosti.

2.10 EHSV si je vědom toho, že on sám odráží pouze část rozmanitosti obsažené v pojmu organizovaná občanská společnost⁽⁸⁾, a právě proto svým pragmatickým přístupem již dlouho provádí četné iniciativy, jejichž cílem je zaručit stále větší rozvíjení jeho vztahů s evropskou organizovanou občanskou společností. EHSV se domnívá, že mají-li se podpořit

strukturální politická rozhodnutí a institucionální reformy, které musí EU uskutečnit, aby měla nějakou budoucnost, je zpevnění takového „mostu“ mezi institucemi a občanskou společností v době krize důležitější než kdykoli jindy.

2.11 Celý článek 11 je v zásadě jasným znamením důvěry v přidanou hodnotu aktivního občanství, v hodnotu participativní demokracie a v úlohu, kterou může mít při zvyšování občanské sounáležitosti s evropským projektem, aby se vytvářelo informovanější a konzistentnější evropské veřejné mínění. Článek 11 řadí již ustálenou tradici postupu konzultací (odstavec 3) do rámce participativního pilíře, přičemž odstavce 1 a 2 naznačují významný posun směrem k pokročilejšímu modelu strukturovaného dialogu.

2.12 Po 15 letech práce na důležitých teoriích a dokumentech, které jsou obsaženy v již citované publikaci⁽⁹⁾, dnes **všechny instituce EU potřebují cílená opatření a konkrétní nástroje**, ale zároveň je **třeba vypracovat koordinovaný a soudržný celkový rámec**, který umožní lepší uskutečnění celkového cíle vytyčeného v témže článku.

2.13 EHSV se domnívá, že je třeba zamezit pokušení přeměnit preskriptivní ustanovení článku 11 (a zejména odstavců 1 a 2) v cosi pouze deskriptivního, co je jen odrazem něčeho již existujícího. To by v žádném případě neodpovídalo záměru zákonodárce, ani velkým očekáváním evropské organizované občanské společnosti.

3. Stávající osvědčené postupy jakožto východiska

3.1 EHSV se domnívá, že by se při přípravě konkrétních opatření k uplatňování čl. 11 odst. 1 a 2 mělo vycházet ze stávajících osvědčených postupů.

3.2 V posledních deseti letech se v Evropské unii **postupně rozvíjely různé způsoby spolupráce s organizacemi občanské společnosti**. Z velké části se jedná o postup konzultací, který Evropská komise podporuje.

3.3 Stále větší počet generálních ředitelství Komise provádělo četné konzultace, jež měly různé cíle, pravidelnost, podobu a dopad. Vyvíjely se v zásadě nezávisle na sobě a někdy se změnily ve skutečná „poradní fóra“. Různé situace a výsledky

⁽⁸⁾ EHSV „se skládá ze zástupců organizací zaměstnavatelů, zaměstnanců a dalších subjektů zastupujících občanskou společnost, zejména v sociálně-hospodářské, občanské, profesní a kulturní oblasti“. Čl. 300 odst. 2 SFEU.

⁽⁹⁾ *Participative democracy: a retrospective overview of the story written by the EESC*: <http://www.eesc.europa.eu/?i=portal.fr.events-and-activities-participatory-democracy-prospects-compend>.

již v některých případech vedly ke vzniku značně strukturovaných forem stálého dialogu s občanskou společností⁽¹⁰⁾. EHSV považuje v každém případě za nutné zdůraznit, že nelze zaměňovat právní strukturu konzultací s novým institutem občanského dialogu, který ostatně musí být strukturovaný a stálý.

3.4 Mohli bychom zmínit například *fórum EU o zdraví* zřízené GR pro zdraví a spotřebitele (SANCO), *platformu pro základní práva* Agentury EU pro základní práva, *kontaktní skupinu občanské společnosti* GR pro rozvoj a spolupráci EuropeAid (DEVCO) a *dialog s občanskou společností* zahájený GR pro obchod (TRADE).

3.5 Dialog s občanskou společností je zřejmě nejrozvinutějším mechanismem pro strukturovaný odvětvový dialog, jednak kvůli dosti velkému počtu zúčastněných subjektů (více než 800 registrovaných organizací), jednak z toho důvodu, že téměř polovina těchto subjektů má sídlo v jednom z členských států EU, a ne v Bruselu. Tento dialog je rovněž jediný, pro nějž GR TRADE zadalo vypracování externího hodnocení⁽¹¹⁾.

3.6 Druhým příkladem je *Evropské fórum pro integraci*⁽¹²⁾, které se zrodilo v roce 2009 jako společná iniciativa EHSV a Evropské komise a tvoří ho základna přibližně 100 zainteresovaných stran jak na evropské, tak i vnitrostátní úrovni. Toto fórum kromě toho předpokládá rovněž stálou účast EP, VR a vládních představitelů členských států EU. Fungování tohoto fóra bylo zpočátku problematické, dnes je však uzlem strukturovaného dialogu v oblasti konkrétního vývoje evropské agendy integračních politik, především ve fázi ex ante.

3.7 Třetím příkladem jsou fóra občanské společnosti v rámci komplexního systému zahraničních vztahů Unie. Za zmínku stojí v prvé řadě úspěch smíšených poradních výborů, zřizovaných v rámci jednání o přistoupení k EU, úloha Poradního výboru CARIFORUM-EU při monitorování zvláštní dohody o hospodářském partnerství uzavřené mezi EU a CARIFORUM, a úloha občanské společnosti zakotvená v dohodě o volném obchodu mezi EU a Koreou.

3.8 Případ dohody z Cotonou⁽¹³⁾ je možná nekomplexnější a nejstrukturovanější, ať již kvůli počtu zúčastněných zemí subjektů, či kvůli počtu uskutečněných činností: Je v ní stanoveno, že strany formálně uznávají *doplňkovou úlohu nestátních aktérů (definovaných jako soukromý sektor, hospodářství a sociální partneři, občanská společnost) a jejich potenciál přispět k procesu rozvoje*⁽¹⁴⁾. Na základě zvláštního mandátu pořádá EHSV pravidelná setkání se socioekonomickými subjekty AKT-EU. Kromě toho byl vypracován zvláštní program finanční pomoci různým

zemím řízený příslušnými delegacemi EU, do nějž byly tyto subjekty stále více zapojovány a v jehož rámci se investovalo do budování kapacity⁽¹⁵⁾.

3.9 V neposlední řadě připomínáme iniciativu Evropského parlamentu, který od roku 2007 uskutečnil – i když v nepravidelných intervalech a s různými výsledky – tři tematické „agory“ občanů se širokou účastí organizací evropské občanské společnosti⁽¹⁶⁾. Tato iniciativa je v současné době předmětem zvláštního interního hodnocení v EP, neboť musí být v nadcházejících letech obnovena a musí mít výraznější ohlas.

3.10 Za zmínku stojí rovněž některé mezinárodní příklady efektivního zapojení občanské společnosti do procesu rozhodování. Patří k nim Aarhuská úmluva⁽¹⁷⁾ Evropské hospodářské komise Organizace spojených národů a Kodex osvědčených postupů občanské participace v rozhodovacím procesu, který přijala konference mezinárodních nevládních organizací⁽¹⁸⁾.

3.11 Aarhuská úmluva stanoví, že veřejnost a příslušné organizace občanské společnosti mají právo na „přístup k environmentálním informacím“, které musí orgány veřejné správy zpřístupnit, ale stanoví rovněž právo veřejnosti podílet se na rozhodování o otázkách životního prostředí a případně nechat přezkoumat rozhodnutí orgánu veřejné správy. Kromě toho mohou zástupci občanské společnosti jmenovat své členy do výboru kontrolujícího plnění úmluvy a mohou být zastoupeni v předsednictvu. V neposlední řadě mají organizace občanské společnosti k dispozici finanční podporu.

3.12 Co se týče Rady Evropy, cílem Kodexu osvědčených postupů – uznaného výborem ministrů – je zlepšit účast občanské společnosti na rozhodování na místní, regionální a celostátní úrovni. Kodex osvědčených postupů definuje čtyři různé úrovně účasti (informace, konzultace, dialog a partnerství), jež mohou občanská společnost i veřejné orgány využívat jako matrici.

3.13 Existují taktéž osvědčené příklady na regionální a celostátní úrovni. Mezi nimi vyniká francouzská iniciativa *Grenelle Environnement*, vytvořená v roce 2007 z podnětu francouzského prezidenta⁽¹⁹⁾. Fórum sjednotilo představitele státu, místních orgánů, nevládních organizací a sociálních partnerů v procesu

⁽¹⁰⁾ Dále uvádíme jen několik stručných závěrů.

⁽¹¹⁾ <http://trade.ec.europa.eu/civilsoc/index.cfm>.

⁽¹²⁾ <http://ec.europa.eu/ewsi/fr/policy/legalcfm>.

⁽¹³⁾ Kapitola 2, článek 4.

⁽¹⁴⁾ Kapitola 2, článek 6.

⁽¹⁵⁾ Pro ilustraci monitorovací činnosti EHSV viz závěrečné prohlášení z regionálního semináře v Addis Abebě ve dnech 7. až 10. července 2010, www.eesc.europa.eu/?i=portal.en.acp-eu-eleventh-regional-seminar-documents.10876.

⁽¹⁶⁾ <http://www.europarl.europa.eu/aboutparliament/en/00567de5f7/Agora.html>.

⁽¹⁷⁾ Úmluva o přístupu k informacím, účasti veřejnosti na rozhodování a přístupu k právní ochraně v záležitostech životního prostředí přijatá v roce 1998, <http://www.unece.org/env/pp/introduction.html>.

⁽¹⁸⁾ Kodex byl přijat v říjnu 2009: www.coe.int/ngo.

⁽¹⁹⁾ *Grenelle Environnement* – <http://www.legrenelle-environnement.fr/>.

dialogu a partnerství, z něhož pak vzešly – v roce 2008 a v roce 2010 – dva významné balíčky právních předpisů v oblasti životního prostředí. V návaznosti na návrh *Grenelle Environment* pak byl v roce 2008 název HSR změněn na „Hospodářská, sociální a environmentální rada“ a byli do ni jmenováni zástupci environmentálního sektoru⁽²⁰⁾. A na závěr připomeňme i další modely občanského dialogu vypracované na národní a místní úrovni, jež mají formu „platform pro spolupráci“, „kompakt“, „dohod či protokolů o spolupráci“ atd. a jako takové je třeba je využívat.

4. Závěry a perspektivní příležitosti

4.1 V současné době se objevují mimořádně zajímavé příklady, které skutečně daleko přesáhly standardní formu pouhých konzultací a v různých případech vyústily ve stabilnější a strukturovanější postupy aktivní účasti a konsolidace různých forem spolupráce, jež jsou předobrazem potenciálních forem strukturovaného občanského dialogu, jak stanoví článek 11 Smlouvy o EU. Tyto praktiky jsou však z větší části mimo okruh pracovníků dotyčného sektoru téměř neznámé a vyžadují posouzení, větší podporu, rozšíření a upevnění.

4.2 Jak tato fóra vnímají různé zainteresované strany, především s ohledem na jejich účinnost, navíc závisí na řadě faktorů, jako je značně se lišící míra zapojení do procesu; vnímaná míra reprezentativnosti zúčastněných subjektů⁽²¹⁾; finanční podmínky, které stimulují k účasti i méně strukturované subjekty či subjekty nezastoupené v Bruselu nebo od této účasti odrazují; technické kapacity k aktivnímu přispívání do diskuse a k zajištění monitorování procesu; kontinuita provozních investic ze strany institucí EU.

4.3 Je třeba vyzdvihnout některé relevantní aspekty těchto procesů:

- vedly k zavedení pracovních postupů, které se postupně staly běžně používaným a přijímaným standardem. Toto zdokonalení by se mělo prozkoumat a zhodnotit;
- většina z nich zapojuje řadu velmi různorodých zainteresovaných stran, obvykle z více oborů či sektorů organizované občanské společnosti, a často však zahrnuje tytéž protějšky, které jsou zastoupeny v EHSV: organizace zaměstnavatelů, zaměstnanců, jiných socioekonomických, občanských, odborných a kulturních subjektů;

⁽²⁰⁾ V souvislosti s dalšími příklady účasti občanské společnosti odkazujeme na slyšení uskutečněné v rámci vypracování tohoto stanoviska: <http://www.eesc.europa.eu/?i=portal.en.events-and-activities-articles-11-1-2-lisbon-treaty>.

⁽²¹⁾ Spatřujeme však značné rozdíly v kritériích reprezentativnosti uplatňovaných v různých situacích. Proto odkazujeme i na kritéria kvality a kvantity stanovená ve stanovisku EHSV (zpravodaj: pan Olsson), Úř. věst. C 88, 11.4.2006, s. 41–47.

- v různých případech se účastní více než jedna instituce/jeden orgán EU, ač s různými úkoly, a v mnoha případech to má ten účinek, že se mezi různými institucemi tvoří sítě, které by měly být dále rozvíjeny;

- množí se i případy, kdy se této strukturované spolupráce účastní nejen evropské organizace, ale i zástupci občanské společnosti na celostátní úrovni a jejích organizací. Přesto však musí být pro širší zapojení místní a celostátní úrovně občanské společnosti ve 27 členských státech ještě mnohde učiněno⁽²²⁾.

4.4 Tato tvrzení naznačují potenciální kritickou masu, která by se v případě, že bude systematicky uplatňována a řádně oznámena, mohla stát významným základem pro budování participativní demokracie na evropské úrovni. To by každopádně umožnilo zviditelnit tento pilíř evropské demokracie jak vůči veřejnosti, tak i vůči různým institucím. Rozsah příspěvku evropských organizací občanské společnosti a dlouholeté intenzivní úsilí EU by tak získaly na viditelnosti a uznání.

4.5 EHSV tedy navrhuje, aby Evropská komise s aktivní podporou všech ostatních institucí zadala vypracování rozsáhlejší a podrobnější studie.

4.6 Po deseti letech od zveřejnění bílé knihy o evropské správě věcí veřejných⁽²³⁾ by tato studie měla poskytnout ucelenější celkovou bilanci dosažených výsledků, konkrétního dopadu na zákonodárský proces, nečekaného – uskutečněného a testovaného – vývoje, vzniklých problémů, nedostatků a nesouladů, vzniklých nákladů. Navíc by měla určit prvky, jež jsou nutné k adekvátnější a širší účasti. Studie by dále měla posoudit, jaká je konkrétní účinnost a rozsah veškeré probíhající strukturované spolupráce s občanskou společností, jaká jsou kritéria a podmínky pro zvýšení jejich účinnosti a jaké osvědčené postupy mohou jít příkladem a jak je lze dále rozvíjet. V neposlední řadě by se rovněž mělo posoudit, do jaké míry a jak je toto značné množství práce známo a vnímáno mimo zainteresované kruhy odborníků a jak přispívá ke zvýšení demokratické účasti, k sounáležitosti s evropským projektem a k budování evropského veřejného prostoru. Studie by navíc měla sloučit prvky pro hodnocení dopadu jak z hlediska institucí, tak i z hlediska různých zainteresovaných stran organizované občanské společnosti.

⁽²²⁾ V této souvislosti by se mělo poukázat i na velký počet místních, celostátních a regionálních organizací, které se v posledních letech účastnily konkrétních a specifických evropských projektů a které by v případě, že budou vhodně stimulovány a propojovány do sítí, bylo možné aktivně zapojit do širší dynamiky účasti a občanského dialogu, což by umožnilo větší, plošné zapojení občanů do evropského procesu na území jednotlivých států a regionů Unie.

⁽²³⁾ Úř. věst. C 193, 10.7.2001, s. 117; Úř. věst. C 125, 27.5.2002, s. 61 a COM(2001) 428 final [dokumenty nejsou k dispozici v češtině].

4.7 Studie provedená s ohledem na směr naznačený v článku 11⁽²⁴⁾, s přímým a aktivním zapojením organizací občanské společnosti, by tak mohla posloužit jako dobrý pracovní základ pro vytyčení hlavních směrů a dalších praktických způsobů rozvoje strukturovaného dialogu ve smyslu článku 11 Smlouvy o EU. Mohla by tím poskytnout prvky nezbytné k určení následných a konkrétnějších operačních návrhů ze strany Komise a dalších institucí EU, což by bylo rovněž v souladu se zelenou knihou zmiňovanou v odstavci 2.5, jejíž význam EHSV vyzdvihuje. Měly by být především vytyčeny potenciální hlavní směry a společné postupy všech institucí, avšak se zohledněním příslušných pravomocí, aby byl všem zaručen jednoznačný, účinný a transparentní proces pro strukturovanou účast občanské společnosti na budování evropské integrace.

4.8 EHSV zajisté může dát k dispozici své schopnosti, znalosti a sítě a aktivně se na této studii podílet nejen ve fázi její přípravy a vypracování, ale i následného šíření výsledků zejména ve 27 členských státech.

4.9 **Evropská komise a Evropský parlament navíc 23. června 2011 spustily společný transparentní rejstřík**, jenž nahradil ten, který Komise zřídila v roce 2008. Obsahuje již několik tisíc organizací z nejrůznějších oblastí evropské občanské společnosti, které musí poskytovat dosti širokou paletu informací a zasazují se o dodržování společného kodexu chování⁽²⁵⁾. Tento jednotný rejstřík, který obě instituce sdílí a o nějž již projevil zájem i Rada, je výrazem přesného zaměření a vůle institucí EU ke koordinovanému postupu v oblasti, která je pro vztahy s občanskou společností tak významná a citlivá.

4.10 EHSV se domnívá, že tento rejstřík, který se dnes zaměřuje výhradně na cíl transparentnosti vůči těm, kteří přichází do styku s evropskými institucemi, aby ovlivnili jejich politiky, by se postupně mohl stát pracovním nástrojem k určení stran občanského dialogu, pokud jde o otázku kritérií reprezentativnosti. Potenciál takového rejstříku k rozvoji strukturovaného občanského dialogu by však ještě měl být přezkoumán v rámci výše uvedené studie.

4.11 Lisabonská smlouva dále skýtá nové **možnosti Evropské radě**. Ta se již stala stálou strukturou a předseda Evropské rady je nyní volen na funkční období dvou a půl let s možností obnovení mandátu. To vše tvoří základ pro dlouhodobější perspektivu a pevnější vztahy s organizovanou občanskou společností. Evropská rada musí rovněž plnit povinnosti stanovené v článku 11 Smlouvy o EU, a vzhledem k tomu, že je nyní odpovědná za určení obecného politického směřování EU, má rozvoj spolupráce směrem k postupnému nastolení strukturovaného sociálního dialogu ještě strategičtější význam. EHSV se domnívá, že by Rada měla vytvořit zvláštní oddělení pro dialog

s občanskou společností, a konstatuje, že je v rámci svých specifických funkcí připraven s Radou na faktickém budování této perspektivy úzce spolupracovat.

5. Úloha EHSV

5.1 Také EHSV změnil během uplynulých deseti let svůj způsob práce, v první řadě dosti rozšířil řady subjektů, expertů a organizací evropské občanské společnosti, které se účastní jeho činnosti.

5.2 Změna zasáhla všechny oblasti: tradiční postup práce (stanoviska) se stále větším zapojením expertů a podstatně vyšším počtem slyšení (nejrůznějšího rozsahu); vytvoření styčné skupiny pro organizace občanské společnosti; různé konference a akce pořádané v rámci programu specializovaných sekcí, skupin a předsednictví jak v Bruselu, tak i v různých členských státech EU; práci na strategii Evropa 2020 prováděnou společně s hospodářskými a sociálními radami a obdobnými organizacemi z různých členských států; a v neposlední řadě celou škálu činností prováděných v rámci vlastních vnějších vztahů.

5.3 Výsledkem jsou pevné a neustále se utužující vztahy a diskuse s větším počtem rozmanitějších organizací evropské občanské společnosti. Tento vývoj je velmi pestrý a specifický pro jednotlivá odvětví, takže jednotlivé subjekty o své činnosti navzájem často téměř nic nevědí. Především se však dostatečně nevyužívá jeho potenciál jako celku.

5.4 EHSV proto **musí usilovat o:**

- podporu **podrobnější analýzy vývoje a perspektiv svého systému vztahů s organizovanou občanskou společností**, jejímž cílem by mělo být jednak posouzení účinnosti, náležitosti a vnímání vykonané práce, jednak určení potenciálního vývoje a nezbytných inovací, aby mohl stále více zdokonalovat své konkrétní poslání poradní instituce EU a podpořit proces provádění článku 11 Smlouvy o EU. Tato studie by měla být prováděna za pomoci nejvýznamnějších výzkumných zařízení a měla by určit vhodné způsoby zapojení a aktivní spolupráce organizací reprezentujících občanskou společnost na evropské úrovni, a shromážďovat tak i jejich celkové názory a zásady;
- podporu **zvláštní centralizované databáze všech kontaktů, odborných poznatků a organizací**, které jsou různou formou každoročně zapojovány do práce Výboru, a rovněž určit jejich typ a následně posoudit, jaké potenciální iniciativy v oblasti jednorázové komunikace anebo každoročního dialogu s nimi všemi by bylo možné napláňovat, aby tento systém vztahů získal pevnější základ;

⁽²⁴⁾ Odstavec 2: „Orgány udržují otevřený [...] dialog [...]“

⁽²⁵⁾ http://europa.eu/transparency-register/index_en.htm.

— předložení návrhu různým institucím EU, jenž by spočíval ve vytvoření **jednotné databáze pro celý systém vztahů a diskusí mezi organizacemi občanské společnosti a všemi institucemi a orgány Evropské unie**, přičemž by se mohlo uvažovat i o případném vypracování příslušné výroční zprávy, která by byla dostupná všem národním i evropským zainteresovaným stranám ⁽²⁶⁾.

5.5 V zájmu řádného provádění článku 11 musí EHSV vytvořit veškeré účelné synergie s dalšími institucemi Unie. Za tímto účelem EHSV stvrdil svůj závazek otevřít nové možnosti pro spolupráci s Evropskou radou a posílit a rozšířit veškeré možnosti již probíhající spolupráce s Evropským parlamentem, Evropskou komisí a Výborem regionů.

5.6 **Nový Protokol o spolupráci mezi EHSV a Komisí** ⁽²⁷⁾, v němž je upevněna a posílena úloha EHSV jako výsadního prostředníka mezi organizacemi občanské společnosti a orgány Unie, nabízí v tomto ohledu četné příležitosti, které je třeba usilovně rozvíjet. Tento protokol upevňuje a posiluje směr spolupráce nastolený v uplynulých letech a stanoví nový a ambiciózní konkrétní postup pro postupné a společné uplatňování článku 11 Smlouvy o EU, aby se rozvíjela „*participativní demokracie na úrovni Unie s cílem posilovat její demokratickou legitimitu*“ ⁽²⁸⁾. Uvádí se v něm zejména, že „*Komise považuje tuto spolupráci za velmi užitečný nástroj k zajištění otevřeného, transparentního a pravidelného dialogu s reprezentativními sdruženími a s občanskou společností dle článku 11 SEU*“ ⁽²⁹⁾.

5.7 Protokol stanoví dva prioritní aspekty rozvoje této spolupráce, z nichž se může stát stabilní a strukturovaný rámec, do něž bude postupně začleňována stále širší síť organizací zastupujících evropskou občanskou společnost. Konkrétní rozvoj strukturovaného občanského dialogu, popsany v čl. 11 odst. 2, tak získá následující podobu:

— Při určování politických priorit EU bude EHSV moci ovlivnit politické priority a roční pracovní program Komise. Za tímto účelem bude EHSV muset Komisi seznámit se svými návrhy priorit pro následující rok a na konci každého roku bude EHSV pořádat diskusi o budoucnosti EU, během níž Komise předloží své vlastní strategické priority.

— Co se týče evropského semestru a strategie Evropa 2020, protokol stanoví, že EHSV bude každý rok v úzké spolupráci se sítí hospodářských a sociálních rad nebo obdobných institucí předkládat zprávu o zapojení občanské společnosti do přípravy národních programů reforem. Tato zpráva bude projednána před jarním summitem Evropské rady a Komise se do této diskuse zapojí a předloží „roční analýzu růstu“.

5.8 EHSV musí kromě toho usilovat o vytvoření co nejvhodnějších synergií s organizacemi občanské společnosti na národní i evropské úrovni a rozvíjet strukturovanou spolupráci na obou úrovních.

5.9 Tuto strukturovanou spolupráci lze rozvíjet především na národní úrovni, vzhledem k přínosu, který protokol nyní vyžaduje od EHSV v souvislosti s hodnocením „*provádění právních předpisů EU, zejména pokud jde o horizontální doložky podle článků 8 až 12 Smlouvy o fungování Evropské unie (SFEU)*“ ⁽³⁰⁾. Proto je třeba posílit již probíhající spolupráci s národními hospodářskými a sociálními radami a obdobnými institucemi.

5.10 EHSV v roce 2004 zřídil **styčnou skupinu** pro organizace a evropské síť občanské společnosti, o níž se zmiňuje i revidované znění protokolu. Vzhledem k nastíněným perspektivám se EHSV domnívá, že je třeba přezkoumat, změnit a obnovit úlohu styčné skupiny a zejména ji zpřístupnit všem oblastem organizované občanské společnosti, s ohledem na strukturovanější složení tří skupin v EHSV. Takového plánovaného posílení by tak mohlo konkrétně přispět k zásadnímu pokroku především v provádění čl. 11 odst. 1 Smlouvy o EU (co se týče horizontálního občanského dialogu) a EHSV by se mohl stát platformou, která tento proces usnadní. Takto reorganizovaná a posílená styčná skupina bude moci v EHSV zastávat stále významnější úlohu, zejména při monitorování provádění článku 11 Smlouvy o EU.

6. Budování strukturovaného prostoru pro evropský občanský dialog

6.1 EHSV se domnívá, že musí stále více vystupovat jako centrum špičkového evropského občanského dialogu, rozvíjet a zdokonalovat stávající nástroje a podporovat nové formy strukturovaného dialogu a otevřených a sdílených fór zainteresovaných stran. To vše musí činit v rámci komplexní strategie a za odpovídající účasti organizací evropské občanské společnosti a usilovat o znásobení osvědčených postupů při občanském dialogu na všech úrovních. Bude tak moci rozhodujícím způsobem přispět k provádění článku 11.

⁽²⁶⁾ Viz též bod 21 Usnesení Evropského parlamentu ze dne 13. ledna 2009 o *perspektivách rozvoje občanského dialogu podle Lisabonské smlouvy* (P6_TA(2009)0007).

⁽²⁷⁾ <http://www.eesc.europa.eu/?i=portal.en.eu-cooperation.22469>.

⁽²⁸⁾ Protokol, Preambule, odstavec 6.

⁽²⁹⁾ Protokol, Preambule, odstavec 7.

⁽³⁰⁾ Protokol, Preambule.

6.2 EHSV je toho názoru, že by se mělo začít pracovat i na vytvoření viditelného prostoru této nové fáze participativní demokracie, což by představovalo nejen zásadní a metodickou inovaci, ale bylo by také podnětem pro celý proces i komunikační událostí jako takovou. Tímto způsobem by bylo možné propůjčit formu a základ takové podobě evropské veřejné správy, kterou navrhl filozof J. Habermas a která je základním předpokladem evropského projektu. Do jejího uskutečnění je však ještě daleko. Tento úkol bude vzhledem ke krizi a k již zmíněnému riziku ustupující demokratické podpory pro evropský projekt ještě nálehavější.

6.3 V rámci EHSV byl již návrh na vytvoření tohoto prostoru formulován jak na konferenci pořádané EHSV⁽³¹⁾, tak i v nedávném významném stanovisku k tématu *Obnovení metody Společenství*⁽³²⁾.

6.4 EHSV se domnívá, že tento strukturovaný prostor pro evropský občanský dialog by mohl mít formu **výroční akce**, která by měla následující charakter a cíle:

- akce zaměřená na shromáždění, předání a sloučení hlavních příspěvků evropské organizované občanské společnosti k ročnímu programu Komise a k prioritní agendě různých institucí, ve spojení s výroky uvedenými v odstavci 5.7;
- akce postupně rozložená do několika dnů podle vzoru úspěšné akce VR *Open Days*⁽³³⁾, s workshopy a tematickými skupinami, které nakonec vyústí v komplexní závěrečnou akci;
- akce, již by měl EHSV věnovat dostatečnou přípravu tím, že vytvoří zvláštní výbor ze zástupců evropských organizací

občanské společnosti a vytyčí tematické priority, jimiž se bude řídit práce a způsob účasti⁽³⁴⁾;

- akce, jejíž řady účastníků by měly být co nejvíce rozšířeny, a to i na úrovni národních a odvětvových organizací;
- akce, u níž by se v souladu s ustanovením čl. 11 odst. 1 mělo počítat i s přímou účastí evropských občanů a která rovněž vyžaduje přímý dialog s občany ve 27 členských státech Unie, s využitím značného potenciálu nových komunikačních technologií;
- akce, která by mohla být završena závěrečným prohlášením, jehož formu by určil a koordinoval přípravný výbor, podle zkušeností, které se EHSV osvědčily již při nejrůznějších interních i externích příležitostech.

6.5 EHSV zastává názor, že tato akce by byla konstruktivním podnětem k tomu, aby všechny instituce EU učinily z občanského dialogu horizontální úkol pro všechna generální ředitelství Komise, všechny pracovní skupiny Rady a všechny výbory Evropského parlamentu, a to transparentním a vyváženým způsobem zohledňujícím nejrůznější složky evropské organizované občanské společnosti, jak svého času požadoval Evropský parlament⁽³⁵⁾.

6.6 Má-li být tento plán pevný a důsledný, musí navíc Komise podle EHSV předložit nový přesný a konečný návrh evropského statutu evropských sdružení, jak důrazně požadují evropské organizace občanské společnosti a jak EHSV již několikrát opakoval ve svých stanoviscích.

V Bruselu dne 14. listopadu 2012.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Staffan NILSSON

⁽³¹⁾ Viz závěrečný bod 4 „[...] pořádání výroční konference občanské společnosti s cílem přispět k sestavení evropské politické agendy [...]“ v dokumentu přijatém hlavními organizacemi občanské společnosti na konferenci, kterou EHSV pořádal dne 10. února 2010.

⁽³²⁾ Úř. věst. C 51, 17.2.2011, s. 29, odstavec 5.6, zpravodaj: pan MALOSSE, spoluzpravodaj: pan DASSIS.

⁽³³⁾ *Open Days* je akce pořádaná VR, která v roce 2012 oslaví své desáté výročí. Jsou místem politických diskusí a výměn názorů, ale i místem pro výměnu osvědčených postupů a pro spolupráci. Akce čítá na 6 000 účastníků a je strukturována do zhruba 100 workshopů, 3 obecných tematických shromáždění a 1 závěrečného zasedání, jehož se účastní nejvyšší představitelé všech evropských institucí.

⁽³⁴⁾ Připomeňme osvědčený postup *Program pro Evropu: návrhy občanské společnosti*, který EHSV uskutečnil na jaře 2009.

⁽³⁵⁾ Usnesení Evropského parlamentu P6_TA(2009)0007 ze dne 13. ledna 2009 o *perspektivách rozvoje občanského dialogu podle Lisabonské smlouvy*, zpravodajka: G. Grabowska.

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k tématu Zapojení a účast starších lidí ve společnosti (stanovisko z vlastní iniciativy)

(2013/C 11/04)

Zpravodajka: **paní O'NEILL**

Dne 19. ledna 2012 se Evropský hospodářský a sociální výbor v souladu s čl. 29 odst. 2 svého jednacího řádu rozhodl vypracovat stanovisko z vlastní iniciativy ve věci

Zapojení a účast starších lidí ve společnosti

(stanovisko z vlastní iniciativy).

Specializovaná sekce Zaměstnanost, sociální věci, občanství, kterou Výbor pověřil přípravou podkladů na toto téma, přijala stanovisko dne 23. října 2012.

Na 484. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 14. a 15. listopadu 2012 (jednání dne 14. listopadu 2012), přijal Evropský hospodářský a sociální výbor následující stanovisko 144 hlasy pro a 3 členové se zdrželi hlasování.

1. Závěry a doporučení

1.1 Závěr

1.2 Starší lidé jsou dynamickou, schopnou a nepostradatelnou složkou naší společnosti, předávají dalším generacím znalosti, dovednosti a zkušenosti. Jako jednotlivci i jako společenská skupina jsou přínosem pro naše hospodářství i naše sousedské vztahy a zároveň nositeli naší historie. Jako členové rodin jsou starší lidé odpovědní za podporu soudržnosti a solidarity v naší společnosti.

1.3 Doporučení

1.3.1 Doporučení EHSV:

- zaměřit se na schopnosti a přispívání starších lidí a nikoli na jejich chronologický věk; vlády členských států, nevládní organizace a sdělovací prostředky by měly tyto aspekty pozitivně zviditelňovat;
- podporovat aktivní účast všech věkových skupin ve společnosti a větší solidaritu a spolupráci v rámci generací i mezi nimi;
- vlády a statutární agentury by se měly zavázat k aktivnímu zapojování starších lidí do přijímání rozhodnutí a umožnit jim plnění jejich úlohy ve společnosti;
- vlády by měly pracovat s vhodnými partnery na odstranění všech překážek, jež starším lidem brání v plném zapojení do společnosti;

- všechny zainteresované subjekty by měly dále vyvíjet přístup kladoucí důraz na celoživotní učení pro jednotlivé starší osoby, zaměstnavatele a komunity;
- vlády by měly zajistit digitální začlenění a zaškolení starších lidí;
- povzbuzovat starší lidi ke kandidování ve volbách, k volební účasti a k účasti ve správních radách společností, veřejných orgánů a nevládních organizací;
- uznat přispívání poskytovatelů a příjemců neformální péče a jejich práva a úkoly řádně podporovat;
- povzbuzovat starší lidi k dobrovolné činnosti v souladu s hlavními směry osvědčených postupů;
- umožnit starším pracovníkům setrvat v zaměstnání až do stanoveného důchodového věku či ještě déle, pokud chtějí;
- zaměstnavatelé by měli přizpůsobit pracovní prostředí a nalézt smluvní dohody splňující potřeby starších pracovníků;
- uznávat starší lidi jako spotřebitele a pobízet podniky k výrobě zboží a poskytování služeb, jež odpovídají potřebám stárnoucí společnosti.

2. Úvod

2.1 Vize aktivního a zdravého stárnutí definovaná řídící skupinou Evropské komise pro aktivní stárnutí uvádí: „Aktivní a zdravé stárnutí je proces optimalizace příležitostí v oblasti zdraví, účasti a bezpečnosti tak, aby byla zvýšena kvalita života lidí v průběhu stárnutí. Týká se jak jednotlivců, tak skupin obyvatel. Zdraví se týká fyzické, duševní a sociální pohody. Být aktivní znamená trvalou účast na sociálních, hospodářských, kulturních, duchovních a občanských záležitostech, nejen schopnost fyzické aktivity či náležitosti k pracovní síle“⁽¹⁾.

2.2 Cílem tohoto stanoviska je poukázat na současnou aktivní účast starších lidí v Evropě, pojednat o překážkách bránících zapojení většího počtu lidí a položit důraz na celoživotní potřebu této účasti. Budování Evropy přizpůsobené starším lidem⁽²⁾ začíná při narození a vyžaduje dlouhodobou vizi. Stanovisko navazuje na předchozí stanoviska EHSV k problematice starších lidí a stárnutí⁽³⁾

2.3 V současnosti je v Evropě 85 milionů lidí starších 65 let a jejich počet do roku 2060 vzroste na 151 milionů. Je důležité zaměřit se nejen na chronologický věk, ale také uznat účast všech věkových skupin a budovat kapacitu k jejich účasti s tím, že bytí starší lidé (pro účely tohoto stanoviska definovaní jako starší 65 let) trpí zdravotními omezeními, nebrání to vždy jejich zapojení.

2.4 „Aktivní účast starších lidí na společenském, kulturním, hospodářském a politickém životě je založena na správném vnímání věku“⁽⁴⁾. Musíme přesvědčit sdělovací prostředky a vlády, aby při popisu stárnoucí společnosti nepoužívaly příliš dramatické výrazivo.

2.5 Věkově diskriminující postoje musí být odstraněny, neboť poškozují vnímání seniorů ze strany okolí a odrazují je od účasti ve společnosti, v důsledku čehož přicházíme o cenné příspěvky a roste napětí mezi generacemi. Měli bychom oslavovat delší a zdravější život, jenž je výsledkem lepšího vzdělávání a výživy a také důrazu kladeného na společenskou smlouvu mezi generacemi.

2.6 Negativní postoje ke starším lidem nezohledňují jejich úlohu pracovníků, spotřebitelů, účastníků komunitních projektů a pečovateli o druhé. Negativní vnímání starších lidí je škodlivé, neboť diskriminace podřívá jejich sebedůvěru a staví překážku jejich větší účasti, a tedy i jejich přínosu pro hospodářství. Díky novému vývoji v medicíně, farmakologii a technologii, spolu se

zvýšením povědomí o zdraví a zdravotní výchovou, se zvýšila naděje dožití. „Výzkum prokázal, že velmi staří lidé často považují své vlastní životní podmínky za mnohem lepší, než za jaké jsou obecně považovány. Musíme změnit postoje ke stárnutí, v nichž příliš často převládá negativní nepochopení a předsudky“⁽⁵⁾.

2.7 Demografická změna nabízí příležitosti pro růst „stříbrné ekonomiky“, neboť starší lidé jsou v mnoha odvětvích spotřebiteli a přispěvateli prostřednictvím zaměstnání.

2.8 Odstraňování diskriminace na základě věku prostřednictvím právních předpisů, vůdčích iniciativ a budování nové dynamiky v politickém rozhodování by tak mělo být prioritou snah o podporu aktivního stárnutí a uvolnění potenciálu starších obyvatel k plné účasti na rozvoji sociálního a hospodářského kapitálu země.

2.9 Měli bychom zpochybnit názor, že v 65 letech se z nás stávají příjemci služeb, a nikoli přispěvatelé. Věkové bariéry by měly být zrušeny. Starší lidé se na základě svého věku nestávají homogenní skupinou, ale zachovávají si rozdílné názory, životní energii, zkušenosti, předsudky, potřeby a touhy. Stárneme všichni bez rozdílu a naplnění očekávání v roce 2060 bude vyžadovat průběžné úpravy.

2.10 Statistické údaje týkající se starších lidí musí být využívány opatrně, přičemž není možné považovat zdravotní stav, míru účasti a další faktory za stejné u osob ve věku 65 a 100 let, neboť potřeby a schopnosti těchto věkových skupin jsou odlišné. Měli bychom se vyhnout stereotypním předpokladům na základě věku a vytváření ghet.

2.11 Není možné uvažovat o důstojnosti a dobrých životních podmínkách starších lidí izolovaně od klíčových strategií týkajících se příjmů, zdraví a sociální péče a zachování místních sociálních sítí a komunitních iniciativ. Tyto otázky nabývají na významu v souvislosti s překážkami účasti, jež **by mohly** vzniknout. Přístup ke službám a aktivní účast jsou do značné míry závislé na dostatečném příjmu, což musí být nedílnou součástí důchodové reformy.

3. Občanské záležitosti

3.1 Nedávná zpráva „Gold Age Pensioners“⁽⁶⁾ popisuje starší lidi jako „společenský tmel“. Zdůrazňuje jejich přispívání rodině a komunitě prostřednictvím dobrovolné činnosti a účasti v demokratických institucích.

⁽¹⁾ Strategický prováděcí plán pro evropské inovační partnerství Evropské komise, 7. 11. 2011.

⁽²⁾ „Manifest zainteresovaných subjektů za Evropskou unii přizpůsobenou starším lidem do roku 2020“ (Stakeholder Manifesto for an Age Friendly European Union by 2020), Age Platform Europe, 2011.

⁽³⁾ Úř. věst. C 228, 22.9.2009, s. 24; Úř. věst. C 51, 17.2.2011, s. 55; Úř. věst. C 181, 21.6.2012, s. 150.

⁽⁴⁾ 6. zpráva o situaci starší generace ve Spolkové republice Německo.

⁽⁵⁾ Kirkwood, T. a kol.: „New Ways of Looking at Age“, Blackstaff Press 2011.

⁽⁶⁾ „Gold Age Pensioners“, WRVS 2011.

3.2 Starší lidé mají vyšší účast ve všech volbách. Zpráva Eurostatu⁽⁷⁾ uvádí, že 50 % občanů ve věku nad 55 let šlo volit a že ve vyšším věku je zájem o politiku výraznější. Narůstající počet starších lidí si v naší společnosti udržuje značný politický vliv, v USA známý pod označením šedá síla (*grey power*). Tento vliv je uplatňován.

3.3 Průměrný věk poslanců zvolených do Evropského parlamentu je 54 let, přičemž nejstarší poslanec má 84 let. Tento jev se replikuje v dalších vládních institucích a v EHSV, což dokazuje, že věk by neměl být překážkou zapojení na jakékoli úrovni.

3.4 Mnozí starší lidé svými zkušenostmi a odbornými znalostmi získanými během pracovního života přispívají k činnosti správních rad nevládních organizací, veřejných orgánů a společností.

4. Účast na rozhodování

4.1 Vzhledem k tomu, v jakém rozsahu starší lidé různými způsoby společnosti přispívají, lze o sociálním začlenění starších osob a jejich zapojení do rozhodovacích procesů vyslovovat předpoklady. Starší lidé se však často cítí být „vynecháni“ z rozhodování o jejich vlastních dobrých životních podmínkách nebo o komunitě, v níž žijí. Jednotlivci potřebují osobní povzbuzení a organizace si musí vytvořit mechanismy zohledňující názory starších lidí.

4.2 V roce 2010 Evropská platforma pro starší osoby zveřejnila zprávu⁽⁸⁾ popisující metody vypracované v jednotlivých členských státech, jež obsahovala konzultace celostátních a místních rad seniorů a veřejnosti. Nezbytnou podmínkou procesu evropského sociálního začleňování je zapojení všech zainteresovaných subjektů do hledání řešení problémů, jež se jich týkají. Zásadní význam má zapojení, ale stejně tak i aktivní naslouchání ze strany druhých umožňující nalézt řešení vedoucí ke změně.

4.3 Osobám ohroženým sociálním vyloučením následkem nemoci, postižení nebo chudoby se musí dostat pomoci a pozice jednotlivců musí být posílena. Pracovní skupina Scottish Dementia je vynikajícím příkladem lidí, kteří žijí s diagnózou demence a jsou odhodláni si zachovat právo rozhodování o svém životě a mít nad ním kontrolu. Nadšeným a nebojácným vedením kampaní za zlepšení porozumění demenci a lobováním za lepší služby si vybuodovala působivou národní i mezinárodní pověst. Lidé s demencí tuto organizaci řídí a vystupují jako hlavní řečníci na konferencích či při jednáních s vládou⁽⁹⁾.

4.4 Účinné zapojení vyžaduje otevřené struktury a závazek ze strany vládních orgánů, nevládních organizací, zaměstnavatelů a dalších institucí potvrzující, že naslouchání starším lidem jakožto zainteresovaným subjektům je myšleno vážně, že používaný jazyk je oproštěn od odborného žargonu, že jsou k dispozici prostory k setkávání, že si lidé mohou dovolit se setkání zúčastnit a mohou k tomu využít dopravu. Starší lidé si musí být vědomi svých práv a povinností a mít příležitost se předem blíže seznámit s otázkami, jež budou projednávány, nezbytnou složkou se tedy stává odborná příprava a to také v oblasti IKT⁽¹⁰⁾.

4.5 Je kladen stále větší důraz na společnou produkci založenou na „jednotlivcích, komunitách a organizacích, jež mají dovednosti, znalosti a schopnosti pracovat společně, vytvářet příležitosti a řešit problémy“⁽¹¹⁾. Používané zásady jsou totožné se zásadami, na nichž se zakládají všechny participativní činnosti, a mohou být uplatněny na individuální úrovni při přípravě balíčku péče až po úroveň národních vlád, kde mohou být využity při přípravě politik.

5. Výzkum

5.1 EHSV ocenil, že Evropská komise podporuje iniciativy společného plánování a přípravu plánů budoucích výzkumných činností v oblasti stárnutí a demografické změny, což je nedílnou součástí programu „Horizont 2020: plány pro stárnutí“⁽¹²⁾.

5.2 Další výzkum všech aspektů života starších lidí je důležitý pro přijímání přiměřených politických rozhodnutí, jež mají vliv na zdraví, sociální péči, vzdělávání, příjem a účast. Starší lidé by se měli účastnit vymezování klíčových otázek a měli by být zapojeni do výzkumu. Obzvláště důležité je provedení přiměřeného lékařského testování léčebných prostředků se staršími lidmi.

6. Péče

6.1 Se stárnutím populace ponese stále vyšší počet starších žen odpovědnost za péči o blízké, což by mohlo způsobovat finanční problémy v důsledku ztráty platy a snížených důchodových nároků. Starší lidé se významnou měrou angažují jako neformální pečovatelé o starší a slabší příbuzné, což pro státní rozpočet představuje značnou úsporu. Zkušenosti a dovednosti neformálních pečovatelů musí být uznány, stejně jako potřeba poskytování odborného vyškolení.

6.2 Mnozí prarodiče navíc pečují o vnoučata z nutnosti dané obtížnou rodinnou situací či proto, aby svým dětem umožnili pracovat a být hospodářsky činní.

⁽⁷⁾ „Aktivní stárnutí a mezigenerační solidarita“, Eurostat 2012.

⁽⁸⁾ „Guide for Civil Dialogue on Promoting Older People's Social Inclusion“, Evropská platforma pro starší osoby, 2010.

⁽⁹⁾ „Perspectives on ageing with dementia“, Joseph Rowntree Foundation 2012.

⁽¹⁰⁾ Viz pozn. pod čarou 8.

⁽¹¹⁾ „A guide to co-production with older people“, NDTI.

⁽¹²⁾ Stanovisko EHSV „Horizont 2020: plány pro stárnutí“, přijaté dne 23. května 2012 Úř. věst. C 229, 31.7.2012, s. 13.

6.3 V oblasti neformální péče existuje prostor pro sociální inovaci a členské státy by se měly více zabývat odstraněním narůstajících problémů a úkolů, které musí neformální pečovatelé řešit v kontextu redukovaných či nepřiměřených pečovatelských služeb.

7. Dobrovolnictví

7.1 „Existuje pozoruhodná škála dobrovolných činností prováděných staršími lidmi, jež výrazně přesahuje tradiční témata související s věkem, jako je pomoc slabým nebo nemocným starším lidem“⁽¹³⁾. Jejich dobrovolné činnosti se zaměřují na dobré životní podmínky a zdraví, volný čas, životní prostředí, náboženské organizace, kulturu a politiku.

7.2 Starší lidé provádějí dobrovolnou činnost proto, že jim umožňuje si zachovat a rozvíjet dovednosti a sociální kontakty, předcházet sociální izolaci a sociálnímu vyloučení a pomáhat jejich komunitě. Dobrovolnictví je prospěšné pro obě strany. Podle průzkumu z roku 2009 zastává 78 % obyvatel zemí EU27 názor, že starší lidé významně přispívají jako dobrovolníci v dobročinných a společenských organizacích⁽¹⁴⁾.

7.3 Při nefungování povinných služeb nebo v případě, kdy jsou tyto služby kráceny, by mělo být hodnoceno kladně, že se senioři zapojují do dobrovolné činnosti, aby tyto mezery zaplnili. Musí se jim však dostat podpory.

7.4 Zde je třeba poznamenat, že uznání dobrovolných činností a jejich škála se v jednotlivých členských státech značně liší a že lidé hlásící se k dobrovolné činnosti ve starším věku často dobrovolnou činnost prováděli po celý život. Je zde prostor k tomu, aby byli jednotlivci během celého života k dobrovolné činnosti povzbuzováni a aby jim byla tato činnost umožněna, což ve starším věku nese ovoce v podobě předcházení izolaci a sociálnímu vyloučení i navazování kontaktů a přátelství.

8. Hospodářský přínos

8.1 Kromě kritéria spotřeby lze přínos starších lidí pro hospodářství měřit prostřednictvím daní placených z příjmu a nákupů, poskytování neformální péče příbuzným, jež pro stát znamená úsporu, formou péče o vnoučata, jež jejich rodičům umožňuje návrat na trh práce, hodnoty dobrovolné činnosti a setrvání v pracovním životě. Pak jsou zde ještě převody majetku na mladší členy rodiny, jež jim pomáhají nést velké finanční závazky⁽¹⁵⁾.

8.2 V kontextu stárnoucí společnosti by narůstající uznání významu stárnoucího obyvatelstva mělo z hlediska podniků

a dalších subjektů zvýšit potenciál pro vývoj a komercializaci zboží a služeb pro tuto část obyvatelstva, a tedy povzbudit růst výroby a zaměstnanost⁽¹⁶⁾.

8.3 Starší lidé nejsou jako spotřebitelé dostatečně uznáváni, což přizívá negativní postoje ke stáří. Pod vlivem zažitých názorů na starší lidi se mnoho občanů domnívá, že starší lidé jiné příležitosti či služby nepotřebují nebo nechtějí a že „trh pro mladé“ je mnohem důležitější⁽¹⁷⁾.

9. Zaměstnanost

9.1 „Téměř 60 % pracovníků věří, že budou ve věku 60 let schopni pokračovat v práci“⁽¹⁸⁾.

9.2 Vzhledem ke zvýšení dlouhověkosti je důležité, aby byli starší lidé zdatní a mohli si vybrat, zda zůstanou v pracovním životě až do stanoveného důchodového věku či – budou-li chtít – ještě déle. To vyžaduje uznání výkonnosti starších lidí, přizpůsobení pracovního prostředí a pracovní doby (což je také výhodné v celém životním cyklu), schopnost účastnit se odborné přípravy, bez níž nelze držet krok s měnícími se metodami, a usilovné potírání diskriminace na základě věku na pracovišti. EHSV nedávno přijal stanovisko, v němž navrhl balíček specifických opatření umožňujících tyto požadavky zohlednit, a zdůraznil význam sociálních partnerů, kteří mají zásadní úlohu při zajištění vhodných politik a úprav⁽¹⁹⁾.

9.3 Je třeba uznat, že je rozdíl mezi lidmi pracujícími přes stanovený důchodový věk z **vlastní vůle**, a těmi, kdo tak činí z **nutnosti** diktované nedostatečným důchodovým příjmem.

9.4 Starší lidé přinášejí na pracoviště bohaté zkušenosti a dovednosti, což má v čase nedostatku dovedností zásadní význam a zajišťuje trvalý přínos pro hospodářství. Je třeba povzbuzovat podniky k rozvoji osvědčených postupů v oblasti strategií řízení věku.

9.5 Starším lidem, kteří se stanou samostatně výdělečně činnými osobami a podnikateli, se otevírají možnosti, neboť tím získají větší samostatnost a kontrolu nad pracovními podmínkami. Příspěvek starších lidí v této oblasti narůstá, což dokládají údaje Eurostatu za rok 2010, podle nichž 50 % pracovní síly ve věku nad 65 let jsou osoby samostatně výdělečně činné⁽²⁰⁾. Motivace k novým projektům a službám reagujícím na měnící se demografickou situaci může vycházet přímo od podnikajících starších lidí a jednotlivce je třeba k využití těchto příležitostí více povzbuzovat⁽²¹⁾.

⁽¹³⁾ „Volunteering by Older People in the EU“, Eurofound 2011.

⁽¹⁴⁾ Viz pozn. pod čarou 6.

⁽¹⁵⁾ „Gold Age Pensioners“, WRVS 2011.

⁽¹⁶⁾ Úř. věst. C 44, 11.2.2011, s. 10.

⁽¹⁷⁾ „The Golden Economy“, AGE UK 2011.

⁽¹⁸⁾ „Living Longer Working Better“, Eurofound 2011.

⁽¹⁹⁾ Úř. věst. C 318, 29.10.2011, s. 1.

⁽²⁰⁾ „Aktivní stárnutí a mezigenerační solidarita“, Eurostat 2011.

⁽²¹⁾ „Golden opportunities“, UnLtd Research findings, 2012.

10. Celoživotní učení

10.1 EHSV již řadu let zdůrazňuje význam celoživotního učení jako zásadního předpokladu pro sociální začlenění, setrvání na pracovišti, osobní rozvoj a schopnost účinného zapojení⁽²²⁾.

10.2 Vzdělávací příležitosti využívá čím dál víc starších lidí, avšak míra tohoto využívání se v jednotlivých členských státech liší⁽²³⁾. Zapojení starších lidí do společenských skupin a nevládních organizací je významným zdrojem neformálního učení.

11. Úloha IKT

11.1 Význam IKT v životě všech občanů stoupá. Používání internetu a elektronické pošty může starším lidem umožnit neztratit kontakt se životem mimo jejich domov a udržovat pravidelnou komunikaci se vzdálenými členy rodiny. Tu může ještě zlepšit používání programu Skype nebo podobného zařízení umožňujícího vizuální kontakt. Zapojení do diskusních klubů s dohlížecím režimem může starším lidem, kteří nevycházejí z domova, pomoci kontaktovat jiné osoby s podobnými zájmy, což jim jejich izolaci ulehčuje.

11.2 Prostřednictvím elektronického zdravotnictví lze dosáhnout významného přínosu, zejména v oblasti sledování zdravotního stavu a reakcí v naléhavých situacích. Tyto metody by neměly nahrazovat pravidelný přímý kontakt s lidmi a systémy elektronického zdravotnictví musí zohledňovat potřebu skutečných vztahů s jednotlivci.

11.3 Kontroverznější aplikace IKT zahrnují osobní monitorovací systémy v „inteligentních“ domech, v oblasti osobní bezpečnosti nebo zařízení pro sledování jedinců s diagnózou

demence. Jejich účelem je dané osobě umožnit bezpečnou dlouhodobou autonomii a rozhodování o činnostech. Takové metody musí být založeny na etických rozhodnutích a postupech a být dotyčné starší osobě jednoznačně prospěšné, a nikoli využívány jako kontrolní mechanismus či způsob omezení asistence poskytované zaměstnanci.

11.4 Využívání internetu k nákupům on-line nabízí osobám s omezenou mobilitou jednoznačné výhody, avšak i zde je třeba mít na zřeteli potřebu setkávat se s lidmi a pohybovat se mimo vlastní domov. Musí být zaručena ochrana údajů a soukromí.

11.5 Využívání IKT vyžaduje zaškolení, podporu a také přístup k zařízení. Tyto aspekty byly zviditelněny ve stanovisku EHSV Posílení digitální gramotnosti, elektronických dovedností a začlenění do informační společnosti⁽²⁴⁾.

12. Překážky bránící v účasti

12.1 Přestože se zapojení starších lidí do řady činností s dopadem na společenský a hospodářský život již nějakou dobu zdůrazňuje, stále ještě přetrvávají značné překážky, jež mnoha starším lidem brání v účasti.

12.2 Chronologický věk je pouze jedním z celé řady aspektů charakterizujících každou osobu. Znalosti, dovednosti a zkušenosti nabyté různými věkovými skupinami jsou pro společnost velmi důležitým zdrojem. Společnost otevřená všem věkovým skupinám vyžaduje kolektivní odpovědnost těch, kdo přijímají rozhodnutí, příslušných zainteresovaných subjektů a samotných občanů při definování politik a postupů, jež bez ohledu na věk zajistí rovnost a začlenění.

V Bruselu dne 14. listopadu 2012.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Staffan NILSSON

⁽²²⁾ Úř. věst. C 161, 13.7.2007, s. 1; Úř. věst. C 204, 9.8.2008, s. 89; Úř. věst. C 228, 22.9.2009, s. 24; Úř. věst. C 77, 31.3.2009, s. 115; Úř. věst. C 51, 17.2.2011, s. 55.

⁽²³⁾ Viz pozn. pod čarou 20.

⁽²⁴⁾ Úř. věst. C 318, 29.10.2011, s. 9.

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k tématu Posílení sociálního postavení romských občanů v Evropě a jejich začleňování (dodatkové stanovisko)

(2013/C 11/05)

Zpravodaj: **pan TOPOLÁNSZKY**

Dne 17. ledna 2012 se Evropský hospodářský a sociální výbor, v souladu s čl. 29 odst. 2 prováděcích předpisů, rozhodl vypracovat dodatkové stanovisko k tématu

Posílení sociálního postavení romských občanů v Evropě a jejich začleňování

(dodatkové stanovisko).

Specializovaná sekce Zaměstnanost, sociální věci, občanství, kterou Výbor pověřil přípravou podkladů na toto téma, přijala stanovisko dne 23. října 2012.

Na 484. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 14. a 15. listopadu 2012 (jednání dne 14. listopadu 2012), přijal Evropský hospodářský a sociální výbor následující stanovisko 127 hlasy pro, 1 hlas byl proti a 12 členů se zdrželo hlasování.

1. Závěry a doporučení

1.1 EHSV vítá s uspokojením a silnou nadějí opatření přijatá v poslední době Evropskou komisí, Evropským parlamentem, Radou, ostatními orgány EU a různými členskými státy ve prospěch sociálního začlenění a integrace evropských Romů, včetně rámcové strategie Evropské komise a přijetí vnitrostátních strategií integrace Romů.

1.2 EHSV současně upozorňuje na skutečnost, že „celkové toto úsilí nedokázalo rozhodujícím způsobem zabránit v diskriminaci, jíž trpí značná část Romů, ani zlepšit jejich kvalitu života a jejich životní příležitosti ...“.

1.3 EHSV již v roce 2011, v průzkumném stanovisku věnovaném této otázce ⁽¹⁾, vyjadřoval obavy ohledně přijetí vnitrostátních strategií integrace Romů občanskými a romskými organizacemi a přednesl několik návrhů.

1.4 Závěry studie, kterou si objednal EHSV a která byla provedena ve 27 členských státech, se shodují se závěry studií provedených Koalicí pro evropskou politiku určenou Romům (ERPC) a dalšími občanskými organizacemi: zřetelně ukazují nejen velký nedostatek informací a velmi rozsáhlou nespokojenost, ale též široce sdílenou frustraci a nedůvěru mluvčích romské komunity, občanských organizací a jejich představitelů. Ukazuje se, že vnitrostátní strategie integrace Romů neumožnily u této komunity potvrdit rostoucí očekávání a upřímnou naději, že strategie by mohla zásadní měrou přispět k citelnému zlepšení integrace Romů ve společnosti.

1.5 Prostředky a zdroje, jež jsou k dispozici pro plnění cílů vnitrostátních strategií integrace Romů, se nejeví jako dostatečné k tomu, aby neutralizovaly přetrvávající účinek diskriminace a vyloučení a jeho negativní dopady na kvalitu života a životních příležitostí romských občanů. Z tohoto důvodu EHSV upozorňuje na význam koordinování politik a plánování zdrojů přiměřených zamýšleným cílům.

1.6 EHSV je toho názoru, že plánování a provádění vnitrostátních strategií integrace Romů musí vycházet z nároků na zajištění dodržování lidských a základních práv.

1.7 EHSV trvá na tom, že je důležité považovat boj proti diskriminaci ve všech oblastech společenského života za prioritu.

1.8 EHSV zastává názor, že je nezbytné zobecnit pozitivní přístup k sociální situaci Romů a že pro provádění integračních politik je rozhodující, aby jednotlivci měli sílu a možnost nakládat s vlastním osudem a k tomu potřebné nástroje.

1.9 EHSV podporuje vytvoření sítě národních kontaktních bodů pro Romy s patřičnými pravomocemi, kterou předpokládá Evropská komise, a zdůrazňuje, že organizovaná občanská společnost – a zejména romské organizace a zástupci hájící zájmy tohoto společenství – musí být plně zapojena do celého procesu zavádění vnitrostátních strategií integrace Romů (příprava, provádění, monitorování a vyhodnocení).

1.10 Monitorování a vyhodnocení vnitrostátních strategií integrace Romů musí být dlouhodobě posíleny na základě vědeckých argumentů a za využití nezávislých hodnotitelů. Je důležité zavést systém umožňující tyto procesy financovat.

⁽¹⁾ Stanovisko EHSV ze dne 16. června 2011 k tématu Posílení sociálního postavení romských občanů v Evropě a jejich začleňování, Úř. věst. C 248, 25.8.2011, s. 16–21.

2. Souvislosti

2.1 V dubnu 2011 přijala Evropská komise velmi důležitý strategický dokument s názvem Rámec EU pro vnitrostátní strategie integrace Romů do roku 2020⁽²⁾. Poprvé v historii EU a v úzkém sejití s hlavními body strategie Evropa 2020, na základě ustanovení Listiny základních práv EU a závěrů vademeka Deset společných základních zásad pro začlenění Romů⁽³⁾, stanovuje toto sdělení hlavní strategické cíle. Seskupuje politické výzvy do čtyř oblastí, jimiž jsou: přístup ke vzdělání, práci, zdravotní péči a bydlení. Sdělení dále klade mimořádný důraz na spolupráci s organizacemi občanské společnosti a romskými organizacemi. Vyslovuje se pro vytvoření a uplatnění spolehlivého mechanismu pro monitorování a vyhodnocení a současně žádá členské státy o přípravu, přijetí a zaslání vnitrostátních strategických dokumentů Evropské komisi do konce roku 2012.

2.2 Rada ve svých závěrech⁽⁴⁾ podporuje body, které ve svém sdělení zdůraznila Evropská komise⁽⁵⁾, a uvádí:

„(Rada vítá) sdělení Komise (...) a vybízí [členské státy] ke **stanovení dosažitelných vnitrostátních cílů** (...), jakož i k zavedení mechanismu monitorování a k zajištění lepší dostupnosti stávajících finančních prostředků EU pro projekty v oblasti začleňování Romů“ a zdůrazňuje, že je nezbytné:

— „[aby členské státy] vhodným způsobem monitorovaly a vyhodnocovaly dopad strategií (začleňování Romů) nebo integrovaných souborů opatření ...“ (odstavec 23);

— „[aby Komise a členské státy] podporovaly lepší zapojení občanské společnosti a všech dalších zainteresovaných stran“ (odstavec 41).

3. EHSV zveřejnil dne 16. června 2011 **průzkumné stanovisko** k tématu Posílení sociálního postavení romských občanů v Evropě a jejich začleňování⁽⁶⁾. Hlavní závěry stanoviska jsou:

⁽²⁾ COM(2011) 173 final.

⁽³⁾ Deset společných základních zásad pro začleňování Romů bylo představeno na 1. schůzi platformy dne 24. dubna 2009. Zdůrazňujeme zejména následující zásady: „jednoznačné, ale ne výlučné zaměření“, „mezikulturní přístup“ a „usilování o začlenění Romů do většinové společnosti“.

⁽⁴⁾ http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/en/lsa/122100.pdf

⁽⁵⁾ Závěry Rady o rámci EU pro vnitrostátní strategie integrace Romů do roku 2020.

⁽⁶⁾ Úř. věst. C 248, 25.8.2011, s. 16–21.

3.1 EHSV vítá s uspokojením a silnou nadějí opatření přijatá Evropským parlamentem, Evropskou komisí, Evropskou radou, ostatními orgány EU a různými členskými státy ve prospěch sociálního začlenění a integrace evropských Romů i úsilí, které bylo poslední dobou ještě zvýšeno.

3.1.1 Mimoto upozorňuje na skutečnost, že „celkově toto úsilí nedokázalo rozhodujícím způsobem zabránit v diskriminaci, jíž trpí značná část Romů, ani zlepšit jejich kvalitu života a jejich životní příležitosti a že jejich situace se v určitých ohledech ještě více zhoršila“.

3.1.2 Upozorňuje tedy na potřebu zavést integrovanou, koordinovanou a vnitřně soudržnou celoevropskou strategii a rozhodný a systémový akční program na úrovni členských států, a to ve všech politikách, jež by dotyčným jednotlivcům a jejich společenstvím mohly vrátit pravomoci a možnost rozhodovat o vlastním osudu (posílení autonomie).

3.1.3 Domnívá se, že „následující body by mohly být členskými státem navrženy jakožto tři pilíře politiky začleňování Romů, která by jednoznačně, ale nikoli výlučně odrážela strategické osy pro jejich řešení. Tyto pilíře by měly být uplatňovány koordinovaně“:

a) „politika začleňování bez rasové a etnické diskriminace“ – eliminace soustředění extrémní chudoby a bída;

b) politika na podporu zlepšení postavení těch, kteří se považují za členy jakékoli romské komunity, a zdůraznění sociálního začlenění, kterého dosáhli;

c) „obecná protirasistická politika a publicita“.

3.2 Zdůrazňuje, že je klíčové, aby „zástupci a členové romských komunit byli aktivně zapojeni do procesu plánování a provádění na každé úrovni (EU, vnitrostátní, regionální a místní)“.

3.3 EHSV si přeje „podílet se na monitorování a hodnocení těchto politik na základě mandátu občanské společnosti, kterým disponuje, a přitom vychází ze skutečných vazeb, jež ho spojují s organizacemi občanské společnosti členských států. Má v úmyslu začlenit se do jednání mezi orgány EU a organizovanou občanskou společností a podílet se jakožto aktivní partner na evropské platformě pro začleňování Romů a stejně tak na dalších formách strukturovaného dialogu“.

4. Studie a průzkumy

4.1 Vzhledem k výše uvedenému se toto stanovisko snaží o shromáždění poznatků, zkušeností a názorů týkajících se rámcové strategie a vnitrostátních strategií integrace Romů, jež byly od jisté doby nasbírány bezprostředními pozorovateli, odpovědnými útvary Evropské komise, romskými sdruženími, organizacemi občanské společnosti, jež hájí zájmy romské komunity, nátlakovými skupinami či jinými hnutími. Není pochyb o tom, že výsledek tohoto postupu značně ovlivní naději na uskutečnění cílů stanovených v rámcové strategii na úrovni členských států. Z těchto různých analýz můžeme uvést:

- různé dokumenty Evropské komise o procesu přípravy vnitrostátních strategií a jejich obsahu;
- dokumenty o aktivitách souvisejících se zapojením-pozorováním a šířením informací OSI, zejména v nových členských zemích (⁷);
- dotazníky Koalice pro evropskou politiku určenou Romům (ERPC);
- zprávy o obsahu strategií a procesu jejich přípravy sestavené organizacemi občanské společnosti působícími v otázkách, jež souvisejí s Romy, jako jsou ERIO (Evropské romské informační středisko) či Centrum Amalipe;
- výsledky on-line dotazníků týkajících se 27 členských států, jež připravil EHSV.

4.2 Evropská komise přistoupila ke zběžnému vyhodnocení vnitrostátních strategií, které jí byly zaslány (⁸). Celkově EHSV sdílí jejich obezřetnou kritiku (⁹) v souvislosti s tím, co tyto strategie stanovují, a to zejména názor, že by bylo třeba více zapojit místní územně správní orgány, ještě o mnoho těsněji spolupracovat s občanskou společností, naplánovat finanční zdroje, které by více odpovídaly významu úkolů a cílů, již dříve připravit monitorování politik a jejich náležité vyhodnocení a zesílit boj proti diskriminačním jevům.

4.3 Koalice pro evropskou politiku určenou Romům (ERPC) zahájila prakticky ve stejnou dobu, kdy byl spuštěn projekt

dotazníku na žádost EHSV, průzkum založený na podobné metodice s otázkami stejného typu. Výsledky byly zveřejněny společně s hodnocením vnitrostátních strategií integrace Romů v jedné společné studii (¹⁰).

4.3.1 Opírajíc se rovněž o možnosti, jež skýtá její vlastní síť, ERPC obdržela 90 využitelných odpovědí (z nichž 78 pocházelo z členských států) na dotazníky, jež rozeslala širokému spektru romských organizací či organizací hájících zájmy této komunity. Souhrnně vzato, třebaže v různých zemích v různé míře, respondenti dosvědčují slabou účast na procesu přípravy strategií a omezený účinek této účasti, pokud k ní dojde. Tato slabá míra zapojení i dopadu by mohla souviset podle ERPC s tím, že ve většině členských států je jak proces přípravy strategií, tak zveřejnění výsledků omezené a vyznačují se nedostatečnou transparentností (¹¹).

4.3.2 K podpoře širšího a účinnějšího zapojení občanské společnosti ERPC doporučuje zavést na všech úrovních kulturu trvalého dialogu přesahujícího pouhou povinnost konzultace, vytvořit odpovídající mechanismy účasti, zajistit vysokou míru transparentnosti vládních opatření a dbát na pravidelnou zpětnou vazbu ve vztahu k přijatým rozhodnutím. Ve svých závěrech připomíná, že „vnitrostátní strategie integrace Romů ukazují, že existují jasné rozdíly vyvolávající obavy, pokud jde o politickou vůli k řešení diskriminace a předsudků, jimž Romové čelí, a ke změně vnitrostátních politik tak, aby byli Romové více zapojeni do kolektivních oblastí společnosti“.

4.4 Výsledky on-line dotazníku vypracovaného pro EHSV (¹²)

4.4.1 On-line dotazník, který obsahoval otázky utříděné do uzavřených kategorií, byl výzkumníky zaslán přibližně 2 000 subjektům – organizacím občanské společnosti a aktivistům v oblasti romské problematiky (¹³). Stejně jako při šetření ERPC byla návratnost dotazníků mimořádně nízká (¹⁴).

4.4.2 Pokud se týká obsahu strategií EU a vnitrostátních strategií, míra spokojenosti vyjádřená hodnocením 14 odlišných analytických hledisek (¹⁵) jedním až pěti body byla v průměru

(⁷) *Review of EU Framework NRIS* (Přezkum rámce EU pro vnitrostátní strategie integrace Romů), OSI, 2012, <http://www.soros.org/sites/default/files/roma-integration-strategies-20120221.pdf>.

(⁸) *Vnitrostátní strategie integrace Romů – první krok při provádění rámce EU* (COM(2012) 226) a SWD(2012) 133, 21. května 2012.

(⁹) „... členské státy se snaží vypracovat globální přístup k integraci Romů. Ale na vnitrostátní úrovni zbývá ještě mnoho práce. Odpovědnost za sociální a hospodářské začlenění Romů náleží nejprve a především členským státům, jež by měly zdvojnásobit snahy o to, aby ji převzaly přijetím konkrétnějších opatření a stanovením jasných cílů, jejichž výsledky jsou měřitelné, a jasným stanovením financování na vnitrostátní úrovni a přijetím spolehlivého vnitrostátního systému pro monitorování a vyhodnocení.“

(¹⁰) *Analysis of National Roma Integration Strategies* (Analýza vnitrostátních strategií integrace Romů), Koalice pro evropskou politiku určenou Romům, březen 2012.

(¹¹) „(...) výrazná většina respondentů napříč členskými státy popisuje proces přípravy vnitrostátních strategií integrace Romů jako málo transparentní. Ve většině případů je zapojení zúčastněných stran, a zejména Romů stále nejasné, pokud se týká provádění vnitrostátních strategií integrace.“

(¹²) Studie zaměřená na účast a aktivity romských a nevládních organizací, pokud jde o rozvoj a schvalování vnitrostátních strategií integrace Romů. Kontra Ltd., Budapešť 2012. Rukopis.

(¹³) Žádosti rozeslané přibližně na 800 adres byly díky „nabalovacímu efektu“ doručeny přibližně na 2 000 adres. Výzkumníci žádali o názor těchto organizací třikrát.

(¹⁴) V obou případech se vrátilo celkem 78 dotazníků. Ze všech členských států nějaké odpovědi přišly, ale vzhledem k celkovému počtu odpovědí lze zaznamenat relativně vysoké rozdíly mezi jednotlivými členskými státy. Ukazuje se jistý trend, podle něž více respondentů pochází ze zemí, které čítají vyšší počet romských obyvatel.

(¹⁵) Analytická hlediska se věnovala jednak spokojenosti s obsahem stěžejních oblastí strategií, jednak spokojenosti s transparentností procesu přípravy strategie a různých možností zapojení.

vyčíslena na méně než 2 body ⁽¹⁶⁾. Pro většinu respondentů tedy vnitrostátní strategie integrace Romů dosud neznamenají ani úspěch ani přesvědčující politickou vůli. Tento silně negativní názor by velmi pravděpodobně mohl vysvětlovat velmi nízký počet respondentů.

4.4.3 Celkově tento průzkum odráží kromě velkého nedostatku informací a široké nespokojenosti jistou frustraci a nedůvěru u řady mluvčích romských komunit a organizací občanské společnosti a jejich představitelů; vnitrostátní strategie integrace Romů nedokázaly v tomto společenství utvrdit rostoucí očekávání a upřímnou naději, že by strategie mohla výrazně zlepšit jejich začlenění do společnosti. Nízký počet respondentů i nízká spokojenost rovněž naznačují, že navzdory vyhlášeným úmyslům nebyly organizace představující zainteresované strany dostatečně zapojeny do strategického plánování, nevznikly základní mechanismy účasti, případně že probíhající procesy nedokázaly rozhodným způsobem vzbudit důvěru představitelů dotčených osob, a to z důvodu jejich často dlouholetých zkušeností s diskriminací či segregací.

4.4.4 Výsledky těchto výzkumů potvrzují a výrazně podporují doporučení průzkumného stanoviska EHSV posílit zapojení občanské společnosti.

5. Obecná hlediska

5.1 V posledních letech vyvinuly orgány a instituce Evropské unie značné úsilí zaměřené na lepší začlenění Romů do společnosti a zmírnění vyloučení a časté extrémní chudoby, jimž musí mnohdy čelit, aby Romové byli politicky, ekonomicky i sociálně integrováni do společnosti jako plnohodnotní evropští i vnitrostátní občané a aby se těšili všem svým právům, a v tomto směru přinesly i jisté oběti.

5.2 Veškeré úsilí v tomto směru však dosud přineslo v nejlepším případě pouze skromné výsledky. Vypadá to, že rozbor vnitrostátních strategií integrace Romů shodně naznačují, že jde o naprosto nezbytný, avšak úplně nedostatečný proces, přičemž se však dotčeným osobám na jedné straně nedostává informací a procesu do značné míry nedůvěřují a na druhé straně jsou značně nespokojené s cíli těchto strategií a nadějami na jejich naplnění. Právě proto by mělo být přijetí strategických programů považováno za začátek procesu začleňování, a ne za jeho výsledek.

5.3 Celkově doporučujeme postupovat tak, aby byly jak na úrovni členských států (a to i v jejich rámci, na regionální i místní úrovni), tak na úrovni EU zavedeny institucionální mechanismy postavené na výrazném souhlasu se zásadami a silném politickém konsensu, které by – za účelem integrace Romů – byly začleněny a zapracovány do politik, jež by byly transparentní, založené na průkazných údajích a racionálně a předvídatelně by vedly ke kžitému účinku, jež by byly vybaveny předvídatelným systémem fungování a jež by zaručily široké zapojení společnosti, zejména Romů, a zohlednění podpůrných sociálních faktorů.

5.4 Je třeba zohlednit, že ačkoli většina strategií určuje odpovídající cíle, nástroje a zdroje, jež jsou k dispozici pro naplnění těchto cílů, nezdaří se dostatečně silně k tomu, aby vyvážily soustavný negativní dopad diskriminace a vyloučení na životy a příležitosti dotčených. To se ukazuje jako obzvláště pravdivé v období hospodářské a sociální krize, neboť ta má negativní vliv hlavně na nejzranitelnější sociální skupiny – to je sice samozřejmé, ovšem výzkumy to rovněž prokazují. V těchto skupinách je vyloučení tak silné, že kvalita života a sociální příležitosti neexistují a už ani vůbec nic neznamenají.

5.5 Politická doporučení

5.5.1 Je zde velké nebezpečí, že pozitivní atmosféra, která vládne v EU v souvislosti s otázkami týkajícími se Romů, zůstane bez využití a nahradí ji nový neúspěch se závažnými důsledky. Právě proto se EHSV domnívá, že je zvláště důležité, aby veřejné politiky byly neustále provázeny monitorováním a přezkumem z hlediska vnitrostátních strategií integrace Romů, aby jejich případné negativní, či dokonce nepříznivé dopady nepřevážily nad zamýšlenými kladnými přínosy strategií. Je třeba zavést účinné mechanismy pro koordinaci a úpravu politik.

5.5.2 Projednávání vnitrostátních strategií integrace Romů ukazuje, že existují rozdíly vyvolávající obavy mezi uváděnou politickou vůlí skoncovat s diskriminacemi a sociálním vyloučením Romů na straně jedné a účinností nástrojů, zdrojů a mechanismů daných k dispozici na straně druhé. EHSV doporučuje jednat rozhodněji než dříve proti využívání tohoto tématu k politickým účelům.

5.6 Veřejná politika boje proti diskriminaci a její publicita

5.6.1 EHSV se domnívá, že je nezbytné, aby vize vnitrostátních politik integrace Romů byla vždy založena na nárocích, což by mělo zajistit, že občané členských zemí budou moci plně užívat stejných základních práv zaručených evropskými právními předpisy a dále mezinárodními smlouvami a úmluvami o lidských právech.

5.6.2 Boj proti diskriminaci ve všech oblastech společenského života je třeba považovat za prioritu. EHSV je toho názoru, že politiky EU a členských zemí v otázce boje proti diskriminaci by měly ještě lépe umožnit odhalování případů diskriminace a postihy v souladu s evropskými právními tradicemi.

5.6.3 Je nezbytné hájit lidská práva romských migrantů a umožnit, aby tato práva byla plně uplatňována. Za tím účelem je třeba do nich zařadit právo na vzdělání a právo na zdravotní péči odpovídající úrovni. Namísto politiky vyhošťování by v rámci možností bylo třeba provádět vyváženější politiku s cílem začlenit migrující Romy pocházející z členských zemí Unie (evropské občany).

⁽¹⁶⁾ V různých otázkách průměrné ohodnocení dosahuje 1,6 až 2,7 bodu.

5.6.4 Zvláštní úsilí je třeba věnovat tomu, aby se dosáhlo toho, že začlenění Romů do sdělovacích prostředků, vzdělávacího světa a ostatních oblastí veřejného života bude běžným postupem. Je třeba zahájit programy, jež by seznamovaly s romskou historií a kulturou a současně by upozorňovaly na potíže Romů, kteří jsou diskriminováni a vyloučeni. Je důležité, aby se sami Romové podíleli na tomto procesu zvyšování povědomí společnosti.

5.6.5 V rámci vnitřně soudržného postupu je třeba odhalovat všechny případy rasismu a xenofobie a případně je i soudně stíhat. V tomto ohledu osoby, které významně ovlivňují veřejné mínění, zejména politická a mediální elita, nesou zcela zvláštní odpovědnost.

5.6.6 Je třeba vystříhat se kriminalizace Romů jako etnické skupiny a dále projevů, které je spojují s negativními společenskými jevy (trestná činnost, jednání neodpovídající obecným společenským normám atp.). Rovněž je nutné zajistit, aby takové projevy zmizely. Je třeba dbát na to, aby se tak stalo zejména v systému trestního soudnictví a ve sdělovacích prostředcích.

5.6.7 EHSV potvrzuje, že je třeba celkově rozšířit pozitivní přístup k sociální situaci Romů. Doporučuje, aby se instituce EU a jejich sítě snažily neukazovat Romy a jejich společenství výlučně v problematickém sociálním rámci a jako ty, kdo přinášejí problémy, ale spíše aby dělaly v Evropě reklamu romským společenstvím a jednotlivcům, kteří mají úspěch, představují vzor pro vzestup Romů a jejich začlenění do společnosti a kteří se hlásí k tomu, že jsou Romové.

5.6.8 Provádění politik začleňování předpokládá existenci jednoho rozhodujícího faktoru: aby jednotlivci měli sílu, nástroje a schopnost utvářet svůj vlastní život. Politika jako celek i ve svých specializovaných součástech musí přispět k tomu, aby dotyční mohli rozhodovat – v rámci stanovených právním státem – o vlastním osudu a aby většina společnosti byla schopná to akceptovat díky sdíleným zájmům.

5.7 Zapojení

5.7.1 EHSV zdůrazňuje, že občanská společnost nesmí být pasivní ozdobou procesu vnitrostátních strategií integrace Romů, ale musí být jeho aktivním činitelem.

5.7.2 Souhlasí se zavedením sítě romských vnitrostátních kontaktních bodů, jež předpokládá Evropská komise, ale zdůrazňuje, že to má smysl, pouze pokud budou mít náležité přiměřené výsady a zdroje, zvláště finanční. Každopádně jejich činnost musí mít podobu úzké a institucionalizované spolupráce s organizacemi občanské společnosti.

5.7.3 Bylo by vhodné zapojit do hodnocení strategických programů evropskou platformu pro začleňování Romů. K tomu je však třeba posílit její fungování.

5.7.4 Organizovaná občanská společnost včetně romských organizací a zájmových skupin se musí zapojit do všech složek procesu vnitrostátních strategií integrace Romů (plánování, provádění, monitorování a vyhodnocení), a to nejen na vnitrostátní, ale i na regionální a místní úrovni. Tento přístup se musí použít ve všech fázích procesu rozhodování a je třeba stanovit jeho provozní postupy, místa pro dosažení dohody, postupy zaručující transparentnost, nástroje a zdroje.

5.7.5 EHSV zdůrazňuje, že je třeba zavést politiku, jež usnadní zapojení do společnosti občanům, kteří se považují za příslušníky té či oné romské komunity a která by zhodnotila jejich společenskou integrovanost. K tomuto účelu je rovněž třeba zřídit podpůrný nástroj.

5.8 Monitorování a hodnocení

5.8.1 Vzhledem k tomu, že s monitorováním a hodnocením se obecně v rámci vnitrostátních strategií integrace Romů členských států nepočítá nebo představují pouze jejich nedostatečně propracovanou složku, EHSV žádá, aby každý členský stát doplnil v tomto ohledu svůj program a určil odpovědné organizační subjekty a institucionální postupy, ukazatele související s těmito cíli, metodu hodnocení, informační zdroje atd.

5.8.2 Vnitrostátní strategie integrace Romů musí být rovněž přezkoumány a musí být podrobeny souvislému monitorování, aby bylo možné zjistit, zda v pěti hlavních oblastech působení rámcové strategie stanovují globální a vnitřně soudržné politiky, zda doplňují stávající nedostatečné rámce a zda v tomto ohledu zaručují náležité akční programy, jakož i související finanční nástroje.

5.8.3 Členské státy musí zajistit, aby vnitrostátní strategie integrace Romů byly v souladu s vnitrostátními, regionálními i místními politikami rozvoje a aby bylo možné přibrzdit či vyvážit nežádoucí účinky těchto politik na cíle vnitrostátních strategií integrace Romů.

5.8.4 EHSV doporučuje, aby Evropská komise zřídila v každém členském státě síť nezávislých expertů, kteří by vypracovali odůvodněné hodnocení vnitrostátních strategií integrace Romů. Dále požaduje, aby členské státy vyčlenily zdroje, a to i v provozních programech, na monitorování společenstvím a (nezávislé) hodnocení organizacemi občanské společnosti. Je naprosto nezbytné začlenit do financování programů složku „monitorování a hodnocení“.

5.8.5 EHSV doporučuje, aby odborníci z národních statistických úřadů pod koordinací Eurostatu vypracovali ukazatele nezbytné k monitorování založenému na průkazných prvcích strategií věnovaných Romům, jakož i jednotnou statistickou metodu pro definování ukazatelů.

5.9 Zdroje

5.9.1 EHSV zdůrazňuje, že je třeba naplánovat zdroje, které budou odpovídat cílům přijatým v politických dokumentech a které budou pocházet z odlišných rozpočtových položek.

5.9.2 Krize se dotýká především nejzranitelnějších. K dosažení cílů strategie Evropa 2020 bude možná třeba provést úpravy jak v politice související se zdroji, tak z hlediska přizpůsobení priorit vývoji situace. O těchto úpravách však musí být rozhodnuto transparentně a v rámci takového rozhodovacího postupu, který zaručí konsensus s představiteli zainteresovaných osob.

V Bruselu dne 14. listopadu 2012.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Staffan NILSSON

III

(Přípravné akty)

EVROPSKÝ HOSPODÁŘSKÝ A SOCIÁLNÍ VÝBOR

484. PLENÁRNÍ ZASEDÁNÍ VE DNECH 14. A 15. LISTOPADU 2012

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu směrnice Rady, kterou se mění směrnice 2006/112/ES o společném systému daně z přidané hodnoty, pokud jde o zdanění poukázek

COM(2012) 206 final – 2012/0102 (CNS)

(2013/C 11/06)

Zpravodaj: **pan PÁLENÍK**

Dne 24. května 2012 se Rada Evropské unie, v souladu s článkem 113 Smlouvy o fungování Evropské unie, rozhodla konzultovat Evropský hospodářský a sociální výbor ve věci

návrhu směrnice Rady, kterou se mění směrnice 2006/112/ES o společném systému daně z přidané hodnoty, pokud jde o zdanění poukázek

COM(2012) 206 final – 2012/0102 (CNS).

Specializovaná sekce Hospodářská a měnová unie, hospodářská a sociální soudržnost, kterou Výbor pověřil přípravou podkladů na toto téma, přijala stanovisko dne 2. října 2012.

Na 484. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 14. a 15. listopadu 2012 (jednání dne 14. listopadu 2012), přijal Evropský hospodářský a sociální výbor následující stanovisko 116 hlasy pro, nikdo nebyl proti a 18 členů se zdrželo hlasování.

1. Závěry a doporučení

1.1 Komise dne 10. května 2012 předložila návrh směrnice Rady, kterou se mění směrnice 2006/112/ES o společném systému daně z přidané hodnoty, pokud jde o zdanění poukázek. Jejím záměrem bylo, aby byla uplatňována zásada komplexního, neutrálního a transparentního zdanění.

1.2 Komise chce zavést jednotná pravidla, která zamezí dvojímu zdanění a vyhýbání se daňové povinnosti. Komise je přesvědčená, že se při zachování statusu quo bude zvyšovat nerovnováha na společném trhu, což bude mít za následek narušení hospodářské soutěže z důvodu nejednotných podmínek pro účastníky společného trhu.

1.3 Poukázky jsou zejména v poslední době na vzestupu. Kvůli různým druhům jejich uplatnění a využití dochází k

nejednoznačností ve výkladu uplatňování daňové povinnosti. Proto musí být stanovena co nejjasnější pravidla pro všechny členské státy, aby se tak zamezilo nerovnováze na společném trhu.

1.4 EHSV vítá úsilí o co nejpřesnější definici různých druhů poukázek. Definování jednotlivých druhů poukázek má zamezit snahám vyhýbat se daňové povinnosti při jejich používání. Emitenti poukázek rovněž díky pravidlům nebudou znevýhodněni vůči konkurenci.

1.5 EHSV obzvlášť vítá úsilí Komise o odstranění nadměrné administrativní zátěže spojené s distribucí víceúčelových poukázek, takže povinnost odvést daň byl měl pouze dodavatel, neboť jen on ví, kdy a jak byla víceúčelová poukázka čerpána.

1.6 Vymezení pravidel uplatňování daňové povinnosti, pokud jde o zdanění poukázek, nebude mít žádnou přidanou hodnotu, nebudou-li pravidla dodržovat všechny členské státy. Proto je nezbytné, aby se jednotlivé členské státy společnými pravidly řídily a zrušily nejrůznější výjimky, jež narušují hospodářskou soutěž a omezují konkurenci.

1.7 Cílem Komise je změnit směrnici o dani z přidané hodnoty, pokud jde o zdanění poukázek, a to kvůli rozvíjícím se telekomunikačním službám. Předplacené telefonní poukázky tvoří značnou část celkového objemu poukázek.

1.8 EHSV by rád poukázal na několik nedořešených otázek, které je třeba vyřešit ještě před vstupem směrnice v platnost. Mezi nejdůležitější z nich patří potenciální problémy při darování poukázek zapříčiněné existencí limitů, do jejichž výše jsou poukázky v jednotlivých členských státech osvobozeny od placení daně, a neexistencí přechodných ustanovení a pravidel při neuplatnění jednoúčelových poukázek.

2. Hlavní body a kontext stanoviska

2.1 Směrnice Rady 2006/112/ES ze dne 28. listopadu 2006 o společném systému daně z přidané hodnoty stanoví pravidla týkající se času a místa dodání zboží a poskytnutí služby, základu daně, vzniku daňové povinnosti (DPH) a nároku na odpočet daně. Tato pravidla však již nejsou dostatečně komplexní, aby zajistila jednotnost při zdanění poskytnutých poukázek. Následně vzniká nerovnováha na trhu v takovém rozsahu, který má nežádoucí důsledky pro řádné fungování vnitřního trhu.

2.2 Při nekoordinovaném postupu, který v současné době mezi členskými státy převládá, vzniká na trhu značná nerovnováha, již je třeba zabránit. Komise proto navrhuje zavést jednotná pravidla, která zaručí určité a jednotné zdanění, zabrání nesrovnalostem, narušení hospodářské soutěže, dvojímu zdanění nebo nezdanění a sníží riziko vyhýbání se daňovým povinnostem souvisejícím se zdaněním poukázek.

2.3 Kvůli různým typům poukázek je uplatňování daňové povinnosti problematické. Proto je nutné mezi různými druhy poukázek rozlišovat a určit jasná pravidla, podle nichž se tyto poukázky budou dělit.

2.4 Cílem směrnice je odlišit poukázky od platebních prostředků a definovat poukázky, jež mohou mít elektronickou nebo fyzickou podobu, podle účelu použití. Definovány jsou i povinnosti emitenta poukázky.

2.5 Poukázka představuje právo na zboží nebo službu nebo právo na získání slevy. Tato práva se však často přenáší z jedné osoby na druhou, aniž by byla uplatněna. S cílem zamezit

dvojímu zdanění tam, kde by služba spojená s takovým právem mohla být zdaněna, je třeba stanovit, že postoupení tohoto práva a čerpání zboží nebo služby by měly být považovány za jediné plnění.

2.6 K zajištění neutrality by se daňová povinnost měla vztahovat jen na jedno jediné plnění zboží dodaného za poukázku nebo služby poskytnuté za poukázku.

2.7 Směrnice stanoví zdanění poukázek vystavených cestovními kancelářemi v členském státě, v němž má cestovní kancelář sídlo. Pro případ pokusů o změnu místa zdanění je stanoveno, že se na zboží dodané za poukázku resp. službu poskytnou za poukázku použije tento předpis.

2.8 Komise navrhuje, aby se u poukázek, jež procházejí distribučním řetězcem, stanovila výsledná hodnota poukázky při jejím vydání. Tak bude zachována výše DPH, která se při distribuci víceúčelové poukázky nezmění.

2.9 Pokud poukázky distribuují osoby povinné k dani jednající vlastním jménem, avšak na účet jiné osoby, bude se mít za to, že osoba povinná k dani sama poukázky obdržela a dodala. Pokud by distribuce zahrnovala víceúčelové poukázky, u nichž dochází ke zdanění až při čerpání poukázky, vedlo by to k úpravám na všech stupních distribučního řetězce a znamenalo by to malý nebo žádný nový daňový příjem. Aby se zabránilo nadměrné administrativní zátěži, osoba povinná k dani distribuující takové poukázky by neměla být brána jako osoba, která sama poukázku obdržela a dodala.

2.10 Komise stanoví, že víceúčelové poukázky musejí být při distribuci zdaněny. Pokud distributor prodejem jinému distributorovi docílí zisku, měla by být distribuční služba zdaněna v závislosti na marži distributora.

2.11 Předmětná směrnice navrhuje vyloučit veškeré výjimky, které by členské státy při uplatňování daňové povinnosti v případě přeshraničního dodání zboží nebo poskytnutí služeb požadovaly. Tímto pravidlem by se zabránilo možnosti dvojího zdanění anebo nezdanění.

2.12 Komise poukázky dělí podle typu jejich použití na jednoúčelové a víceúčelové. Jednoúčelovou poukázku se rozumí poukázka, která opravňuje k dodání zboží nebo poskytnutí služby, kdy jsou místo a výše zdanění známy. DPH se u jednoúčelových poukázek platí z částky obdržené za tuto poukázku, i pokud byla tato platba provedena před dodáním zboží nebo poskytnutím služby. V případě víceúčelových poukázek vzniká daňová povinnost teprve při čerpání poukázky.

2.13 U poukázek na slevu na dodání zboží nebo poskytnutí služby Komise stanoví, že dodavatel zboží nebo služby poskytly emitentovi službu, pokud je daná poukázka čerpána.

2.14 Pokud je snížení ceny zboží a služby garantováno na základě poukázky, získal dodavatel od emitenta poukázky náhradu, jež je základem daně propagační služby poskytnuté dodavatelem emitentovi.

2.15 V případě víceúčelové poukázky ví pouze ten, u koho byla poukázka čerpána, co bylo dodáno, kdy a kde. V zájmu zajištění odvedení DPH by měl mít pouze dodavatel povinnost odvést daňovým úřadům daň za zboží nebo služby, jež byly nakonec dodány nebo poskytnuty.

2.16 Komise poukazuje na zajištění správného uplatňování a výběru splatné daně při poskytování přeshraniční distribuce poukázek, pokud tato distribuce představuje samostatné dodání služby, která se liší od zboží nebo služby získaných na základě poukázky.

2.17 Jelikož členské státy samy nemohou dosáhnout zjednodušení, modernizace a harmonizace pravidel o dani z přidané hodnoty týkajících se poukázek, navrhla Komise tuto směrnici na úrovni EU v souladu s článkem 5 Smlouvy o Evropské unii.

3. Obecné připomínky

3.1 EHSV vítá úsilí Komise o zjednodušení, modernizaci a harmonizaci pravidel o dani z přidané hodnoty na společném trhu. Za současného stavu, kdy členské státy řeší problematiku daňové povinnosti týkající se poukázek samostatně, dochází ke dvojímu zdanění nebo k vyhýbání se daňové povinnosti, což narušuje společný trh.

3.2 EHSV hodnotí kladně postup Komise při doplňování směrnice o dani z přidané hodnoty, pokud jde o zdanění poukázek. EHSV však Komisi vybízí, aby se v nejbližší budoucnosti zaměřila i na další významné trhy zboží a služeb, jako je doprava, inteligentní mobilní telefony, internet či sociální sítě.

3.3 Při revizi směrnice se neprojednávala problematika kuponů, které se používají podobně. Vzhledem k tomu, že se pravidla mění jen pro poukázky, lze předpokládat, že by se začaly více využívat nástroje, které se poukázkám podobají, ale nepodléhají jasně definovaným pravidlům. Proto by bylo vhodné doplnit do směrnice pojem kupon a určit pravidla pro nakládání s nimi.

3.4 Důvodem změny směrnice je především častější používání poukázek v telekomunikacích, které tvoří na trhu poukázek většinu. EHSV doporučuje Komisi, aby využití telefonních poukázek přesně definovala, protože díky moderním technologiím se otevírají široké možnosti k jejich využití.

3.5 EHSV souhlasí s doplněním směrnice o dani z přidané hodnoty z poukázek. Pravidla zdanění pro plnění, která obsahují poukázky, nestanoví ani šestá směrnice o DPH ⁽¹⁾ ani směrnice o DPH ⁽²⁾. Proto vznikají problémy se základem daně, časem plnění či místem plnění. Při přeshraniční distribuci poukázek bylo plnění nejisté a výklad byl z pohledu emitenta poukázek i jejich distributora problematický.

3.6 Společná pravidla o DPH byla přijata v roce 1977. Společný trh se potýká s několika změnami, jež se postupem času vynořují v důsledku nového způsobu podnikání. Proto je nezbytné, aby byla pravidla o DPH aktualizována podle toho, jak se mění chování jednotlivých subjektů na trhu. Platební poukázky a jejich zdanění je jen jednou ze změn, s nimiž se v minulosti nepočítalo, a proto je třeba tyto změny zapracovat i do pravidel.

3.7 Nastolením jasných pravidel se vyřeší více otázek, jež řeší Soudní dvůr Evropské unie. Ten k této problematice vydal několik dílčích pokynů, které však neřešily danou problematiku jako celek. Proto EHSV vítá, že byla stanovena pravidla o dani z přidané hodnoty, pokud jde o poukázky, jelikož tak budou nastoleny jasné podmínky podnikání a zamezí se nejen dvojímu zdanění, ale i nezdanění.

3.8 EHSV vítá, že byly definovány jednoúčelové a víceúčelové poukázky a slevové kupony, čímž se v této komplexní problematice stanoví pravidla, jimiž se tržní subjekty musí řídit.

4. Konkrétní připomínky

4.1 EHSV vítá, že se rozlišuje mezi platebními službami a poukázkami. Vítá rovněž definice jednoúčelových a víceúčelových poukázek a slevových kuponů, které jsou uvedeny v článku 30a návrhu směrnice. Jsou tak definovány jednotlivé typy poukázek.

4.2 Je třeba určit maximální délku splatnosti poukázky pro spotřebitele. V případě poukázek s neomezenou dobou splatnosti vyvstávají problémy ohledně potenciální změny sazby daně při vracení DPH.

⁽¹⁾ Šestá směrnice Rady 77/388/EHS ze dne 17. května 1977 o harmonizaci právních předpisů členských států týkajících se daní z obratu – Společný systém daně z přidané hodnoty: jednotný základ daně (Úř. věst. L 145, 13.6.1977, s. 1) (dále jen „šestá směrnice o DPH“).

⁽²⁾ Směrnice Rady 2006/112/ES ze dne 28. listopadu 2006 o společném systému daně z přidané hodnoty (Úř. věst. L 347, 11.12.2006, s. 1) (dále jen „směrnice o DPH“), která od 1. ledna 2007 nahradila šestou směrnici o DPH.

4.3 Definování jediného plnění v článku 30b jako poskytnutí poukázky, která opravňuje k dodání zboží nebo poskytnutí služby, a následné dodání tohoto zboží nebo služby, je vítáno a zjednoduší se tím uplatňování daňové povinnosti. Žádoucí je i spojení tohoto článku s článkem 74c.

4.4 Používání jednoúčelových poukázek podstatně zjednodušuje článek 65, který definuje vznik daňové povinnosti a základ daně.

4.5 Je třeba jasně definovat postup, který bude uplatňován v případě jednoúčelové poukázky. Zdanění jednoúčelové poukázky nastává v okamžiku jejího prodeje. Pokud však jednoúčelová poukázka čerpána nebude, i podle rozhodnutí Soudního dvora Evropské unie neexistuje právo vymáhat daňovou povinnost na emitentovi poukázky. Emitent poukázky však už daň z přidané hodnoty odvedl.

4.6 Musí být jasněji definován postup zdaňování při nulové nebo záporné distribuční marži víceúčelových poukázek a při různých základech daně nebo nulových sazbách v některých členských státech, jako je tomu například u farmaceutických výrobků.

4.7 Komise stanoví, že pokud jsou zboží nebo služba dodané na základě čerpání poukázky zdaněny, má osoba povinná k dani nárok na odpočet DPH u výdajů vynaložených v souvislosti s vydáním poukázky. Mělo by být vyjasněno, že tato daň je odpočitatelná, a to i v případě, že toto zboží nebo služby dodává, resp. poskytuje někdo jiný než emitent poukázky.

4.8 EHSV spatřuje potenciální problém v čl. 74a odst. 1 a 2. Při přeshraničním pohybu víceúčelových poukázek zde mohou nastat komplikace s výpočtem základu daně a nominální hodnoty plnění vzhledem k různým sazbám daně z přidané hodnoty v jednotlivých státech, kde se poukázky využívají.

4.9 Problém při zavádění jednotných pravidel zdanění poukázek podle EHSV představují i přechodná ustanovení, zejména v souvislosti s délkou splatnosti; různé víceúčelové poukázky totiž mají delší dobu splatnosti.

4.10 Při dílčím plnění v různých členských státech může dojít ke vzniku nadměrné administrativní zátěže. Jako příklad lze uvést částečné čerpání limitu telekomunikačních služeb v různých členských státech.

4.11 Několik nedorozumění otázek se týká i problematiky darování poukázek pro účely propagace zboží nebo služeb. V tomto případě daná poukázka často není čerpána, popřípadě je čerpána bez vědomí emitenta. To následně způsobuje problémy při plnění daňové povinnosti.

4.12 V současné době mají některé členské státy limity, do jejichž výše jsou různé propagační poukázky na zboží nebo služby pro jednotlivé firmy osvobozeny od daně. Z důvodu nestejné výkonnosti hospodářství a velikosti trhů v členských státech se tyto limity na propagační poukázky značně liší. Dotyčné státy by tyto výjimky musely zrušit, aby nedocházelo k narušení společného trhu. Zamezilo by se tak potenciálním spekulacím ze strany firem, které se snaží optimalizovat daňovou povinnost a vyrábět a distribuovat propagační poukázky v zemích, kde by existovaly limity pro osvobození těchto poukázek od placení daně. Limit lze zachovat, musel by však být jednotný pro všechny, zřejmě ale jen v případě poukázek, protože obecný limit by například v oblasti reklamních předmětů působil problémy.

4.13 EHSV doufá, že se zavedením jednotných pravidel ve všech členských státech a odstraněním možnosti vyhýbání se daňové povinnosti zvýší výběr daně z přidané hodnoty z poukázek, a tím v konečném důsledku vzrostou i daňové příjmy jednotlivých členských států a posílí se rozsah, neutrálnost a transparentnost tohoto zdanění. Změna směrnice tedy bude mít dopad na rozpočet Evropské unie. I když lze tento dopad jen velmi těžko odhadnout, očekává EHSV změnu k lepšímu.

4.14 Poukázky na zboží nebo služby resp. slevové kupony na zboží nebo služby jsou zejména v poslední době na vzestupu. Neustále se rozšiřuje účel a rozmanitost druhů poukázek, a to v budoucnosti určitě neskončí. Proto je nutné vycházet z toho, že bude třeba upravit novými pravidly nové druhy poukázek, jejichž účel použití nebude jasně definován.

V Bruselu dne 14. listopadu 2012.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Staffan NILSSON

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu směrnice Rady, kterou se mění směrnice 2006/112/ES o společném systému daně z přidané hodnoty, pokud jde o mechanismus rychlé reakce proti podvodům v oblasti DPH

COM(2012) 428 final – 2012/0205 (CNS)

(2013/C 11/07)

Hlavní zpravodaj: **Viliam PÁLENÍK**

Dne 5. září 2012 se Rada, v souladu s článkem 113 Smlouvy o fungování Evropské unie, rozhodla konzultovat Evropský hospodářský a sociální výbor ve věci

návrhu směrnice Rady, kterou se mění směrnice 2006/112/ES o společném systému daně z přidané hodnoty, pokud jde o mechanismus rychlé reakce proti podvodům v oblasti DPH

COM(2012) 428 final – 2012/0205 (CNS).

Dne 17. září 2012 předsednictvo Výboru pověřilo specializovanou sekci Hospodářská a měnová unie, hospodářská a sociální soudržnost přípravou podkladů na toto téma.

Vzhledem k naléhavé povaze práce Evropský hospodářský a sociální výbor jmenoval **pana PÁLENÍK** hlavním zpravodajem na 484. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 14. a 15. listopadu 2012 (jednání dne 15. listopadu 2012), a přijal následující stanovisko 112 hlasy pro, nikdo nehlasoval proti a 2 členové se zdrželi hlasování.

1. Závěry a doporučení

1.1 Předložené stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru (EHSV) bylo vypracováno v souvislosti s návrhem směrnice Rady, kterou se navrhuje zavedení mechanismu rychlé reakce (MRR), jenž by umožňoval účinnější boj členských států proti podvodům v oblasti daně z přidané hodnoty (DPH), a to především zkrácením času potřebného pro zavedení odchylky při určení osoby povinné odvést DPH. Toto opatření rovněž odstraní riziko zavedení vnitrostátních opatření v boji proti podvodům v oblasti DPH, jež by neměly právní základ v evropských právních předpisech.

1.2 EHSV podporuje cíl předloženého návrhu, tj. zefektivnit boj proti daňovým podvodům, a považuje navržený způsob v porovnání se současnou právní úpravou za krok vpřed. Na druhou stranu však EHSV ve svém stanovisku poukazuje na některé nedostatky tohoto návrhu a předkládá připomínky a alternativní návrhy, které by napomohly v budoucnu zlepšit *status quo*.

1.3 Podvody v oblasti daně z přidané hodnoty představují velmi škodlivé jednání, jež odčerpává nemalou část rozpočtových příjmů členských států, a tím působí proti snahám členských států o konsolidaci veřejných financí. Formy podvodů v oblasti DPH se vyvíjejí relativně rychle, je proto třeba, aby se co nejúčinnějším způsobem vyvíjela legislativa, která pomáhá takovému jednání zamezit.

1.4 EHSV vítá, že předložený návrh směrnice umožní členským státům velmi pružně reagovat na podvodné jednání

v určitém odvětví a téměř okamžitě zavést opatření, které zamezí potenciálním ztrátám daňových příjmů. Zkrácení času potřebného ke schválení odchylky ze společného systému DPH přispěje k boji proti daňovým podvodům a vyhýbání se daňovým povinnostem.

1.5 EHSV vyjadřuje určité znepokojení v souvislosti se zavedením odchylky z přezkumného postupu, který stanovuje čl. 3 odst. 5 nařízení (EU) č. 182/2011, a to především z toho důvodu, že navrhovaný postup prakticky znemožní odborně projednat žádost členského státu o přiznání odchylky ze společného systému DPH na zasedání výboru.

1.6 Pokud jde o potřebu účinně bojovat proti podvodům v oblasti DPH, jejichž formy se relativně rychle vyvíjejí, EHSV navrhuje, aby byly při koncipování a hledání dalších účinných opatření využity i odborné kapacity expertů z praxe, jejichž vhodným zdrojem je také organizovaná občanská společnost. V této souvislosti připomíná, že je třeba organizovat setkání expertních skupin, na kterých bude tato problematika projednávána v co největší míře.

1.7 Vzhledem ke skutečnosti, že v případě podvodů v oblasti DPH jde o propracovanou mezinárodní trestnou činnost s neblahým dopadem na veřejné finance, EHSV připomíná, že je třeba za účelem jejího vymýcení docílit účinné spolupráce daňových orgánů členských států. Uvítal by proto zvýšenou snahu evropských institucí o organizování činností, jež by k takovéto spolupráci pozitivně přispěly.

2. Odůvodnění

2.1 V současné nelehké době, kdy všechny státy Evropské unie (EU) vynakládají nemalé úsilí za účelem účinné fiskální konsolidace veřejných financí, vítá Evropský hospodářský a sociální výbor každou iniciativu, jež by dokázala tomuto úsilí napomoci, a to jak na straně příjmů do veřejných rozpočtů, tak i na straně výdajů. Evropská komise zamýšlí předloženým návrhem směrnice Rady, kterou se mění směrnice 2006/112/ES o společném systému daně z přidané hodnoty, zefektivnit boj proti daňovým podvodům a únikům, a pomoci tak konsolidaci na straně příjmů.

2.2 Ekonomika Evropské unie v současné době prochází historicky nejtěžším obdobím od svého vzniku, a právě účinnost daní je nyní mimořádně důležitou součástí snahy o urychlenou konsolidaci veřejných financí jednotlivých členských států.

2.3 Podle Roční analýzy růstu na rok 2012 představuje právě rozhodná fiskální konsolidace způsob, jak dosáhnout požadovaných výsledků, a má zásadní význam pro obnovení makrofinanční stability, která je základem pro růst a zajištění budoucnosti evropského sociálního modelu. Zlepšení účinnosti výběru daní a boj proti daňovým únikům pomůže v více členských státech zvýšit veřejné příjmy. V této souvislosti by mohlo pomoci i účinnější uplatňování daňových předpisů u všech druhů daní.

2.4 Daňová koordinace, která zahrnuje především přeshraniční operace, může podle přílohy IV dokumentu COM(2011) 815 final pomoci zlepšit účinnost vnitřního trhu EU. Uvedené tvrzení vychází z předpokladu, že většina zbývajících překážek společného trhu vyplývá z nekoordinovaných daňových politik. K částečnému odstranění těchto rozdílů by mohlo dojít i zavedením mechanismu rychlé reakce. EHSV si však dovoluje upozornit na skutečnost, že prováděním MRR může také dojít k nemalým škodám v souvislosti s daňovými příjmy některých členských států.

2.5 Mezi hlavní výzvy, kterým v současné době čelí jednotlivé členské státy EU, pokud jde o oblast daní, patří i boj proti daňovým podvodům a únikům. Účinná opatření v oblasti boje proti daňovým únikům a podvodům mohou zlepšit účinnost výběru daní a sehrát důležitou úlohu při zvyšování daňových příjmů, přičemž jedním z možných opatření fiskální konsolidace je právě účinnější výběr DPH.

2.6 Daňové úniky a podvody v oblasti DPH vedly podle odhadů Europolu v období let 2008–2009 při obchodování s povolenkami na emise skleníkových plynů ke ztrátě ve výši přibližně 5 miliard EUR v rozpočtech více států EU. Ředitel Europolu Rob Wainwright k tomu uvedl, že organizované podvody s DPH zůstávají v Evropě závažnou trestnou činností. V jejich důsledku chybí ve vládních příjmech značný objem prostředků a jsou podkopávány cíle přeměnit Evropu na konkurenceschopnou a zelenější ekonomiku.

2.7 Podle závěrů uvedených v zelené knize o budoucnosti DPH představovaly výpadky ve výběru DPH v roce 2006 v průměru 12 % teoretických příjmů z DPH a v některých členských státech přesahovaly uvedené odhadované ztráty 20 %. Část těchto výpadků lze připsat podvodům, které využívají nedostatků v současném systému. Jedná se především o možnost přeshraničního nákupu zboží a služeb osvobozeného od DPH. Účinný mechanismus, který by umožnil zamezit daňovým podvodům, by představoval nástroj boje proti obrovským hospodářským škodám, jež toto jednání přináší, a pomohl by dosáhnout konsolidace veřejných financí.

2.8 Zvláštní opatření přijatá ve smyslu článku 395a mají pozitivní vliv na operativnost a účinnost boje proti daňovým podvodům a únikům v oblasti daně z přidané hodnoty, neboť tato opatření budou zohledňovat specifika systému a správy daně z přidané hodnoty žádajícího členského státu. Uvedená opatření pomohou vytvořit účinný systém vyhledávání a odhalování nových forem daňových podvodů a úniků. Existuje však důvod obávat se možné ztráty důležitých kompetencí členských států v daňové oblasti.

2.9 Na základě informací shromážděných prostřednictvím procesu přiznávání odchylek z platnosti směrnice o společném systému DPH (dále také „směrnice“) Komise získá důležité podněty a informace z terénu („zdola“), které umožní tuto směrnici dále zdokonalovat. Tyto informace budou využity na odstranění slabých míst a překonaných opatření a aktualizaci zastaralých částí směrnice.

3. Obecné připomínky

3.1 Předložený návrh směrnice Rady, kterou se mění směrnice 2006/112/ES o společném systému daně z přidané hodnoty, rozšiřuje pravomoci Komise v oblasti přiznávání odchylek, které by měly zabránit daňovým podvodům v oblasti DPH. Ty způsobují vysoké rozpočtové ztráty a narušují hospodářskou soutěž, a tím i fungování vnitřního trhu. EHSV vítá jakoukoli snahu zefektivnit fungování vnitřního trhu a boj proti podvodům a vyhýbání se daňovým povinnostem.

3.2 EHSV si dovoluje poukázat na čl. 395 odst. 1 druhý pododstavec směrnice 2006/112/ES, kde je uvedeno, že opatření, jejichž cílem je zjednodušit postup výběru daně, smějí ovlivnit výši daňových příjmů členského státu vybranou na stupni konečné spotřeby pouze v zanedbatelném rozsahu. EHSV v souvislosti s předloženým návrhem vyjadřuje obavu, že se nebude v dostatečné míře zkoumat vliv posuzované žádosti na celkovou výši vybraných daní v jednotlivých členských státech.

3.3 EHSV vítá dopad, jenž bude mít předložený návrh na délku procesu schvalování zvláštních opatření kteréhokoli členského státu v boji proti daňovým podvodům a vyhýbání se daňovým povinnostem, což bude mít pozitivní vliv na pravděpodobnost účinnějšího boje proti takovému jednání.

3.4 Vzhledem ke skutečnosti, že podvody s DPH se vyskytují především v podobě přeshraničních obchodů (tzv. podvody typu kolotoč a chybějícího obchodního článku), účinné opatření bude možno realizovat ve velmi omezené míře uplatňováním odchylky v jednom členském státě a bude potřebná dodatečná koordinace postupů daňových orgánů jednotlivých členských států.

3.5 EHSV si dále dovoluje poukázat na vysokou odbornost a složitost kompetence, kterou na sebe tímto návrhem přebírá Komise, a zároveň připomíná, že je třeba zapojit odborníky, především z praxe, kteří by tvořili jádro skupiny podílející se na budoucích návrzích dalších opatření, na která by se vztahoval postup podle nově navržených článků směrnice. Vhodným zdrojem takových odborníků z praxe je organizovaná občanská společnost.

4. Konkrétní připomínky

4.1 Předložený návrh v aktuální podobě umožňuje zrychlení (do 1 měsíce) přijímání zvláštních opatření odchylujících se od směrnice 2006/112/ES pouze v případě, že členský stát zažádá o odchylku při určení osoby povinné odvést daň z určitého zboží a služeb odchylně od článku 193 (což se v současné době jeví jako účinný nástroj boje s podvody), v jiných případech je však nutný jednomyslný souhlas Rady, což může snahu účinně bojovat s podvody v oblasti DPH značně oslabit. EHSV poukazuje i na skutečnost, že pachatelé podvodů mezi sebou v současné době účinně spolupracují, a proto by bylo vhodné, aby o schvalování výjimek podle nově navrhovaných článků směrnice byli informováni a byli do něj zapojeni i zástupci daňových a policejních orgánů více zemí, kterých se schválení výjimky může týkat, a to zejména přesunem ilegálních činností do těchto zemí.

4.2 ESHV rovněž navrhuje, aby postup schvalování ve výboru ve smyslu čl.395b odst. 2 a 3 nevyklučoval možnost

požádat člena výboru o ukončení písemného postupu bez výsledku, a to především s ohledem na možnost účinně chránit své oprávněné zájmy, které mohou být dotčeny žádostí o přijetí zvláštního opatření zaslanou jiným členským státem. Dalším možným řešením uvedeného nedostatku je zavést mechanismus dodatečného potvrzení zvláštního opatření Radou ministrů, přičemž by opatření v případě jeho neschválení pozbylo platnost.

4.3 Návrh směrnice zavedením MRR zásadním způsobem zkracuje čas potřebný ke schválení zvláštních opatření v boji proti daňovým podvodům a vyhýbání se daňovým povinnostem. Z původních možných 8 měsíců potřebných pro kladný návrh Komise a následné jednomyslné schválení Radou je doba zkrácena na 1 měsíc, přičemž schvalovací pravomoc přechází na Komisi. EHSV vyjadřuje svoji podporu uvedenému zkrácení za účelem zefektivnění boje proti daňovým podvodům, avšak členské státy musejí mít v případě potřeby možnost projednat návrh žádosti o výjimku v rámci poradního výboru, aby se předešlo možnému řízení u Soudního dvora Evropské unie.

4.4 EHSV se domnívá, že v čl. 395a odst. 1 předloženého návrhu nejsou dostatečným způsobem definována „vhodná kontrolní opatření členských států“. Navrhuje proto, aby Rada uvedený nedostatek odstranila a rozšířila jejich působnost i na opatření uvedená v čl. 395a odst. 1 písm. b) předloženého návrhu.

4.5 V případě přijetí odchylky na základě postupu uvedeného v článku 395, u kterého se v průběhu platnosti prokáže, že je účinná v boji proti daňovým podvodům a vyhýbání se daňovým povinnostem, navrhuje EHSV zavést mechanismus, který by umožnil v rámci šíření osvědčených postupů uplatňovat toto opatření i v jiných členských státech prostřednictvím zjednodušeného postupu podobného tomu, který je obsahem předloženého návrhu.

V Bruselu dne 15. listopadu 2012.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Staffan NILSSON

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se mění nařízení (EU) č. 1093/2010 o zřízení Evropského orgánu dohledu (Evropského orgánu pro bankovníctví), pokud jde o jeho vztah k nařízení Rady (EU) č. .../..., kterým se Evropské centrální bance svěřují zvláštní úkoly týkající se politik, které se vztahují k obezřetnostnímu dohledu nad úvěrovými institucemi

COM(2012) 512 final – 2012/0244 (COD)

a ke sdělení Komise Evropskému parlamentu a Radě – Plán ustavení bankovní unie

COM(2012) 510 final

(2013/C 11/08)

Hlavní zpravodaj: **pan Carlos TRIAS PINTÓ**

Dne 12. září 2012 se Evropská komise, v souladu s článkem 304 Smlouvy o fungování Evropské unie, rozhodla konzultovat Evropský hospodářský a sociální výbor ve věci

sdělení Komise Evropskému parlamentu a Radě – Plán ustavení bankovní unie

COM(2012) 510 final.

Dne 27. září 2012 se Rada a dne 22. října 2012 Evropský parlament, v souladu s článkem 114 Smlouvy o fungování Evropské unie, rozhodly konzultovat Evropský hospodářský a sociální výbor ve věci

návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se mění nařízení (EU) č. 1093/2010 o zřízení Evropského orgánu dohledu (Evropského orgánu pro bankovníctví), pokud jde o jeho vztah k nařízení Rady (EU) č. .../..., kterým se Evropské centrální bance svěřují zvláštní úkoly týkající se politik, které se vztahují k obezřetnostnímu dohledu nad úvěrovými institucemi

COM(2012) 512 final – 2012/0244 (COD).

Dne 17. září 2012 pověřilo předsednictvo Výboru specializovanou sekci Hospodářská a měnová unie, hospodářská a sociální soudržnost přípravou podkladů na toto téma.

Vzhledem k naléhavé povaze práce jmenoval Evropský hospodářský a sociální výbor na 484. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 14. a 15. listopadu 2012 (jednání dne 15. listopadu 2012), pana TRIASE PINTÓA hlavním zpravodajem a přijal následující stanovisko 194 hlasy pro, 15 hlasů bylo proti a 22 členů se zdrželo hlasování.

1. Závěry a doporučení

1.1 EHSV sdílí názor Komise, že rozsáhlý program regulace a finančních reforem uskutečněný před současným balíčkem o bankovní unii v reakci na krizi a za účelem stabilizace evropské hospodářské a měnové unie (HMU) ⁽¹⁾, obnovy důvěry v euro a v budoucnost EU, zlepšení správy věcí veřejných a boje proti rostoucí fragmentarizaci bankovních trhů Unie je důležitý, ale nikoliv dostatečný. Proto EHSV považuje balíček opatření shrnutý v plánu ustavení bankovní unie: COM(2012) 510 a ve dvou legislativních aktech: COM(2012) 511 a COM(2012) 512, přičemž druhý z nich je rovněž předmětem tohoto stanoviska, za vhodný.

1.2 EHSV oceňuje důkladnou práci Komise a podporuje její výzvu, aby byla opatření přijata do konce roku 2012, přičemž musí být pečlivě připravena s ohledem na dopady na bankovní odvětví a ekonomiky členských států. Bude zapotřebí jisté dávky velkorysosti na straně našich vlád, v zájmu **vybudování více a lepší Evropy**. Budou se muset vzdát určitých pravomocí a podpořit jejich použitelnost v rámci dohledu vysoké kvality a větší integraci, aby bylo možné dosáhnout skutečné společensky prospěšné a hospodářsky efektivní evropské správy věcí veřejných.

1.3 Naléhavost a nedostatečnost těchto opatření vyplývá z toho, že náklady jsou daleko vyšší než oněch 4,5 bilionů eur daňových poplatníků, jež byly doposud vynaloženy na záchranu bank v EU. Finanční krize způsobila nejhorší světovou recesi od velké hospodářské krize, zejména v eurozóně, kde je

⁽¹⁾ Před současným balíčkem o bankovní unii již EU 8 předpisů přijala, 14 prochází procesem spolurozhodování a další existuje ve formě návrhu: http://ec.europa.eu/internal_market/finances/policy/map_reform_en.htm.

obnova důvěry v euro a správu jejích institucí o to nutnější a naléhavější. Nová, přísnější pravidla poskytnou jistotu občanům i trhům, ačkoliv zpochybňování těch současných, nedostatečná vymezenost těch nových a zpoždění v jejich používání mohou být příčinou větší nejistoty. Proto musí být také lhůty pro přizpůsobení v institucích, které jsou oporou eura, kratší a přesnější.

1.4 EHSV obzvláště naléhavě vyzývá k rychlé dohodě o vstupu jednotného mechanismu dohledu v platnost. To předpokládá začít proces sjednocování již od počátku roku 2013, aniž bychom si nyní stanovovali nejisté cíle, jelikož jeho původním hlavním úkolem je zachránit euro. Náklady pro daňové poplatníky v souvislosti s případnými restrukturalizacemi či ukončováním činnosti se tak sníží na minimum, a to díky dostatečně vysokému financování ex ante a převzetí nákladů na restrukturalizaci akcionářů a věřitelů.

1.5 EHSV vítá, že ECB bude proto od počátku mít dozorčí radu, aby se předešlo případným střetům zájmu v souvislosti s její měnovou činností.

1.6 EHSV souhlasí s tím, aby ECB zodpovídala za dohled nad všemi bankami Unie včetně těch nejmenších, a zejména nad konsolidovanými rozvahami přeshraniční činnosti, a uplatňovala u nich platný jednotný soubor pravidel. Je také pro to, aby byly ECB přiděleny úkoly a kompetence a poskytnuty prostředky k zajištění odhalování rizik, jež ohrožují životaschopnost bank, a aby mohla od bank vyžadovat nezbytná nápravná opatření, přičemž souhlasí s aktivním zapojením vnitrostátních orgánů dohledu do jednotného mechanismu dohledu. Je rovněž správné, aby byly vnitrostátní orgány dohledu i nadále odpovědné za ochranu spotřebitelů, ačkoliv návrh Komise se nevěnuje tomu, jak řešit případné střety zájmů mezi evropskou úrovní obezřetnostního dohledu a pravomocemi svěřenými vnitrostátním orgánům.

1.7 Co se týče makroobezřetnostních politik, EHSV podporuje významnější úlohu Evropské rady pro systémová rizika (ESRB) a ECB v rámci více integrovaného finančního systému, a žádá Komisi, aby byla konkrétnější, pokud jde o vzájemné vztahy mezi vnitrostátními orgány a ECB.

1.8 EHSV vítá návrh prosadit zapojení zemí, jejichž měnou není euro a které se rozhodnou uplatnit doložku o účasti (*opt-in*), která jim zajistí práva odpovídající právům zemí, které euro mají, a prostřednictvím jednodušších a atraktivnějších procesů účasti, aniž by byla porušena SFEU.

1.9 EHSV považuje za naprosto nezbytné dobré propojení mezi orgánem pro bankovníctví a ECB a je si vědom, že v první fázi bude u některých funkcí docházet k překrývání. Co se týče procesu rozhodování, je zapotřebí provést další

analýzu a posouzení přezkumu způsobů hlasování prostřednictvím změn v jednacím řádu orgánu pro bankovníctví a zvýšením rozhodovacích pravomocí nezávislé odborné skupiny, s cílem vyvážit bankovní úroky vnitřního trhu členských států, jež se neúčastní jednotného mechanismu dohledu (v souladu se závěry Evropské rady o dotvoření HMU přijatými dne 18. října 2012), a zároveň předejít riziku ochromení integrace eurozóny blokadami menšinami. Je nutné zabránit vytváření dvoustupňového trhu finančních služeb, což je důvod, proč na tuto otázku EHSV upozorňuje.

1.10 ECB, ESRB a nové evropské orgány finančního dohledu, včetně nezávislé odborné skupiny, by také měly do své činnosti zapojit organizace občanské společnosti, především pak spotřebitelské organizace a odbory⁽²⁾, při zachování jejich vysoké nezávislosti, transparentnosti a odolnosti vůči politickým tlakům.

1.11 Tempo převodu dohledu nad úvěrovými institucemi a náležité změny provedené v Evropském orgánu pro bankovníctví (EBA), jehož funkce musí spočívat zejména v zajišťování souladu mezi regulačními předpisy a technickými normami a jejich sbližování za účelem jejich rozšíření do celé EU, jsou stejně zásadními prvky jako nejprísnejší obezřetnostní požadavky na banky⁽³⁾, opatření k posílení a zlepšení společného systému ochrany vkladů⁽⁴⁾ a integrované řízení krizí pomocí nástrojů k záchraně a restrukturalizaci bank⁽⁵⁾ za účelem posílení evropského odvětví a zamezení budoucím účinkům náklady, zejména v souvislosti s vysokým rizikem, jež na sebe berou klienti investičních bank. EHSV vybízí Komisi, aby pro tento jednotný soubor pravidel stanovila konkrétní časové a funkční cíle.

1.12 Výbor naléhavě vyzývá Komisi, aby navrhla časový plán a podrobnosti týkající se jednotného mechanismu pro restrukturalizaci⁽⁶⁾ a rovněž pro další významné body, jež je třeba rozpracovat, jako je například řízení případných krizových situací v rámci společných opatření dohledu. **Bankovní unie** by získala na důvěryhodnosti a stala by se společným základem celého jednotného trhu. Předešlo by se tak tomu, aby relativně malé bankroty způsobovaly systémové přeshraniční škody nebo nedůvěru a potažmo vybírání vkladů a jejich přesuny do jiných zemí a oslabovaly bankovní systém některého ze států. Máme za to, že by bylo vhodné, aby v konečném měřítku mohl jednotný mechanismus pro restrukturalizaci převzít doplňující funkce koordinace při řízení krizových situací. Nicméně dohled a restrukturalizace by měly jít ruku v ruce, aby se předešlo tomu, že by případná rozhodnutí zavřít nějakou banku na evropské úrovni a náklady na zaplacení vkladů šly na vrub členského státu.

⁽²⁾ Viz stanovisko EHSV k tématu Způsoby zapojení občanské společnosti do regulace finančních trhů, Úř. věst. C 143, 22.5.2012, s. 3.

⁽³⁾ http://ec.europa.eu/internal_market/bank/regcapital/new_proposals_en.htm.

⁽⁴⁾ <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2009:068:0003:0007:CS:PDF>.

⁽⁵⁾ http://ec.europa.eu/internal_market/bank/crisis_management/index_en.htm.

⁽⁶⁾ http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/CS/ec/131242.pdf.

1.13 EHSV vyzývá ostatní instituce EU, aby plnily základní zásady, z nichž musí vycházet veškeré sekundární právo a celé *acquis*, počínaje silou práva, a nikoliv mocí. Obnovit jejich plnění je naléhavější v eurozóně, s cílem podpořit bankovní unii na základě unie fiskální, prostřednictvím společného mechanismu pro emise dluhopisů a mechanismu pro daňové transfery zaměřené proti cyklům, jež způsobují asymetrické šoky, jako ty, jimž byly vystaveny země eurozóny v posledních letech. Jednotný mechanismus dohledu by mohl být financován z poplatků za dohled vybíraných od příslušných subjektů. Tyto poplatky by měly zohledňovat rizikový profil subjektů podléhajících dohledu. EHSV má za to, že Komise by měla vydat zelenou nebo bílou knihu o tom, jak financovat bankovní unii rovněž jednotným způsobem, aby bylo možné rozhodnout o poplatcích a daních za finanční a bankovní činnost, jež jsou nezbytné, avšak v současné době jsou zdrojem roztržetosti.

1.14 Bankovní unie bude prvním krokem eurozóny a celé EU směrem k pozitivní spirále, jež by překonala koncepční nedostatky a umožnila jednotnému trhu vrátit se na cestu konkurenceschopnosti a splnit cíle strategie Evropa 2020. Tak bude možné předejít vlně finančních inovací spojené se stínovým bankovníctvím na základě dohody Basel III, jak uvádějí poslední zprávy MMF. EHSV žádá Komisi, aby urychleně přehodnotila nové modely investičního a obchodního bankovníctví, jelikož stínové bankovníctví se v mnoha zemích stává důležitějším než bankovníctví tradiční a regulované.

1.15 EHSV doporučuje Komisi a evropským spolutvůrcům právních předpisů, aby tento projekt proměnili v nástroj finančního a digitálního začleňování. Vedení jednotného mechanismu dohledu musí jednat odpovědně a být podrobeno demokratické kontrole, pravidelně či v případě předvolání docházet do Evropského parlamentu za účelem podání zprávy o řízení. To by zvýšilo politickou viditelnost této problematiky a napomohlo zvýšení podpory evropských institucí ze strany občanů.

1.16 Bankovní unie by se neměla zaměřovat pouze na eurozónu či Unii jako celek, ale musí své cíle v oblasti spolupráce a konkurenceschopnosti promítnout obzvláště do oblastí vnějšího vlivu eura i do zbytku světa.

2. Souvislosti a úvod

2.1 Dne 1. ledna 2011 začal fungovat bankovní orgán ustanovený nařízením (EU) č. 1093/2010 na základě doporučení uvedených v Larosièrově zprávě, jehož úkolem bylo zreformovat strukturu dohledu a vytvořit evropský systém sestávající ze tří orgánů (pro bankovníctví, burzovní trhy, pojišťovny a penzijní fondy) a Evropské rady pro systémová rizika (ESRB).

2.2 Zároveň s tím byla od července 2010 posílena ochrana spotřebitele a důvěra ve finanční služby díky systémům pojištění vkladů pro banky (MEMO/10/318), investiční podniky (MEMO/10/319) a pojišťovny (MEMO/10/318) a 6. června 2012 Komise oznámila nová opatření krizového řízení s cílem do budoucna se vyhnout opatřením na záchranu bank. Komise navrhla rámec pro dohled ve svém sdělení s názvem Urychlit oživení evropské ekonomiky ze dne 4. března 2009 a dále strukturu detailněji rozpracovala ve svém sdělení o evropském finančním dohledu ze 27. května 2009. Obě potvrdila Evropská rada dne 19. června 2009, podle níž by se měl systém zaměřit na zlepšení kvality a konzistentnosti dohledu na úrovni členských států, posílit dohled nad přeshraničními skupinami a stanovit jednotný soubor pravidel platný pro všechny finanční instituce na vnitřním trhu. Rada rovněž zdůraznila, že nové evropské orgány dohledu by měly mít pravomoc nad ratingovými agenturami (za tímto účelem bylo pozměněno nařízení (ES) č. 1060/2009, a to nařízením (EU) č. 513/2011).

2.3 S cílem dokončit tento nesnadný proces regulace navrhuje Komise ve svém sdělení Plán ustavení bankovní unie položit základy **společné obezřetnostní regulace na vysoké úrovni** pro všechny banky a jiné finanční instituce celé EU a v rámci jednotného souboru pravidel sjednotit mechanismy dohledu, restrukturalizace a pojištění vkladů.

2.4 Za tímto účelem navrhuje, aby bylo do konce roku 2012 stanoveno **pět klíčových akcí**. Tři z nich jsou návrhy **legislativních aktů, k nimž EHSV již předložil stanovisko nebo takové stanovisko připravuje**: zajistit uplatňování kapitálových požadavků na banky („směrnice o kapitálových požadavcích“ (CRD 4)) ⁽⁷⁾, směrnice o systémech pojištění vkladů, směrnice o ozdravení a řešení problémů úvěrových institucí. **Zbýlími dvěma akcemi (a uvedeným plánem) se zabývá toto stanovisko**: nové nařízení, které ECB svěřuje úkoly týkající se obezřetnostního dohledu nad úvěrovými institucemi, kterým se mění nařízení (EU) č. 1093/2010 o zřízení Evropského orgánu dohledu (Evropského orgánu pro bankovníctví) a jež je nezbytné pro zlepšení koordinace mezi tímto orgánem a budoucím jednotným mechanismem dohledu a pro vyvážení rozhodování mezi zeměmi, jež se tohoto jednotného mechanismu účastní, a těmi, které se ho neúčastní, a to v zájmu zachování integrity jednotného trhu. Po těchto pěti klíčových akcích oznámila Komise jednotný mechanismus pro restrukturalizaci a koordinaci nástrojů pro restrukturalizaci.

2.5 Tento plán přichází v době, kdy se model finanční integrace založený na euru jeví vzhledem ke krizi, která začala v roce 2007, jako přežitý. Úspěchy rychlé evropské integrace akciových trhů a trhů s dluhopisy strhly bankovní oblasti, více v případě velkoobchodních trhů (mezibankovního, s cennými papíry atd.) než v případě těch maloobchodních s bankovními půjčkami a vklady. V důsledku krize však na maloobchodníky

⁽⁷⁾ http://ec.europa.eu/internal_market/bank/regcapital/new_proposals_en.htm.

dopadly současné tendence k fragmentaci a z toho vyplývajícím návratům velkoobchodních trhů na úroveň členských států, jež jsou stimulovány také doposud vnitrostátním charakterem orgánů dohledu, rámců pro restrukturalizaci a pojištění vkladů⁽⁸⁾. Obzvláštní rychlosti nabývá přechod zpět na úroveň členských států u trhů s dluhopisy.

2.6 V eurozóně byly úpravy a plány úspor vyvolané krizí a s ní souvisejícími poklesy HDP a zaměstnanosti daleko vyšší. Předseda Komise proto 23. října 2011 čelním evropským politickým představitelům sdělil, že EU v důsledku krize v letech 2007–2010 přišla z hlediska hospodářského růstu o 2 biliony eur⁽⁹⁾.

2.7 Podle MMF se USA a sedmi evropským státům do konce roku 2010 vrátila téměř třetina veřejných nákladů vynaložených na záchranu bank od počátku krize (1,8 z 5,2 bilionů dolarů). Zbytek by se mohl získat zpět v příštích letech téměř v celé výši, díky daním a dalším iniciativám, za předpokladu, že tomu nezabrání další recese vyvolaná novou bankovní krizí v souvislosti s dluhem.

2.8 Plán stanoví konkrétní termíny, kdy vstoupí v platnost dohled v eurozóně⁽¹⁰⁾, ovšem nestanovuje to v plné míře pro jednotný mechanismus dohledu ani jednotný mechanismus pro restrukturalizaci, ačkoliv Komise považuje jednotný mechanismus dohledu za obzvláště důležitý pro stabilizaci situace a za podmínku přímé kapitalizace bankovního sektoru prostřednictvím Evropského mechanismu stability.

2.9 Závěrem je nutno říci, že pro dokončení procesu vzniku bankovní unie je nutné urychlit a posílit iniciativy, jež Komise chystá: regulaci stínového bankovníctví (IP/12/253); posílení důvěryhodnosti ratingových hodnocení (IP/11/1355); zpřísnění pravidel pro hedgeové fondy (IP/10/1126), krátký prodej (IP/09/669) a deriváty (IP/10/1125); zamezení nezodpovědným praktikám v oblasti odměn v bankovním sektoru (IP/09/1120) a reformu odvětví auditu (IP/11/1480) a účetnictví (IP/11/1238). Rovněž je nezbytné věnovat pozornost doporučením EHSV v souvislosti s odstraněním daňových rájů⁽¹¹⁾.

⁽⁸⁾ Viz Evropská centrální banka (ECB): Financial Integration in Europe (Finanční integrace v Evropě), duben 2012; Evropská komise (EK): European Financial Stability and Integration Report 2011 (Zpráva o evropské finanční stabilitě a integraci 2011), duben 2012; a rovněž EFSIR 2010 (Zpráva o evropské finanční stabilitě a integraci 2010), květen 2011.

⁽⁹⁾ http://ec.europa.eu/europe2020/pdf/barroso_european_council_23_october_2011_cs.pdf.

⁽¹⁰⁾ Dne 1. července 2013 pro nejdůležitější evropské banky evropského systémového významu a dne 1. ledna 2014 pro všechny ostatní. 1. ledna 2014 se tedy bude na všechny banky eurozóny vztahovat centralizovaný dohled.

⁽¹¹⁾ Viz stanovisko EHSV k tématu Daňové a finanční ráje: hrozba pro vnitřní trh EU, Úř. věst. C 229, 31.7.2012, s. 7.

3. Obecné připomínky

3.1 Největší výdaje související s krizí v EU⁽¹²⁾ zhoršily nerovnováhu a asymetrii v rámci Unie a snížila se účinnost tak zásadních (a ve Smlouvách zakotvených) politik, jako je politika měnová, obchodní či politiky soudržnosti a udržitelnosti. V důsledku toho došlo k fragmentaci finančních a bankovních trhů a oddálení cílů strategie Evropa 2020 pro inteligentní a udržitelný růst podporující začlenění a lepší správu ekonomických záležitostí⁽¹³⁾. Zatímco malá skupina snižovala svou úrokovou zátěž, státům v největší finanční krizi a s největším dluhem se o úroky mnohem výrazněji zvýšily veřejné výdaje a musely snížit platy ve veřejném sektoru, důchody, výdaje na vzdělávání a zdravotnictví a investice do technické a společenské infrastruktury⁽¹⁴⁾.

3.2 Potřebné zlepšení demokratických procesů musí být v souladu s cílem bankovní unie usnadňovat propojení mezi úsporami a investicemi, což je prvořadý úkol bankovního sektoru, jenž s sebou nese kontrolu technické účinnosti a účinnosti z hlediska přidělování prostředků; ty jsou příspěvkem k právním zásadám EU a dotýkají se svobod a zájmů všech občanů.

3.3 I když byla od počátku krize přijata četná opatření, jejichž cílem bylo předejít tomu, aby se nedůvěra vůči finančním institucím přenesla i na veřejný dluh zemí eurozóny, zatím nedošlo k přerušení tohoto začarovaného kruhu. Aby finanční instituce opět začaly plnit svou funkci prostředníka mezi úsporami a investicemi, ekonomická teorie radí použít politiky přerozdělování pozitivního, nikoliv negativního charakteru, jako jsou společné mechanismy pro emise dluhopisů a pro daňové transfery zaměřené proti cyklům, jež způsobují asymetrické šoky⁽¹⁵⁾.

3.4 Úkol podporovat transparentnost a snížit rizika ohrožující světový finanční systém, což doporučují poslední zprávy MMF a Světové banky, je dobře slučitelný s finančním a digitálním začleňováním a ochranou práv spotřebitelů, jež si předsevzala EU a které byly upevněny strategií Evropa 2020.

3.5 Posílení demokratické kontroly musí napomoci nejen podpoře **sladění bankovní unie** se Smlouvami a zásadami, ale také **se strategií Evropa 2020**, což má klíčový význam pro budoucnost našeho politického projektu.

⁽¹²⁾ Douglas Elliott, Suzanne Salloy, André Oliveira Santos, *Assessing the Cost of Financial Regulation* (Posouzení nákladů finanční regulace), IMF.

⁽¹³⁾ http://ec.europa.eu/europe2020/index_cs.htm.

⁽¹⁴⁾ IMF, *Safer Global Financial System Still Under Construction* (Bezpečnější globální finanční systém stále v přípravě), *Global Financial Stability Report* (Zpráva o celosvětové finanční stabilitě), 2012.

⁽¹⁵⁾ Enderlein et al., *Completing the Euro, Report of the Tommaso Padoa-Schioppa Group*, červen 2012.

4. Konkrétní připomínky

4.1 EHSV považuje **plán** navržený Komisí za **adekvátní příspěvek k evropské správě věcí veřejných** a podporuje názor, že jsou bezodkladně zapotřebí nové legislativní akty, jakož i příští ohlášená opatření; všechny tyto kroky jsou nutné pro překonání nedostatku důvěry v euro a v budoucnost EU.

4.2 Prvořadým cílem jednotného mechanismu dohledu musí být centralizovaný dohled nad bankovními subjekty, který bude účinnější než ten, který v současné době provádí síť vnitrostátních orgánů. Zároveň musí svou činnost sladit s jednotným mechanismem pro restrukturalizaci a vyhýbat se politickým aspektům souvisejícím s rozhodnutím o ukončení činnosti banky.

4.3 Z početných důvodů toho, že ECB je nejvhodnějším subjektem pro centralizaci dohledu, patří mezi nejdůležitější její síť, nezávislost a skutečnost, že se o ní zmiňuje SFEU, a tudíž by nebyla zapotřebí reforma v zájmu dosažení kvalitního dohledu.

4.4 EHSV souhlasí s návrhem, aby vnitrostátní orgány dohledu i nadále odpovídaly za ochranu spotřebitele a boj proti praní peněz a financování terorismu, v souladu se směrnicí 2005/60/ES⁽¹⁶⁾, a za dohled nad úvěrovými institucemi třetích zemí. Výbor však žádá, aby byly země, jež tuto směrnici důsledně neuplatňují, vyloučeny ze společného mechanismu pro řešení problémů. Pro usnadnění funkce centralizovaného dohledu by se měla uspořádat adaptace statutů dotčených národních centrálních bank, aby se zajistilo, že tok informací nebude narušován.

4.5 Pokud jde o nově ustavené orgány, je třeba přijmout zásady hlasování, jež z něj vyloučí členy, u kterých může dojít ke střetu zájmů. Nezávislost a odpovědnost těchto odpovědných pracovníků musí být doplněna o sankce pro případ, že nebudou plnit své povinnosti, neboť jejich nečinnost působí škody bankám, zdravému finančníctví, ale i celému hospodářství, podnikům a občanům.

4.6 Finanční průmysl reaguje na nový regulační rámec formou vytváření inovativních produktů, jimiž se vyhýbá novým předpisům. MMF ve svých posledních zprávách varuje před novou vlnou finančních inovací, jež jsou v některých případech podobné těm, které způsobily současnou krizi. Náklady na centralizovaný dohled by proto měly zohledňovat rizikový profil jednotlivých subjektů, aby nebyly poškozovány instituce, které se k takovým praktikám neuchylují.

4.7 EHSV proto varuje před jistým rizikem rozpínání stínového bankovníctví v EU, které by opět bylo v rozporu se zájmy finančního sektoru i se zásadami, hodnotami a právy evropských občanů.

4.8 Pro lepší využití svých možností by nová evropská bankovní unie měla blíže spolupracovat s dalšími existujícími uniemi. Umožnila by tak svým finančním institucím, a zejména těm, které působí na celém světě, lépe využít příležitosti. Spolupráce by se měla zintenzivnit zejména s nejbližšími oblastmi, které již jsou napojeny na euro nebo jsou na něm závislé (přímo či nepřímo je euro měnou již ve více než 50 zemích).

V Bruselu dne 15. listopadu 2012.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Staffan NILSSON

⁽¹⁶⁾ Viz také stanoviska EHSV k tématu praní peněz, Úř. věst. C 75, 15.3.2000, s. 22 a Úř. věst. C 267, 27.10.2005, s. 30.

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k zelené knize o stínovém bankovníctví

COM(2012) 102 final

(2013/C 11/09)

Zpravodaj: **Juan MENDOZA CASTRO**

Dne 19. března 2012 se Evropská komise, v souladu s článkem 304 Smlouvy o fungování Evropské unie, rozhodla konzultovat Evropský hospodářský a sociální výbor ve věci

zelené knihy o stínovém bankovníctví

COM(2012) 102 final.

Specializovaná sekce Jednotný trh, výroba a spotřeba, kterou Výbor pověřil přípravou podkladů na toto téma, přijala stanovisko dne 25. října 2012.

Na 484. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 14. a 15. listopadu 2012 (jednání ze dne 15. listopadu), přijal Evropský hospodářský a sociální výbor následující stanovisko 208 hlasy pro, 2 hlasy byly proti a 3 členové se zdrželi hlasování.

1. Závěry a doporučení

1.1 EHSV podporuje zelenou knihu, kterou považuje za krok vpřed správným směrem.

1.2 Ačkoliv nezbytnost likvidity finančního systému, jež již od doby před krizí závisí z velké míry na stínovém bankovníctví, je nezpochybnitelná, ze zkušeností z krize vyplývá, že by v rámci regulačního procesu měla mít prioritu nutná stabilita finančního systému.

1.3 Právně to sice stanoveno není, ale v praxi se vlády, centrální banky a veřejné fondy pojištění vkladů musely vyrovnat se ztrátami vytvořenými v rámci stínového bankovníctví.

1.4 Jedním z hlavních cílů zelené knihy musí být předejit riziku regulační arbitráže.

1.5 Hnací silou, jež stála za rozvojem stínového bankovníctví, byly prvotní Basilejské dohody, neboť bankovní rozvahy byly přísně regulovány, zatímco mimobilanční činnosti se nekontrolovaly. Podle názoru EHSV vyplní tyto mezery v předpisech pozdější Basilejské dohody, které EK transponovala do směrnic CRD III a CRD IV. Fakticky by tedy neměly existovat žádné „stínové“ aktivity, a na stínové bankovníctví se tedy musí klást stejné regulační a obezřetnostní požadavky jako na celý finanční systém.

1.6 Cílem nové právní úpravy musí být také vysoká úroveň ochrany evropských spotřebitelů.

1.7 EHSV podtrhuje význam koordinace celosvětového dohledu a výměnu informací.

1.8 Veškeré formy finančního systému musí sloužit reálné ekonomice, a nikoliv spekulaci.

1.9 EHSV zdůrazňuje zásadní úlohu finančního systému, pokud jde o investice, vytváření pracovních míst a společenský blahobyt.

1.10 Nová právní úprava finančních trhů má klíčový význam pro obnovu udržitelného hospodářství.

2. Souvislosti

2.1 Stínové bankovníctví lze obecně definovat jako „systém zprostředkování úvěrů, který zahrnuje subjekty a činnosti mimo standardní bankovní systém“ (Rada pro finanční stabilitu – FSB).

2.2 K rozvoji stínového bankovníctví přímo přispěly dva faktory: prvním byla deregulace finančního systému, jež začala v 80. letech 20. století a která měla rovněž za následek výrazné soustředění bankovní činnosti do velkých subjektů. Tím druhým byl důsledek prvotních Basilejských dohod, které regulací bankovních rozvah posunuly spekulativní aktivity do mimobilanční sféry.

2.3 Ve Spojených státech došlo k obrovskému rozmachu stínových bank v důsledku oslabení předpisů, které zakazovaly bankám vstupovat na trh cenných papírů, a po roce 1999, kdy byl výrazně změněn zákon Glass-Steagall z roku 1933.

2.4 V určitých evropských zemích banky a jejich *offshore* pobočky fungovaly v rámci reformy Basilej I a staly se důležitými investory do cenných papírů a zajištěných dluhových závazků (CDO) s maximálním hodnocením (AAA), jež mají nižší kapitálové požadavky.

2.5 Objem stínového bankovníctví

Celosvětový: 46 bilionů eur, což představuje 25 – 30 % finančního systému celkem (FSB). Eurozóna: 10,9 bilionů eur, což představuje 28 % finančního systému celkem (ECB, konec roku 2011).

2.6 Na mezinárodní úrovni se politická reakce na krizi objevila v rámci skupiny G-20, která na schůzkách na vrcholné úrovni v Soulu (listopad 2010) a Cannes (listopad 2011) požádala o spolupráci FSB. Zelená kniha, která je evropskou reakcí, analýzu soustředí na:

— dvě činnosti:

- a) sekuritizaci
- b) půjčování cenných papírů a repo obchody a dále na

— pět typů subjektů:

- a) subjekty provádějící transformaci likvidity nebo splatnosti,
- b) fondy peněžního trhu,
- c) investiční fondy,
- d) finanční a jiné společnosti, které transformují úvěry či likviditu, aniž by byly regulovány jako banky,
- e) pojišťovny a zajišťovny vydávající nebo zaručující úvěrové produkty.

2.6.1 Rada pro finanční stabilitu dále navrhla pět kroků, které vyústí během roku 2012 ve zprávy o:

- interakci běžných bank a stínových bank (v pravomoci Basilejského výboru pro bankovní dohled, BCBS),
- systémových rizicích fondů peněžního trhu (v pravomoci Mezinárodní organizace komisí pro cenné papíry, IOSCO),

— požadavcích na sekuritizaci (IOSCO a BCBS),

— ostatních subjektech stínového bankovníctví (FSB) a

— půjčování cenných papírů a repo obchodech (FSB).

3. Názor EHSV

3.1 EHSV se domnívá, že zelená kniha je důležitý krok správným směrem poskytující vhodnou analýzu problémů souvisejících se stínovým bankovníctvím.

3.2 Banky tradičně financovaly své operace pomocí vlastního kapitálu a komerčních vkladů. Pro zvýšení jejich úvěrové kapacity se standardní praxí stala sekuritizace úvěrových portfolií. V některých případech může být sekuritizace užitečná, ovšem v období před krizí byla zneužívána, protože úvěrová portfolia měla nízkou kvalitu (sub-prime) a docházelo k opakované recyklaci cenných papírů (deriváty), aby se tak nafoukly zisky bank. Objem obchodu prováděného bankami je určen hodnotou, o níž se znásobí jejich aktiva za pomoci pákového efektu. Basilejské dohody regulovaly bilanční páky, ovšem mimobilanční páky regulovány nebyly, ač se vyskytovaly v obrovském měřítku. Zneužívání nekvalitních portfolií (sub-prime) a nadměrný pákový efekt se realizovaly přes stínové bankovníctví. Navíc se hlavní obchodní činnost bank – transformace splatnosti, což je přeměna krátkodobějších aktiv na dlouhodobější úvěry – stala příliš riziková s tím, jak se banky nadměrně spoléhaly na krátkodobé mezibankovní financování. Tato závislost uspořádala krizi likvidity spolu s tím, jak se zhroutil trh s deriváty. Není překvapením, že nové Basilejské dohody budou regulovat deriváty, pákový efekt a likviditu.

3.3 V důsledku deregulace došlo k hlubokým změnám v bankovním podnikání. Tradiční komerční bankovníctví, jež se podílelo na prosperitě a zvýšení životní úrovně obyvatel v průběhu několika desetiletí, je z důvodu krize v podstatě ochromeno. Regulační orgány by po odstranění hrubých excesů stínového bankovníctví měly nyní dát prioritu nutné stabilitě finančního systému.

3.4 Stínové banky prováděly podobnou transformaci splatnosti a likvidity úvěrů jako tradiční banky. Ačkoliv na rozdíl od bank **oficiálně** nemají přístup k věřitelům poslední instance (centrálním bankám), v **praxi** se – jak ukázal nedávný vývoj – veřejné instituce musely prostřednictvím různých mechanismů vyrovnat se ztrátami vytvořenými v rámci stínového bankovníctví. Nejvíce poškození byli daňoví poplatníci.

3.5 Stínové bankovníctví nepodléhalo stejným omezitelným normám jako banky tradičního rázu. Nicméně existuje celá řada způsobů, jak stínové banky „kopírují“ tradiční banky, a většinu stínových bank kontrolovaly tradiční banky. Jedním z hlavních cílů zelené knihy musí být předejití riziku regulační arbitráže.

3.6 Zpráva Rady pro finanční stabilitu se správně zabývá tou částí makroobezřetnostního dohledu, která může identifikovat akumulaci systémového rizika. Je důležité bedlivě sledovat propojenost a způsoby, jimiž by se riziko mohlo přenést ze stínového bankovníctví do regulovaného sektoru. EHSV se domnívá, že je vhodné rozlišovat:

- tradiční bankovní systém,
- nebankovní finanční instituce,
- stínové bankovníctví.

Neměly by existovat žádné „stínové“ aktivity, a na stínové bankovníctví se tedy musí klást stejné regulační a obezřetnostní požadavky jako na celý finanční systém, a to do té míry, do jaké to nové předpisy umožní. Přispět ke splnění tohoto cíle musí reformy, které již vstoupily v platnost nebo jsou v přípravě: CRD III, CRD IV, Solventnost II, Basel III.

3.7 EHSV se domnívá, že cílem regulace stínového bankovníctví by měla být rovněž **ochrana evropských spotřebitelů** prostřednictvím transparentnosti nabízených produktů. Zákazníci mají právo na nestranné poradenství a na nezaujaté rady. EHSV se již vyslovil ve prospěch vytvoření evropské agentury na ochranu spotřebitelů v oblasti finančních služeb na způsob *Bureau of Consumer Financial Protection* (Úřad pro finanční ochranu spotřebitelů) zřízeného Dodd-Frankovým zákonem ⁽¹⁾, za účelem posílení ochrany spotřebitelů, zvýšení transparentnosti a podpory účinného vyřizování stížností.

3.8 EHSV podpořil také ochranu a pobídky pro ohlašovatele, s cílem přispět k ozdravení finančního systému, a to formou právních řešení zajišťujících jejich nestíhatelnost pro případ, že orgány zjistí, že bylo spácháno protiprávní jednání.

3.9 Problémy stínového bankovníctví je třeba řešit z globálního hlediska a navrhopvat politická řešení. Je třeba zdůraznit koordinaci celosvětového dohledu a výměnu informací. Skutečnost, že na mezinárodní úrovni neexistuje shoda, by v žádném případě neměla být překážkou pro to, aby EU zavedla odpovídající legislativní opatření.

3.10 Jedním z poučení z velké finanční krize je, že veškeré formy finančního systému musí sloužit reálné ekonomice. Zrušení tradičních pravidel, kterými se bankovní obchod po

desetiletí řídil, způsobilo obrovský rozmach spekulativních produktů, což se následně ukázalo jako velmi škodlivé pro ekonomiku.

3.11 Historicky plní banky a finanční instituce regulované státem v ekonomice velmi důležitou úlohu – přijímají a usměrňují vklady občanů a podniků, kterými financují investice, vytvářejí pracovní místa a v konečném důsledku sociální blahobyt. Tato funkce v letech před krizí ne vždy převládala.

3.12 EHSV navrhuje, aby součástí cílů zelené knihy byla sociální odpovědnost finančního systému a cíl „zajistit, aby veškeré finanční činnosti přispívaly k hospodářskému růstu“. Nová právní úprava finančních trhů je nepostradatelným nástrojem obnovy udržitelného hospodářství.

3.13 S ohledem na právní předpisy, které vstoupily v platnost nebo jsou v přípravě, připomíná EHSV cíl **kvalitní právní úpravy** a přístup založený na jednoduchosti a jednoznačnosti. Je nezbytné předejít zdvojování a zkreslování, jež by mohly znamenat regulační nejistotu a příležitosti k vedení arbitráží.

3.14 Struktury vytvořené za účelem obezřetnostního dohledu – a především pak Evropská rada pro systémová rizika (ESRB) – by měly být pověřeny sledováním vývoje finančního systému a zejména činnosti stínových bank za účelem identifikace vzniku systémových rizik a navrhováním opatření na jejich odstranění.

3.15 EHSV podtrhuje, že je nutné, aby Evropská unie přispívala k činnosti Rady pro finanční stabilitu v oblasti stínového bankovníctví a koordinovala s tímto orgánem své iniciativy s cílem zajistit soudržnost jak z hlediska obsahu, tak z hlediska časového plánu.

3.16 EHSV musí zdůraznit, že je nezbytné, aby obezřetnostní regulační standardy a dohled zamezily nekalé hospodářské soutěži v rámci finančního systému.

4. Odpovědi na otázky položené v zelené knize

4.1 Co je stínové bankovníctví?

a) Souhlasíte s navrhovanou definicí stínového bankovníctví?

Ano. Díky rozsáhlosti termínů v definici lze pochopit komplexní strukturu finančních subjektů a činností charakteristických pro stínové bankovníctví. Neexistence obecně přijímané definice by v žádném případě neměla představovat překážku pro regulaci a dohled ze strany úřadů.

⁽¹⁾ Úř. věst. L 248, 25.8.2011, s. 108.

- b) Souhlasíte s předběžným seznamem subjektů a činností stínového bankovníctví? Měly by být analyzovány další subjekty a/nebo činnosti? Pokud ano, které?

— Zahrnout ratingové agentury s ohledem na jejich odpovědnost do procesu sekuritizace.

— Vyjasnit, zda jsou konkrétně zahrnuty swapy úvěrového selhání (CDS) a nástroje vydávané prvotními a druhotnými věřiteli.

— Je třeba též upozornit na trh s pojistnými smlouvami za účelem zisku fungující v některých zemích EU, které mohou pojistníci často využívat jako vklady splatné na požádání.

4.2 Jaká jsou rizika a přínosy související se stínovým bankovníctvím?

- a) Souhlasíte s tvrzením, že stínové bankovníctví může být pro finanční systém přínosem? Existují další kladné aspekty těchto činností, jež by měly být zachovány a v budoucnosti podporovány?

Stínové bankovníctví přispělo k financionalizaci hospodářství a realitní bubliny, která od roku 2007 zasáhla několik rozvíjených zemí a posunula jejich hospodářství na pokraj zhroutení, proto je třeba mu připsat zásadní, i když ne výlučnou odpovědnost za velkou recesi, jež postihla USA a mnoho zemí EU.

Celý finanční systém musí sloužit reálné ekonomice.

- b) Souhlasíte s popisem způsobů, jakými činnosti stínového bankovníctví vytvářejí nová rizika nebo je přenášejí do dalších součástí finančního systému?

Ano. Čtyři rizikové skupiny odpovídají ponaučení z finanční krize.

- c) Měly by se posuzovat další způsoby, jakými činnosti stínového bankovníctví vytvářejí nová rizika nebo je přenášejí do dalších součástí finančního systému?

— Mimo jiné vícečetné použití finančních záruk či jejich vícečetné zatížení hypotékou.

4.3 S jakými problémy se setkávají dohledové a regulační orgány?

- a) Domníváte se, že je třeba přísnější sledování a regulace subjektů a činností stínového bankovníctví?

- b) Souhlasíte s návrhy ohledně identifikace a sledování příslušných subjektů a jejich činností? Domníváte se, že EU potřebuje stále procesy pro sběr a výměnu informací o identifikaci a postupech dohledu mezi všemi orgány dohledu v EU, Komisí, ECB a ostatními centrálními bankami?

- c) Souhlasíte s výše uvedenými obecnými zásadami pro dohled nad stínovým bankovníctvím?

- d) Souhlasíte s výše uvedenými obecnými zásadami pro regulační odpovědi?

Odpověď na všechny čtyři otázky je ano. EHSV zdůrazňuje, že je nutný globální dohled, který by se týkal všech oblastí finančního systému, a skutečnost, aby kontrolní a regulační orgány na jednotlivých úrovních měly odpovídající množství kvalifikované pracovní síly a hmotných prostředků.

- e) O jakých opatřeních by bylo možné uvažovat pro zajištění jednotného mezinárodního přístupu ke stínovému bankovníctví a pro zamezení regulatorní arbitráži na celosvětové úrovni?

Zásadní význam má koordinace a plný soulad v rámci G 20. Právní identifikátor subjektů (*Legal Entity Identifier – LEI*) podle návrhu Rady pro finanční stabilitu (z 8. června 2012) přispěje k vykrytí statistických nedostatků, zlepšení řízení rizik v podnicích, zlepšení posouzení rizik na makroobezřetnostní a mikroobezřetnostní úrovni, zamezení zneužívání trhu a omezení finančních podvodů.

4.4 Jaká regulační opatření se vztahují na stínové bankovníctví v EU?

- a) Jaký je váš názor na stávající opatření, která byla na úrovni EU již přijata k řešení otázek stínového bankovníctví?

EHSV v několika stanoviscích podpořil opatření EU, lze citovat například: směrnici MiFID⁽²⁾, směrnici o správcích alternativních investičních fondů⁽³⁾, nařízení o ratingových agenturách⁽⁴⁾ atd. Je vhodné zdůraznit směrnici CRD III⁽⁵⁾, CRD IV⁽⁶⁾, směrnici Solventnost II⁽⁷⁾.

⁽²⁾ Úř. věst. C 220, 16.9.2003, s. 1.

⁽³⁾ Úř. věst. C 18, 19.1.2011, s. 90.

⁽⁴⁾ Úř. věst. C 277, 17.11.2009, s. 117 a Úř. věst. L 145, 31.5.2011, s. 30.

⁽⁵⁾ Úř. věst. C 228, 22.9.2009, s. 62.

⁽⁶⁾ Úř. věst. C 68, 6.3.2012, s. 39.

⁽⁷⁾ Úř. věst. C 224, 30.8.2008, s. 11.

4.5 Nevyřešené otázky

- a) Souhlasíte s analýzou otázek, jež jsou v současnosti zahrnuty v pěti klíčových oblastech, v nichž Komise dále zkoumá možnosti?

Ano. Je velmi důležité, aby se zvýšila regulační účinnost, a to nejen v Evropě, ale i na mezinárodní úrovni. Fondy peněžního trhu například sídlí povětšinou v USA.

- b) Existují další otázky, které by měly být zváženy? Pokud ano, které?
- c) Jaké změny stávajícího regulačního rámce EU – pokud nějaké – jsou nezbytné k řádnému řešení rizik a otázek nastíněných výše?

Odpověď na otázky b) a c): desatero, které navrhl viceguvernér Bank of England a člen Rady pro finanční stabilitu Paul Tucker (konference v Bruselu, 27. dubna 2012):

- Nástroje či fondy stínového bankovníctví, do nichž banky přispívají nebo které provozují, by měly být konsolidovány v rozvahách bank.
- Sazba pro výběr, kterou předpokládá ukazatel krytí likviditou ve třetí Basilejské dohodě, by měla být vyšší u úvěrových linek příslibených finančním společenstvem než u linek pro nefinanční společnosti. Banky by tedy měly mít při takových expozicích více likvidních aktiv.
- Orgány bankovního dohledu by měly omezit rozsah povoleného krátkodobého sebefinancování bank z amerických peněžních fondů a z jiných nestabilních či nestálých zdrojů, včetně peněžních fondů s konstantní čistou hodnotou aktiv se sídlem mimo USA.
- Jsou-li z velké části financovány krátkodobým dluhem, měly by podléhat regulaci bankovního typu a dohledu nad odolností rozvahy.
- Peníze klientů a nezatížená aktiva by na financování významné části vlastních obchodů by měly mít možnost používat pouze banky, a to by měl být jasný základní vztah. Právní forma by měla být sladěna s ekonomickou podstatou.
- U nebankovních subjektů by peníze klientů a nezatížená aktiva měla být oddělena a neměla by být používána na

financování významné části vlastních obchodů. Nebankovním subjektům by však mělo být i nadále dovoleno půjčovat těmto klientům oproti zajištění, aby mohli financovat své vlastnictví cenných papírů (maržové obchody).

- Měla by existovat větší transparentnost trhu, patrně nejlépe prostřednictvím rejstříku obchodních údajů s otevřeným přístupem k souhrnným údajům, aby všichni měli možnost vidět, co se na těchto velmi důležitých, avšak neprůhledných finančních trzích děje. (To by bylo užitečné i pro samotné účastníky trhu.)
- Finančním společenstvem a fondům by nemělo být povoleno půjčovat proti cenným papírům, jejichž vlastnictví jim není povoleno nebo k němuž nejsou plně způsobilé.
- U nebankovních finančních společností by mělo být regulováno, jakým způsobem nakládají s hotovostním zajištěním.
- Úřady by měly mít možnost do toho vstupovat a určovat minimální úroveň srážek či výši marží pro trhy se zajištěným financováním (či jejich segmenty). (To by muselo být vymáháno na mezinárodní úrovni a mohlo by to být spojeno se srážkami centrálních bank.)

- d) Jaká další opatření typu zvýšeného monitorování nebo nezávazných opatření by se měla zvážet?

EHSV navrhuje:

- ochranu spotřebitelů finančních produktů před případnými nekalými obchodními praktikami souvisejícími s těmito druhy produktů a služeb, například před různými podvodnými akčními prodejními nabídkami, před pyramidovým systémem prodeje či před smlouvami uzavíranými se spotřebiteli, které stanoví nepřiměřené podmínky;
- zvážet myšlenku profesorů Chicagské univerzity Erica A. Posnera a E. Glenna Weyla: *An FDA for Financial Innovation: Applying the Insurable Interest Doctrine to Twenty-First-Century Financial Markets* (Obdoba Úřadu pro kontrolu potravin a léčiv pro finanční inovace: používání doktríny pojistitelného zájmu na finanční trhy 21. století – 23.2.2012), kteří navrhují, aby každý nový produkt musel mít před uvedením na trh schválení vlády, které by mu bylo uděleno v případě, že by sloužil reálné ekonomice, a odepřeno, pokud by měl pouze spekulativní účel.

V Bruselu dne 15. listopadu 2012.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Staffan NILSSON

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru ke sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů Strategie pro elektronické zadávání veřejných zakázek

COM(2012) 179 final

(2013/C 11/10)

Zpravodaj: **pan IOZIA**

Dne 20. dubna 2012 se Evropská komise, v souladu s článkem 304 Smlouvy o fungování Evropské unie, rozhodla konzultovat Evropský hospodářský a sociální výbor ve věci

sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů Strategie pro elektronické zadávání veřejných zakázek

COM(2012) 179 final.

Specializovaná sekce Jednotný trh, výroba a spotřeba, kterou Výbor pověřil přípravou podkladů na toto téma, přijala stanovisko dne 25. října 2012.

Na 484. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 14. a 15. listopadu 2012 (jednání dne 14. listopadu 2012), přijal Evropský hospodářský a sociální výbor následující stanovisko 120 hlasy pro, 3 členové se zdrželi hlasování.

1. Závěry a doporučení

1.1 EHSV oceňuje sdělení Komise a přikládá velký význam rychlému přechodu k obecnému systému elektronického zadávání zakázek, jenž byl úspěšně testován v některých členských státech. Trh v oblasti veřejných zakázek představuje nesmírně vysokou částku, přibližně 20 % HDP EU.

1.2 V nynější velmi nepříznivé fázi hospodářského cyklu, pro něž jsou charakteristické procesy rozpočtových změn na úkor občanů, je Evropa spolu se svými iniciativami chápána velmi negativně. Evropské instituce musejí vyvíjet větší úsilí, aby se občanům více otevřely a objasnily a ozřejmily důvody, které vedou k přijetí určitých rozhodnutí. Komise jakožto jediná evropská instituce se zákonodárnou iniciativou nese zvláštní odpovědnost nejen za informování, ale i za přesvědčování občanů o účelnosti svých návrhů. EHSV je v tomto smyslu aktivní a Komise by měla úzeji spolupracovat s ostatními evropskými institucemi, i s těmi poradními.

1.3 EHSV zdůrazňuje, že kvůli škrtům v jednotlivých položkách veřejných rozpočtů a předčasněmu odchodu do důchodu starších a kvalifikovanějších pracovníků, kteří jsou zapojeni do elektronického zadávání veřejných zakázek, postupně řídí řady zaměstnanců veřejné správy, a vyzývá členské státy, aby zabránily takovému neuváženému jednání, jehož prospěch pro rozpočet je pouze krátkodobý a vede k tomu, že je v mnoha případech třeba se uchýlovat k využívání externích zdrojů, neboť zbylí zaměstnanci zatím nezískali nezbytnou odbornost.

1.4 EHSV zdůrazňuje význam elektronického zadávání veřejných zakázek, jež by mohlo mít následující potenciální výhody:

- transparentnost, boj proti podvodům;
- účinnost trhu;
- rozšíření trhu veřejných zakázek i o malé a střední podniky;
- celkové úspory ve veřejné správě;
- integrace a rozvoj vnitřního trhu;
- modernizace veřejné správy a rozvoj Digitální agendy pro Evropu;
- nové příležitosti pro podniky poskytující technologický servis;
- profesní rozvoj zaměstnanců veřejné správy a podniků.

1.5 Komise se domnívá, že cíl dokončit přechod lze splnit do poloviny roku 2016 (předběžně v roce 2017, vzhledem k tomu, že jsou k provedení nezbytné dva roky), což je ohromné urychlení oproti tomu, co bylo uskutečněno

v uplynulých 8 letech. EHSV považuje tento cíl za správný a ambiciózní a dosažitelný pouze za dodržení určitých podmínek v oblasti normalizace, interoperability a přístupu, které toto stanovisko požaduje. Hrozí riziko, že bez dodržení těchto podmínek by mohlo dojít k ještě většímu roztržštění trhu.

1.6 EHSV podporuje navržené cíle, ale musí nicméně konstatovat, že přes veškeré vynaložené úsilí je míra elektronického zadávání veřejných zakázek stále ještě velmi nízká. Komise dokončuje studii, v níž budou podle jednotlivých států uvedeny dosažené úrovně a která by měla být zveřejněna do konce tohoto roku. Například v Itálii činí tato míra 4 %.

1.7 EHSV ostře kritizuje to, že některé členské státy nejeví velkou ochotu spolupracovat, brání se změně a nemají v úmyslu otevřít trh v oblasti veřejných zakázek hospodářské soutěži, aby tak chránily domácí podniky a nepřišly o značnou ekonomickou a politickou moc.

1.8 Komise tomuto přístupu ve svém sdělení říká „setrvačnost“, EHSV se však domnívá, že jde spíše o „pasivní odpor“ vůči změně a ustoupení protekcionářským vnitrostátním tlakům. Šířením všech zakázek v elektronickém formátu se určení prahových hodnot pro evropské zakázky stane zbytečným a škodlivým a zejména malé a střední podniky v to doufají.

1.9 EHSV se domnívá, že zachování prahových hodnot je v rozporu s rozvojem vnitřního trhu a škodí hospodářské soutěži se stejnými podmínkami pro všechny.

1.10 **Komunikace.** Občané, podniky a místní a celostátní orgány musí být o účelnosti těchto nástrojů přesvědčeni. Proto je třeba investovat prostředky do informování, komunikace a vzdělávání, a to integrovaným způsobem a ne prostřednictvím izolovaných aktivit.

1.11 **Transparentnost.** Jedním z bezprostředních účinků elektronického zveřejňování veřejných zakázek je zvýšení míry transparentnosti. EHSV navrhuje, aby se kromě zveřejňování zakázky informovalo i o dosaženém pokroku prací vůči plánovaným lhůtám, datu ukončení zadaných prací či dodávek zboží. Díky transparentnosti bude stále obtížnější podvádět, což bude znamenat další úspory pro veřejnou správu a větší účinnost trhu.

1.12 **Interoperabilita a normalizace.** EHSV klade zvláštní důraz na témata související s interoperabilitou různých platform (často se jedná o portály) a s normalizací elektronických procesů a dokumentů sdílených v různých fázích zadávacího

řízení. Nárůst počtu samostatných platform a nejrůznějších formátů a postupů brání automatizaci veřejných zakázek a odrazuje od nich poskytovatele, především malé a střední podniky. Komise by bez dalších prodlev měla doporučit uplatňování *jednotné evropské* (či mezinárodní) *normy* v procesech souvisejících se zadáváním veřejných zakázek, zejména práci, kterou provedl CEN v rámci workshopu *Business Interoperability Interfaces for public procurement in Europe* ⁽¹⁾ [Rozhraní pro interoperabilitu podniků při zadávání veřejných zakázek v Evropě], a zavádění těchto rozhraní do specifikací PEPPOL.

1.13 **Roztržštěnost.** Neexistence evropské strategie vedla k vytvoření vzájemně nekomunikujících platform a nástrojů určování, přijatých na národní i nižší úrovni (Německo, Itálie apod.). Podle sdružení malých a středních podniků to vše mělo téměř vždy za následek ustoupení od podání nabídky, jindy zas neoprávněné vícenásobné nařízení, v první řadě pro malé a střední podniky. EHSV má za to, že by EU měla účinně bojovat proti roztržštění trhu.

1.14 **Dostupnost a jednoduchost.** EHSV zdůrazňuje, že přínos pro trh, pro orgány veřejné správy a pro občany bude možné dosáhnout pouze tehdy, pokud budou systémy dostupné, budou zaručovat nízké náklady, bude snadné je řídit a udržovat, moduly, postupy a řešení budou standardizované, budou definovány společné pojmy jakožto ověřený nástroj k řešení jazykových problémů (i ty musejí být dostupné a snadno použitelné) – to vše v souladu se zásadami, jež se Komise zavázala dodržovat v iniciativě „Small Business Act“.

1.15 **Sociální podniky.** EHSV doporučuje, aby se při přechodu k elektronickým nástrojům věnovala maximální pozornost zajištění přístupnosti těchto nástrojů pro sociální podniky. Sociální podniky poskytují v současné době četné sociální služby a jsou velmi významnou součástí světa podniků zajišťujících pomoc a péči.

1.16 Malým a středním podnikům by měla pomoci evropská pravidla týkající se veřejných zakázek a prahové hodnoty pro splnění požadavků kapitálu a nezbytných zkušeností, a to i formou konsorcií či dočasných sdružení podniků. Symbolický je případ Portugalska. V 87 % vyhrál zakázku malý či střední podnik, z hlediska hodnoty se však jednalo pouze o 19 %.

2. Shrnutí dokumentu

2.1 Sdělení popisuje strategický význam elektronického zadávání veřejných zakázek a stanoví hlavní opatření, pomocí nichž Komise hodlá podporovat přechod k plnému elektronickému zadávání veřejných zakázek v EU.

⁽¹⁾ <http://www.cen.eu/cwa/bii/specs/Profiles/IndexWG1.html>.

2.2 Úspory, jichž dosáhly veřejné orgány, které již přešly k elektronickému zadávání veřejných zakázek, představují částku mezi 5 % a 20 %. Pokud by se u všech zakázek v EU počítalo s nižším podílem, i tak by úspory s ohledem na celkovou výši veřejných zakázek činily více než 100 miliard eur.

2.3 Jak předpokládá akt o jednotném trhu z roku 2011 ⁽²⁾, předložila Komise v souvislosti s veřejnými zakázkami ⁽³⁾ několik návrhů, jejichž cílem je dosáhnout plného přechodu na elektronické zadávání veřejných zakázek v EU v polovině roku 2016 ⁽⁴⁾. Hlavním cílem je „přímé elektronické zadávání veřejných zakázek“, kdy budou všechny fáze řízení od oznámení (elektronické oznámení) až po platbu (elektronická platba) prováděny elektronicky ⁽⁵⁾.

2.4 Elektronické zadávání veřejných zakázek může pomoci zlepšit transparentnost a přístup k zakázkám, zejména pro malé a střední podniky, čímž se podpoří přeshraniční soutěž, inovace a růst v rámci jednotného trhu.

2.5 Komise zjistila dvě hlavní překážky zavádění elektronického zadávání veřejných zakázek:

— „setrvačnost“ přístupu některých zúčastněných stran. Úkolem je přesvědčit váhající kupující a dodavatele, aby změnili své návyky;

— roztržité trhu, které může vzniknout z existence široké škály systémů, někdy technicky složitých, v rámci EU.

2.6 Komise vypracovala v zájmu splnění navržených cílů akční plán rozložený do 15 částí.

3. Obecné připomínky

3.1 Evropský hospodářský a sociální výbor (EHSV) uznává důležitost revize právního rámce pro oblast zadávání veřejných zakázek a postupného přechodu na jejich plnou automatizaci, což bude v některých fázích procesu zadávání vyžadovat povinné používání elektronických prostředků komunikace.

3.2 Plán, který Komise navrhuje pro postupné zavádění elektronického zadávání veřejných zakázek, je velmi ambiciózní, a bude-li řádně prováděn, budou z něj mít prospěch všichni účastníci trhu veřejných zakázek. Vzhledem k různému vývoji

elektronického zadávání veřejných zakázek v jednotlivých zemích, v nichž již existují navzájem nezávislá řešení a platformy, by nedostatek strategických a operačních informací v případě nedodržení některých minimálních základních podmínek mohl přispět ke zvýšení roztržitosti trhu.

3.3 Při zavádění elektronického zadávání veřejných zakázek by však neměla být porušena zásada nejlepší nabídky stanovená v návrhu směrnice o zadávání veřejných zakázek ⁽⁶⁾.

3.4 EHSV klade zvláštní důraz na témata související s interoperabilitou různých platform (často se jedná o portály) a s dostupností elektronických procesů a dokumentů sdílených v různých fázích zadávacího řízení. Měla by být stanovena otevřená evropská (či mezinárodní) norma pro (softwarová) řešení uplatňovaná při elektronickém zadávání veřejných zakázek. Nárůst počtu samostatných platform a nejrůznějších formátů a postupů brání automatizaci veřejných zakázek a odrazuje od nich poskytovatele, především malé a střední podniky. Práce, kterou provedl Evropský výbor pro normalizaci (CEN) v rámci workshopu *Business Interoperability Interfaces for public procurement in Europe* [Rozhraní pro interoperabilitu podniků při zadávání veřejných zakázek v Evropě], vyvrcholila přijetím „interoperabilních standardních profilů“ pro zavádění standardizovaných softwarových řešení.

3.5 EHSV souhlasí s tím, aby Komise za účelem překonání stávajících překážek přijala zvláštní opatření na zavedení povinného používání otevřených mezinárodních či evropských norem při uplatňování interoperabilních technických řešení. Bylo by vhodné stanovit vypracování pokynů pro řádné uplatňování otevřených norem na základě práce vykonané výborem CEN v rámci workshopu a souvisejícího provádění v rámci projektu PEPPOL. Digitální agenda pro Evropu výslovně stanoví ⁽⁷⁾ podporu normalizace elektronického zadávání veřejných zakázek prostřednictvím uplatňování technických specifikací, jež mohou používat všichni poskytovatelé řešení a služeb IKT.

3.6 EHSV vyzdvihuje zásadní přínos pro transparentnost, jež elektronické zadávání veřejných zakázek může mít v procesu zadávání veřejných zakázek, a pro boj proti podvodům. Elektronické nástroje umožňují monitorovat a hodnotit nejen celý proces, ale i to, jak ho dodavatel provedl. Tyto informace jsou důležité k zajištění co největší transparentnosti (*e-transparency*) veřejného sektoru a mohou být významnou pobídkou k zavádění elektronických nástrojů k zadávání veřejných zakázek, zejména pro malé a střední podniky. Jako osvědčený postup v této oblasti může sloužit Portugalsko ⁽⁸⁾ a Litva, kde se využívání elektronického oznámení, elektronického přístupu a elektronického podání stalo povinným, což přineslo zjevné výhody z hlediska snížení cen zakoupeného zboží a služeb o 14–55 %, zvýšení počtu dodavatelů, kteří se zapojí do veřejné soutěže, o 20–90 % a snížení počtu dní nutných pro zadávací proces ze 46 na 11.

⁽²⁾ Akt o jednotném trhu stanoví sérii opatření, která mají pomoci oživit ekonomiku Unie a vytvořit pracovní místa.

⁽³⁾ Návrhy ze dne 20. prosince 2011: COM(2011) 895 final, COM(2011) 896 final a COM(2011) 897 final.

⁽⁴⁾ Návrhy stanoví povinné používání elektronického zadávání veřejných zakázek nejpozději dva roky po uplynutí stanovené přechodné lhůty, která by podle současného časového plánu pro její přijetí měla umožnit provádění v polovině roku 2016.

⁽⁵⁾ Postupy pro zadávání veřejných zakázek zahrnují dvě hlavní fáze: fázi předcházející zadání a fázi následující po zadání. Fáze předcházející zadání zahrnuje všechny podfáze zadávání veřejných zakázek až do zadání zakázky (zveřejnění oznámení, přístup k zadávací dokumentaci, podání nabídek, hodnocení návrhů a zadání zakázky). Fáze následující po zadání zahrnuje všechny podfáze zakázky po zadání zakázky (objednání, fakturace a platba).

⁽⁶⁾ Stanovisko EHSV: Úř. věst. C 191, 29.6.2012, s. 84.

⁽⁷⁾ http://ec.europa.eu/information_society/newsroom/cf/fiche-dae.cfm?action_id=181.

⁽⁸⁾ www.base.gov.pt/.

3.7 Dále je důležité stanovit v rámci iniciativ v oblasti elektronického zadávání veřejných zakázek podporu malým a středním podnikům při školení o používání technologií a o porozumění jejich výhodám. Zásadní význam budou mít investice do odborné přípravy zaměstnanců ve veřejném a soukromém sektoru. ESHV se domnívá, že podpora v tomto směru by byla velmi účelná. Malé a střední podniky by mohly využít svých oborových sdružení.

3.8 Jazykové překážky existují a nejsou v tomto sdělení dostatečně zohledněny. Informace dostupné na platformách pro elektronické zadávání veřejných zakázek by měly být k dispozici v mateřském jazyce a ještě alespoň v jednom dalším evropském jazyce. To by však mohlo způsobit neúměrné dodatečné náklady. Řešením by bylo, kdyby Evropská komise vytvořila zvláštní online „překladač“ pro elektronické zakázky.

3.9 Komise neupozorňuje na problém viditelnosti nákupů nedosahujících prahové hodnoty (*below thresholds*) na celém jednotném trhu, jež jsou důležité především pro malé a střední podniky a mikropodniky. EHSV se domnívá, že je na čase uvažovat o účelnosti zachování prahových hodnot, vzhledem k tomu, že díky elektronickému zveřejňování budou všechny zakázky přístupné všem.

4. Konkrétní připomínky k plánovaným opatřením

4.1 EHSV souhlasí s nutností přechodu na automatizované zadávání veřejných zakázek. Zatímco Komise klade důraz na počáteční fázi procesu zadávání (zveřejnění oznámení, přístup k zadávací dokumentaci, podání nabídek, hodnocení návrhů a zadání zakázky), je důležité integrovat jednotlivé fáze navazující na zadání zakázky (objednávky, faktury, platby) a zveřejňovat vývoj zakázek, vzniklé problémy, prováděcí lhůty a náklady.

4.2 Harmonizace technických požadavků má zásadní význam pro rozvoj řešení a služeb IT, jež by bylo možné zavést a uplatňovat na místní, celostátní a mezinárodní úrovni. EHSV důrazně vybízí Komisi, aby přijala opatření 2, které je k tomuto účelu určeno. Jeho dopady mají nesmírný význam nejen pro veřejnou správu, ale v první řadě pro poskytovatele, kteří budou moci uplatňovat standardizovaná a interoperabilní řešení na evropské úrovni.

4.3 Využívání elektronických podpisů je zdrojem komplikací u přeshraničních transakcí. Opatření k usnadnění interoperability těchto řešení jsou tedy žádoucí. Nicméně je třeba konstatovat, že například země jako Portugalsko označují za jeden z problémů při uplatňování elektronického zadávání veřejných zakázek přemrštěné požadavky související s elektronickým podpisem, náklady na časová razítka a interoperabilitu různých platform pro elektronické zadávání veřejných zakázek⁽⁹⁾.

4.4 Prosazování jednoduchých řešení a osvědčených postupů je bezesporu účinným přínosem k projektům automatizovaného zadávání veřejných zakázek. Při rozvoji příslušných řešení je třeba zohlednit potřeby malých a středních podniků, zejména ve fázi elektronického podání. Výsledky skupiny odborníků Komise pro elektronické zadávání veřejných zakázek jsou proto zásadní a mohly by být předmětem hodnocení ze strany zainteresovaných stran.

4.5 Nejvýznamnější opatření, na něž by Komise měla zaměřit svou pozornost, se týká způsobu provádění jednotlivých řešení elektronického zadávání veřejných zakázek na vnitřním trhu. Například projektu PEPPOL (Pan-European Public Procurement On-Line, celoevropské on-line zadávání veřejných zakázek) se účastnilo 11 zemí, které vypracovaly technické specifikace k rozvoji standardizovaných řešení pro nejkritičtější fázi procesu zadávání a zřídily otevřenou platformu pro výměnu standardizovaných dokumentů, čímž nastala plná interoperabilita různých evropských platform.

4.5.1 Složky PEPPOL zahrnují: nástroje k ověření elektronických podpisů na základě elektronických certifikátů vydávaných evropskými veřejnými orgány; virtuální spis společnosti (Virtual Company Dossier) ke standardizovanému předkládání informací o společnosti (včetně osvědčení a atestací); elektronický katalog k předkládání nabídek produktů a služeb ve standardním formátu; elektronické objednávky a faktury, které zadavateli a poskytovateli poskytnou stanovené postupy pro sdílení informací o společných činnostech; a v neposlední řadě infrastrukturu (sítě) pro přenos elektronických dokumentů na základě společných norem, slučitelných na vnitrostátní úrovni, která propojí izolovaná sdružení/systémy elektronického zadávání zakázek.

4.5.2 Evropský systém virtuálních spisů společností (*European Virtual Company Dossier System*, EVS) poskytuje – podobně jako eCertis (informační systém, který pomáhá zjistit různá osvědčení a atestace, jež jsou často požadována při zadávacích řízeních ve 27 členských státech, v Chorvatsku (přistupující země), v Turecku (kandidátská země) a ve třech zemích EHP (Island, Lichtenštejnsko a Norsko) – informace o kritériích a důkazech/atestacích, jež jsou pro účast v zadávacích řízeních v členských státech nezbytné. Nicméně zatímco je databáze eCertis v současné době koncipována jako informační databáze, EVS nabízí další rozhraní k propojení s jinými službami. eCertis by měl mít podobné vlastnosti jako EVS. Komise by měla zajistit soulad a aktualizovat příslušný systém právních informací, poskytovat tuto službu a technicky ji podporovat.

4.5.3 EHSV doufá v intenzivní podporu ze strany Komise a členských států, aby bylo možné posílit úlohu sdružení Open-PEPPOL, a zdůrazňuje jeho význam pro zachování a rozvoj vypracovaných technických specifikací a jejich přijetí evropskou veřejnou správou pro účely provádění veřejných zakázek. Toto opatření zaručí normalizaci a interoperabilitu jednotlivých fází procesu zadávání, nejen těch, jež předcházejí skutečnému zadání, ale i fází následných, aby se zamezilo roztržitému trhu.

⁽⁹⁾ <http://www.eesc.europa.eu/?i=portal.en.events-and-activities-e-procurement-interventions.24416>.

4.6 EHSV souhlasí s nutností financovat a podporovat budování infrastruktury pro elektronické zadávání veřejných zakázek prostřednictvím Nástroje pro propojení Evropy, a zhodnotit tak to, co již vykonaly členské státy konsorcia PEPPOL za pomoci stávající infrastruktury (sítě) pro přenos propojující různé systémy v Evropě. EHSV zdůrazňuje, že je důležité zachovat otevřenou, přístupnou a bezpečnou infrastrukturu opírající se o společné normy. Ke snazšímu zavedení elektronického zadávání veřejných zakázek je žádoucí využít strukturální fondy.

4.7 EHSV doporučuje provést integrovanou komunikační strategii a využít při tom již existující společenství, například OpenPEPPOL, spolupracovat se sítí Enterprise Europe Network a používat programy pro navazování kontaktů mezi regiony a obcemi. Na komunikační strategii by se mohly podílet Komise, OpenPEPPOL a – pro část související s elektronickým zadáváním veřejných zakázek – nový pilotní projekt A (CIP ICT PSP) *Basic Cross Sector Services* (BCSS).

4.8 EHSV podporuje rozhodnutí Komise automatizovat celý proces zadávání v rámci vlastních struktur a dát k dispozici vypracovaná řešení „otevřených zdrojů“.

4.9 EHSV souhlasí s potřebou monitorovat zavádění elektronických nástrojů k zadávání veřejných zakázek a určit jejich příslušné výhody. Komise by měla v každém čtvrtletí, počínaje přijetím směrnice, zveřejňovat zprávu o vývoji zakázek v jednotlivých členských státech z hlediska kvality i množství, v níž bude informovat o vývoji procesů.

4.10 Zároveň je v zájmu větší transparentnosti a hospodářské soutěže mimořádně důležité vést na mezinárodní úrovni dialog o využívání elektronických nástrojů k zadávání veřejných zakázek. EHSV znovu potvrzuje, že mezinárodní normy jsou pro tento účel nepostradatelným nástrojem, a proto je žádoucí monitorovat příslušný pokrok. V první řadě musí evropská veřejná správa monitorovat a doporučovat uplatňování norem (CEN BII a specifikace PEPPOL) při zavádění elektronického zadávání evropských veřejných zakázek.

V Bruselu dne 14. listopadu 2012.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Staffan NILSSON

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru ke sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů – Modernizace státní podpory v EU

COM(2012) 209 final

(2013/C 11/11)

Zpravodajka: **paní BUTAUD-STUBBS**

Dne 8. května 2012 se Evropská komise, v souladu s článkem 304 Smlouvy o fungování Evropské unie, rozhodla konzultovat Evropský hospodářský a sociální výbor ve věci

sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů – Modernizace státní podpory v EU

COM(2012) 209 final.

Specializovaná sekce Jednotný trh, výroba a spotřeba, kterou Výbor pověřil přípravou podkladů na toto téma, přijala stanovisko dne 25. října 2012.

Na 484. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 14. a 15. listopadu 2012 (jednání dne 14. listopadu 2012), přijal Evropský hospodářský a sociální výbor následující stanovisko 128 hlasy pro, nikdo nebyl proti a 5 členů se zdrželo hlasování.

1. Závěry a doporučení

1.1 Evropská politika státní podpory má pro EU ve vysoce konkurenčním prostředí světového hospodářství strategický význam.

1.2 EHSV je toho názoru, že reformu, kterou navrhuje Komise ve svém sdělení, je třeba podpořit vzhledem k tomu, že si klade následující cíle:

— zabezpečit, aby evropská politika státní podpory přispěla k provádění strategie 2020;

— zavést nové, účinnější rozdělení úloh mezi Komisí a členskými státy;

— dosáhnout vícero procesních zlepšení.

1.3 EHSV sdílí vizi Komise, že by měla být posílena pozitivní vazba mezi účinnou státní podporou a cílem dosáhnout udržitelného růstu podporujícího začlenění. Cílená politika státní podpory bude stimulovat inovace (včetně sociálních inovací), ekologické technologie a rozvoj lidských zdrojů a bude bránit vzniku škod na životním prostředí. Vhodně cílená dynamická politika státní podpory může výrazně přispět ke zvyšování zaměstnanosti a sociální soudržnosti.

1.4 Navrhovanou reformu, která je ambiciózní z hlediska cílů, postupů i časového plánu, je však třeba v určitých bodech zpřesnit.

1.5 EHSV žádá Komisi, aby zpřesnila některé pojmy uvedené ve sdělení:

1.5.1 Rovněž je třeba poskytnout přesnější definici klíčového pojmu „selhání trhu“, jak jej používá Komise, neboť jeho význam se liší v závislosti na kontextu: přístup k úvěrům, financování širokopásmových sítí, rozvoj průmyslových prostor pro komerční účely, přístup k inovacím, vzdělání, rozvoj podnikání žen atd. Selhání trhu navíc může mít řadu příčin, jako jsou negativní vnější vlivy, nedostatečné informace, problémy spojené s koordinací, tržní síla apod.

1.6 EHSV má k navrhovaným reformám několik otázek:

1.6.1 Reforma, kterou Komise navrhuje, by přenesla více odpovědnosti na členské státy, pokud jde o poskytování státní podpory a její kontrolu. Jaké právní a praktické prostředky zamýšlí Komise využít, aby přiměla členské státy plně spolupracovat při provádění právních předpisů v oblasti státní podpory?

1.6.2 Zvýšení odpovědnosti členských států v oblasti kontroly státní podpory by mohlo vést k subjektivnímu provádění pravidel ze strany členských států, nečestnému chování států a návratu určitého hospodářského nacionalismu, který by vyústil ve zvýšenou právní nejistotu podniků.

1.6.3 Komise na základě analýzy Světové obchodní organizace (WTO) dospěla k závěru, že naši hlavní světoví konkurenti poskytují srovnatelný objem podpory. Evropská politika státní podpory však disponuje transparentnějším rámcem než stávající systémy ve Spojených státech, Indii, Koreji či Brazílii. Uvedené údaje jsou zastaralé a je třeba je aktualizovat, aby Komisi umožnily získat úplný a přesný obraz vypovídající o současné situaci.

1.6.4 Komise se zabývá otázkou charakteristických rysů systému kontroly státní podpory v EU v porovnání s jinými stávajícími systémy, nevyvozuje však žádný konkrétní závěr. Z jakých důvodů Komise při této příležitosti opětovně nezdůraznila potřebu hospodářského přístupu se stejnými podmínkami pro všechny na celosvětové úrovni, aby byla při rozdělování podpory zajištěna rovnováha? EHSV zdůrazňuje, že je třeba účinně napravovat konkrétní důsledky protiprávně poskytnutých zahraničních dotací, které ohrožují konkurenceschopnost evropských podniků oproti jejich celosvětovým konkurentům.

1.7 V neposlední řadě EHSV navrhuje několik změn, které považuje za nezbytné v souvislosti s potřebou, kterou uznala Komise i Rada, a to podporovat malé a střední podniky, zejména v době, kdy čelí konkurenčním tlakům ze strany podniků v třetích zemích, které využívají přímé i nepřímé státní podpory, jež je poskytována ve větším objemu a méně transparentním způsobem.

1.7.1 EHSV navrhuje, aby strop podpory *de minimis* byl s ohledem na její nízký objem, přínos pro malé a střední podniky a mikropodniky a omezený dopad na vnitřní trh trvale zvýšen z částky 200 000 EUR na 500 000 EUR, přičemž podpora se posuzuje pro každý podnik na období tří po sobě jdoucích let tak, jak bylo v nedávné době rozhodnuto v případě služeb obecného hospodářského zájmu.

1.7.2 Vzhledem ke skutečnosti, že je třeba podpořit evropské malé a střední podniky při rozvíjení trhů na mezinárodní úrovni, EHSV navrhuje pozměnit čl. 27 odst. 3 obecného nařízení o blokových výjimkách č. 800/2008 tak, aby za slučitelnou se společným trhem byla považována podpora malých a středních podniků, která jim umožní účast na veletrhu nebo výstavě v průběhu omezené doby tří po sobě jdoucích let.

1.8 Na základě svých předchozích zkušeností EHSV navrhuje Komisi tři praktická doporučení:

1.8.1 vytvořit uživatelsky vstřícné pokyny ve všech úředních jazycích EU, které budou obsahovat definice, zákazy a postupy a jejichž cílem bude zlepšit porozumění a správné využívání státní podpory ze strany podniků, soudů a orgánů státní správy;

1.8.2 organizovat doplňkové semináře pro odpovědné orgány členských států s cílem zajistit co možná nejjednodušší provádění právních předpisů EU v oblasti státní podpory všemi členskými státy.

1.8.3 S ohledem na významnost plánovaných změn EHSV žádá, aby s ním byla konzultována revize nařízení *de minimis*, zmocňujícího nařízení a obecného nařízení o blokových výjimkách.

2. Obsah sdělení

2.1 Komise usiluje o reformu evropské politiky státní podpory prostřednictvím třech hlavních cílů:

- a) podpořit na konkurenčním vnitřním trhu udržitelný a inteligentní růst podporující začlenění v souladu se strategií Evropa 2020,
- b) zaměřit kontrolu *ex ante*, kterou vykonává Komise, na nejvýznamnější případy s nejrozsáhlejším dopadem na vnitřní trh,
- c) racionalizovat právní úpravu a urychlit rozhodovací postupy.

2.2 Reforma je založena na nepříznivém hodnocení současné politiky, které spočívá v následujícím:

- současná pravidla jsou složitá z hlediska srozumitelnosti, provádění i kontroly. Sám komisař J. Almunia dne 23. února 2012 před EHSV prohlásil, že existuje 37 různých aktů (nařízení, sdělení, pokyny);
- podle současných poznatků, jež přinesl monitoring opatření, která podléhají blokovým výjimkám, jsou tato opatření do určité míry v rozporu s pravidly státní podpory;
- Komise nemá k dispozici pravidla, která by jí umožnila stanovovat priority, podle nichž by měla vyřizovat stížnosti;
- vztahy mezi členskými státy a Komisí by mohly fungovat lépe, pokud jde o výměnu informací a spolupráci během oznamovacího postupu.

2.3 S cílem napravit tuto situaci tak, aby byl plně využit potenciál jednotného trhu (například v oblasti energetiky, dopravy a digitálních technologií), navrhuje Komise přijetí reformy, která je ambiciózní z hlediska cílů, postupů i časového plánu.

2.4 Navrhovaná reforma je ambiciózní z hlediska vytyčených cílů, neboť jednak usiluje o to, aby se jedna z nejstarších a nejlépe integrovaných politik EU podílela na evropském růstu, a jednak se zaměřuje na dosahování poměrně výrazných procesních zlepšení, ačkoli tato zlepšení nejsou ve sdělení podrobně popsána ani vyčíslena.

2.5 Navrhovaná reforma je ambiciózní z hlediska použitých metod, neboť Komise navrhuje provést v rámci „integrované strategie“ současně a jednotně soubor přezkumů, mezi něž patří:

- přezkum nařízení *de minimis*;
- změny ve zmocňujícím nařízení Rady týkající se definice určitých kategorií podpory, jež jsou považovány za slučitelné s vnitřním trhem, a proto osvobozené od povinnosti je předem oznamovat;
- přezkum obecného nařízení o blokových výjimkách, pokud jde o kategorie podpory, na které se vztahuje platné zmocňující nařízení;
- jednoznačný právní výklad pojmu státní podpora;
- modernizace procedurálního nařízení ke státní podpoře.

2.6 Navrhovaná reforma je ambiciózní z hlediska časového plánu, neboť Komise usiluje o to, aby návrhy na přezkum procedurálního nařízení a zmocňujícího nařízení byly přijaty na podzim roku 2012 a další dokumenty, s nimiž balíček počítá, do konce roku 2013, tj. před tím, než vstoupí v platnost finanční rámec na období 2014–2020.

3. Obecné připomínky

3.1 Kontrola státní podpory v širším rámci evropských právních předpisů o hospodářské soutěži

3.1.1 EHSV podporuje cíle, které Komise uvedla ve svém sdělení a jež mají zjednodušit posuzování podpory, která je vhodně koncipovaná a zacílená na odstranění zjištěných případů selhání trhu a na cíle společného zájmu, a to díky zaměření kontrol na případy s největším dopadem na vnitřní trh, zjednodušení pravidel a rychlejšímu přijímání rozhodnutí.

Tento přístup je součástí obecnějšího vývoje v oblasti předpisů o hospodářské soutěži, ať už jde o protisoutěžní jednání (restriktivní praktiky a zneužití dominantního postavení) či kontrolu spojování podniků.

3.1.2 Pokud jde o protisoutěžní jednání, „modernizace práva hospodářské soutěže“, která se uskutečnila na základě nařízení č. 1/2003⁽¹⁾ a jeho doprovodných dokumentů, iniciovala decentralizaci v uplatňování práva v oblasti hospodářské soutěže, a to prostřednictvím zrušení systému předběžného oznamování. Komise tak může zaměřovat svoji činnost na boj proti nejzávažnějším omezením a zneužitím, zejména proti kartelům. Tuto modernizaci doprovázelo posílení spolupráce mezi sítí vnitrostátních orgánů pro hospodářskou soutěž na jedné straně a Komisí na straně druhé.

⁽¹⁾ Úř. věst. L 1, 4.1.2003, s. 1.

3.1.3 V souvislosti s kontrolou spojování podniků komisař J. Almunia nedávno oznámil, že je možné, že dojde k reformě evropského systému kontroly spojování podniků, aby se Komise mohla zaměřit na ta spojení, která by mohla nejvíce ovlivnit trh⁽²⁾. Z krátkodobého hlediska by se jednalo o zjednodušení posuzování nejméně závažných případů prostřednictvím zlepšení „zjednodušeného postupu“ a o přezkum postupu předběžného oznámení. Z dlouhodobějšího hlediska by mohl být revizován samotný režim kontroly spojování podniků prostřednictvím přezkumu nekontrolních akvizic menšinového podílu a dále i lepšího propojení mezi vnitrostátními a evropskými systémy, pokud jde o prahové hodnoty a postupování.

3.2 Hlavní zásady pro obecný rámec státní podpory

3.2.1 EHSV opakovaně vyslovuje podporu obecnému rámci státní podpory, jenž je založen na následujících zásadách⁽³⁾:

- cílenější a výběrová podpora;
- soulad se strategiemi na dokončení vnitřního trhu;
- zjednodušení, transparentnost a právní jistota, pokud jde o postupy a pravidla;
- posílený dialog s členskými státy během procesu rozhodování a provádění, jakož i ve fázích hodnocení a monitoringu účinnosti;
- lepší poskytování informací podnikům o pravidlech a postupech, které se vztahují ke státní podpoře;
- sdílená zodpovědnost prostřednictvím vytvoření národních koordinačních orgánů;
- přizpůsobení evropských pravidel v oblasti státní podpory strategiím podpory, které zavedli naši hlavní obchodní partneři, aby byly vůči zbytku světa⁽⁴⁾ zajištěny stejné podmínky pro všechny.

3.3 Zvýšení odpovědnosti členských států při prosazování pravidel státní podpory

3.3.1 EHSV chápe, že soustředění kontrol Komise na nejzávažnější případy by bylo podmíněno především zvýšením počtu opatření podpory, na které se nevztahuje oznamovací povinnost. S tím nezbytně souvisí i větší odpovědnost členských států. EHSV však zdůrazňuje, že by bylo třeba vzít v potaz

⁽²⁾ <http://europa.eu/rapid/pressReleasesAction.do?reference=SPEECH/12/453&format=HTML&aged=0&language=EN>.

⁽³⁾ Úř. věst. C 65, 17.3.2006, s. 1, bod 3.1.

⁽⁴⁾ http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/en/intm/132797.pdf.

specifika právních předpisů v oblasti státní podpory. Stát a všeobecně skupina státních a veřejných subjektů, které mohou poskytovat podporu, jsou v jistém smyslu „soudcem i zúčastněnou stranou“.

3.3.2 Zvýšení odpovědnosti členských států v oblasti kontroly státní podpory by mohlo vést k subjektivnímu provádění pravidel ze strany členských států, nečestnému chování států a návratu určitého hospodářského nacionalismu, který by vyústil ve zvýšenou právní nejistotu podniků.

3.3.3 Existuje několik opatření, které mohou toto riziko snížit na minimum:

- Posílení transparentnosti tím, že by členské státy měly povinnost podávat zprávy. Na internetových stránkách Komise by mohla být zveřejněna souhrnná výroční zpráva o provádění pravidla *de minimis* a blokové výjimky.
- Z finančního hlediska se riziko nezákonnosti či neslučitelnosti vztahuje výhradně na příjemce podpory, který je povinen splatit příslušnou částku navýšenou o vzniklé úroky. Je proto možné zvýšit finanční odpovědnost členských států, například uložením pokuty „veřejnému orgánu“, který danou podporu poskytl.
- Mohly by vzniknout nezávislé státní agentury, které by odpovídaly za politiku státní podpory. Tyto agentury by sloužily jako kontaktní místo jak pro Komisi, tak pro podniky.
- Komise by měla účinněji provádět kontroly *ex post* a aktivně podporovat osvědčené postupy.

3.4 Racionalizace a transparentnost postupů

3.4.1 Komise a členské státy prokázaly svoji schopnost reagovat na hospodářskou krizi v letech 2008 a 2011 tím, že přijaly soubor zvláštních dokumentů⁽⁵⁾. Zejména díky užší spolupráci na straně členských států a silné mobilizaci útvarů Komise byla rozhodnutí ke spokojenosti členských států i podniků přijímána v krátkých lhůtách.

⁽⁵⁾ Viz Dočasná pravidla pro poskytování státní podpory, jež byla stanovena v reakci na finanční a hospodářskou krizi.

3.4.2 Obecně jsou však postupy pro zúčastněné strany stále příliš zdlouhavé a složité. EHSV proto podporuje záměr Komise zkrátit lhůty pro vyřizování spisů prostřednictvím zlepšení administrativních postupů a zvýšení odpovědnosti členských států, aby byla zaručena transparentnost a účinnost. Lhůty musejí v co největší míře odpovídat tempu hospodářských aktivit.

3.4.3 „Zjednodušený postup“ pro posuzování některých druhů státní podpory⁽⁶⁾ by mohl být v tomto smyslu rozšířen, aniž by se změnil jeho rámec. Při uplatňování tohoto postupu Komise jednoduše ověřuje, zda je míra podpory v souladu se stávajícími předpisy a postupy.

3.5 Lepší provádění právních předpisů („better enforcement“)

3.5.1 Účinné provádění právních předpisů státní podpory má zásadní význam. EHSV však poukazuje na skutečnost, že vnitrostátní soudy často nejsou schopny zabezpečit účinné provádění právních předpisů v oblasti státní podpory, zejména pokud jde o ochranu práv podniků poškozených protiprávním přidělením podpory konkurenčním subjektům. Příčin této situace může být zmíněno několik, například skutečnost, že soudci nedisponují dostatečnou znalostí evropského práva v oblasti hospodářské soutěže, a že s každým sporem jsou neodmyslitelně spjaty procesní požadavky.

3.5.2 Je třeba nalézt řešení, jež by zajistilo lepší prosazování právních předpisů v oblasti státní podpory v praxi. Podniky i vnitrostátní soudy by měly pro tento účel disponovat účinnějšími nástroji a postupy.

4. Konkrétní připomínky

4.1 Přesné vymezení pojmu „selhání trhu“

4.1.1 EHSV podporuje záměr schvalovat pouze ta opatření podpory, která (i) budou sloužit hospodářskému růstu tím, že se budou zaměřovat na nápravu selhání trhu (poskytnutí státní podpory by mělo doplňovat soukromé investice, nikoli je nahrazovat) a (ii) budou mít motivační účinek, tj. budou příjemce podpory podněcovat k výkonu činností, do kterých by se bez této podpory nepouštěli.

4.1.2 V této souvislosti bude důležité jednoznačněji vymezit případy selhání trhu, jež mají být předmětem nápravy, a doložit je příklady z různých oblastí. Příklady by měly vycházet ze stávající evropské judikatury s cílem pomoci podnikům, jakož i orgánům veřejné moci, aby porozuměly tomuto pojmu jednotným způsobem a začlenili jej již do přípravné fáze podpory.

⁽⁶⁾ Úř. věst. C 136, 16.6.2009, s. 3.

4.2 Rozšíření a aktualizace mezinárodního srovnání v oblasti státní podpory

4.2.1 Odstavce 16 a 17 sdělení pojednávají o politikách hospodářské soutěže ve třetích zemích. Komise na základě toho dospěla k závěru, že pravidla státní podpory v EU jsou transparentnější a současně umožňují poskytovat srovnatelný objem podpory. Toto tvrzení je založeno na komparativní analýze, kterou v roce 2006 provedla WTO. EHSV vyzývá Komisi, aby si od WTO nechala zpracovat aktuálnější studii, neboť mnoho členských států WTO, jež nejsou členskými státy EU, se v období hospodářské krize uchýlilo k masivním dotacím, zejména pokud jde o zpracovatelský průmysl. Je žádoucí, aby politika hospodářské soutěže, jež se bude provádět od roku 2013, byla založena na aktuálním a podrobném popisu situace, která vládne například ve Spojených státech, Číně, Indii a Brazílii (včetně informací o podpoře poskytované federálními státy) v kontextu hospodářské soutěže vyostřené v důsledku světové krize.

4.2.2 Provádění pravidel státní podpory by mělo umožnit posílení konkurenceschopnosti podniků na vnitřním i mezinárodním trhu. Evropské podniky se však potýkají s konkurenčními společnostmi založenými v třetích zemích, jejichž právní předpisy nestanovují žádná omezení týkající se státní podpory. Tato situace může vést k vážnému narušení hospodářské soutěže na úkor evropských podniků, jak Komise uvádí ve svém sdělení (7).

4.2.3 Komise v rámci svých pravomocí vyvíjí iniciativu s cílem vytvořit v celosvětovém měřítku rovné podmínky založené na principu spravedlivé hospodářské soutěže. Jakákoli reforma v oblasti státní podpory musí být tedy koordinována s činnostmi, které Komise vykonává v jiných zemích, a to za použití nástrojů obchodní politiky (pravidla WTO, dvoustranné dohody o volném obchodu).

4.3 Přezkum přístupu k podpoře vývozu

4.3.1 Komise ve svém návrhu nařízení, kterým se zřizuje Program pro konkurenceschopnost podniků s důrazem na malé a střední podniky (2014–2020) (COM(2011) 834 final) upozorňuje, že odrazovým můstkem pro růst je pomoc malým

a středním podnikům vyvážen v rámci EU i na světové trhy. Prostřednictvím sítě Enterprise Europe budou malým a středním podnikům s růstovým potenciálem poskytovány podpůrné služby.

4.3.2 Zároveň se však postoj Komise jeví jako příliš omezující, neboť například článek 27 nařízení č. 800/2008 ze dne 6. srpna 2008 stanovuje několik kumulativních podmínek, jež se vztahují k účasti malých a středních podniků na veletrzích a výstavách: intenzita podpory nesmí přesáhnout 50 % způsobilých nákladů, podpora může být poskytnuta pouze podnikům, které splňují definici malých a středních podniků dle výkladu EU a pouze v případě, že se jedná o první účast podniku na jakémkoli konkrétním veletrhu nebo výstavě.

4.3.3 Uvedené kritérium první účasti je považováno za nevhodné vzhledem k mezinárodní rozvojové strategii, která stanovuje, že předpokladem pro vytvoření vlastní rozvojové strategie (zprostředkování, usazení, distribuce) je přítomnost na daném trhu po dobu nejméně tří let. EHSV proto navrhuje, aby se kritérium týkající se první účasti uvedené v čl. 27 odst. 3 nahradilo kritériem „účast podniku na veletrhu nebo výstavě v průběhu maximálně tří po sobě jdoucích let“ a dvě zbývající podmínky byly ponechány beze změny.

4.4 Zabezpečit, aby státní podpora přispívala k udržitelnému růstu podporujícímu začlenění

4.4.1 EU by měla zabezpečit, aby státní podpora stimulovala inovace, včetně inovací v sociální oblasti prostřednictvím podpory sociálních inovací uznaných iniciativou Unie inovací – ekologické technologie a rozvoj lidských zdrojů jakožto součásti modelu udržitelného rozvoje. EHSV vítá skutečnost, že podpora sociálních inovací je stále více uznávána za slučitelnou se společným trhem (8) a věří, že tento trend bude v rámci procesu modernizace státní podpory i nadále sílit.

4.4.2 EHSV rovněž podporuje koncepci státní podpory určené na výzkum a vývoj, která zahrnuje přípravu, realizaci a uvedení na trh výrobků, programů a služeb přístupných ohroženým skupinám (zejména osobám se zdravotním postižením) (9).

V Bruselu dne 14. listopadu 2012.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Staffan NILSSON

(7) Viz bod 17 sdělení.

(8) COM(2010) 546 final; COM(2011) 609 final; Úř. věst. L 7, 11.1.2012, s. 3.

(9) Úř. věst. C 24, 28.1.2012, s. 1.

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru ke sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů: Evropský program pro spotřebitele – zvýšení důvěry a podpora růstu

COM(2012) 225 final

(2013/C 11/12)

Zpravodajka: **paní MADER**

Administrátorka: **paní Dorota ZAPATKA**

Dne 22. května 2012 se Evropská komise, v souladu s článkem 304 Smlouvy o fungování Evropské unie, rozhodla konzultovat Evropský hospodářský a sociální výbor ve věci

sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů: Evropský program pro spotřebitele – zvýšení důvěry a podpora růstu

COM(2012) 225 final.

Specializovaná sekce Jednotný trh, výroba a spotřeba, kterou Výbor pověřil přípravou podkladů na toto téma, přijala stanovisko dne 25. října 2012.

Na 484. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 14. a 15. listopadu 2012 (jednání dne 14. listopadu 2012), přijal Evropský hospodářský a sociální výbor následující stanovisko 143 hlasy pro, 1 hlas byl proti a 2 členové se zdrželi hlasování.

1. Závěry a doporučení

1.1 Komise přijala dne 22. května 2012 Evropský program pro spotřebitele. Tento dokument stanoví strategický rámec v oblasti spotřebitelské politiky prostřednictvím čtyř hlavních cílů: větší bezpečnosti spotřebitelů, prohlubování znalostí, vylepšení přijatých opatření s cílem účinně prosazovat práva a poskytnout prostředky pro zjednání nápravy a přizpůsobení práv a nejdůležitějších politik socioekonomické změně. Program je součástí strategie Evropa 2020.

1.2 EHSV sdílí názor Komise ohledně zásadního významu spotřebitelů pro růst a ohledně toho, že je nezbytné brát v potaz podmínky, v nichž se vyvíjejí.

1.3 EHSV podporuje cíle stanovené v programu. Klade si však otázku, jakým způsobem bude tento program koordinován s programem Spotřebitelé a zda na něj budou vyčleněny odpovídající prostředky, jež se mu zdají být ve výrazném rozporu s deklarovaným záměrem.

1.4 EHSV připomíná, že zájmy spotřebitelů musejí být zohledňovány při přípravě a provádění všech unijních politik. Vítá skutečnost, že v programu pro spotřebitele Komise navrhuje sloučení většiny dosud rozptýlených iniciativ EU v oblasti evropské spotřebitelské politiky do jednoho dokumentu. Tento program je důležitým krokem, který zdůrazňuje význam, jenž je připisován potřebám a očekáváním spotřebitelů při přípravě politik EU.

1.5 EHSV vítá uznání významné úlohy spotřebitelských sdružení, kterým musejí být poskytnuty prostředky odpovídající

úkolům, jež jsou jim svěřovány. Je potěšen zejména tím, že Komise v programu vyjadřuje záměr spolupracovat s vládami jednotlivých zemí s cílem zajistit větší uznávání úlohy těchto sdružení.

1.6 EHSV pokládá za zvlášť důležité, aby byla věnována pozornost zranitelným osobám, zejména za současné hospodářské a sociální situace. Podporuje tudíž iniciativy, jež jsou plánovány v rámci tohoto programu na podporu finančního začleňování a přístupu k základním službám.

1.7 EHSV zdůrazňuje, že přikládá zásadní význam veškerým opatřením souvisejícím s udržitelným rozvojem. Podporuje proto snahu Komise o snížení spotřeby energie a zohledňování ekodesignu. EHSV dále upozorňuje na to, že je třeba přijmout účinná opatření ke zpřísnění etických a ekologických norem pro výrobu a prodej zboží, zejména v případě dovozu ze třetích zemí.

1.8 EHSV je toho názoru, že zvýšení bezpečnosti potravin má zásadní význam pro zajištění bezpečnosti výrobku od místa výroby až po místo spotřeby a nastolení zdravé a spravedlivé hospodářské soutěže. Opatření, jež mají být přijata, přispějí rovněž k obnovení důvěry spotřebitelů, již otřáslly různé krize v oblasti veřejného zdraví.

1.9 EHSV vítá veškeré iniciativy, které jsou přijímány s cílem zajistit spotřebitelům informace odpovídající jejich potřebám. Připomíná ovšem, že vzdělávání spotřebitelů nezbavuje obchodníky jejich povinností.

1.10 EHSV podporuje iniciativy zaměřené na prosazování spotřebitelského práva, jeho další rozpracování a zavedení účinných prostředků pro zjednání nápravy. V této souvislosti připomíná, že systémy alternativního řešení sporů musejí být nezávislé vůči účastníkům sporu. Jak EHSV zdůraznil v několika svých stanoviscích, je pro zavedení hromadných žalob, a má za to, že s přijetím celoevropského nástroje se již nesmí otálet.

2. Shrnutí návrhu Komise

2.1 Komise přijala dne 22. května 2012 Evropský program pro spotřebitele. Tento dokument stanoví strategický rámec v oblasti spotřebitelské politiky pro nadcházející roky. Je součástí strategie Evropa 2020 a doplňuje další iniciativy, např. iniciativu týkající se programu Spotřebitelé na období 2014–2020.

2.2 Komise chce učinit 500 milionů evropských spotřebitelů, jejichž výdaje představují 56 % HDP Evropské unie, jádrem jednotného trhu. Právě oni totiž mají zásadní význam pro růst, neboť „podpora spotřebitelské poptávky může Evropské unii velmi pomoci při překonávání krize“.

2.3 Pro dosažení tohoto záměru a pro zvýšení důvěry spotřebitelů jsou v programu stanoveny čtyři cíle:

2.3.1 Větší bezpečnost spotřebitelů

Komise chce zdokonalit regulační rámec v oblasti bezpečnosti výrobků a služeb a posílit rámec pro dozor nad trhem prostřednictvím kontrol bezpečnosti výrobků a dodržování právních předpisů u zdroje, aby tak reagovala na výzvy spojené s uváděním těchto výrobků a služeb na trh nezávisle na jejich původu.

Zdůrazňuje nezbytnost zvýšení bezpečnosti v jednotlivých částech potravinového řetězce.

Aby byly tyto cíle uskutečněny, bude Komise členské státy podněcovat k intenzivnější spolupráci.

2.3.2 Prohlubování znalostí

Komise považuje za nutné, aby měli spotřebitelé k dispozici jasné, spolehlivé a srovnatelné informace a také nástroje k pochopení svých práv. Domnívá se tudíž, že je třeba zlepšit informovanost a zvýšit povědomí spotřebitelů o jejich právech a zájmech. Má za to, že do tohoto zvyšování povědomí musejí být zapojeni i obchodníci, a vyvine nezbytné iniciativy v rámci jejich sociální odpovědnosti. Uznává důležitou úlohu sdružení spotřebitelů při šíření těchto informací, ale také při zastupování a obhajobě spotřebitelů.

2.3.3 Vylepšení přijatých opatření s cílem účinně prosazovat práva a poskytnout prostředky pro zjednání nápravy

Komise hodlá účinně prosazovat spotřebitelské právo a poskytnout spotřebitelům účinné způsoby řešení sporů. Má v úmyslu zlepšit stávající mechanismy pro řešení přeshraničních sporů, bez ohledu na způsob prodeje, a posílit spolupráci se třetími zeměmi a s předními mezinárodními organizacemi.

2.3.4 Přizpůsobení práv a nejdůležitějších politik socioekonomické změně

Komise je toho názoru, že se její návrhy musejí přizpůsobit změnám ve spotřebitelských zvyklostech, obzvláště digitálnímu věku. Zdůrazňuje, že tyto návrhy musejí zohledňovat potřeby znevýhodněných spotřebitelů, a považuje za nutné usnadnit rozhodování ve prospěch udržitelného hospodářství.

2.4 Cíle stanovené v programu se vztahují hlavně na pět odvětví: digitální oblast, finanční služby, potraviny, energetiku a na cestování a dopravu.

3. Obecné připomínky

3.1 EHSV sdílí názor Komise ohledně zásadního významu spotřebitelů pro růst, ohledně problémů, jež nás v nadcházejících letech čekají, a ohledně toho, že je zcela nezbytné brát v potaz stávající podmínky našeho života. Kupní sílu spotřebitelů negativním způsobem ovlivňuje krize. Kromě toho dochází ke změnám ve spotřebitelském chování. Je zapotřebí více technických znalostí a někdy je to spojeno s vysokými náklady.

3.2 Ačkoliv zde existuje solidní základna právních předpisů EU, přetrvávají obtíže spojené s jejich prováděním – spotřebitelé nemají k dispozici odpovídající prostředky pro uplatňování svých práv, zatímco počet žalob neustále stoupá, a přes záplavu informací různého druhu chybí spolehlivé spotřebitelské informace.

3.3 Kromě zásadních připomínek uvedených v programu, s nimiž nelze než souhlasit, si EHSV klade otázku, jakým způsobem bude tento program koordinován s programem Spotřebitelé a jak bude tato politika prováděna.

3.4 EHSV v tomto ohledu ve svém stanovisku ze dne 28. března 2012 ⁽¹⁾ poukázal na to, že na spotřebitelskou politiku nejsou vyčleněny dostatečné prostředky, a vyjádřil obavy, zda bude tento ambiciózní program moci být realizován v situaci, kdy jsou přidělené rozpočtové prostředky ve výrazném rozporu s deklarovaným záměrem.

⁽¹⁾ Úř. věst. C 181, 21.6.2012, s. 89.

3.5 Komise předložila rozsáhlý seznam iniciativ, jež budou přijaty pro dosažení cílů tohoto programu. Co je však skutečně důležité, je kvalita těchto iniciativ a jejich uplatnitelnost tak, aby skýtaly potřebnou efektivitu pro zajištění opravdu vysoké úrovně ochrany spotřebitele. Spotřebitelé pocítí výhody opatření tohoto programu teprve tehdy, až budou tato opatření přijata a prováděna členskými státy a dalšími zúčastněnými stranami.

3.6 V této souvislosti EHSV konstatuje absenci transparentního a účinného procesu pro hodnocení provádění a výsledků tohoto programu. EHSV žádá Komisi, aby do programu doplnila hodnotící kritéria a ukazatele kvality pro každoroční hodnocení dosaženého pokroku a aby jednou za 18 měsíců zveřejňovala zprávy o provádění tohoto programu.

3.7 Program dokládá, že spotřebitelská politika pokrývá velmi širokou oblast. Potvrzuje to skutečnost, na niž EHSV již upozorňoval, totiž že je nutné zohledňovat zájmy spotřebitelů při přípravě a provádění všech unijních politik. EHSV se nicméně pozastavuje nad tím, že program nezahrnuje prvky ochrany spotřebitele v oblasti zdravotní péče – farmaceutické výrobky a zdravotnické prostředky přitom v několika členských státech vyvolaly polemiku v důsledku újm, již způsobily spotřebitelům a pacientům. EHSV se domnívá, že holistická politika ochrany spotřebitele musí být zaměřena také na bezpečnost, poskytování informací a uplatňování práv spotřebitelů ve zdravotní a farmaceutické oblasti.

3.8 EHSV s potěšením konstatuje, že Komise chce do opatření na ochranu spotřebitele zapojit obchodníky. V souvislosti s tím je naléhavě nutné zavést vzdělávání podniků na téma práv spotřebitelů. EHSV vyzývá příslušné síť organizací podniků, aby za pomoci Komise co nejrychleji zavedly nabídku vzdělávacích modulů koncipovaných speciálně pro malé a střední podniky.

3.9 EHSV vyzývá Komisi, aby do provádění programu zapojila zainteresované a zúčastněné strany a aby posílila spolupráci, zejména se spotřebitelskými organizacemi, s cílem zajistit odpovídající účast na přípravě příslušných politik.

4. Konkrétní připomínky

4.1 Bezpečnost

4.1.1 EHSV jednoznačně podporuje revizi legislativního rámce pro bezpečnost výrobků s cílem zaručit spotřebitelům bezpečné výrobky a služby.

4.1.2 EHSV se domnívá, že zavedení kontrolních pravidel, moderních a jednotných postupů a metod spolupráce, včetně spolupráce s příslušnými orgány v místě výroby, umožní lepší

dozor nad trhem, a nastolí tak spravedlivou hospodářskou soutěž, z níž budou mít prospěch všechny podniky i spotřebitelé. EHSV má však určitou pochybnost o zařazení standardizace a prostředků, které na ni byly vyčleněny.

4.1.3 EHSV se domnívá, že zvýšení bezpečnosti má zásadní význam pro obnovení důvěry spotřebitelů, již otřásl různě krize v oblasti veřejného zdraví. Z tohoto pohledu je nezbytné zlepšit opatření k provádění právních předpisů a koordinovat postup jednotlivých členských států.

4.2 Prohlubování znalostí

4.2.1 EHSV sdílí názor Komise, že je zde nesoulad mezi přehrší dostupných informací a potřebami spotřebitelů. Souhlasí s tím, že spotřebitelé musejí mít k dispozici jasné, spolehlivé a srovnatelné informace, jež by neměly být přístupné pouze elektronickou cestou, ale také prostřednictvím jiných médií.

4.2.2 EHSV vítá uznání úlohy spotřebitelských organizací a připomíná, že se to musí konkrétně projevit tím, že evropské i vnitrostátní orgány vyčlení takové prostředky, jež budou odpovídat stanoveným cílům. To se týká obzvláště testování výrobků a služeb nabízených spotřebitelům.

4.2.3 EHSV schvaluje opatření, jejichž účelem je šířit informace určené spotřebitelům, pokud tato opatření mají smysl a skutečný dopad.

4.2.4 EHSV podporuje veškeré iniciativy týkající se vzdělávání spotřebitelů a zdůrazňuje obzvláště to, že je třeba spotřebitele nejen informovat, ale zlepšit také jejich znalosti, s čímž se musí začínat již na školách. Týká se to např. dovedností v digitální a finanční oblasti. Tyto iniciativy se musejí řídit aktuálním vývojem, přičemž v žádném případě nesmějí nahrazovat povinnost obchodníků poskytovat informace.

4.3 Prosazování právních předpisů a prostředky pro zjednání nápravy

4.3.1 EHSV bere na vědomí, že se Komise v souladu s jedním z hlavních očekávání rozhodla prosazovat spotřebitelské právo. Vydávání dalších a dalších legislativních textů totiž není řešením, které by zaručilo vysokou úroveň ochrany spotřebitele.

4.3.2 EHSV podporuje existenci evropských sítí, z nichž nejstarší – Evropská soudní síť – vznikla v roce 2001. V zájmu účinnosti těchto sítí požaduje, aby byly pravidelně hodnoceny a aby z toho byly vyvozovány potřebné závěry.

4.3.3 EHSV podporuje veškeré iniciativy, jež poskytují lepší přehled o stavu práva v Evropské unii.

4.3.4 EHSV podporuje iniciativy v oblasti samoregulace a společné regulace, např. vydání pokynů, pod podmínkou, že budou účinně plnit cíle veřejné politiky. Tyto iniciativy musejí být navíc pravidelně sledovány a vyhodnocovány, aby bylo zaručeno, že v případě nesplnění těchto cílů budou moci být nahrazeny závaznými opatřeními.

4.3.5 EHSV podporuje kroky Komise směřující k usnadnění alternativního řešení sporů, pod podmínkou, že tyto systémy – jak Výbor zdůraznil ve svém stanovisku ⁽²⁾ – budou nezávislé a nestranné vůči účastníkům sporu a že nebude vyloučeno obrátit se na soud.

4.3.6 EHSV vyzývá Komisi, aby prosazovala účinná opatření na podporu elektronického obchodu v kombinaci se systémy řešení sporů on-line. Kromě toho vítá plánované zřízení platformy zúčastněných stran určené k diskusi o evropské značce důvěry pro internetové stránky.

4.3.7 Pokud jde o hromadné žaloby, lituje EHSV toho, že se program jen velmi zdrženlivě zmiňuje o možnosti zavést takový nástroj pro uplatňování spotřebitelských práv. Vzhledem k situaci v některých zemích, přeshraničním sporům a množství provedených konzultací se domnívá, že nadešel čas, aby byl tento nástroj bez dalšího vykrucování urychleně zaveden.

4.4 Přizpůsobení práv a politik socioekonomické změně

4.4.1 EHSV poukazuje na to, že Komise hodlá pokračovat v práci na návrhu nařízení o evropské právní úpravě prodeje, v němž se stanoví dobrovolná pravidla, a to přestože se proti němu postavily téměř všechny spotřebitelské organizace a některé podniky. Připomíná svůj postoj ⁽³⁾ plynoucí ze skutečnosti, že tento návrh neodpovídá některým kladeným cílům, například cíli vyšší úrovně ochrany spotřebitele. Zdůrazňuje, že je třeba dále rozpracovat evropské spotřebitelské právo.

4.4.2 Digitální tematika

EHSV podporuje jednotlivé návrhy pro digitální oblast s ohledem na technologický vývoj. Podotýká, že Komise bude usilovat o to, aby spotřebitelům v této oblasti zaručila stejnou úroveň ochrany, což je nezbytný předpoklad pro její další rozvoj.

4.4.3 Finanční služby

4.4.3.1 EHSV poukazuje na to, že se Komise rozhodla posílit dohled nad finančními službami, jež jsou nabízeny spotřebitelům, obzvláště těm nejzranitelnějším z nich. Podporuje tento

přístup, který má zajistit větší transparentnost a lepší srovnatelnost nabízených služeb a poplatků.

4.4.3.2 EHSV by rád připomněl, že věnuje zvláštní pozornost veškerým aspektům finančního začleňování.

4.4.4 Potraviny

4.4.4.1 EHSV bezvýhradně schvaluje přijetí nařízení o poskytování informací o potravinách a nařízení o výživových tvrzeních z důvodů týkajících se veřejného zdraví, které jsou pro spotřebitele velice důležité.

4.4.4.2 Nedávné problémy, k nimž došlo v některých členských státech v souvislosti s nelegálním prodejem alkoholu, znovu ukazují důležitost dohledu nad trhem a jeho kontroly.

4.4.4.3 EHSV vítá záměr zamezit plýtvání potravinami prostřednictvím opatření zaměřených na jednotlivé části zemědělsko-potravinářského řetězce.

4.4.5 Energetika

4.4.5.1 EHSV je si zvláště vědom zásadního významu energetiky pro všechny spotřebitele, především pro ty nejzranitelnější, kteří musejí mít možnost využívat těchto služeb za přijatelných podmínek.

4.4.5.2 EHSV podporuje iniciativy zaměřené na snížení spotřeby energie, neboť se jedná o vzácný zdroj, který v rozpočtu domácností představuje značný výdaj. Upozorňuje na to, že je třeba zhodnotit technická řešení, jež mají spotřebitelé k dispozici, z hlediska jejich skutečné inovačnosti a produktivity.

4.4.6 Cestování a doprava

4.4.6.1 EHSV pokládá za důležité, aby program pokrýval dopravu – jak leteckou, tak městskou hromadnou. Podporuje úsilí Komise o zlepšení práv cestujících, jež je nutné přizpůsobit nabídce dopravních společností a cestovních kanceláří. EHSV zdůrazňuje, že plánovaný přezkum evropského práva a příslušná opatření v rámci Aktu o jednotném trhu ⁽⁴⁾ musejí posílit práva cestujících zejména v oblasti letecké dopravy a musejí být zaměřeny na omezení nekalých smluvních a obchodních praktik.

4.4.6.2 EHSV zdůrazňuje, že je naléhavě nutné přijmout opatření na ochranu cestujících, kteří nemohou pokračovat v cestě kvůli úpadku letecké společnosti, poněvadž program pro spotřebitele tento problém neřeší.

⁽²⁾ Úř. věst. C 286, 17.11.2005, s. 1.

⁽³⁾ Úř. věst. C 181, 21.6.2012, s. 75.

⁽⁴⁾ COM(2010) 608 final.

4.4.6.3 EHSV podporuje záměr vypracovat strategii na podporu „čistých vozidel“ s cílem snížit emise CO₂.

4.4.7 Udržitelné výrobky

4.4.7.1 EHSV opakovaně zdůrazňoval, že udržitelný rozvoj má zásadní význam pro budoucnost Evropy. Z tohoto důvodu podporuje návrhy Komise týkající se prodloužení životnosti výrobků a podpory ekodesignu u všech výrobků.

4.4.7.2 EHSV vítá ustavičné úsilí Komise o prosazování strategií sociální odpovědnosti podniků. Domnívá se však, že je zapotřebí přísnějších opatření, aby byla zaručena transparentnost a odpovědnost za etičtější a ekologičtější výrobu a prodej zboží, především v případě dovozu ze třetích zemí. Měla by být zavedena závazná opatření pro třetí země s cílem zajistit, aby byly výrobky z těchto zemí v souladu s evropskými standardy. K takovým opatřením patří např. povinnost písemně dokládat shodu výrobku s mezinárodními pracovními normami.

V Bruselu dne 14. listopadu 2012.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Staffan NILSSON

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady o sděleních klíčových informací týkajících se investičních produktů

COM(2012) 352 final – 2012/0169 (COD)

(2013/C 11/13)

Zpravodaj: **pan IOZIA**

Dne 10. září 2012 se Evropský parlament a dne 11. září 2012 Rada, v souladu s článkem 114 Smlouvy o fungování Evropské unie, rozhodly konzultovat Evropský hospodářský a sociální výbor ve věci

návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady o sděleních klíčových informací týkajících se investičních produktů

COM(2012) 352 final – 2012/0169 (COD).

Specializovaná sekce Jednotný trh, výroba a spotřeba, kterou Výbor pověřil přípravou podkladů na toto téma, přijala stanovisko dne 25. října 2012.

Na 484. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 14. a 15. listopadu 2012 (jednání dne 14. listopadu 2012), přijal Evropský hospodářský a sociální výbor následující stanovisko 138 hlasy pro, 4 členové se zdrželi hlasování.

1. Závěry a doporučení

1.1 EHSV vítá návrh nařízení, který předložila Komise, a domnívá se, že je v souladu s úsilím o vyplnění mezery v evropských právních předpisech v oblasti ochrany retailových investorů.

1.2 EHSV vyzdvihuje význam legislativního aktu, který poprvé upravuje veškeré druhy složitých finančních produktů a zaručuje jejich srovnatelnost nezávisle na tom, jaký subjekt je vytvořil (ať už jsou to banky, pojišťovny či investiční společnosti). Výbor oceňuje snahu Komise o nalezení vyvážených řešení, která by mohli současně využívat všichni.

1.3 EHSV již ve svých předcházejících stanoviscích požadoval zavedení jednotných, jasných, jednoduchých a srovnatelných pravidel. Proto se k tomuto nařízení staví kladně a doufá, že budou vzaty v potaz připomínky uvedené v tomto stanovisku, aby se tak toto nařízení stalo jasnějším a okamžitě použitelným.

1.4 EHSV podotýká, že přes značné množství právních předpisů, jež byly vydány v uplynulých třech letech, se zatím nepodařilo uskutečnit dva základní cíle – znovunastolení plné integrity trhu a vytvoření skutečně integrovaného trhu otevřeného všem subjektům. Nejnovější finanční skandály bohužel ukázaly, že vnitrostátním orgánům dohledu ještě pořád chybí rozhodnost a odhodlanost k tomu, aby v praxi zabránili dalším činům, které strádatelům způsobují obrovské ztráty, jako tomu bylo v případě manipulace se sazbou LIBOR. Dovršení vnitřního trhu jsou i nadále kladeny překážky s cílem zajistit předním domácím podnikům výnosy plynoucí z jejich postavení na

trhu. Pokud jde o hypoteční úvěry, srovnatelnost a transparentnost nákladů spojených s běžnými účty a základními službami, obsah základních produktů, přístup určitých znevýhodněných skupin k bankovním službám, hromadné žaloby, uznávání způsobilosti sdružení uživatelů a spotřebitelů k právním úkonům, ochranu přeshraničních smluv a harmonizované postupy při řešení sporů, nenastal výrazný posun k lepšímu, i když je třeba zdůraznit, že se Komise snaží vyplnit stávající mezery v právních předpisech.

1.5 EHSV poukazuje na to, že v návrhu nebyla nijak upravena možnost ukládání sankcí tvůrcům investičních produktů ze třetích zemí, kteří jsou v případě nerespektování evropských právních předpisů obtížně stíhatelní. Navrhuje, aby náklady a odpovědnost za případné porušení nařízení v tomto případě nesli zprostředkovatelé. Kromě toho by bylo vhodné navrhnout třetím zemím, v nichž se nacházejí velká finanční centra, aby přijaly podobné právní předpisy a aby je sladily s pokyny vypracovanými Radou pro finanční stabilitu (*Financial Stability Board*).

1.6 EHSV sice chápe důvody, proč mají podle Komise vedle sebe existovat dva dokumenty – sdělení klíčových informací (*Key Information Document*) navrhované v tomto nařízení a dokumenty obsahující klíčové informace pro investory (*Key investor Information Document*), které zavedla směrnice 2009/65/ES a jež byly zahrnuty do nařízení Komise č. 583/2010 ze dne 1. července 2010. Domnívá se však, že by se nejprve měla zhodnotit vhodnost zachovávání dvou různých dokumentů pro finanční investice, a doporučuje, aby měla Komise „během dvou let“ od vstupu nařízení týkajícího se investičních produktů v platnost navrhnout sjednocení těchto dvou modelů a přizpůsobit pravidla vztahující se na SKIPCP pravidlům pro sdělení klíčových informací.

1.7 EHSV nesouhlasí s rozhodnutím Komise použít pro podstatné prvky nařízení akty v přenesené pravomoci, které by měly vstoupit v platnost ihned po vydání nařízení. Na akty v přenesené pravomoci odkazuje zejména čl. 8 odst. 2. Jde o podrobnosti ohledně prezentace a obsah jednotlivých prvků klíčových informací, jež musí tyto dokumenty obsahovat, případné další informace a jednotný model – prakticky se jedná o 90 % nařízení. Přenesení pravomocí požadované v čl. 10 odst. 2 se týká obsahu a podmínek kontroly informací a jejich případné úpravy. Přenesení pravomocí ve smyslu čl. 12 odst. 4 se vztahuje na podmínky pro splnění požadavku poskytnutí sdělení klíčových informací a na způsob a lhůtu poskytnutí tohoto dokumentu.

1.8 EHSV důrazně doporučuje přehodnotit tyto návrhy a formulace, které mohou být zavádějící či nepřesné, např. formulace „v dostatečném předstihu“ nebo „vážně ohrozit“, a vyzývá Komisi, aby jasněji definovala postup při porušení nařízení v několika členských státech najednou a aby stanovila orgány oprávněné k ukládání sankcí, jež v jiných případech určují evropské orgány dohledu.

1.9 EHSV pokládá za nutné sladit návrh obsažený v článku 15, který se týká alternativních nástrojů řešení sporů, s řešeními navrženými v rámci přezkumu návrhu směrnice o alternativním řešení sporů (COM(2011) 793 final) a v nařízení zavádějícím systém pro on-line řešení spotřebitelských sporů (COM(2011) 794 final). K oběma dokumentům Výbor vydal stanovisko⁽¹⁾. Komise by měla v článku 11 výslovně zmínit možnost kolektivního domáhání se práv a hromadných žalob v případě nekalého jednání.

1.10 EHSV doporučuje, aby bylo v nařízení uvedeno, že zákazníci nabývající finanční produkty na dálku mají právo odstoupit od smlouvy, jak stanoví směrnice o trzích finančních nástrojů (MiFID) a stávající právní předpisy.

1.11 EHSV se domnívá, že by bylo vhodné zvážit možnost umístění sdělení klíčových informací o finančních produktech na jeden portál. Usnadnilo by to srovnávání jednotlivých produktů a zvýšila by se tím transparentnost trhu.

1.12 EHSV nesouhlasí s navrhovanými odchylkami ohledně předkládání sdělení klíčových informací. Naopak se domnívá, že je v každém případě třeba zrušit plánovanou odchylku pro prodej na dálku a velmi důkladně se zamyslet nad ostatními odchylkami. Klient banky či pojišťovny musí mít sdělení klíčových informací k dispozici v dostatečném předstihu před uzavřením obchodu po telefonu.

1.13 EHSV pokládá za nutné zahrnout do výčtu údajů, které musí sdělení klíčových informací obsahovat, také skutečné náklady pro konečného uživatele.

2. Shrnutí návrhu

2.1 Účelem předmětného návrhu nařízení je zvýšit transparentnost investičního trhu pro retailové investory. V současné době neexistují jasná pravidla, která by definovala povinnost poskytovat informace, a investoři nemají možnost plně si uvědomit, jakým rizikům jsou jejich investice vystaveny.

2.2 Při nedostatku adekvátních, jednoduchých a srozumitelných informací se může stát, že retailoví investoři zaplatí přehnaně vysokou cenu, jež neodpovídá jejich rizikovému profilu, nebo že jim uniknou jiné investiční příležitosti.

2.3 Jednotný, zjednodušený a standardizovaný systém poskytování informací by umožnil tyto informace srovnávat a porozumět jim a současně by zvýšil transparentnost a efektivitu trhu.

2.4 V zájmu odstranění tohoto nedostatku a na základě zkušeností s dokumentem obsahujícím klíčové informace pro investory (*Key Investor Information Document*) pro SKIPCP navrhuje Komise zavést dokument, který by obsahoval krátké, srovnatelné a standardizované informace a byl by sestavován tvůrci investičních produktů.

2.5 Nařízení se bude vztahovat na všechny složité produkty bez rozdílu formy nebo struktury vytvářené v odvětví finančních služeb s cílem poskytovat investiční příležitosti retailovým investorům, u nichž je výnos retailového investora závislý na výnosech z jednoho nebo více aktiv nebo referenčních hodnot jiných než úroková míra.

2.6 Sdělení klíčových informací budou muset být připravována podle pokynů uvedených v tomto nařízení a Komise si vyhrazuje právo učinit prostřednictvím aktů v přenesené pravomoci další upřesnění a stanovit další požadované informace. V případě nedodržení těchto předpisů či nesplnění daných požadavků bude muset tvůrce investičního produktu retailovým investorům nahradit způsobené škody.

2.7 Nařízení stanoví postupy pro vyřizování stížností, zjednávání nápravy a aktivní a rychlou spolupráci mezi příslušnými orgány. Členské státy určí účinné, přiměřené a odrazující správní sankce a opatření.

⁽¹⁾ Úř. věst. C 181, 21.6.2012, s. 93 a Úř. věst. C 181, 21.6.2012, s. 99.

2.8 V přechodných a závěrečných ustanoveních se mimo jiné uvádí, že po dobu pěti let od vstupu nařízení v platnost se předpisy týkající se dokumentů obsahujících klíčové informace pro investory pro SKIPCP nesmějí změnit. Po uplynutí čtyř let od vstupu v platnost bude navrhované nařízení přezkoumáno a při té příležitosti se rozhodne o tom, zda bude prodloužena platnost ustanovení směrnice 2009/65/ES⁽²⁾, která stanoví práve povinnost SKIPCP zveřejňovat informace.

3. Obecné připomínky

3.1 Již v lednu 2008 EHSV ve svém stanovisku k zelené knize o maloobchodních finančních službách na jednotném trhu⁽³⁾ požadoval, aby byla přijata opatření pro zajištění jasných, úplných, základních a transparentních informací, jež je třeba poskytovat retailovým investorům, obzvláště u balíčkových a strukturovaných produktů.

3.2 Přijetí odpovídajících opatření, která výrazně sníží asymetrii informací mezi tvůrci finančních produktů a retailovými investory, je jedním z nezbytných předpokladů pro vytvoření jednotného finančního trhu, na němž budou obíhat jasné, přesné, jednoduché a srovnatelné informace. Návrh Komise představuje krok správným směrem.

3.3 Případná regulatorní arbitráž mezi méně přísnými a zatěžujícími předpisy a předpisy normativnějšími by znamenala narušení trhu a vytvořila překážky bránící vzniku skutečného, transparentního a dobře fungujícího jednotného finančního trhu.

3.3.1 Zavedení standardizovaného unijního informačního modelu je nezbytné k tomu, aby se usnadnil rozvoj integrovaného přeshraničního trhu. Stávající rozdíly v právních předpisech jednotlivých zemí přinášejí neopodstatněnou konkurenční výhodu těm podnikům, jež působí v zemích, v nichž nejsou stanoveny žádné požadavky, a mohou tak bez problémů nabízet produkty, které by mohly představovat zvýšené potenciální skryté riziko.

3.4 Z těchto obecných důvodů EHSV souhlasí jak s odkazem na článek 114 SFEU, tak s volbou formy nařízení. EHSV se několikrát vyslovil pro tento nástroj, který je podle něj tím nejlepším řešením pro strukturování regulace finanční oblasti, aby se zamezilo tzv. *goldplatingu* a *cherry pickingu*, což jsou jevy, k nimž často dochází při provádění směrnic týkajících se finančních aktivit. Použití článku 5 Smlouvy o Evropské unii o zásadách subsidiarity a proporcionality se zdá být opodstatněné a odůvodněné.

3.5 Měly by se uvádět informace o možných ziscích, k nimž patří případné daně a poplatky související s daným produktem. Jedná-li se o finanční produkt založený na různých měnách, je

třeba uvážit měnové riziko a dosavadní vývoj produktu a oficiální měny, v níž je vyjádřen. Mezi informacemi o produktu by měla být uvedena cena v původní měně a cena v měně státu, v němž je produkt nabízen k prodeji. Podstatně by se tím zlepšila srozumitelnost a srovnatelnost informací pro retailové investory.

3.6 EHSV pokládá za nezbytné zintenzivnit kontrolní činnost ze strany příslušných orgánů, a to jak na vnitrostátní, tak na evropské úrovni. Je vážně znepokojen vyjádřením Komise, že není zapotřebí posílit evropské orgány v úloze, kterou jim uděluje toto nařízení. Těmto orgánům je ukládáno stále více povinností, což však není doprovázeno odpovídajícím navýšením dostupných zdrojů. Např. Evropský orgán pro bankovníctví měl v říjnu 2012 celkem 84 zaměstnanců, kteří se museli vypořádat se značným množstvím úkolů. Pokud budou tyto orgány pověřovány dalšími úkoly, aniž by byla vzata v potaz jejich permanentní krizová situace, dalo by se to vykládat jako opačný signál, než jaký má předmětné nařízení vydat.

3.7 EHSV zdůrazňuje význam, jaký měly předpisy týkající se informačních prospektů pro investory v rámci SKIPCP. Pro evropský trh to bylo významným podnětem a díky transparentnosti dokumentů obsahujících klíčové informace pro investory se zlepšilo jeho fungování. Požadavky na sdělení klíčových informací jsou rozsáhlejší a Výbor by uvítal urychlené zavedení jednotného modelu.

3.8 EHSV vyjadřuje politování nad skutečností, že se návrh nezmiňuje o dopadech spojených s produkty ze třetích zemí, a vyzývá Komisi, aby se zamyslela nad potřebou výslovného zahrnutí tohoto ustanovení do nařízení. U těchto produktů by odpovědnost měli nést zprostředkovatelé, a nikoli jejich tvůrci.

3.8.1 Finanční krize z let 2007–2009 se vyznačovala toxickými produkty pocházejícími z velkých amerických finančních institucí. Tzv. hypotéky *subprime* se ukázaly být bezcennými obligacemi s extrémně vysokou mírou rizika, přičemž všechny tři největší ratingové agentury se zmýlily v odhadu jejich bezpečnosti. Aby mohli prodejci prodávat produkty pocházející ze třetích zemí, musejí převzít odpovědnost tvůrců těchto produktů, na něž se nemůže přímo vztahovat povinnost vypracovat sdělení klíčových informací stanovená evropským nařízením.

3.9 Dalším problémem, k jehož překonání toto nařízení napomáhá, je roztržičnost finančního trhu. Rozdílná právní úprava až dosud komplikovala proces skutečné integrace jednotlivých vnitrostátních trhů a přeshraniční trh pocituje účinky této směsice předpisů, která zvyšuje náklady a vytváří podmínky pro obcházení přísnějších právních předpisů, jež jsou více zaměřeny na ochranu spotřebitele.

⁽²⁾ Úř. věst. L 302, 17.11.2009, s. 32.

⁽³⁾ Úř. věst. C 151, 17.6.2008, s. 1.

3.9.1 Zásadní význam má podpora programů finančního vzdělávání určených spotřebitelům. EHSV v jednom ze svých stanovisek z vlastní iniciativy ⁽⁴⁾ uvedl toto: „Finanční vzdělávání je tedy klíčovým aspektem pro uchování důvěry ve finanční systém a pro zodpovědnou spotřebu finančních produktů“.

3.10 EHSV doporučuje, aby byly v příslušných posouzeních dopadů vzaty v potaz veškeré připravované předpisy a s nimi spojené finanční zatížení, neboť neopodstatněná přílišná regulace by způsobila obrovské škody nejen finančnímu odvětví, ale i celému hospodářství. Zastavení motoru finančního světa by mohlo zapříčinit nevídanou krizi, což dokládají nedávné zkušenosti, které nás stály stovky miliard eur a vážnou hospodářskou krizi v některých zemích!

3.11 V návrhu Komise se o prodejcích hovoří pouze v souvislosti s jejich odpovědností a s ukládáním sankcí. Nepadá v něm ani slovo o potřebné odborné přípravě zaměstnanců podniků, které prodávají finanční produkty, a o nutnosti výrazně omezit spojitost mezi prodejem určitých produktů a odměnami pro nejvýkonnější zaměstnance. Vzhledem k tomu, že se tímto aspektem zabývá nová směrnice o trzích finančních nástrojů (MiFID) a že má zásadní význam, navrhuje EHSV, aby byl v nařízení uveden výslovný odkaz na zmíněnou směrnici.

3.11.1 EHSV opakovaně poukazoval na to, že jednou z hlavních příčin neomezeného prodeje toxických, neadekvátních či vysoce rizikových produktů bez náležitých informací, který střadatelům způsobil obrovské ztráty, byla iracionální politika finančních a bankovních institucí spočívající ve vyplácení astronomických odměn manažerům na základě velice krátkodobých výsledků.

3.11.2 Pro dosažení těchto výsledků byly využívány nekalé praktiky, které dnes soudy trestají velmi vysokým odškodněním, jež musejí některé banky a finanční instituce přiznávat svým klientům. Jde mimo jiné o instituce, jejichž systém odměn je založen na prodeji produktů za každou cenu, s vysokými odměnami pro prodejce, v nichž každé prodejní místo musí dosáhnout určitého objemu prodaných produktů. Takový systém prodeje se hodí pro uzenářství, nikoliv pro banku, která operuje s celoživotními úsporami svých klientů!

3.11.3 Přes všechny iniciativy musíme hořce konstatovat, že některé nekalé praktiky v nezmenšené míře přetrvávají a zacházejí až k manipulaci s referenčními úrokovými sazbami, jako tomu bylo např. nedávno v případě sazby LIBOR, za účelem vygenerování mimořádných zisků. Takové jednání, které se týká nepatrné části evropského finančního odvětví, poškozují pověst celého systému a důvěru získanou během mnohaleté práce.

Všechny finanční instituce musejí při svých obchodech dodržovat velmi vysoký a přísný etický kodex. Je nutné, aby bankovní sdružení tvrdě postihovala podniky a osoby, které poruší tyto obecné zásady jednání, a aby popř. dokonce vylučovaly ze svých řad toho, kdo se dopustil závažných prohřešků, a zakazovaly mu bankovní činnost. Tato sdružení příliš často přecházela mlčením zjevně nelegitimní a nezřídka také nelegální postupy.

3.12 EHSV Komisi důrazně doporučuje, aby dohlédla na účinnost sankcí, které mají členské státy stanovit. To, jak vnitrostátní legislativy vnímají závažnost přestupků či trestných činů spáchaných ve finanční oblasti, se značně liší. Souvisí to s rozdílnou hospodářskou a právní kulturou jednotlivých zemí. Jelikož není ve správné a trestněprávní oblasti možné vydávat evropské zákony s příslušnými sankcemi, musí Komise usilovat o co největší harmonizaci nejen u právních předpisů, ale i v oblasti sankcí. Existuje skutečné riziko přechodu od regulatorního dumpingu k dumpingu sankčnímu: stejné zákony, ale velmi odlišné sankce přimějí subjekty usadit se tam, kde je riziko menší! Aby byla regulace účinná a efektivní, je nutné zajistit koordinaci a vypracovat společné hlavní směry. Výbor rovněž doporučuje, aby byly zohledněny různé druhy sankcí, které mají v některých zemích správní, v jiných zase trestněprávní charakter.

4. Konkrétní připomínky

4.1 EHSV považuje návrh z celkového pohledu za vyvážený, domnívá se však, že je třeba napravit nedostatky, na něž upozornil v obecných připomínkách.

4.2 EHSV schvaluje rozhodnutí zaměřit pozornost na produkty, které mají velmi vysoký rizikový profil, aby nebylo finanční odvětví zbytečně zatěžováno povinností vypracovávat informační dokumenty, které by ve skutečnosti neměly žádný užitek.

4.3 EHSV vítá skutečnost, že nařízení jasně ukazuje řetězec odpovědnosti a stanoví, který subjekt má vypracování sdělení klíčových informací na starosti. Nejistota ohledně přiřazení této odpovědnosti v minulosti vedla k problémům při postihování těch, kdo poskytli nesprávné nebo zavádějící informace, jež retailovým investorům přivodily obrovské ztráty.

4.4 EHSV schvaluje již dlouho očekávané rozhodnutí Komise zavést po vzoru řešení, jež bylo přijato pro SKIPCP, krátký informační dokument, který bude psán stručně a obecně srozumitelným jazykem bez použití žargonu a bude vypracováván v jednotném formátu, který umožní porovnání s jinými produkty. V článku 8 jsou jasným a vyčerpávajícím způsobem uvedeny údaje, které musí sdělení klíčových informací obsahovat. Do tohoto výčtu je třeba doplnit skutečné náklady, jež musejí nést retailoví investoři.

⁽⁴⁾ Úř. věst. C 318, 29.10.2011, s. 24.

4.5 To nicméně neznamená, že by nebylo nutné nadále pracovat na rozvoji finančního vzdělávání⁽³⁾ na školách, v rámci učebních osnov, prostřednictvím informálního vzdělávání, u starších osob a žen v domácnosti. Zvláště zranitelní střadatelé nemají vždy potřebné základní znalosti, aby mohli plně porozumět sdělením klíčových informací, i když budou zjednodušená. EHSV Komisi doporučuje, aby zdůraznila – např. v nových bodech odůvodnění k návrhu nařízení – potřebu pokračovat v úsilí o zavedení základního finančního vzdělávání pro všechny.

4.6 EHSV oceňuje tento první pokus o zajištění transparentnosti, pokud jde o náklady, rizikový profil a informace o minulých výnosech příslušného produktu či produktů, jež lze pokládat za podobné.

4.7 Povinnost předkládat včas sdělení klíčových informací, aby měli retailoví investoři veškeré informace a byli si vědomi souvisejících rizik, má zásadní význam pro účinnost navrhovaného nařízení. EHSV poukazuje na skutečnost, že v návrhu nejsou stanoveny konkrétní lhůty pro předkládání tohoto dokumentu. Zvolená formulace „v dostatečném předstihu před uzavřením transakce týkající se daného investičního produktu“ se zdá být nevhodná k zajištění toho, aby měli retailoví investoři k dispozici veškeré užitečné informace. EHSV nesouhlasí se stanovením odchylek pro předkládání sdělení klíčových informací, zejména co se týče prodeje na dálku.

4.8 EHSV pokládá za vhodné upozornit v nařízení na to, že v případě transakcí uzavíraných na dálku je možné odstoupit od smlouvy, jako je tomu u finančních transakcí.

4.9 EHSV důrazně doporučuje, aby byla stanovena určitá rozumná lhůta a aby byla uvedena přímo v nařízení, a nikoli až v navazujících aktech v přenesené pravomoci, které ve finančním odvětví budí nejistotu, pokud jde o provádění. Kromě toho článek 5 stanoví, že sdělení klíčových informací musí být vypracováno před prodejem příslušného produktu a musí být předem zveřejněno na internetu. Není důvod nestanovovat v této fázi závaznou lhůtu, jejíž nedodržení by znamenalo zásadní nesoulad s cíli a požadavky tohoto nařízení. Rozumná se zdá být např. lhůta alespoň 1 týden před uzavřením transakce. Bylo by tak možné shromáždit potřebné informace a vyžádat si rady a vysvětlení. Investorům by to přineslo dostatečnou ochranu a měli by čas porovnat konkurenční nabídky. EHSV nesouhlasí s používáním aktů v přenesené pravomoci v této oblasti. Tyto akty by měly být omezeny na minimum a měly by se formálně a obsahově řídit článkem 290 SFEU, tzn. měly by se týkat nepodstatných prvků, pro něž nelze využít jiných nástrojů.

4.10 EHSV souhlasí s ustanoveními článku 9, podle nichž je třeba oddělovat propagační sdělení od sdělení klíčových

informací a tyto dokumenty nesmí být v rozporu s obsahem sdělení klíčových informací. Příliš často docházelo k tomu, že byly coby bezpečné propagovány toxické produkty, to vše s požehnáním „spolehlivých“ ratingových agentur, které houfně rozdávaly trojitě A. A tyto produkty se kdoví proč ocitly v rukou evropských střadatelů.

4.11 Do kapitoly III Komise zahrnula ustanovení týkající se vyřizování stížností, zjednávání nápravy a spolupráce příslušných orgánů, kapitola IV je pak věnována správním sankcím a opatřením. EHSV – aniž by tím byly dotčeny výše uvedené obecné připomínky – velmi příznivě hodnotí rozhodnutí popsat podrobně postupy, způsoby a podmínky pro alternativní řešení sporů souvisejících s retailovými investicemi do finančních produktů.

4.11.1 EHSV je toho názoru, že spolupráce mezi příslušnými orgány je naprosto nezbytná. Již dříve v několika svých stanoviscích vyzval k tomu, aby byla vydána nejen doporučení, ale i závazná pravidla, podle nichž by vnitrostátní orgány musely vyvíjet maximální možnou spolupráci, kterou jim dovolují vnitrostátní právní předpisy a postupy. V případě zjevného rozporu by – v souladu se zásadou subsidiarity – měly být odporující vnitrostátní předpisy prohlášeny za neplatné.

4.12 Také článek 22 obsahuje podle EHSV větu, která by v budoucnu mohla vést ke sporům. Vedle doplňkové sankce v podobě zveřejnění typu porušení nařízení a totožnosti odpovědných osob, s níž je třeba naprosto souhlasit, se uvádí toto: „s výjimkou případů, kdy by takové zveřejnění vážně ohrozilo finanční trhy“. V návrhu není objasněno, kdo bude závažnost tohoto ohrožení posuzovat. Bude to Komise? Nebo vnitrostátní orgány? Či snad evropské orgány dohledu? A nic se zde neříká ani o případech, kdy dojde k porušení povinností stanovených tímto nařízením v několika členských státech najednou. Kdo bude rozhodovat? A co když se jeden orgán bude domnívat, že toto zveřejnění neohrozí finanční trhy, zatímco jiný orgán bude opačného názoru? Jaký postup zvolit v takové situaci? Všechny tyto otázky musí být vyjasněny před vydáním tohoto nařízení, které ze své podstaty musí být jednoduché, jasné a okamžitě použitelné a musí být formulováno tak, aby zamezilo zbytečným sporům, jež by poškodily evropské zájmy.

4.13 Komise nadále předkládá návrhy, které obsahují četné akty v přenesené pravomoci. EHSV opakovaně zpochybňoval oprávněnost tohoto postupu, jeho skutečnou potřebu a jeho soulad s ustanoveními článku 290 SFEU o aktech v přenesené pravomoci a článku 291 SFEU o prováděcích aktech. I v tomto případě má EHSV za to, že Komise navrhuje řešení týkající se podstatných prvků nařízení. Např. v čl. 8 odst. 2 jsou to podrobnosti týkající se prezentace a obsah jednotlivých prvků klíčových informací, jež musí tyto dokumenty obsahovat, případně další informace a jednotný model – prakticky se

⁽³⁾ Úř. věst. C 318, 29.10.2011, s. 24.

jedná o 90 % nařízení. Přenesení pravomocí požadované v čl. 10 odst. 2 se týká obsahu a podmínek kontroly informací a jejich případné úpravy. A konečně přenesení pravomocí ve smyslu čl. 12 odst. 4 se vztahuje na podmínky pro splnění požadavku poskytnutí sdělení klíčových informací a na způsob a lhůtu poskytnutí tohoto dokumentu, k nimž byl výše v tomto stanovisku zaujat kritický postoj.

4.14 EHSV si klade otázku, zda jsou tyto akty v přenesené pravomoci skutečně zapotřebí a zda odpovídají duchu daného nařízení. Je sice pochopitelné, že se tyto akty mnohem snáze spravují, musejí se ale striktně držet ustanovení Smlouvy. V příslušném sdělení Komise ⁽⁶⁾ se uvádí: „Článek 290 Smlouvy o fungování Evropské unie ve znění smlouvy podepsané v Lisabonu dne 13. prosince 2007 (dále jen „nová smlouva“) zákonodárci umožňuje přenést na Komisi pravomoc přijímat

nelegislativní akty s obecnou působností, kterými se **doplňují nebo mění některé prvky legislativního aktu, které nejsou podstatné**“.

4.15 EHSV však soudí, že se návrhy Komise na akty v přenesené pravomoci naopak vztahují na podstatné a určující prvky legislativního aktu!

4.16 EHSV dále nesouhlasí s rozhodnutím zachovat po dobu příštích pěti let v nezměněné podobě předpisy týkající se požadavků na zveřejňování informací pro SKIPCP a navrhuje Komisi, aby naplánovala jejich přezkum během dvou let od schválení tohoto nařízení s cílem harmonizovat co nejdříve klíčové dokumenty pro investory do jakýchkoliv finančních produktů.

V Bruselu dne 14. listopadu 2012.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Staffan NILSSON

⁽⁶⁾ COM(2009) 673 final ze dne 9. prosince 2009.

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru ke sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů Na cestě k hospodářské obnově vedoucí k intenzivnímu růstu pracovních míst

COM(2012) 173 final

(2013/C 11/14)

Zpravodajka: **paní BISCHOFF**

Dne 18. dubna 2012 se Evropská komise, v souladu s článkem 304 Smlouvy o fungování Evropské unie, rozhodla konzultovat Evropský hospodářský a sociální výbor ve věci

sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů Na cestě k hospodářské obnově vedoucí k intenzivnímu růstu pracovních míst

COM(2012) 173 final.

Specializovaná sekce Zaměstnanost, sociální věci, občanství, kterou Výbor pověřil přípravou podkladů na toto téma, přijala stanovisko dne 23. října 2012.

Na 484. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 14. a 15. listopadu 2012 (jednání dne 15. listopadu 2012), přijal Evropský hospodářský a sociální výbor následující stanovisko 204 hlasy pro, 2 hlasy byly proti a 2 členové se zdrželi hlasování.

1. Závěry a doporučení

1.1 Evropě se zatím nedaří překonat krizi, takže se rozdíl v ní stále zvětšují. V mnoha zemích postižených krizí lze zaznamenat prudký nárůst nezaměstnanosti, především u mladých. Evropská politika zaměstnanosti musí ve větší míře pomáhat členským státům s řešením problémů. Měla by být více než dosud považována za součást řešení, aby se společnými silami podařilo krizi solidárně překonat a stabilizovat Evropu.

1.2 EHSV proto zastává názor, že politika zaměstnanosti musí bezpodmínečně podpořit budování evropské infrastruktury a kvalitního růstu. Je zapotřebí značných investic, které mohou mít pozitivní vliv na zaměstnanost. Za tímto účelem musejí být urychleně mobilizovány nejen soukromé, ale i veřejné investice, a musejí být uskutečněny reformy.

1.3 Díky solidární a účinné politice zaměstnanosti se evropský trh práce může vyvíjet a získat zpět důvěryhodnost. K tomu je naprosto nezbytné mj. brzké spuštění a povinné poskytování záruk pro mladé. V některých zemích postižených krizí je navíc zjevný zájem o zavedení duálních systémů vzdělávání. Komise by to měla podpořit, umožnit počáteční financování a iniciovat výměnu osvědčených postupů. Nepodaří-li se dát mladým perspektivu, a to především v zemích postižených krizí, hrozí, že nám vyroste „ztracená generace“, která bude sociální i politickou časovanou bombou. EHSV se zasazuje o solidární řešení ve stylu globalizačního fondu.

1.4 Prvním důležitým krokem je správné nastavení záruk pro mladé, ovšem i naléhavé řešení nynějších strukturálních problémů.

Cíl vytvořit co nejvíce pracovních míst je podmíněný vytvořením:

— nabídky práce využitím pracovního potenciálu dlouhodobě nezaměstnaných prostřednictvím trhů podporujících začlenění,

— poptávky po práci, což je možné zejména v rostoucích odvětvích s vysokou pracovní náročností, jako je stříbrná ekonomika.

1.5 Politika zaměstnanosti nemůže napravit chybné kroky v makroekonomické politice, ale může podstatnou měrou přispět ke zvýšení konkurenceschopnosti znalostních společností tím, že posílí schopnost inovovat a dosáhne lepší vyvážení mezi nabídkou a poptávkou v oblasti kvalifikací. Krom toho je třeba neprodleně zlepšit přístup evropských podniků (zejména malých a středních podniků) k rizikovému kapitálu a odstranit zbytečnou byrokracii.

1.6 Musí být celkově zohledněna zvláštní úloha sociálních partnerů při utváření a provádění politiky zaměstnanosti a posílena v rámci nové správy věcí veřejných.

2. Evropská politika zaměstnanosti v dobách krize

2.1 Dne 18. dubna 2012 zveřejnila Evropská komise sdělení nazvané *Na cestě k hospodářské obnově vedoucí k intenzivnímu růstu pracovních míst a devět průvodních dokumentů*. Toto sdělení obsahuje návrhy opatření na podporu tvorby pracovních míst, reformy trhů práce a posílení správy věcí veřejných v EU.

2.2 Výzva Komise k obnově vedoucí k intenzivnímu růstu pracovních míst přichází v okamžiku, kdy v mnoha zemích dochází v důsledku mnohočetných krizí (finanční krize, hospodářské krize, sociální krize, krize eura, dluhové krize, krize důvěry) k drastickému úbytku pracovních míst, který negativně ovlivňuje každodenní život občanů, protože ztrácejí pracovní místa, nemají žádné vyhlídky na novou práci nebo se musejí smířit s poklesem mzdy a sociálních dávek nebo s jejich ztrátou.

2.3 Výbor proto vítá, že se Komise začala zabývat dopady krize na politiku zaměstnanosti a že požaduje obnovu vedoucí k intenzivnímu růstu pracovních míst. To měla učinit už dávno, neboť důsledky krize se vyostřují – mj. protože se vlády téměř ve všech členských státech EU při uplatňování nově přizpůsobených pravidel správy ekonomických záležitostí v eurozóně snaží snížit rozpočtové schodky prostřednictvím částečně značných škrtů ve veřejných výdajích zaměřených zejména na omezení sociálních výdajů a veřejných služeb. Takováto politika však omezuje příležitosti na trhu práce, v neposlední řadě těch jedinců, kteří už patřili do znevýhodněných skupin⁽¹⁾. Úsporná opatření obvykle zasáhnou nejtvrdějším způsobem v první řadě ty, kdo jsou závislí na státních sociálních dávkách, včetně těch, kdo mají nestabilní pracovní místa, a dalších skupin, jež jsou na trhu práce znevýhodněny. Proto je třeba udržet a posílit stabilizující funkci solidárních systémů sociálního zabezpečení, aby zůstaly účinné a udržitelné právě i s ohledem na nejvíce postižené a znevýhodněné skupiny na trhu práce.

2.4 EHSV zatím požadoval vynaložit mimořádné úsilí na řešení nezaměstnanosti, která roste znepokojivou měrou; pokračovat ve vyjetých kolejích nelze. Politika trhu práce může a musí podpořit proces tvorby pracovních míst. Předpokladem k tomu je stabilní hospodářství. EHSV uvítal plán hospodářské obnovy přijatý v roce 2008, nicméně kritizoval, že je jeho objem příliš omezený⁽²⁾.

2.5 Aktuální čísla o trhu práce jsou alarmující, negativní vývoj na trhu práce v zemích postižených krizí neustále pokračuje. Nezaměstnanost v Evropě je (údaje jsou ze srpna) se svými 10,5 % (11,4 % v eurozóně) tak vysoká jako nikdy dříve. Ve dvou třetinách členských států je třeba konstatovat rostoucí nezaměstnanost – obzvláště prudce se nezaměstnanost zvýšila ve Španělsku (25,1 %), v Portugalsku (15,9 %) a v Řecku (24,2 %) (3). Bez práce je 25,46 milionů osob. Zvláště negativní je, že stoupla i dlouhodobá nezaměstnanost, což je trend, který

se očividně dále šíří. Více než 40 % všech nezaměstnaných hledá práci již déle než jeden rok (4). Mimořádně znepokojující je, že míra nezaměstnanosti mladých lidí v EU je neustále velmi vysoká – přesahuje 22 %. I v tomto ohledu existují mezi členskými státy značné rozdíly. Ve Španělsku a v Řecku činí více než 50 %, v některých členských státech (Portugalsko, Slovensko, Bulharsko, Itálie, Irsko) okolo 30 %. Pouze ve třech členských státech (Německo, Rakousko a Nizozemsko) činí méně než 10 % (5).

2.6 Na politiku růstu a zaměstnanosti nelze nahlížet odděleně. Proto Výbor opakovaně požadoval plán evropské hospodářské obnovy ve výši 2 % HDP a s dalekosáhlými účinky na trh práce. V rámci společnosti by se mělo také podporovat zakládání podniků a podnikatelský duch, a to v neposlední řadě ve vzdělávacích systémech a programech odborné přípravy. Vedle dodatečných investic na vnitrostátní úrovni, které musí být v zájmu zvýšení účinků na zaměstnanost uskutečněny koordinovaně, je třeba určit evropské investiční projekty. „Pakt pro růst a zaměstnanost“ přijatý v rámci závěrů ze summitu ve dnech 28. a 29. června 2012 byl v tomto směru prvním krokem. Nyní musí získat konkrétní obsah, aby byl v celé Evropě zaručen nezbytně nutný prostor pro udržitelný růst a zaměstnanost. Zvláštní pozornost se musí věnovat zajištění přechodů na trzích práce, zejména i při restrukturalizacích.

3. Rámcové podmínky pro evropskou politiku zaměstnanosti

3.1 Výbor tedy souhlasí s analýzou Komise, že vyhlídky na růst zaměstnanosti v rozhodující míře závisí na schopnosti EU vytvářet hospodářský růst prostřednictvím makroekonomických, průmyslových a inovačních politik a podpořit ho politikou zaměstnanosti zaměřenou na zajištění hospodářské obnovy vedoucí k intenzivnímu růstu pracovních míst. EHSV se obává, že značná část pozitivních návrhů v balíčku opatření v oblasti zaměstnanosti bude v případě, že EU bude neustále pokračovat ve své politice úspor, zcela neproveditelná. EHSV se navíc obává, že navržená opatření sama o sobě nebudou stačit k dosažení cílů vytyčených ve strategii zaměstnanosti EU. Již v únoru 2012 urgoval pakt o sociálních investicích pro účely trvalého překonání krize a investování do budoucnosti (6). Výbor v této souvislosti vítá, že Komise svým balíčkem opatření v oblasti zaměstnanosti připomíná, že podle článku 3 Smlouvy je cílem EU dosažení plné zaměstnanosti a sociální soudržnosti.

4. Návrhy na posílení evropské strategie zaměstnanosti

4.1 Vytvořit perspektivy pro mladé lidi

4.1.1 MOP ve své zprávě *Global Employment Trends for Youth 2012* z května 2012 varuje před nebezpečím, že dospívá „ztracená generace“. Vlády proto musejí přisoudit nejvyšší prioritu aktivní politice trhu práce a zaměstnanosti pro mladé.

(1) Úř. věst. C 143, 22.5.2012, s. 23.

(2) Úř. věst. C 306, 16.12.2009, s. 70.

(3) Viz EUROSTAT, tisková zpráva č. 138/2012, 1. října 2012.

(4) Viz EUROSTAT, tisková zpráva č. 138/2012, 1. října 2012.

(5) SWD(2012) 90 final, s. 10 n.

(6) Viz poznámka pod čarou č. 2.

Výbor v této souvislosti vítá plánované zavedení záruk pro mladé. To však nebude možné zvládnout pouze s dosud nevyužitými prostředky z ESF. EHSV proto doporučuje, aby byly země s mimořádnými problémy prozatím podporovány, neboť často postrádají finanční prostředky na nezbytnou aktivní politiku zaměstnanosti, zejména co se týče povinného poskytování záruk pro mladé. Není-li toto možné vyřešit pouze pomocí prostředků z ESF, musejí být na financování těchto záruk vynaloženy dodatečné evropské prostředky (Fond solidarity s mládeží). Bankám byly poskytnuty miliardové částky, proto musí být možné mobilizovat i tyto prostředky, např. na základě daně z finančních transakcí, o jejíž zavedení se Výbor již delší dobu zasazuje.

4.1.2 Eurofound zkoumal přednosti a nevýhody záruk pro mladé ⁽⁷⁾. Představují důležité, krátkodobě koncipované opatření k zamezení vyloučení mladých lidí. U specifických cílových skupin („hard-to-help“) však tolik účinné nejsou. Neřeší ani strukturální problémy (např. nevyhovující systémy školního vzdělávání či odborné přípravy na povolání).

4.1.3 Navíc je nesmírně důležitý okamžik zavedení tohoto opatření. EHSV se domnívá, že zavést záruky pro mladé po třech měsících je pozdě, v ideálním případě by měly být využity co nejdříve, tj. v okamžiku registrace na úřadě práce. Nevydařený přechod totiž škodí ekonomice a zanechává následky na celý život. Výbor doporučuje poskytovat záruky pro mladé i mladým dospělým ve věku od 25 do 29 let. V rámci národních plánů reforem musejí být v tomto ohledu naplánována konkrétní opatření. K tomu bude v mnoha zemích nezbytné rozšířit zvláštní podporu ze strany veřejných služeb zaměstnanosti, přičemž je třeba věnovat zvýšenou pozornost znevýhodněným skupinám.

4.1.4 Je důležité překlenout propast mezi potřebami trhu práce, vzděláváním a očekáváními mladých lidí. Jedním ze způsobů, jak toho dosáhnout, je poskytovat pobídky a podporu pro rozvoj vysoce kvalitních systémů učňovského školství. Výbor považuje za důležité, aby byli sociální partneři v členských státech úzce zapojeni do přípravy těchto systémů. EHSV požaduje lepší výměnu zkušeností a podporu systémů učňovského školství z ESF. Je třeba podporovat výměny osvědčených postupů, poskytovat počáteční financování a vypracovat kvalitní rámec pro duální vzdělávání. Uplatňování navrhované charty kvalitních stáží by měly provázet pobídky.

4.2 Kvalifikace zvyšuje konkurenceschopnost a vytváří nové perspektivy

4.2.1 Základní, učňovské i vysokoškolské kvalifikace musí být v rovnováze. Udržitelný pozitivní vývoj v oblasti zaměstnanosti se totiž nemůže opírat výhradně o akademické, vysokoškolské vzdělání. Klíčový význam má i osvojování kognitivních schopností a univerzálních dovedností, a ne pouze získávání

formální vyšší kvalifikace. V budoucnosti budou ještě více požadovány průřezové a komunikativní schopnosti. EHSV podporuje úsilí o zajištění většího uznávání kvalifikací prostřednictvím uznávání dovedností získaných mimo systém formálního vzdělávání, zejména s ohledem na nedávný návrh doporučení Rady o uznávání neformálního a informálního učení ⁽⁸⁾. Musí být podpořeno zavádění evropského rámce kvalifikací na úrovni členských států.

4.3 Kvalita nabídky a poptávky na trhu práce

4.3.1 Výbor vítá, že se Komise zabývá nejen poptávkou, ale intenzivněji také nabídkou na trhu práce. Podniky v Evropě mají klíčový význam pro překonání krize na trhu práce. Především v malých a středních podnicích lze v uplynulých letech pozorovat kladnou bilanci zaměstnaných osob. Proto je mimořádně důležité zlepšit přístup malých a středních podniků ke kapitálu a snížit náklady na zakládání společností o 25 %. V současné době se pracuje na omezení administrativní zátěže společností. Podle Evropské komise to bude mít významný ekonomický dopad na hospodářství EU. HDP se zvýší přibližně o 1,5 %, tj. zhruba 150 miliard eur, aniž by současně poklesla ochrana zaměstnanců. Také sociální podniky a organizace občanské společnosti mohou přispět k vyšší zaměstnanosti, jak se opakovaně zdůrazňuje mj. ve stanoviscích EHSV ⁽⁹⁾. Kromě toho se nedávno ve stanovisku CCMI ⁽¹⁰⁾ z vlastní iniciativy poukázvalo na to, že družstva, a to především zaměstnanecká družstva, mohou i v dobách krize zajistit více pracovních míst tím, že omezí zisky ve prospěch jejich ochrany.

4.3.2 Udržitelná konkurenceschopnost ve znalostní ekonomice vyžaduje odpovídající investice do kvalifikace zaměstnanců. Vhodným opatřením ke stimulaci poptávky mohou být u některých cílových skupin (např. dlouhodobě nezaměstnaní) také příplatky ke mzdě a zaměstnanecké výhody.

4.3.3 EHSV vítá návrh Komise zřídit „agentury pro řízení přechodů“. Právě vzhledem k rostoucímu počtu dlouhodobě nezaměstnaných to však nesmí být omezeno na nabídku zprostředkovatelských služeb. Potřebná je rozsáhlá nabídka služeb v oblasti odstraňování překážek zprostředkování a rychlého (opětovného) začleňování na trhu práce právě i na místní úrovni, např. prostřednictvím nabídek vzdělávání a odborné přípravy. Strategie „aktivního začleňování“, kterou Komise stanovila v říjnu 2008 ⁽¹¹⁾, usiluje vedle podpory příjmu a inkluzivních trhů práce i o přístup ke službám, které mají umožnit na míru šité kvalitní poradenství s cílem získat práci, jež bude odpovídat individuálním vlohám a dovednostem. Ve smyslu strategie trhu práce zaměřené na jednotlivce je proto nezbytné jmenované služby propojit a vytvořit integrovanou nabídku služeb, což by mělo být podpořeno posílením zásady partnerství mj. v rámci ESF.

⁽⁸⁾ COM(2012) 485 final.

⁽⁹⁾ Úř. věst. C 229, 31.7.2012, s. 44.

⁽¹⁰⁾ Úř. věst. C 191, 29.6.2012, s. 24.

⁽¹¹⁾ C(2008) 5737: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2008:307:0011:0014:CS:PDF>.

⁽⁷⁾ Eurofound, Youth Guaranties: Experiences from Finland and Sweden, 2012.

4.3.4 Stagující poptávka po pracovní síle způsobená pokračující krizí vede k růstu dlouhodobé nezaměstnanosti, jejímž důsledkem jsou vážné problémy s umístěním na trhu práce a následně i nárůst chudoby kvůli ztrátě kontaktu s trhem práce. EHSV doporučuje členským státům, aby vynaložily mimořádné úsilí o vytvoření mezitruhu práce, aby byly veřejné prostředky využívány k tvorbě přiměřeného počtu odpovídajících pracovních míst. Tím by se zajistilo, aby si dlouhodobě nezaměstnaní udrželi své pracovní návyky a zvyšovali své schopnosti a znalosti. Zabrání se tak růstu chudoby, neboť ten je způsoben ztrátou kontaktu s trhem práce, a umožní to hladký přechod takto zaměstnaných osob na otevřený trh práce v období po krizi.

4.3.5 Vytvoření evropského trhu práce je i nadále dlouhodobým cílem. EHSV vítá návrhy na odstranění překážek bránících volnému pohybu pracovníků. Obecně je třeba zlepšit rámcové podmínky pro spravedlivou mobilitu⁽¹²⁾. Mobilita však nesmí vést k tomu, že budou lidé z regionů odcházet. S pomocí solidárního sdílení rizik by se naopak mělo chudším regionům pomoci vyrovnat náskok.

4.4 Flexibilita a bezpečnost

4.4.1 Výbor se již několikrát vyjádřil k flexibilitě. Uvítal, že zkušenosti s přístupem ke krizi vedly k rozšíření pojetí flexibility. Zlepšení vnitřní flexibility dosud nebyla při diskusích o flexibilitě věnována náležitá pozornost. Zaměstnání na dobu určitou a dočasná práce mohou v krátkodobém horizontu umožnit přechody a mohou být tu a tam nezbytné k tomu, aby byl obzvlášť znevýhodněným skupinám usnadněn přechod na první trh práce. S tím spojená nejistota zaměstnání však smí být pouze dočasná a musí být sociálně zabezpečena. Návrh „jednotné pracovní smlouvy“, o němž se sdělení nepřímě zmiňuje, EHSV odmítá. Namísto toho doporučuje bojovat s větším odhodláním proti nejistým zaměstnáním a předložit návrhy ohledně toho, jak docílit opětovného nastolení normálních pracovních poměrů.

4.5 Podpora poptávky a spravedlivé rozdělení

4.5.1 V hospodářství jako celku musí být zaručena rovnováha mezi dostatečným růstem poptávky a udržením cenové konkurenceschopnosti⁽¹³⁾. Tato témata se již řeší na technické i politické úrovni v rámci makroekonomického dialogu. Jak Komise uvádí na str. 25, je při tom třeba vždy dodržovat a respektovat autonomii sociálních partnerů a důsledný soulad s čl. 153 odst. 5 SFEU. Výbor se staví proti návrhu vytvořit na úrovni EU nový tripartitní výbor pro mzdové otázky. Místo toho doporučuje zreformovat a v případě potřeby posílit stávající struktury – trojstrannou sociální vrcholnou schůzku a výbor pro makroekonomický a sociální dialog – s cílem zaručit účinné a vyvážené zapojení sociálních partnerů a ministrů práce, sociálních věcí, financí a hospodářství.

4.5.2 Výbor vítá, že se Komise začala zabývat otázkou minimálních mezd a důstojné kvality pracovních míst. Minimální mzdy jsou důležité k zamezení mzdového dumpingu, zejména tam, kde nebyly kolektivně vyjednány spodní hranice mezd. Výbor je nicméně proti tomu, aby se minimální mzdy srovnávaly s důstojnými odměnami. Ne každá minimální mzda je sama o sobě důstojnou odměnou a pouze přiměřené minimální mzdy zaručují také odpovídající důchody. Celkově je třeba zohlednit mnohotvárnost jednotlivých vnitrostátních systémů výpočtu mezd.

4.5.3 EHSV se již před delší dobou vyslovil pro rozšíření základu daně v zájmu financování systémů sociálního zabezpečení. V tomto směru lze s uspokojením konstatovat, že Komise v balíčku opatření v oblasti zaměstnanosti uvádí i přechod na environmentální a spotřební daně a daně z nemovitosti, včetně monitorování redistribučních dopadů, aby bylo možné snížit daňové zatížení práce způsobem, který se neprojeví na příjmech do státní pokladny. Mají-li být rozpočty konsolidovány a má-li být zajištěna udržitelnost společnosti a hospodářství díky odpovídající politice zaměstnanosti a kvalifikace, nestačí pouze dbát na výdajovou stránku, ale je třeba zlepšit příjmy tak, aby lépe odpovídaly výkonům.

4.6 Doporučení k nové správě věcí veřejných

4.6.1 Návrhy v oblasti nové správy věcí veřejných tvoří jádro sdělení. Sdělení v této souvislosti vyzdvihuje nové aspekty a předkládá návrhy, jak lze politice zaměstnanosti v rámci evropského semestru znovu vtisknout větší význam a dynamiku. Výbor to velmi vítá – politika zaměstnanosti totiž již v hodnocení Lisabonské strategie v polovině období, v cílech strategie Evropa 2020 a konečně i v nové správě v rámci evropského semestru ztratila na významu. EHSV proto požaduje provedení aktuálního hodnocení evropského semestru a časnější a lepší zapojení sociálních partnerů a občanské společnosti.

4.6.2 Zatímco evropský semestr pokrývá jen krátké období, cíle politiky zaměstnanosti zachycují střednědobý výhled. Dne 21. října 2010 se Rada Evropské unie rozhodla, že hlavní směry politik zaměstnanosti nebude až do roku 2014 měnit. EHSV v roce 2011 kritizoval, že hlavní směry z roku 2010:

— dostatečně nezohledňují boj proti nezaměstnanosti jakožto nejvyšší prioritě;

— značně oslabují evropský přístup;

— neobsahují žádné měřitelné cíle EU pro cílové skupiny;

⁽¹²⁾ Úř. věst. C 228, 22.9.2009, s. 14.

⁽¹³⁾ Viz poznámka pod čarou č. 3.

— neobsahují žádné konkrétní pokyny ohledně kvality práce ⁽¹⁴⁾.

4.6.3 Výbor vítá návrh vytvořit srovnávací systém a srovnávací přehled pro sledování pokroku při provádění národních plánů zaměstnanosti. Evropští sociální partneři by měli být zapojeni do vypracování srovnávacího systému i kritérií pro srovnávací přehled. Navíc by v rámci přípravy roční analýzy růstu měli být včas konzultováni i při určování strategických klíčových priorit politiky zaměstnanosti a při vypracování, uplatňování a hodnocení hlavních směrů politik zaměstnanosti. Vzhledem k výše zmíněné potřebě integrovaných služeb zaměřených na jednotlivce by bylo žádoucí, aby ukazatele nejen obsahovaly složku cílových skupin, ale také zohledňovaly regionální souvislosti.

4.6.4 EHSV dále požaduje rovnoprávné sladění referenčních ukazatelů politiky zaměstnanosti s postupem pro srovnávací přehled výsledků v případě nadměrné makroekonomické nerovnováhy.

4.6.5 Výbor podporuje všechny iniciativy zaměřené na to, aby současné výzvy, cíle a pokroky politiky zaměstnanosti byly díky balíčku opatření v oblasti zaměstnanosti opět viditelnější, závaznější a jasnější a aby bylo dosaženo lepší rovnováhy mezi hospodářskou politikou, politikou zaměstnanosti a sociální politikou. Opatření musejí být navíc koncipována tak, aby podporovala cíle EU v oblasti rovnosti žen a mužů. Je třeba kriticky poznamenat, že se balíček opatření v oblasti zaměstnanosti dostatečně nezabývá podporou zaměstnávání žen ani genderovým hlediskem, jež Komise jinak požaduje.

4.7 Navržené perspektivy růstu z hlediska politiky zaměstnanosti

4.7.1 V průvodních dokumentech se takzvané „zelené ekonomice“ přiznává zvláštní potenciál pro růst zaměstnanosti. Ten však velmi závisí na legislativě jednotlivých členských států upravující ekologické chování. Na rozdíl od jiných oblastí růstu, jako jsou informační a komunikační technologie, není růst v zelené ekonomice z důvodu dlouhé doby amortizace investic v této oblasti určován jen čistě ekonomickými zájmy, ale i zájmy politickými. Proto jsou nutné jasné environmentální pobídky. Tyto pobídkové struktury by navíc měly umožnit dlouhodobý plánovací horizont a omezit nejistotu ohledně potenciální změny environmentálních předpisů. K úspěšnému provádění je nezbytně nutná úzká spolupráce a koordinace environmentální a hospodářské politiky. Tato spolupráce však musí plnit svůj účel. Obzvláště kriticky je v této souvislosti třeba nahlížet na rozšíření koncepce „zelených pracovních míst“ o zaměstnanecké poměry financované z ekologických daní ⁽¹⁵⁾.

Na základě této definice klesá pozornost k obsahu činnosti jakožto rozhodujícímu kritériu pro zelená pracovní místa, ať už jsou definována jakkoli široce ⁽¹⁶⁾.

4.7.2 Potenciál zaměstnanosti v „zelené ekonomice“ navíc podléhá konjunkturálním výkyvům, dotčené sektory nejsou stabilní. Přejít na „zelenou ekonomiku“ tak nejdříve způsobí ztrátu pracovních míst v tradičních průmyslových odvětvích. Tu je třeba vhodně sociálně vyvážit. Práceschopnost pracovních sil musí být podpořena prostřednictvím rekvalifikace. Jak ukázala Evropská komise v dokumentu o „zeleném růstu“ ⁽¹⁷⁾, ekologická přeměna hospodářství by mohla stimulovat poptávku po pracovních místech vyžadujících vysokou, střední i nízkou kvalifikaci. Celkově dochází k efektu nahrazování, a Výbor proto pochybuje, zda je bilance zaměstnanosti skutečně tak pozitivní, jak Komise předpokládá. Kromě toho existují oblasti zelených technologií, které mohou krátkodobě expandovat (např. stavebnictví), ale dlouhodobou zaměstnanost lze naopak očekávat spíše u vysoce kvalifikovaných činností. I tyto pracovní síly potřebují odpovídající sociální zajištění a přechody na trhu práce musí být udržitelné.

4.7.3 Udržitelnost potenciálu zaměstnanosti v „zelené ekonomice“ dosti ovlivňují i struktury kvalifikace. Studie o strukturách kvalifikace ⁽¹⁸⁾ v 9 zemích EU ukazuje, že růst zaměstnanosti lze v této oblasti očekávat spíše u činností vyžadujících vyšší kvalifikaci. Nabídka vzdělání v této oblasti se zároveň doposud vyznačuje značnou roztržetostí. Mají-li být optimalizovány vzdělávací struktury pro „zelená pracovní místa“, je zapotřebí pravidelné koordinace mezi sociálními partnery a poskytovateli vzdělání. I pro vzdělávací aspekt „zelené ekonomiky“ však mají velký význam environmentální cíle, neboť řídí poptávku po kvalifikaci. Pracovní místa v průmyslu jsou však na vytváření aplikací závislá. Sdělení Komise obecně opomíjí hybnou sílu, již výzkum a vývoj představuje. Jedním ze sektorů, který výrobním podnikům i soukromým službám a službám obecného zájmu nabízí možnosti, je oblast důstojného stárnutí s IKT v širším smyslu s cílem zůstat aktivní, připojený, mobilní, začleněný, zdravý a mít oporu (téměř 30 % naší společnosti) ⁽¹⁹⁾. Je třeba vzít v úvahu příklad Asie (Číny, Japonska). Pokud by se urychleně začala uznávat a chránit práva uživatelů, ušetřil by se čas a vzrostla by míra zaměstnanosti.

4.7.4 EHSV již ve svém stanovisku ⁽²⁰⁾ upozorňoval na skutečnost, že u obnovitelných zdrojů energie lze počítat s čistým efektem přibližného počtu 410 000 dalších pracovních míst a růstovým impulsem ve výši 0,24 % hospodářského výkonu oproti roku 2005, pokud bude do roku 2020 usku-

⁽¹⁴⁾ Úř. věst. C 143, 22.5.2012, s. 94.

⁽¹⁵⁾ SWD(2012) 92 final.

⁽¹⁶⁾ Viz například definice UNEP, která označuje za zelenou veškerou činnost, jež prostřednictvím svého obsahu přispívá k ochraně či obnovení kvality životního prostředí.

⁽¹⁷⁾ SWD(2012) 92 final.

⁽¹⁸⁾ CEDEFOP, Kurzbericht - únor 2012: *Brauchen wir eine Strategie für grüne Qualifikationen?*

⁽¹⁹⁾ Slyšení EHSV na téma „Aktivní stárnutí a informační technologie“ pořádané 11. září 2012.

⁽²⁰⁾ Úř. věst. C 376, 22.12.2011, s. 1.

4.7.5 Další oblastí zaměstnanosti, v níž Komise spatřuje potenciál růstu, jsou informační a komunikační technologie. Tato odvětví je velmi heterogenní a sahá od čistě technického programování až po poskytování poradenství a služeb u zákazníků. Kvůli technickému zaměření a vysokému tempu inovací je tato oblast mimořádně náročná na znalosti, a klade tak na pracovníky vysoké požadavky. Z tohoto důvodu, ale i kvůli velmi rychlému zastarávání znalostí, má vzdělávací politika, odborná příprava v podnicích a individuální chuť k učení i v této oblasti značný význam. Práce od pracovníků zpravidla vyžaduje vysokou flexibilitu z hlediska místa a času. Proto jsou zapotřebí strategie personální politiky zaměřené na jednotlivé fáze života, aby bylo možné pracovníky v podnicích dlouhodobě udržet. Pracovníci navíc často podstupují vysoké riziko psychické zátěže a onemocnění.

4.7.6 Ve zdravotnictví a pečovatelsství, především v souvislosti se stříbrnou ekonomikou, je poptávka z důvodu stárnutí obyvatelstva poměrně jasně předvídatelná. Stříbrnou zaměstnaností se rozumí vznik nových pracovních míst v důsledku přizpůsobení struktury výroby potřebám stárnoucího obyvatelstva. Nejdůležitějšími oblastmi stříbrné zaměstnanosti je zdravotnictví a dlouhodobá péče, které jsou pracovně náročné a stárnoucí obyvatelstvo je poptává ve velké míře. V současnosti však klesá nabídka mladých pracovních sil s dobrou kvalifikací. Přestože jsou zdravotnictví a péče klíčovými prvky tvorby hodnot v ekonomice, není značná část zaměstnaneckých poměrů – právě v oblasti osobních služeb – kvůli časovému omezení a nízkým odměnám dostatečně atraktivní. Dodatečným problémem je vysoká fyzická zátěž při práci, kvůli níž mnoho pracovníků odchází do důchodu předčasně. Vysoce kvalitní produkty a služby však lze dlouhodobě zajistit jen prostřednictvím odpovídajících kvalitních zaměstnaneckých poměrů. Přijetím opatření ve zdravotnictví a opatření ke zlepšení systémů dlouhodobé péče a ošetřování zejména v domácím prostředí lze vytvořit velký počet pracovních míst. I zde by mohlo vzniknout mnoho příležitostí díky podpoře investic do rozvoje podnikání podporujícího začlenění a sociálního podnikání v tomto odvětví.

V Bruselu dne 15. listopadu 2012.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Staffan NILSSON

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru ke sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů Vnější rozměr koordinace sociálního zabezpečení EU

COM(2012) 153 final

(2013/C 11/15)

Zpravodaj: **pan José María ZUFIAUR**

Dopisem ze dne 18. dubna 2012 požádala Evropská komise, v souladu s článkem 304 Smlouvy o fungování Evropské unie, Evropský hospodářský a sociální výbor o vypracování stanoviska k tématu

sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů – Vnější rozměr koordinace sociálního zabezpečení EU

COM(2012) 153 final.

Specializovaná sekce Vnější vztahy, kterou Výbor pověřil přípravou podkladů na toto téma, přijala stanovisko dne 4. října 2012.

Na 484. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 14. a 15. listopadu 2012 (jednání ze dne 14. listopadu 2012), přijal Evropský hospodářský a sociální výbor následující stanovisko 137 hlasy pro, 2 hlasy byly proti a 9 členů se zdrželo hlasování.

1. Shrnutí a doporučení

1.1 EHSV je toho názoru, že globalizace ekonomiky s následným nárůstem obchodní výměny a migračních toků si žádá prohloubení procesu internacionalizace sociálních norem, aby se dosáhlo stavu, kdy občané obecně a migrující či usazení pracovníci zvláště – bez ohledu na státní příslušnost – nebudou poškozeni na svých právech, a budou moci těžit z toho, co bychom mohli nazvat „sociální globalizace“. Výhody a nevýhody z toho vyplývající se dotýkají též podniků.

1.2 EHSV proto oceňuje, že Komise zveřejnila sdělení *Vnější rozměr koordinace sociálního zabezpečení EU*. Toto sdělení zdůrazňuje význam společné strategie EU v oblasti koordinace režimů sociálního zabezpečení vůči třetím zemím, kdy je třeba dodržet pravomoci členských států a současně zajistit nezbytnou koordinaci a slučitelnost s právem Unie, pokud jde o dvoustranné dohody o sociálním zabezpečení podepsané s třetími zeměmi. Taktéž je pro posílení spolupráce mezi členskými státy za tím účelem, aby disponovaly informacemi a prostředky k přípravě politiky zaměřené na mezinárodní koordinaci v této oblasti. V neposlední řadě zdůrazňuje, že jak podniky z třetích zemí, tak občané těchto zemí si jsou vědomi toho, že každý členský stát má svůj vlastní systém sociálního zabezpečení, což může představovat jisté překážky při usazování v Evropské unii.

1.3 EHSV podporuje požadavek vyjádřený ve sdělení zaměřený na vnější rozměr pravidel koordinace, který navrhuje, aby se vnitrostátní a unijní perspektiva doplňovaly, aby nevznikala nerovnováha, mezery a nepokryté oblasti.

1.4 Zdůrazňujeme kvalitativní změnu, k níž došlo schválením rozhodnutí o koordinaci v oblasti sociálního zabezpečení

s Marokem, Alžírskem, Tuniskem, Izraelem, Bývalou jugoslávskou republikou Makedonií a Chorvatskem. Vyzýváme též Radu Evropské unie, aby pokračovala tímto směrem, pokud jde o návrhy rozhodnutí s Černou Horou, San Marinem, Albánií a Tureckem.

1.5 Zdůrazňujeme, že je vhodné rozšířit celkový evropský přístup prostřednictvím dohod Unie, jež při dodržení pravomocí členských států řeší některé problémy, které jsou výsledkem vnitrostátních přístupů, a nabízejí větší možnosti všem členským státům.

1.6 EHSV vyzývá Radu, aby Evropské komisi udělila mandát k pokračování v jednáních se vznikajícími mocnostmi BRIC (Brazílie, Rusko, Indie, Čína), balkánskými zeměmi a východoevropskými sousedy stejně jako s dalšími státy, jejichž velké skupiny obyvatel pracují na území Unie⁽¹⁾, a to v souladu s právním rámcem vymezeným Smlouvami, a uzavřela mezinárodní dohody⁽²⁾ v oblasti sociálního zabezpečení, které by umožnily zaručit vzájemnou ochranu občanů Unie a státních příslušníků signatářských třetích zemí. Zvláště připomíná potřebu chránit občany zemí, které z důvodu své geopolitické a ekonomické situace nejsou považovány za strategicky významné pro Unii a jejichž občané tedy mohou být nejvíce znevýhodněni.

⁽¹⁾ Více než 20 milionů státních příslušníků třetích zemí pracuje v různých státech Unie.

⁽²⁾ Tyto dohody by regulovaly výlučně oblast sociálního zabezpečení. Bylo by možné začít vytvořením právních předpisů, jež by zamezily dvojímu odvodu sociálních příspěvků, a otázkou převoditelnosti důchodových práv. Taktéž by bylo možné stanovit sčítání dob pojištění, pokud k tomu bude vůle. Tyto dohody se značnou měrou liší od dohod o přidružení nebo dohod o stabilizaci, neboť ty jsou mnohem obecnější a jen výjimečně se věnují velmi konkrétním a specifickým otázkám sociálního zabezpečení.

1.7 Vnější činnost Unie může být na tomto poli doplněna o rozvoj multilaterální politiky, která prohloubí vazby s dalšími mezinárodními organizacemi či nadnárodními regionálními celky. Vynikajícím příkladem této multiregionální spolupráce je Iberoamerická úmluva o sociálním zabezpečení, jejímiž smluvními stranami jsou latinskoamerické země, Španělsko a Portugalsko. V tomto směru EHSV podporuje iniciativy Evropské komise a chilského předsednictví nadcházejícího vrcholného setkání vedoucích představitelů států a vlád EU a Latinské Ameriky, jež usilují o zlepšení oboustranné spolupráce v oblasti sociálního zabezpečení.

1.8 EHSV vyzývá Rady přidružení ustavené mezi dotýcnými třetími zeměmi a EU, aby dovedly do konce snahy o konečné schválení rozhodnutí o koordinaci systémů sociálního zabezpečení v rámci dohod o přidružení a dohod o stabilizaci s Izraelem, Tuniskem, Alžírskem, Marokem, Chorvatskem a Bývalou jugoslávskou republikou Makedonií.

1.9 Vyslovujeme přání, aby stávající či budoucí dohody o přidružení, obchodní dohody či dohody o hospodářském partnerství obsahovaly dvoustranná ustanovení o sociálním zabezpečení, jež by se týkala zvláště rovného zacházení, převoditelnosti důchodů a odstranění dvojí úhrady příspěvků.

1.10 EHSV navrhuje, aby se unijní spolupráce na poli sociálního zabezpečení zaměřila zejména na ty státy, které si přejí dosáhnout cílů navržených iniciativou Mezinárodní organizace práce (MOP) ohledně „pokročení v oblasti sociální ochrany“ a potřebují pomoc jak k dosažení požadovaných hodnot, tak k jejich zlepšení. Tímto způsobem by se současně umožnilo přijetí bilaterálních nástrojů sociálního zabezpečení založených na zásadách rovného zacházení, zachování nabytých práv, zachování právě nabyvaných práv a administrativní spolupráce. Jako vzor pro potřebnou úpravu mohou posloužit nařízení (ES) č. 883/2004 ⁽³⁾, Úmluva č. 157 ⁽⁴⁾ a Doporučení č. 167 ⁽⁵⁾ MOP.

1.11 Vyzýváme Komisi, aby sledovala všechny platné dvoustranné úmluvy podepsané mezi členskými státy a třetími zeměmi, pravidelně aktualizovala seznam těchto nástrojů a ověřovala, že jejich použití je v souladu s unijními zásadami a související judikaturou.

2. Úvod

2.1 EHSV si je vědom, že v oblasti koordinace systémů sociálního zabezpečení členské státy rozvinuly s třetími zeměmi dvoustranné či mnohostranné politiky prostřednictvím mezinárodních úmluv. Nicméně tento přístup se může vyznačovat roztržitostí a neúplností, poněvadž se často soustředí na

vylučnou ochranu státních příslušníků signatářských zemí či reaguje na konkrétní zájmy, které ne vždy sdílejí všechny členské státy.

2.2 EHSV chápe, že soubor těchto dvoustranných mezinárodních předpisů, jehož význam je třeba uznat, může vést k situaci, kdy se ne všichni příslušníci třetích zemí budou těšit stejným právům a zárukám na území Unie. Mohlo by se stát, že v nějakém státě by cizinci pocházející ze země mimo Unii měli přístup k sociálnímu zabezpečení či převoditelnosti důchodů, pouze pokud by existovala dvoustranná úmluva, která by stanovovala zásadu rovného zacházení. Na příslušníka státu, jenž podepsal dvoustrannou úmluvu, by se tedy vztahovalo sociální zabezpečení, naproti tomu jiný člověk ze země bez dvoustranné úmluvy by toto právo neměl, ačkoli by oba pracovali ve stejném podniku a ve stejné profesní kategorii. Taktéž by se mohlo stát, že v některém členském státě by byl příslušník třetí země sociálně pojištěn, a v jiném nikoli z důvodu použití odlišných vnitrostátních právních předpisů, což by mohlo narušit spravedlivou hospodářskou soutěž mezi státy. V prvním případě by tedy příslušník třetího státu odváděl příspěvky, avšak ve druhém ne. To by znamenalo hospodářskou výhodu pro druhý stát, který by si ušetřil sociální výlohy. Obraz Evropy jako prostoru rovnosti, kde nedochází k diskriminaci či kde je vyloučena, by tak tím mohl být porušen.

2.3 Taktéž by se tím porušila zásada uvedená ve směrnici o vysílání pracovníků, která vyžaduje stejné zacházení s vyslaným pracovníkem jako s příslušníkem členského státu.

2.4 EHSV rovněž chápe, že vnější rozměr pravidel pro koordinaci musí umožňovat hájit práva evropských občanů, když se nacházejí mimo území Unie, nebo když vykonávali či vykonávají pracovní činnost ve třetích zemích.

2.5 Domníváme se, že myšlenka jednání o oddělených bilaterálních dohodách s nejrůznějšími třetími zeměmi ze strany jednotlivých členských států Unie by znamenala pozitivní a chvályhodnou, avšak neúplnou politiku. Znamenalo by to vyvinout ohromné úsilí, které by bylo neúměrné a nepřiměřené a které by navíc ne vždy bylo korunováno úspěchem, a kromě toho by se takto uzavřené dohody mohly obsahově lišit, ba dokonce si i protirečnit. Navíc při vyjednávání, zejména s některými velmi mocnými rozvíjejícími se zeměmi, jež jsou na vzestupu (například země BRIC), se může projevit nerovnováha sil, pokud členské státy nevystupují jednotně a nehájí společné zájmy a postoje. Proto by bylo třeba prozkoumat možnost, že by Evropská unie jako taková mohla vést jednání v oblasti sociálního zabezpečení s třetími zeměmi či sdruženími třetích zemí, případně ji v souladu se Smlouvami realizovat.

2.6 Jsme toho názoru, že tyto nástroje by zabránily – zejména v případě detašovaných či vysílaných pracovníků – dvojímu odvodu sociálních příspěvků jak v zemi zaměstnání, tak v zemi původu. V tomto smyslu je třeba zdůraznit, že odstranění dvojí úhrady příspěvků výrazně snižuje náklady. To se pozitivně promítá do mobility pracovníků, konkurenceschopnosti našich podniků v zahraničí a současně se tím podporuje

⁽³⁾ Nařízení (ES) č. 883/2004 Evropského parlamentu a Rady ze dne 29. dubna 2004 o koordinaci systémů sociálního zabezpečení, Úř. věst. L 166, 30.4.2004, s. 1.

⁽⁴⁾ Úmluva o zřízení mezinárodního systému pro zachování práv v sociálním zabezpečení. Ženeva, 68. schůze Všeobecného shromáždění MOP (21. června 1982).

⁽⁵⁾ Doporučení o zřízení mezinárodního systému pro zachování práv v sociálním zabezpečení. Ženeva, 69. schůze Všeobecného shromáždění MOP (20. června 1983).

usazování podniků z jiných zemí na území Unie. Dále by tak bylo možné vytvořit jednotné pravidlo, kterým by se zamezilo výběrovému a arbitrárnímu používání zákonů země místa práce či země původu podle toho, co lépe odpovídá konkrétním zájmům, jakož i tomu, aby se povinné daňové odvody a odvody na sociální pojištění nevyskytovaly současně ve stejné zemi.

3. Obecné připomínky

3.1 EHSV vyjádřil své stanovisko k nařízením o koordinaci, jež rozšířila osobní (nové skupiny) i věcnou (nové dávky) působnost v rámci EU. Navíc na některé evropské země, které nenáleží k Unii (Norsko, Island, Lichtenštejnsko a Švýcarsko), se tato nařízení, jež sloužila jako základ a vzor pro další mnohostranné nástroje, také vztahují. Iberoamerická úmluva o sociálním zabezpečení, konkrétní doklad evropských pravidel pro koordinaci, je toho nejlepším příkladem. EHSV se tedy domnívá, že pravidla pro mezinárodní koordinaci členských států či Unie by měla vycházet z hlavních zásad a mechanismů nařízení (ES) č. 883/2004 pro oblast Unie a řídit se jimi.

3.2 Připomeňme, že sociální normy, a zejména ustanovení o sociálním zabezpečení, mohou překročit hranice evropského geografického prostoru a být tam používány. V tomto směru mohou zásady jako rovnocenné zacházení s pracovníky členských států chránit pracovníky Unie a mít právní účinky i mimo prostor Unie. Rozsudky Evropského soudního dvora ve věcech Boukhalfa C-214/94 (belgický pracovník, který dostával nižší mzdu než jeho němečtí kolegové na německém konzulárním zastoupení v Alžírsku), Hirardin 112/75, Fiège 110/73, Horst C247/96 a Van Roosmalen 300/84 (uznání dob pojištění v Alžírsku Francií a v Belgickém Kongu Belgií všem obyvatelům Unie, nejen francouzským a belgickým státním příslušníkům) jsou dobrým důkazem toho, že zásada zakazující diskriminaci může být uplatněna mimo území Unie, ačkoli se jedná o situace, které hranice jejího území přesahují. Navíc tato zásada „vis attractiva“ byla potvrzena rozsudky vynesenými ve věcech Prodest 237/83 a Aldewered C-60/93, v nichž Evropský soudní dvůr uznal opodstatněnost použití nařízení (ES) č. 1408/71⁽⁶⁾ v případech dočasného vyslání pracovníků Unie do třetích zemí.

3.3 EHSV těší, že byla schválena rozhodnutí o koordinaci systémů sociálního zabezpečení v rámci dohod o přidružení a dohod o stabilizaci s Izraelem, Tuniskem, Alžírskem, Marokem, Chorvatskem a Bývalou jugoslávskou republikou Makedonií, která určují postoj, jaký má zastávat Evropská unie v Radách přidružení. S těmito nástroji dochází ke kvalitativní změně v unijní politice sociálního zabezpečení, neboť se stanovují

a bilaterálně regulují (Unie – přidružený stát) zásada rovného zacházení a převoditelnost důchodů. Jde tedy o reciproční povinnosti a práva, jež se týkají jak občanů Unie, kteří pracují či pracovali v některé z uvedených zemí, tak příslušníků přidružených zemí, kteří pracují či pracovali na území Unie. Nejedná se už o jednostranné normy Evropské unie použitelné pouze jedním směrem, ale jde o mezinárodní závazky, z nichž mají prospěch obě smluvní strany navzájem. Tento typ dohod a odpovídající prováděcí předpisy navíc umožňují ušetřit námahu, neboť do jednoho právního aktu se soustředí celá řada dvoustranných úmluv.

3.4 Těší nás iniciativa MOP zaměřená na „pokročení v oblasti sociální ochrany“, avšak podle názoru EHSV nesmí být jediná či jednotné povahy a ani nesmí svazovat další vývoj systémů sociální ochrany, ale musí se považovat za minimální práh, jenž má ambici nadále se posouvat výše. „Pokročení v oblasti sociální ochrany“ tedy musí být stálou výzvou k pokroku a zlepšování, která se neustále vyvíjí ve snaze dosáhnout cíle, jímž je dosažení naprosté ochrany pracovníků a občanů.

3.5 EHSV podporuje Evropskou unii v tom, aby vytvořila mechanismus (pracovní skupinu) spolupráce mezi členskými státy pro výměnu informací, prezentaci osvědčených postupů v oblasti koordinace systémů sociálního zabezpečení, prohloubení poznatků, jak nejlépe harmonizovat vnitrostátní a unijní politiky a zajistit jejich komplementaritu, a ke stanovení budoucích kroků Unie ve vztahu k třetím zemím.

3.6 EHSV se domnívá, že při tomto procesu, jehož smyslem je dodat pravidlům pro koordinaci vnější rozměr, je třeba vzít v potaz občanskou společnost, obzvláště organizace pracovníků a podnikatelů. Vzhledem k vlivu těchto ustanovení na pracovní právní vztahy a rozmanitost dotčených skupin se jeví jako žádoucí zohlednit návrhy jak nevládních, tak vládních partnerských subjektů. Již na šestém setkání organizované občanské společnosti EU a Latinské Ameriky, které uspořádal EHSV v Madridu v květnu 2010, byly vyjádřeny jisté požadavky týkající se vnějšího rozměru sociálního zabezpečení a potřeby větší spolupráce mezi všemi zeměmi Latinské Ameriky a Karibiku s EU, zejména těmi, které s Uníí váže strategické partnerství, jako jsou Brazílie a Mexiko.

3.7 EHSV rovněž zdůrazňuje, že na počátku právě probíraného sdělení bylo setkání ministrů a nejvyšších představitelů Evropské unie, Latinské Ameriky a Karibiku pro oblast sociálního zabezpečení, jež se konalo v květnu roku 2010 v Alcalá de Henares a jež lze považovat za prvopočátek snah koordinovat vnější rozměr sociálního zabezpečení na úrovni Unie.

⁽⁶⁾ Nařízení Rady (ES) č. 1408/71 ze dne 14. června 1971 o uplatňování systémů sociálního zabezpečení na zaměstnané osoby a jejich rodiny pohybující se v rámci Společenství, Úř. věst. L 149, 5.7.1971, s. 2.

3.8 Znovu zdůrazňujeme, že je vhodné nadále rozšiřovat globální evropský přístup prostřednictvím dohod Unie s dalšími státy a regionálními organizacemi, neboť tento způsob je vhodnější a účinnější než výhradně národní přístup, kdy členské státy jednají jednostranně. Zde je třeba připomenout jako vzor Iberoamerickou úmluvu o sociálním zabezpečení⁽⁷⁾. V tomto ohledu by si EHSV přál, aby Iberoamerická organizace sociálního zabezpečení prozkoumala možnost budoucího přistoupení dalších členských států EU vedle Portugalska a Španělska k této úmluvě, aby prostřednictvím jediné ratifikace byly navázány vztahy v oblasti sociálního zabezpečení s různými latinskoamerickými státy a zamezilo se tak mnohočetnému vyjednávání a vysokému počtu dvoustranných úmluv.

4. Silné a slabé stránky stávající situace

4.1 Celkový a unijní přístup v oblasti mezinárodního sociálního zabezpečení je nezbytný k doplnění politik, jež členské státy rozvíjejí se třetími zeměmi, neboť jinak nelze plně dostát povinnostem, jež stanovuje unijní právo. Zjevným dokladem tohoto konstatování je rozsudek ve věci Gottardo, C-55/00, kterým Soudní dvůr na základě zásady rovného zacházení rozšiřuje osobní působnost veškerých dvoustranných úmluv podepsaných členskými státy Unie s třetími zeměmi na občany Unie, třebaže do osobní působnosti dotyčného právního nástroje spadají výhradně státní příslušníci signatářských zemí.

4.1.1 Soudní rozhodnutí současně uznává, že rozsudek je závazný pouze pro členské státy, nikoli třetí země, vůči nimž nemá Soudní dvůr žádné pravomoci. To jasně ukazuje, že pokud třetí země odmítne rozšíření oblasti osobní působnosti úmluvy na všechny občany Unie, a následně vydat osvědčení, uznat právo na nemocenské dávky či jen předat údaje o osobách, jež nejsou předmětem osobní působnosti úmluvy, rozsudek lze obtížně vymáhat.

4.1.2 Z tohoto pohledu je přínosem rozsudku ve věci Gottardo to, že nejenže rozšiřuje vnější rozměr právních předpisů Unie, ale taktéž stanovuje jejich hranice a poukazuje na jejich nedostatky, neboť vyžaduje spolupráci ostatních států a dalších nadnárodních regionálních organizací.

4.1.3 Proto EHSV žádá, aby byla zahájena reflexe ohledně nutnosti posílit společnou unijní perspektivu na poli mezinárodního sociálního zabezpečení prostřednictvím dohod Unie či politik vzájemné spolupráce s dalšími mezinárodními subjekty.

⁽⁷⁾ Mnohostranná iberoamerická úmluva o sociálním zabezpečení z 10. listopadu 2007.

4.2 EHSV velmi kladně hodnotí přijetí nařízení (EU) č. 1231/2010⁽⁸⁾, jímž se rozšiřuje působnost nařízení (ES) č. 883/2004 na státní příslušníky třetích zemí. Nicméně domnívá se, že nadále přetrvávají nedostatky a mezery v právních předpisech, jež se právě nový přístup uvedený ve sdělení Komise snaží zaplnit. Uvedené nařízení se totiž použije, pouze pokud je přítomen vnitrounijní přeshraniční prvek. V důsledku toho se tedy zásada rovného zacházení obecně stanovená v nařízení použije jen v případech, kdy pracovník třetí země vykonával pracovní činnost ve více než jednom členském státě. Vyplyvá z toho, že osobní působnost nařízení (EU) č. 1231/2010 se tedy nevztahuje na většinu migrantů ze třetích zemí, kteří pracovali pouze v jediném státě Unie. Znamená to, že postrádají záruku Unie ohledně rovného zacházení a nediskriminace a závisejí na tom, jak ve věci rozhodne vnitrostátní právní předpis. Toto nařízení navíc nestanoví součet všech dob pojištění v zemi původu pracovníka ani převod důchodových práv do takové země. Konečně uvedený nástroj Unie nepožaduje ani nevyžaduje reciprocitu pro občany Unie, kteří nezákládají žádnou protihodnotu ze strany třetích zemí.

4.3 EHSV se též domnívá, že byl učiněn velmi důležitý krok, pokud jde o vnější rozměr Evropské unie, a to díky směrnici⁽⁹⁾ přijatým v oblasti migrace a návrhům Komise, o nichž se právě jedná v Radě a Parlamentu. V již přijatých směrnici se zásada rovného zacházení v oblasti sociálního zabezpečení rozšiřuje – s určitými úzce stanovenými omezeními – na migrující pracovníky ze třetích zemí. Taktéž se zabývají převoditelností a přenosností důchodů do třetích zemí za stejných podmínek jako pro občany členského státu, o který se jedná, aniž by bylo třeba dvoustranné úmluvy či dohody. Nicméně dosud je třeba vyřešit neregulované otázky, jakými jsou reciprocita, součet všech dob pojištění mimo Unii či převoditelnosti důchodů, pokud se v právních předpisech určitého státu toto právo nepřiznává vlastním státním příslušníkům. EHSV si dále přeje, aby již přijaté směrnice v oblasti migrace mohly posloužit jako obecný základ – po uzpůsobení různým situacím a chráněným skupinám – pro směrnice v oblasti sociální ochrany, jež jsou právě předmětem jednání.

5. Konvence

5.1 Obecně je smyslem koordinace režimů sociálního zabezpečení ochrana pracovníků, kteří vykonávají svou pracovní činnost ve dvou či více státech a kteří tak podléhají různým systémům sociálního zabezpečení. Za tím účelem státy podepisují smlouvy s jinými státy, které často obsahují ustanovení o rovném zacházení, výlučnosti použitelných předpisů, zachování sociálního zabezpečení původního státu a s tím souvisejících práv v případě vysílaných pracovníků, o

⁽⁸⁾ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1231/2010 ze dne 24. listopadu 2010, Úř. věst. L 344, 29.12.2010.

⁽⁹⁾ Obzvláště směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/98/EU ze dne 13. prosince 2011 o jednotném postupu vyřizování žádostí o jednotné povolení k pobytu a práci na území členského státu pro státní příslušníky třetích zemí a o společném souboru práv pracovníků ze třetích zemí oprávněně pobývajících v některém členském státě, Úř. věst. L 343, 23.12.2011, s. 1.

převoditelnosti důchodů a sčítání dob, kdy bylo pojištění hrazeno v signatářských zemích úmluvy. Nařízení (ES) č. 1408/71 a nařízení (ES) č. 883/2004, které mu následovalo, jsou nástroji, kterými Unie stanovuje pravidla a předpisy pro provádění těchto zásad v EU a které současně představují inspiraci pro dohody se třetími zeměmi.

5.2 Vnitrostátní pohled na vnější rozměr sociálního zabezpečení se konkretizuje dohodami podepsanými členským státem s některou ze třetích zemí; tyto dohody mají v oblasti sociálního zabezpečení chránit pracovníky, kteří vykonávali svou pracovní činnost ve dvou zemích. V některých případech se jejich působnost vztahuje pouze na státní příslušníky signatářských zemí.

5.3 Unijní perspektiva vnějšího rozměru sociálního zabezpečení zohledňuje zájmy EU jako celku. Tím se míní uzavírání dohod EU s jednou či více třetími zeměmi či jiné kroky směřující k ochraně v oblasti sociálního zabezpečení. V zásadě je určena všem evropským občanům.

5.4 Součástí dohod o přidružení (Magreb) či o stabilizaci (západní Balkán) může být použití zásady rovného zacházení a převoditelnosti důchodů a lze je použít na občany Unie a státní příslušníky signatářské země. Plní se prostřednictvím rozhodnutí.

5.5 Dohody Unie s třetími zeměmi v oblasti sociálního zabezpečení, které v současné době neexistují. Bylo by možné začít jednání vytvořením právních předpisů, jež by zamezily dvojímu odvodu sociálních příspěvků, otázkou převoditelnosti důchodových práv a doplněním o otázku sčítání dob pojištění. Tyto dohody se výrazně liší od dohod předchozích, které jsou mnohem obecnější a jen druhotně řeší otázky sociálního zabezpečení.

5.6 Dohody o přidružení, obchodní dohody či dohody o hospodářském partnerství. Řídí se jimi ekonomické a obchodní, také však politické otázky, dále otázky udržitelného rozvoje a spolupráce mezi Evropskou unií a třetími zeměmi či regiony. Některé z nich obsahují ustanovení o sociálním zabezpečení.

6. Příklady

6.1 Rovné zacházení a převoditelnost důchodů:

6.1.1 Pracovníci ze států Unie (A a B), již vykonávají svou pracovní činnost ve třetí zemi (C), která neřeší ve své právní úpravě sociálního zabezpečení účast cizinců ani převoditelnost

důchodů. Stát A podepsal dvoustrannou dohodu, jejíž součástí je rovné zacházení a zachování získaných nároků (převoditelnost důchodů). Stát B nemá se zemí C podepsanou žádnou dohodu. Situace pracovníků ze zemí A a B je naprosto odlišná. Zatímco první z nich má právo na sociální zabezpečení ze země C, a pokud dosáhne na důchod, může jej v případě návratu pobírat ze země A, pracovník ze státu B nebude mít nárok na důchod, a i kdyby ho měl, nemohl by pobírat svůj důchod v zemi svého původu. Jde o příklad odlišného zacházení založeného na tom, zda byla či nebyla podepsána dvoustranná dohoda, jejíž uzavření obecně závisí na zájmu země C uzavřít takovou dohodu s tou či onou zemí Unie. Vzhledem ke skutečnosti by bylo mnohem užitečnější, aby o dohodě o sociálním zabezpečení jednala se zemí C přímo Unie. Další možností by bylo zařadit do širších dohod (regionálních, mnohostranných, dohod o partnerství atp.) jeden odstavec věnovaný sociálnímu zabezpečení, jenž by obsahoval ustanovení o rovném zacházení a převoditelnosti důchodů.

6.1.2 Pracovníci ze zemí Unie A a B přemístění svými podniky do země C na dva roky. V právních předpisech se v poslední uvedené zemi požaduje úhrada příspěvků od pracovníků, kteří vykonávají pracovní činnost na jejím území. Navíc právní předpisy zemí A a B stanoví odvod příspěvků za přemístěné pracovníky. Pokud jde o stát A, ten má se zemí C podepsanou dvoustrannou dohodu, a proto se příspěvky odvádějí pouze v zemi původu. Naproti tomu podnik ze země B bude muset odvádět příspěvky dvakrát: ve své vlastní zemi a v zemi C. V tomto posledním případě ztratí podnik, který přemísťuje své pracovníky, na konkurenceschopnosti, neboť bude muset hradit vyšší sociální odvody, čemuž by bylo možné zamezit, pokud by dohodu o sociálním zabezpečení s touto třetí zemí uzavřela přímo EU.

6.1.3 Pracující z třetích zemí C a D, kteří pracují v některé zemi Unie A, jež má uzavřenu dohodu o sociálním zabezpečení se zemí C, avšak nikoli se zemí D. Právní předpisy země Unie nestanoví zásadu rovného zacházení ani převoditelnosti důchodů. Ani situaci pracovníků ze zemí C a D nechrání žádný normativní nástroj Unie (může se jednat například o sezónní pracovníky). Pracovníci se nebudou těšit stejné ochrany (plná práva pro pracovníka ze státu C a žádná práva pro pracovníka ze země D), takže zásada rovného zacházení nebude plně uplatněna. K tomu by však nedošlo, kdyby sama Unie uzavřela dohodu o sociálním zabezpečení s výše uvedenou zemí D.

6.1.4 Státní příslušníci z třetí země C, kteří vykonávají pracovní činnost v zemích Unie A a B. Stát A má ve svých právních předpisech ustanovení o převoditelnosti důchodů, nebo se státem C uzavřel dvoustrannou dohodu, která zmíněnou převoditelnost stanoví, avšak stát B nikoli. Oba pracovníci získali nárok na důchod v zemi Unie, kde vykonávali svou pracovní činnost, a odkud se vrátili do své země. Ten, který byl zaměstnán v zemi A, bude moci pobírat svůj důchod, zatímco ten, který byl zaměstnán v zemi B, svůj nárok na důchod ztratí. Ani k tomu by nedošlo, kdyby existovala dohoda Unie, která by se týkala těchto či jiných práv sociálního zabezpečení.

6.1.5 Státní příslušníci z třetí země, kteří vykonávají pracovní činnost v zemích Unie A a B. Právní předpisy státu A pro sociální zabezpečení obsahují zásadu rovného zacházení v oblasti sociálního zabezpečení, zatímco stát B tuto zásadu nezmiňuje. V prvním případě by tedy příslušník třetího státu odváděl příspěvky, avšak ve druhém nikoli. To by znamenalo finanční výhodu pro druhou zmíněnou zemi, stát B, čímž by byla narušena myšlenka EU jakožto prostoru rovnosti a nediskriminace. Dohoda uzavřená Unií by vyřešila i tento případ.

6.2 **Reciprocita.** Státní příslušník třetí země B, který pracuje v zemi Unie A, kde je na základě vnitřních právních předpisů o sociálním zabezpečení či na základě právního řádu Unie uznávána zásada rovného zacházení. Pracovník státu Unie A, který vykonává svou pracovní činnost ve třetí zemi B, kde není stanovena zásada rovného zacházení. Tím, že není stanovena podmínka rovného zacházení – ve vnitrostátních právních předpisech ani v předpisech Unie o reciprocitě –, dochází ke zjevné nerovnosti. Dohoda o sociálním zabezpečení uzavřená EU by tento problém vyřešila, neboť by obě strany k takové reciprocitě zavazovala.

6.3 **Dopad rozsudku ve věci Gottardo.** Státní příslušník země Unie A, který pracoval v zemi Unie B a ve třetí zemi C. Mezi státy B a C je uzavřena dvoustranná dohoda o sociálním zabezpečení, jež se vztahuje výlučně na státní příslušníky signatářských zemí. Naproti tomu není uzavřena dvoustranná dohoda mezi zeměmi A a C. Pracovník tvrdí, že odváděl příspěvky 8 let v zemi B a 10 let v zemi C. Stát B vyžaduje ke zpřístupnění starobního důchodu 15 let odvodů pojistného. Na základě rozhodnutí ve věci Gottardo by měla země Unie B započít období pojistného odvedeného pracovníkem v zemi C. Za tímto účelem potřebuje spolupráci státu C a jeho formální oznámení, v jakém období byly příspěvky odváděny. Vzhledem k tomu, že rozsudek ve věci Gottardo zemi C tuto povinnost neukládá, může země takový požadavek odmítnout. Tento rozsudek tedy nelze vykonat, pokud stát C neprojeví dobrou vůli. K vyřešení tohoto nedostatku a výkonu rozsudku by tedy byla třeba spolupráce mezi Unií a třetími zeměmi. Komise by proto měla mít za úkol věc sledovat a koordinovat tak, aby se dvoustranné dohody, které se uzavírají či obnovují, zmiňovaly o všech občanech Unie.

V Bruselu dne 14. listopadu 2012.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Staffan NILSSON

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady o nástroji předvstupní pomoci (NPP II) a návrhu nařízení, kterým se zřizuje evropský nástroj sousedství

COM(2011) 838 final a COM(2011) 839 final

(2013/C 11/16)

Hlavní zpravodaj: **pan SIBIAN**

Dne 25. července 2012 se Rada, v souladu s článkem 304 Smlouvy o fungování Evropské unie, rozhodla konzultovat Evropský hospodářský a sociální výbor ve věci

návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady o nástroji předvstupní pomoci (NPP II) a návrhu nařízení, kterým se zřizuje evropský nástroj sousedství

COM(2011) 838 final a COM(2011) 839 final.

Dne 17. září 2012 předsednictvo Výboru pověřilo specializovanou sekci Vnější vztahy přípravou podkladů Výboru na toto téma.

Vzhledem k naléhavé povaze práce (článek 59 jednacího řádu) Evropský hospodářský a sociální výbor jmenoval pana SIBIANA hlavním zpravodajem na 484. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 14. a 15. listopadu 2012 (jednání dne 14. listopadu 2012), a přijal následující stanovisko 142 hlasy pro, 2 hlasy byly proti a 3 členové se zdrželi hlasování.

1. Závěry a doporučení k návrhu nařízení o NPP II

1.1 EHSV vítá, že Komise v návrhu nařízení o NPP II zaujímá nový přístup, neboť tento nástroj na rozdíl od předchozího nabízí větší flexibilitu a rovné zacházení s přijímajícími zeměmi, protože se nerozlišuje mezi druhy pomoci, které jsou dostupné pro kandidátské a potenciální kandidátské země.

1.2 EHSV podporuje novou strategii, kterou Komise v návrhu nařízení o NPP II předkládá, a která každé přijímající zemi umožní takovou pomoc, která je uzpůsobena jejich konkrétní situaci. Pro každou zemi zvlášť se budou přijímat podrobné víceleté strategické dokumenty na základě jejich specifických potřeb a agendy jejich přípravy na vstup do EU.

1.3 EHSV se domnívá, že v polovině období může být na revizi dokumentů pozdě. Navrhuje, aby polovina období byla nejzazším možným datem pro revizi. Je důležité zaměřit se na dosahování cílů, takže je nezbytná flexibilita. EHSV doporučuje, aby před přezkumy v polovině období proběhla každoroční revize, čímž by se zvýšila účinnost pomoci. K revizi a uzpůsobení programování podle potřeb dotčených zemí by mohly sloužit výroční zprávy o pokroku sestavované Evropskou komisí.

1.4 EHSV vítá cíl návrhu nového nařízení, tedy zjednodušení a snížení administrativní zátěže spojené s řízením finanční pomoci. EHSV má však výhrady ohledně odvětvového přístupu

k přidělování pomoci. Tento mechanismus by se měl používat uvážlivě, na základě konkrétních okolností v každé přijímající zemi, a měli bychom mít přitom na paměti, že předvstupní pomoc má kandidátským zemím a potenciálním kandidátským zemím poskytnout podporu při přípravě na budoucí členství. NPP zemím umožňuje „vyzkoušet si“ povinnosti vyplývající z členství před přistoupením, včetně řízení strukturálních fondů, fondů soudržnosti, zemědělských fondů a fondů pro rozvoj venkova. Odvětvový přístup by se tudíž měl využívat pouze tam, kde existují náležitá pravidla a postupy (např. pokud jde o pravidla pro zadávání veřejných zakázek nebo střet zájmů) a kde je plán výdajů ze státního rozpočtu dostatečně rozsáhlý a není sestavován pouze na ročním základě. Odvětvový přístup se obvykle vztahuje na taková odvětví, jako je zdravotnictví, vzdělávání atd., zatímco pomoc v rámci NPP je zacílená také na oblasti, jako je boj proti korupci a budování kapacit pro veřejnou správu, u nichž je menší pravděpodobnost, že pro ně bude takový přístup vhodný, protože zde namísto jediné instituce existuje mnoho přijímajících subjektů.

1.5 EHSV vítá, že v návrhu nového nařízení se klade důraz na posílení koordinace a spolupráce s ostatními dárci a mezinárodními a jinými finančními institucemi na strategické úrovni.

1.6 EHSV také vítá pružnost, kterou nový nástroj přináší, jež umožní přesun přidělených částek mezi jednotlivými oblastmi politiky a převedení finančních prostředků z jednoho roku do druhého ⁽¹⁾.

⁽¹⁾ Pokud to dovoluje nové finanční nařízení.

1.7 EHSV zdůrazňuje, že při programování a provádění NPP II je třeba podporovat a rozvíjet odpovědnost na místní úrovni. Za tímto účelem se musí zřídit vhodné mechanismy, které zapojí celostátní orgány, sociální partnery a občanskou společnost a rozšíří jejich kapacity. Jejich účast se musí podněcovat ve všech fázích pomoci – při koncipování a přípravě, provádění, monitorování i hodnocení. Pomoc poskytovaná občanské společnosti by také měla proudit přes místní podpůrné organizace, které fungují jako zprostředkovatelé, a přes vnitrostátní střediska správy zdrojů.

1.8 Proces rozšíření vyžaduje harmonizaci pracovního práva a práva sociálního zabezpečení zemí západního Balkánu se sociálním *acquis* EU. NPP II se tak stane katalyzátorem pro prosazování sociálního začleňování, sociální soudržnosti, důstojné práce a kvalitních pracovních míst v tomto regionu.

2. Návrh nařízení o NPP II – hlavní prvky

2.1 Návrh nařízení o nástroji předvstupní pomoci (NPP II) stanoví legislativní rámec pro nový finanční nástroj (NPP II), který nahradí stávající nástroj, jehož platnost vyprší 31. prosince 2013.

2.2 Nový předvstupní nástroj se zaměřuje na provádění politiky rozšíření a na napomáhání prosazování stability, bezpečnosti a prosperity v Evropě. Nový nástroj poskytuje kandidátským zemím ⁽²⁾ a potenciálním kandidátským zemím ⁽³⁾ pomoc při přípravě na vstup do EU.

2.3 Vzhledem k tomu, že tyto země (s jedinou výjimkou, jíž je Island) jsou socioekonomicky málo rozvinuté a také vzhledem k tomu, že musí být připraveny čelit celosvětovým výzvám a přizpůsobit se úsilí EU o jejich řešení je jasné, že pro přiblížení se ke standardům EU budou tyto země potřebovat značné a na výsledky zaměřené investice. Návrh nařízení o NPP II těmto zemím nabízí technickou a finanční pomoc, protože nemohou nést veškeré nezbytné úsilí a náklady na splnění kritérií pro vstup do EU samy.

2.4 Referenční částka bude podle návrhu nařízení o NPP II v letech 2014 až 2020 činit přibližně 14 miliard eur.

2.5 Nový nástroj je koncipován tak, aby umožnil větší flexibilitu, zjednodušení a snížení administrativní zátěže spojené s řízením finanční pomoci.

2.6 Zjednodušení bude zahrnovat reorganizaci struktury složek pomoci ze stávajícího NPP, a díky tomu bude možné zjednodušit právní rámec a poskytovat v každé oblasti politiky každému státu nediferencovaný přístup k pomoci (ať se jedná o kandidátskou či potenciální kandidátskou zemi). V předchozí

verzi nástroje NPP byly z pěti složek pouze dvě složky přístupné potenciálním kandidátským zemím (*Pomoc při transformaci a budování institucí* a *Přeshraniční spolupráce*), zatímco ostatní tři byly k dispozici pouze kandidátským zemím (*Regionální rozvoj*, *Rozvoj lidských zdrojů* a *Rozvoj venkova*).

3. Konkrétní připomínky k návrhu nařízení o NPP II

3.1 EHSV důrazně doporučuje, aby čl. 2 odst. 1 písm. a) bod ii) vedle prosazování a ochrany lidských práv a základních svobod, důslednějšího dodržování práv menšin, prosazování rovnosti žen a mužů, zákazu diskriminace a svobody tisku a prosazování dobrých sousedských vztahů obsahoval i prosazování sociálních práv a ochranu zranitelných skupin. Tím by se zdůraznilo, že by přijímající země měly připisovat těmto právům důležitost, a tedy zajistila žádoucí rovnováhu mezi sociálním začleňováním a rozvojem demokracie a občanské společnosti.

3.2 Navrhované ukazatele, které jsou uvedeny v čl. 2 odst. 2, by měly být s ohledem na to upraveny tak, aby tyto změny náležitě zohledňovaly. Jedním ukazatelem by tedy měla být míra rozvoje občanské společnosti a kapacity sociálních partnerů a dalších organizací občanské společnosti. Dalším ukazatelem, jenž by měl být do návrhu nařízení začleněn, je dodržování práv osob, které patří do zranitelných skupin.

3.3 NPP by měl napomáhat boji proti sociálnímu vyloučení a proti narůstání rozdílů uvnitř společnosti a měl by podporovat přístup sociálně vyloučených skupin a regionů k finančním prostředkům. EHSV se tudíž domnívá, že kromě ukazatele uvedeného v druhé odrážce čl. 2 odst. 2 prvního pododstavce je sem zapotřebí zařadit další ukazatel, který by souvisel se sociální spravedlností a strategií sociálního a hospodářského rozvoje.

3.4 EHSV má za to, že všechny ukazatele by měly být zaměřené na výsledky a měly by být jak kvalitativní, tak kvantitativní.

3.5 EHSV také soudí, že zlepšování sociálního dialogu a podpora rozvoje kapacit sociálních partnerů patří mezi klíčové cíle, které by se měly v návrhu nařízení více zdůraznit. Je toho názoru, že pouhá zmínka o rozvoji občanské společnosti a sociálního dialogu nevyznívá v tomto ohledu dostatečně důrazně a naléhavě.

3.6 Sociální partneři ve většině přijímajících zemí trpí nízkou mírou rozvoje nebo musí při plnění své role čelit obrovským překážkám, obzvláště uprostřed takto tvrdé hospodářské krize. Je třeba podporovat i podnikatelská sdružení. EHSV by tak důrazně doporučil, aby se do jejich rozvoje více strategicky investovalo.

⁽²⁾ Chorvatsko, Bývalá jugoslávská republika Makedonie, Island, Černá Hora, Srbsko a Turecko.

⁽³⁾ Albánie, Bosna a Hercegovina a Kosovo.

3.7 EHSV si všímá, jakou důležitost Komise v návrhu nařízení přikládá otázce koordinace dárců za účelem zvýšení účinnosti a účinnosti při poskytování pomoci a předcházení dvojímu financování. EHSV by však rád viděl konkrétnější opatření, která by mohla být přijata pro zajištění účinné koordinace dárců na úrovni jednotlivých zemí i na úrovni EU.

4. Závěry a doporučení k návrhu nařízení, kterým se zřizuje evropský nástroj sousedství

4.1 EHSV vítá tento návrh nařízení a obzvláště zásadu „více za více“, která podněcuje země, na něž se tento nástroj vztahuje ⁽⁴⁾, aby vykazovaly udržitelný pokrok směrem k demokracii a dodržování lidských práv a mezinárodního práva.

4.2 EHSV vítá návrh, aby průřezovým cílem všech kroků podniknutých podle tohoto nařízení byla rovnost žen a mužů a boj proti diskriminaci.

4.3 EHSV doporučuje, aby Evropská komise u zemí, na něž se vztahuje evropská politika sousedství, do návrhu nařízení začlenila nástroj pro občanskou společnost a Evropskou nadaci pro demokracii.

4.4 EHSV věří, že cíl spočívající v partnerství se společnostmi, jehož odrazem je tento nástroj, by se měl projevit v zapojení organizací občanské společnosti – včetně sociálních partnerů a místních a regionálních orgánů – do všech fází cyklu pomoci. Tzv. arabské jaro bylo ukázkou toho, jak je důležité podporovat občanská hnutí v sousedství EU.

4.5 Evropský nástroj sousedství by měl být flexibilním nástrojem ke zvyšování kapacit organizací občanské společnosti, měl by jim umožnit kontrolovat veřejné politiky a zastávat významnou úlohu v procesu demokratizace.

4.6 EHSV doporučuje, aby byly v zemích sousedících s EU zřízeny platformy pro dialog mezi občanskou společností a vládou. Je ochoten pomoci Evropské komisi a Evropské službě pro vnější činnost dosáhnout tohoto cíle.

4.7 EHSV doporučuje, aby delegace EU podrobně zmapovaly organizace občanské společnosti v tomto regionu, což by mohlo pomoci všem institucím EU upevnit vztahy se vznikajícím sektorem občanské společnosti.

4.8 EHSV doporučuje, aby se nařízení o evropském nástroji sousedství také více zaměřilo na budování kapacit institucí v partnerských zemích, jež odpovídají za poskytování pomoci. Tím by se zajistila vyšší míra využívání i větší transparentnost vynakládání finančních prostředků.

4.9 EHSV se domnívá, že evropský nástroj sousedství by měl podporovat spolupráci v oblasti vysokoškolského vzdělávání, obzvláště prostřednictvím mládežnických a studentských výměn mezi Uníí a jejími sousedy. Nástroj by měl nabízet příležitosti k budování sítí kontaktů, které by posílily kapacitu nevládních organizací v otázkách týkajících se mládeže v zemích sousedících s EU.

4.10 EHSV doporučuje, aby Komise pomocí tohoto nástroje také prosazovala udržitelnou průmyslovou politiku, sociální odpovědnost podniků, podnikání šetrné k životnímu prostředí a politiky, které podporují malé a střední podniky, zabývají se problémy na trhu práce a zlepšují sociální politiky.

5. Návrh nařízení o evropském nástroji sousedství – hlavní prvky

5.1 Cílem evropské politiky sousedství je vytvoření zóny prosperity a dobrých sousedských vztahů na hranicích EU.

5.2 V období 2014–2020 bude EU tyto cíle dále podporovat účelovým finančním nástrojem – evropským nástrojem sousedství, jenž nahradí evropský nástroj sousedství a partnerství z roku 2006.

5.3 Evropský nástroj partnerství zajistí větší podporu partnerům, kteří jsou pevně odhodláni budovat demokratickou společnost a provádět reformy, v souladu se zásadou „více za více“ a s principem vzájemné odpovědnosti.

5.4 Návrh nařízení o evropském nástroji sousedství obsahuje ustanovení, která mají nástroj v řadě ohledů zjednodušit a docílit rovnováhy mezi jeho flexibilitou a zaměřením na cíle politiky a klíčové oblasti spolupráce.

5.5 Nařízení o evropském nástroji sousedství podpoří doplňkovost, soudržnost a usměrnění prioritních politických oblastí v souladu se strategií Evropa 2020, zůstane však dále zaostřeno na hlavní cíle evropské politiky sousedství.

5.6 Referenční částka bude podle návrhu nařízení o NPP II v letech 2014 až 2020 činit přibližně 18 miliard eur.

6. Konkrétní připomínky k návrhu nařízení o evropském nástroji partnerství

6.1 Cílem vnější činnosti EU pomocí tohoto nástroje je docílit dopadu, který se v partnerských zemích projeví konkrétními změnami. Tento dopad by se měl všude tam, kde to je možné, monitorovat za využití vhodného mechanismu a hodnotit na základě předem stanovených, jasných, transparentních, měřitelných a pro každou zemi specifických ukazatelů – konkrétních, měřitelných a realizovatelných kritérií, podle

⁽⁴⁾ Evropsko-středomořský region a země Východního partnerství.

nichž se bude každá země hodnotit z hlediska toho, zda dodržuje demokratické hodnoty, které si EU přeje prostřednictvím evropského nástroje partnerství propagovat.

6.2 Bylo by možné vyhradit vhodnou část celkového rozpočtového přídělů v rámci tohoto nástroje ve formě pobídek, které mají poskytnout zvýšenou podporu partnerským zemím, jež vykazují pokrok v budování či upevňování dobře zakotvené a udržitelné demokracie, čímž by se zlepšilo uskutečňování zásady „více za více“. Tato zásada by se dále měla uplatňovat takovým způsobem, který rovněž bere v úvahu zranitelné skupiny v těchto zemích. Nemělo by to vést ke škrtům v rozvojové pomoci jednotlivým zemím, ale spíše k přerozdělení pomoci od vlády k občanské společnosti.

6.3 Delegace EU by měly zastávat významnější úlohu ve spolupráci s dalšími mezinárodními dárci. Dokumenty uvedené

v čl. 7 odst. 1 a odst. 2 by měly zahrnovat podrobné a aktualizované seznamy dárců a obsahovat popis kroků ke zlepšení koordinace dárců, zejména mezi EU a jejími členskými státy.

6.4 Evropská unie je podle návrhu nařízení odhodlána podporovat ve vztazích se svými partnery po celém světě důstojnou práci, jakož i ratifikaci a účinné provádění mezinárodně uznávaných norem v oblasti práce. Zdůraznit by se mělo i vymýcení dětské práce a význam mnohostranných dohod o životním prostředí.

6.5 Návrh nařízení by se měl výslovněji zabývat posilováním odpovědnosti členských států a zavedením institucionalizované konzultace a monitorovacího mechanismu spolu s organizacemi občanské společnosti, environmentálními a sociálními partnery a dalšími nestátními subjekty.

V Bruselu dne 14. listopadu 2012.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Staffan NILSSON

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se zřizuje nástroj pro financování propagace demokracie a lidských práv ve světě

COM(2011) 844 – 2011/0412 (COD)

(2013/C 11/17)

Hlavní zpravodaj: **pan IULIANO**

Dne 25. července 2012 se Rada, v souladu s článkem 304 Smlouvy o fungování Evropské unie, rozhodla konzultovat Evropský hospodářský a sociální výbor ve věci

návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se zřizuje nástroj pro financování propagace demokracie a lidských práv ve světě

COM(2011) 844 – 2011/0412 (COD).

Dne 17. září 2012 pověřilo předsednictvo Výboru specializovanou sekci Vnější vztahy přípravou podkladů Výboru na toto téma.

Vzhledem k naléhavé povaze práce (článek 59 jednacího řádu) jmenoval Evropský hospodářský a sociální výbor na 484. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 14. a 15. listopadu 2012 (jednání dne 15. listopadu), pana IULIANA hlavním zpravodajem a přijal následující stanovisko 152 hlasy pro, 2 hlasy byly proti a 3 členové se zdrželi hlasování.

1. Závěry a doporučení

1.1 EHSV oceňuje širokou škálu práv, jež EP zahrnul do svých pozměňovacích návrhů, a zvláštní důraz na genderové otázky, práva migrantů, potřebu zajistit začlenění osob s postižením a práva menšin.

1.2 EHSV vyjadřuje svoji podporu odkazu na holistický přístup, jež by EU měla zaujmout při řešení otázek souvisejících s lidskými právy a základními svobodami, včetně jejich nedělitelnosti⁽¹⁾. EHSV proto požaduje, aby měla větší význam ekonomická, sociální a kulturní práva; ochrana pracovních norem stvrzená v úmluvách MOP je dnes více než jindy hlavním pilířem demokratického rozvoje.

1.3 EHSV podporuje zahrnutí práva na práci a na spravedlivé a uspokojivé pracovní podmínky, včetně práva na zakládání odborových organizací a na členství v nich, což souvisí s prosazováním základních pracovních norem a sociální odpovědnosti podniků⁽²⁾. Co se týče posledně uvedeného bodu, mělo by se explicitně odkázat na hlavní zásady OSN týkající se podnikání a lidských práv⁽³⁾. EHSV je rovněž zastáncem propagace práva na svobodné podnikání.

1.4 Měla by proto být explicitně uvedena svoboda sdružování a kolektivní vyjednávání a taktéž podpora sociálních

partnerů a sociálního dialogu, aby se podpořilo zavádění mezinárodních pracovních norem.

1.5 EHSV je potěšen, že se přikládá vyšší význam vzniku nezávislé občanské společnosti, což přispěje k procesům demokratizace a řádné správy včetně vnitrostátní odpovědnosti⁽⁴⁾. Toto nařízení by tedy mělo dát prioritu úloze organizací občanské společnosti a podpořit ji (na celostátní, regionální a mezinárodní úrovni), včetně přímého zapojení těchto organizací do politického dialogu během procesu plánování⁽⁵⁾.

1.6 EHSV souhlasí, že je potřeba posílit kapacitu delegací EU v partnerských zemích, jelikož tyto delegace stále více vyžadují náležité odborné poznatky v oblasti podpory lidských práv a demokracie a rovněž znalosti vývoje občanské společnosti⁽⁶⁾. Kromě toho bude úloha těchto delegací zásadní pro zajištění souladu s jinými nástroji EU v oblasti vnějších vztahů, např. nástrojem pro rozvojovou spolupráci a Evropským rozvojovým fondem, co se týče podpory občanské společnosti na celostátní úrovni.

1.7 EHSV podporuje požadavek na flexibilnější postupy, které by měly být v dostatečné míře přístupné pro příjemce a měly by vést ke snížení administrativní zátěže (zvláště ve stavech nouze)⁽⁷⁾.

⁽¹⁾ Viz vyjednávací pozice Evropského parlamentu k návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se zřizuje nástroj pro financování propagace demokracie a lidských práv ve světě, Výbor pro zahraniční věci, zpravodaj: Alexander Graf Lambsdorff, odstavec 6.

⁽²⁾ Viz vyjednávací pozice EP, čl. 2, odst. 1 písm. b (ix).

⁽³⁾ <http://www.ohchr.org/documents/issues/business/A.HRC.17.31.pdf>.

⁽⁴⁾ Viz vyjednávací pozice EP, odstavec 9.

⁽⁵⁾ Viz vyjednávací pozice EP, odstavec 11a.

⁽⁶⁾ Viz vyjednávací pozice EP, odstavec 15a.

⁽⁷⁾ Viz vyjednávací pozice EP, odstavec 16d.

1.8 A konečně EHSV upozorňuje na potřebu zapojit ho do procesu plánování tohoto nástroje, zejména co se týče plánování roční a víceleté strategie, přezkumů v polovině období a hodnocení.

2. Souvislosti

2.1 Na žádost Rady vypracoval Evropský hospodářský a sociální výbor (EHSV) následující stanovisko k *návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se zřizuje nástroj pro financování propagace demokracie a lidských práv ve světě* ⁽⁸⁾, jež předložila Komise.

2.2 Tento návrh se v rámci procesu spolurozhodování právě projednává v prvním čtení v Evropském parlamentu (EP) ⁽⁹⁾.

2.3 EP již v této souvislosti navrhl různé pozměňovací návrhy, o nichž bude vyjednávat s Radou. Konečné přijetí navrhovaného nařízení je plánováno na rok 2013 a nařízení vstoupí v platnost od roku 2014.

2.4 Toto nařízení má nahradit stávající právní základ pro evropský nástroj pro demokracii a lidská práva (EIDHR) ⁽¹⁰⁾, finanční nástroj EU určený k podpoře činností ve prospěch ochrany lidských práv a demokracie ve třetích zemích.

2.5 EHSV se tímto tématem již zabýval – v roce 2009 přijal stanovisko z vlastní iniciativy k EIDHR ⁽¹¹⁾, v němž tento nástroj posoudil a vydal k němu konkrétní doporučení.

2.6 V tomto stanovisku chce EHSV svá doporučení rozvinout a uvést další návrhy k navrženému nařízení, přičemž zohlední pozměňovací návrhy, které nedávno předložil EP.

3. Dodatečné připomínky

3.1 Stejně jako ve svém předchozím stanovisku ⁽¹²⁾ zdůrazňuje EHSV i zde, že je třeba zvýšit význam ekonomických, sociálních a kulturních práv v politikách Evropské unie obecně a díky využívání dostupných tematických nástrojů, např. tohoto

nového nástroje propagace demokracie a lidských práv. Ekonomická, sociální a kulturní práva mohou být totiž často východiskem další podpory občanských a politických práv. Jak zdůraznila Komise ⁽¹³⁾, dokládá globalizace a nedávné události jako arabské jaro existenci nových výzev pro plnou podporu lidských práv, jimiž jsou nerovnosti, diskriminace a vykořisťování. V tomto směru je tedy ochrana pracovních a souvisejících práv stvrzená v úmluvách MOP dnes více než jindy hlavním pilířem. V tomto nařízení by proto měla být explicitně uvedena svoboda sdružování a kolektivní vyjednávání a taktéž podpora sociálních partnerů a sociálního dialogu ⁽¹⁴⁾, aby se podpořilo zavádění mezinárodních pracovních norem ⁽¹⁵⁾. EHSV zároveň podtrhuje význam podpory práva na svobodné podnikání jakožto klíčové zásady hospodářských a sociálních práv.

3.2 EHSV přisuzuje tomuto tematickému nástroji vysokou důležitost. Vzhledem ke své nezávislosti je tento nástroj totiž zásadní pro zachování autonomie organizací občanské společnosti a jejich práva na iniciativu při řešení porušování lidských práv a pro propagaci a ochranu skutečné demokracie. Jak Komise správně uvedla ve svém nedávném sdělení *Kořeny demokracie a udržitelný rozvoj: spolupráce Evropské unie s občanskou společností v oblasti vnějších vztahů* ⁽¹⁶⁾, je „občanská společnost se silným postavením zásadním prvkem každého demokratického systému a má důležitou hodnotu. Představuje a posiluje pluralitu a může přispívat k účinnějším politikám, vyváženému a udržitelnému rozvoji a růstu podporujícímu začlenění. Hraje důležitou úlohu při podpoře míru a řešení konfliktů. Organizace občanské společnosti tím, že propůjčují hlas obavám občanů, jsou činné ve veřejné sféře a angažují se v iniciativách na podporu participativní demokracie.“ EHSV proto žádá, aby byla v tomto nařízení dána priorita podpory organizací občanské společnosti, včetně jejich zapojení do mechanismů politického dialogu na celostátní, regionální a světové úrovni během procesu plánování tohoto nástroje.

3.3 EHSV zdůrazňuje, že je třeba pokročit směrem k soudržnějšímu rámci programů podpory organizací občanské společnosti v rámci různých finančních nástrojů EU pro vnější činnosti, jakými jsou např. nástroj, jímž se toto stanovisko zabývá, nástroj pro rozvojovou spolupráci (zeměpisné a tematické programy) a Evropský rozvojový fond. Žádáme tedy,

⁽¹³⁾ Společné sdělení Evropskému parlamentu a Radě – Lidská práva a demokracie jako priority vnější činnosti EU – na cestě k efektivnějšímu přístupu, COM(2011) 886.

⁽¹⁴⁾ EHSV již podotkl, že „sociální dialog by měl být výslovně označen za prioritu, neboť je plnoprávným nástrojem účasti, zastoupení i sladění zájmů skupin – v tomto případě sociálních partnerů (zaměstnavatelů a zaměstnanců). Sociální dialog je prostředek, který umožňuje setkání zájmů stran, na jejichž základě tyto strany dospějí k dohodě. Tento proces tedy sám v sobě zahrnuje zásadu rovnosti zastoupení a stvrzení základních zásad demokracie. Sociální dialog je proto konkrétním důkazem výkonu svobod projevu a sdružování, které – jak uvádí samotné nařízení o EIDHR – jsou předpokladem politického pluralismu a demokratického procesu.“ Viz stanovisko CESE 53/2009, odstavce 5.2, s. 9.

⁽¹⁵⁾ V této souvislosti chceme zdůraznit, že sociální dialog byl již součástí strategického dokumentu EIDHR na období 2011–2013 a „právo na pokojné sdružování a shromažďování, včetně práva na zakládání odborových organizací a na členství v nich a práva na kolektivní vyjednávání“ bylo zahrnuto do ročního akčního plánu EIDHR na rok 2011.

⁽¹⁶⁾ COM(2012) 492 final.

⁽⁸⁾ COM(2011) 844.

⁽⁹⁾ Viz vyjednávací pozice EP.

⁽¹⁰⁾ Nařízení Evropského Parlamentu a Rady (ES) č. 1889/2006 ze dne 20. prosince 2006 o zřízení nástroje pro financování podpory demokracie a lidských práv ve světě, Úř. věst. L 386, 29.12.2006, s. 1.

⁽¹¹⁾ Viz stanovisko EHSV Evropský nástroj pro demokracii a lidská práva (EIDHR), Úř. věst. C 182, 4.8.2009, s. 13.

⁽¹²⁾ Viz stanovisko EHSV, Úř. věst. C 182, 4.8.2009, s. 13.

aby se během fáze plánování posílily vnitřní mechanismy koordinace mezi dotčenými orgány, jako jsou ESVČ, GR DEVCO a samotné členské státy. To platí zejména na vnitrostátní úrovni, kde mají delegace EU hrát zásadní úlohu v zajišťování soudržnosti a doplňkovosti mezi různými programy podpory organizací občanské společnosti. EHSV tedy vítá iniciativu na rozvoj *plánů EU pro spolupráci s organizacemi občanské společnosti* ⁽¹⁷⁾ na vnitrostátní úrovni, které by měly odstartovat a zajišťovat strukturovaný dialog a strategickou spolupráci a zvyšovat soudržnost a dopad opatření EU.

3.4 Je proto zásadní, aby měly delegace náležitou kapacitu, aby mohly plně spolupracovat s organizacemi občanské společnosti, pochopit rozmanitost subjektů a specifickou úlohu těchto organizací, a zajistit tak jejich strategičtější zapojení. Ve sdělení Komise je uvedeno: „Doporučuje se pravidelné mapování účasti s cílem pokrýt celé spektrum aktérů i platformy na národní/odvětvové úrovni.“ ⁽¹⁸⁾ EHSV plně podporuje tento přístup a zdůrazňuje, že je potřeba podpořit inkluzivní a transparentní systém dialogu s nezávislými zastupitelskými organizacemi občanské společnosti na vnitrostátní úrovni.

3.5 V neposlední řadě EHSV upozorňuje na možnost zapojit ho také do fáze plánování tohoto nástroje, zejména co se týče plánování roční a víceleté strategie, přezkumů v polovině období a hodnocení. Mohl by tak předat výsledky činnosti, kterou vykonává společně se svými partnery z občanské společnosti ve třetích zemích, s nimiž udržuje prioritní vztahy (kulatý

stůl s Indií, Evropsko-středomořská oblast, státy AKT, Latinská Amerika atd.). Požaduje, aby byl rovněž konzultován v souvislosti s přezkumem nástroje v polovině období a s jeho hodnoceními.

3.6 EHSV si předsevzal, že bude v tomto procesu hrát aktivní úlohu a bude čerpat ze svých vlastních zkušeností a využívat své referenční „sítě“ (hospodářští a sociální partneři ve světě a hospodářské a sociální rady tam, kde jsou aktivní a zastupitelské).

3.7 EHSV může rovněž vykonávat důležitou úlohu při spolupráci s občanskou společností v rámci povolebního monitorování, v zájmu upevnění demokratických systémů.

3.8 EHSV před třemi lety zřídil monitorovací výbor pro EIDHR, jehož úkolem je (i) reagovat na naléhavé žádosti o konzultaci v rámci nových postupů, jež byly zavedeny pro finanční nástroje, a (ii) monitorovat plánování a provádění EIDHR. Monitorovací výbor byl rovněž pověřen analýzou ostatních nástrojů EU, které se využívají ve třetích zemích, a vyzkoušel efektivní spolupráci s Komisí a EP. Současný výbor by se mohl rozvinout ve strukturovanější podvýbor EHSV, jenž bude schopný spolupracovat s různými podpůrnými programy, jež mají k dispozici organizace občanské společnosti ve třetích zemích v rámci různých finančních nástrojů EU.

V Bruselu dne 15. listopadu 2012.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Staffan NILSSON

⁽¹⁷⁾ Kořeny demokracie a udržitelný rozvoj: spolupráce Evropské unie s občanskou společností v oblasti vnějších vztahů, COM(2012) 492 final, s. 9.

⁽¹⁸⁾ COM(2012) 492 final.

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k pozměněnému návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se zavádí akční program pro oblast daní v Evropské unii na období let 2014–2020 (Fiscalis 2020) a zrušuje rozhodnutí č. 1482/2007/ES

COM(2012) 465 final – 2011/0341/b (COD)

(2013/C 11/18)

Dne 11. září se Evropský parlament a dne 18. října 2011 Rada Evropské unie, v souladu s články 114 a 304 Smlouvy o fungování Evropské unie, rozhodly konzultovat Evropský hospodářský a sociální výbor ve věci

pozměněného návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se zavádí akční program pro oblast daní v Evropské unii na období let 2014–2020 (Fiscalis 2020) a zrušuje rozhodnutí č. 1482/2007/ES

COM(2012) 465 final – 2011/0341/b (COD).

Vzhledem k tomu, že Výbor se již vyjádřil k obsahu návrhu ve svém stanovisku přijatém dne 22. února 2012 ⁽¹⁾, rozhodl se na 484. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 14. a 15. listopadu 2012 (jednání dne 14. listopadu 2012) 147 hlasy pro, 1 hlas byl proti a 12 členů se zdrželo hlasování, nevypracovat k tomuto tématu nové stanovisko, ale odkázat na svůj postoj vyjádřený ve výše uvedeném dokumentu.

V Bruselu dne 14. listopadu 2012.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Staffan NILSSON

⁽¹⁾ Stanovisko EHSV k Programu FISCUS na období 2014–2020, Úř. věst. C 143, 22.5.2015, s. 48.

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se mění nařízení Rady (ES) č. 812/2004, kterým se stanoví opatření týkající se náhodných úlovků kytovců při rybolovu a kterým se mění nařízení (ES) č. 88/98

COM(2012) 447 final – 2012/216 (COD)

(2013/C 11/19)

Dne 8. srpna 2012 Evropský parlament a dne 10. září 2012 Rada se v souladu s článkem 43 Smlouvy o fungování Evropské unie rozhodly konzultovat Evropský hospodářský a sociální výbor ve věci

návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se mění nařízení Rady (ES) č. 812/2004, kterým se stanoví opatření týkající se náhodných úlovků kytovců při rybolovu a kterým se mění nařízení (ES) č. 88/98

COM(2012) 447 final – 2012/216 (COD).

Jelikož se Výbor domnívá, že obsah návrhu je uspokojivý, rozhodl se na 484. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 14. a 15. listopadu 2012 (jednání dne 14. listopadu 2012), 140 hlasy pro, 10 členů se zdrželo hlasování, zaujmout k navrhovanému znění příznivé stanovisko.

V Bruselu dne 14. listopadu 2012.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Staffan NILSSON

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady, o ochraně druhů volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin regulováním obchodu s nimi (přepracované znění)

COM(2012) 403 final – 2012/0196 (COD)

(2013/C 11/20)

Dne 11. září 2012 se Evropský parlament a dne 12. září 2012 Rada, v souladu s čl. 192 odst. 1 Smlouvy o fungování Evropské unie, rozhodly konzultovat Evropský hospodářský a sociální výbor ve věci

návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady o ochraně druhů volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin regulováním obchodu s nimi (přepracované znění)

COM(2012) 403 final – 2012/196 (COD).

Jelikož se Výbor domnívá, že obsah návrhu je uspokojivý, rozhodl se na 484. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 14. a 15. listopadu 2012 (jednání dne 14. listopadu 2012), 151 hlasy pro a 5 členů se zdrželo hlasování, zaujmout k navrhovanému znění příznivé stanovisko.

V Bruselu dne 14. listopadu 2012.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Staffan NILSSON

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se mění nařízení Rady (ES) č. 850/98 o zachování rybolovných zdrojů pomocí technických opatření na ochranu nedospělých mořských živočichů

COM(2012) 432 final – 2012/0208 (COD)

(2013/C 11/21)

Dne 11. září 2012 se Evropský parlament a dne 17. září 2012 Rada rozhodly, v souladu s článkem 43 Smlouvy o fungování Evropské unie, konzultovat Evropský hospodářský a sociální výbor ve věci

návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se mění nařízení Rady (ES) č. 850/98 o zachování rybolovných zdrojů pomocí technických opatření na ochranu nedospělých mořských živočichů

COM(2012) 432 final – 2012/0208 (COD).

Jelikož se Výbor domnívá, že obsah návrhu je uspokojivý, rozhodl se na 484. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 14. a 15. listopadu 2012 (jednání dne 14. listopadu 2012), 143 hlasy pro, 3 hlasy byly proti a 7 členů se zdrželo hlasování, zaujmout k navrhovanému znění příznivé stanovisko.

V Bruselu dne 14. listopadu 2012.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Staffan NILSSON

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se mění nařízení Rady (ES) č. 1100/2007, kterým se stanoví opatření pro obnovu populace úhoře říčního

COM(2012) 413 final – 2012/0201 (COD)

(2013/C 11/22)

Dne 11. září 2012 se Evropský parlament a dne 3. září 2012 Rada rozhodly, v souladu s článkem 43 Smlouvy o fungování Evropské unie, konzultovat Evropský hospodářský a sociální výbor ve věci

návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se mění nařízení Rady (ES) č. 1100/2007, kterým se stanoví opatření pro obnovu populace úhoře říčního

COM(2012) 413 final – 2012/0201 (COD).

Jelikož se Výbor domnívá, že obsah návrhu je uspokojivý, rozhodl se na 484. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 14. a 15. listopadu 2012 (jednání dne 14. listopadu 2012), 150 hlasy pro, 1 hlas byl proti a 6 členů se zdrželo hlasování, zaujmout k navrhovanému znění příznivé stanovisko.

V Bruselu dne 14. listopadu 2012.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Staffan NILSSON

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu rozhodnutí Evropského parlamentu a Rady o změně směrnice 2003/87/ES za účelem vyjasnění ustanovení o harmonogramu dražeb povolenek na emise skleníkových plynů

COM(2012) 416 final – 2012/0202 (COD)

(2013/C 11/23)

Dne 11. září 2012 se Evropský parlament a Rada, v souladu s čl. 192 odst. 1 Smlouvy o fungování Evropské unie, rozhodly konzultovat Evropský hospodářský a sociální výbor ve věci

návrhu rozhodnutí Evropského parlamentu a Rady o změně směrnice 2003/87/ES za účelem vyjasnění ustanovení o harmonogramu dražeb povolenek na emise skleníkových plynů

COM(2012) 416 final – 2012/0202 (COD).

Jelikož se Výbor domnívá, že obsah návrhu je uspokojivý, rozhodl se na 484. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 14. a 15. listopadu 2012 (jednání dne 14. listopadu 2012), 61 hlasy pro, 9 hlasů bylo proti a 4 členové se zdrželi hlasování, zaujmout k navrhovanému znění příznivé stanovisko.

V Bruselu dne 14. listopadu 2012.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Staffan NILSSON

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady o určitých technických a kontrolních opatřeních ve Skagerraku a o změně nařízení (ES) č. 850/98 a nařízení (ES) č. 1342/2008

COM(2012) 471 final – 2012/0232 (COD)

(2013/C 11/24)

Dne 11. září 2012 se Evropský parlament a dne 12. září 2012 Rada rozhodly, v souladu s článkem 43 Smlouvy o fungování Evropské unie, konzultovat Evropský hospodářský a sociální výbor ve věci

návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady o určitých technických a kontrolních opatřeních ve Skagerraku a o změně nařízení (ES) č. 850/98 a nařízení (ES) č. 1342/2008

COM(2012) 471 final – 2012/0232 (COD).

Jelikož se Výbor domnívá, že obsah návrhu je uspokojivý, rozhodl se na 484. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 14. a 15. listopadu 2012 (jednání dne 14. listopadu 2012), 157 hlasy pro, 2 hlasy byly proti a 9 členů se zdrželo hlasování, zaujmout k navrhovanému znění příznivé stanovisko.

V Bruselu dne 14. listopadu 2012.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Staffan NILSSON

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu směrnice Evropského parlamentu a Rady, kterou se mění směrnice Rady 2001/110/ES o medu

COM(2012) 530 final – 2012/0260 (COD)

(2013/C 11/25)

Dne 22. října 2012 se Evropský parlament a dne 4. října 2012 Rada rozhodly, v souladu s článkem 43 Smlouvy o fungování Evropské unie, konzultovat Evropský hospodářský a sociální výbor ve věci

návrhu směrnice Evropského parlamentu a Rady, kterou se mění směrnice Rady 2001/110/ES o medu

COM(2012) 530 final – 2012/0260 (COD).

Jelikož se Výbor domnívá, že obsah návrhu je uspokojivý, rozhodl se na 484. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 14. a 15. listopadu 2012 (jednání dne 14. listopadu 2012), 150 hlasy pro a 8 členů se zdrželo hlasování, zaujmout k navrhovanému znění příznivé stanovisko.

V Bruselu dne 14. listopadu 2012.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Staffan NILSSON

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru ke změně návrhu Komise KOM(2011) 628 v konečném znění/2 Nařízení Evropského parlamentu a Rady o financování, řízení a sledování společné zemědělské politiky

COM(2012) 551 final – 2012/0260 (COD)

(2013/C 11/26)

Dne 5. října 2012 se Evropský parlament a dne 10. října 2012 Rada rozhodly, v souladu s článkem 43 Smlouvy o fungování Evropské unie, konzultovat Evropský hospodářský a sociální výbor ve věci

změny návrhu Komise KOM(2011) 628 v konečném znění/2

Nařízení Evropského parlamentu a Rady o financování, řízení a sledování společné zemědělské politiky

COM(2012) 551 final – 2012/0260 (COD).

Jelikož se Výbor domnívá, že obsah návrhu je uspokojivý, rozhodl se na 484. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 14. a 15. listopadu 2012 (jednání dne 14. listopadu 2012), 149 hlasy pro, 3 hlasy byly proti a 9 členů se zdrželo hlasování, zaujmout k navrhovanému znění příznivé stanovisko.

V Bruselu dne 14. listopadu 2012.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Staffan NILSSON

Oznámení č.	Obsah (pokračování)	Strana
2013/C 11/13	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady o sděleních klíčových informací týkajících se investičních produktů COM(2012) 352 <i>final</i> – 2012/0169 (COD)	59
2013/C 11/14	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru ke sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů Na cestě k hospodářské obnově vedoucí k intenzivnímu růstu pracovních míst COM(2012) 173 <i>final</i>	65
2013/C 11/15	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru ke sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů Vnější rozměr koordinace sociálního zabezpečení EU COM(2012) 153 <i>final</i>	71
2013/C 11/16	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady o nástroji předvstupní pomoci (NPP II) a návrhu nařízení, kterým se zřizuje evropský nástroj sousedství COM(2011) 838 <i>final</i> a COM(2011) 839 <i>final</i>	77
2013/C 11/17	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se zřizuje nástroj pro financování propagace demokracie a lidských práv ve světě COM(2011) 844 – 2011/0412 (COD)	81
2013/C 11/18	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k pozměněnému návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se zavádí akční program pro oblast daní v Evropské unii na období let 2014–2020 (Fiscalis 2020) a zrušuje rozhodnutí č.1482/2007/ES COM(2012) 465 <i>final</i> – 2011/0341/b (COD)	84
2013/C 11/19	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se mění nařízení Rady (ES) č. 812/2004, kterým se stanoví opatření týkající se náhodných úlovků kytovců při rybolovu a kterým se mění nařízení (ES) č. 88/98 COM(2012) 447 <i>final</i> – 2012/216 (COD)	85
2013/C 11/20	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady, o ochraně druhů volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin regulováním obchodu s nimi (přepřelované znění) COM(2012) 403 <i>final</i> – 2012/0196 (COD)	85
2013/C 11/21	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se mění nařízení Rady (ES) č. 850/98 o zachování rybolovných zdrojů pomocí technických opatření na ochranu nedospělých mořských živočichů COM(2012) 432 <i>final</i> – 2012/0208 (COD)	86
2013/C 11/22	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se mění nařízení Rady (ES) č. 1100/2007, kterým se stanoví opatření pro obnovu populace úhoře říčního COM(2012) 413 <i>final</i> – 2012/0201 (COD)	86
2013/C 11/23	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu rozhodnutí Evropského parlamentu a Rady o změně směrnice 2003/87/ES za účelem vyjasnění ustanovení o harmonogramu dražeb povolenek na emise skleníkových plynů COM(2012) 416 <i>final</i> – 2012/0202 (COD)	87

<u>Oznámení č.</u>	Obsah (pokračování)	Strana
2013/C 11/24	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady o určitých technických a kontrolních opatřeních ve Skagerraku a o změně nařízení (ES) č. 850/98 a nařízení (ES) č. 1342/2008 COM(2012) 471 <i>final</i> – 2012/0232 (COD)	87
2013/C 11/25	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu směrnice Evropského parlamentu a Rady, kterou se mění směrnice Rady 2001/110/ES o medu COM(2012) 530 <i>final</i> – 2012/0260 (COD)	88
2013/C 11/26	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru ke změně návrhu Komise KOM(2011) 628 v konečném znění/2 Nařízení Evropského parlamentu a Rady o financování, řízení a sledování společné zemědělské politiky COM(2012) 551 <i>final</i> – 2012/0260 (COD)	88

CENY PŘEDPLATNÉHO NA ROK 2013 (bez DPH, včetně poštovního za obvyklou zásilku)

Úřední věstník EU, řady L + C, pouze tištěné vydání	22 úředních jazyků EU	1 300 EUR ročně
Úřední věstník EU, řady L + C, tištěné vydání + roční DVD	22 úředních jazyků EU	1 420 EUR ročně
Úřední věstník EU, řada L, pouze tištěné vydání	22 úředních jazyků EU	910 EUR ročně
Úřední věstník EU, řady L + C, měsíční DVD (souhrnný)	22 úředních jazyků EU	100 EUR ročně
Dodatek k Úřednímu věstníku (řada S), DVD, jedno vydání týdně	mnohojazyčné: 23 úředních jazyků EU	200 EUR ročně
Úřední věstník EU, řada C – Výběrová řízení	jazyky, kterých se týká výběrové řízení	50 EUR ročně

Předplatné *Úředního věstníku Evropské unie*, který vychází v úředních jazycích Evropské unie, je k dispozici ve 22 jazykových verzích. Zahrnuje řady L (Právní předpisy) a C (Informace a oznámení).

Každá jazyková verze má samostatné předplatné.

V souladu s nařízením Rady (ES) č. 920/2005, zveřejněným v Úředním věstníku L 156 ze dne 18. června 2005, které stanoví, že orgány Evropské unie nejsou dočasně vázány povinností sepsávat všechny akty v irštině a zveřejňovat je v tomto jazyce, je Úřední věstník vydávaný v irském jazyce prodáván zvlášť.

Předplatné dodatku k Úřednímu věstníku (řada S – Dodatek k *Úřednímu věstníku Evropské unie*) zahrnuje znění ve všech 23 úředních jazycích na jednom mnohojazyčném DVD.

Předplatné *Úředního věstníku Evropské unie* opravňuje na požádání k obdržení různých příloh Úředního věstníku. Předplatitelé jsou na vydávání příloh upozorňováni prostřednictvím „oznámení čtenářům“ zveřejňovaného v *Úředním věstníku Evropské unie*.

Prodej a předplatné

Předplatné různých placených periodik, jako například předplatné *Úředního věstníku Evropské unie*, lze získat u našich distributorů. Seznam distributorů se nachází na této internetové adrese:

http://publications.europa.eu/others/agents/index_cs.htm

EUR-Lex (<http://eur-lex.europa.eu>) nabízí přímý a bezplatný přístup k právu Evropské unie. Tyto internetové stránky umožňují nahlížet do *Úředního věstníku Evropské unie* a obsahují rovněž smlouvy, právní předpisy, judikaturu a návrhy právních předpisů.

Více informací o Evropské unii naleznete na adrese: <http://europa.eu>

Úřad pro publikace Evropské unie
2985 Lucemburk
LUCSEMBURSKO

CS